

КОМІТЕТ ЕКСПЕРТІВ РАДИ ЄВРОПИ З ОЦІНКИ
ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ ТА
ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

MONEYVAL(2017)20

Заходи щодо боротьби з відмиванням
коштів та фінансуванням тероризму

Україна

Звіт за результатами
п'ятого раунду взаємної оцінки

Грудень 2017

Комітет експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму – MONEYVAL є постійним моніторинговим органом Ради Європи, наділеним повноваженням здійснювати оцінку відповідності основним міжнародним стандартам з метою протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму та ефективності їх впровадження, а також повноваженням надавати рекомендації національним органам щодо необхідного вдосконалення їх систем. Завдяки динамічному процесу проведення взаємних оцінок, експертному огляду та регулярному спостереженню за його звітами, MONEYVAL має на меті покращувати спроможність національних органів здійснювати боротьбу з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму більш ефективно.

Усі права захищені. Відтворення дозволено, за умови, що джерело підтверджено, якщо не вказано інше. Для будь-якого комерційного використання, жодна частина цієї публікації не може бути перекладена, відтворена або передана, у будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними (CD-Rom, Інтернет тощо) або механічними, у тому числі у формі фотокопіювання, запису або шляхом будь-якого зберігання інформації або системи виправлень без попереднього письмового дозволу Секретаріату MONEYVAL, Генерального Директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи (F-67075 Страсбург або moneyval@coe.int)

Звіт за результатами п'ятого раунду взаємної оцінки України був затверджений MONEYVAL у ході його 55-го Пленарного засідання (м. Страсбург, 5 – 7 грудня 2017 року).

ЗМІСТ

ОГЛЯДОВА ЗАПИСКА.....	5
Ключові висновки.....	5
Ризики та загальна ситуація.....	6
Загальний рівень ефективності та технічної відповідності.....	6
Приоритетні дії.....	12
Ефективність та Рейтинги з технічної відповідності.....	14
ЗВІТ ПРО ВЗАЄМНУ ОЦІНКУ.....	15
Вступ.....	15
РОЗДІЛ 1. ВК/ФТ РИЗИКИ ТА ЇХ ЗМІСТ.....	16
Ризики ВК/ФТ та обсяги питань з високим рівнем ризику.....	16
Перегляд ризиків ВК/ФТ.....	16
Сутність.....	20
Структурні Елементи.....	20
Передумови та інші контекстуальні фактори.....	20
РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ПБК/ФТ ТА КООРДИНАЦІЯ.....	32
Основні Висновки та Рекомендовані Дії.....	32
Безпосередній Результат 1 (Ризики, політика та координація).....	33
РОЗДІЛ 3. ПРАВОВА СИСТЕМА ТА ОПЕРАЦІЙНІ ПИТАННЯ.....	41
Ключові Висновки та Рекомендовані Дії.....	41
Безпосередній Результат 6 (Фінансова розвідувальна інформація ВК/ФТ).....	45
Безпосередній Результат 7 (Розслідування та переслідування ВК).....	52
Безпосередній Результат 8 (Конфіскація).....	67
РОЗДІЛ 4. ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ ТА ФІНАНСУВАННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ.....	78
Ключові висновки та Рекомендовані дії.....	78
Безпосередній результат 9 (Розслідування та переслідування ФТ).....	80
Безпосередній результат 10 (Превентивні заходи щодо ФТ та фінансові санкції).....	84
Безпосередній Результат 11 (Фінансові санкції за фінансування розповсюдження зброї масового знищення).....	88
РОЗДІЛ 5. ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ.....	91
Ключові Висновки та Рекомендовані Дії.....	91
Безпосередній Результат 4 (Запобіжні заходи).....	92
РОЗДІЛ 6. НАГЛЯД.....	101
Ключові висновки та рекомендаційні дії.....	101
Безпосередній результат 3 (Нагляд).....	103
РОЗДІЛ 7. ЮРИДИЧНІ ОСОБИ ТА ПРАВОВІ УТВОРЕННЯ.....	120
Основні Висновки та Рекомендовані Дії.....	120
Безпосередній Результат 5 (Юридичні особи та правові утворення).....	121
РОЗДІЛ 8. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.....	125
Основні висновки та рекомендовані дії.....	125
Безпосередній Результат 2 (Міжнародне співробітництво).....	126

ТЕХНІЧНА ВІДПОВІДНІСТЬ (ДОДАТОК).....	133
Рекомендація 1 - Оцінка ризиків та застосування ризик-орієнтованого підходу.....	134
Рекомендація 2 - Національне співробітництво та координація.....	137
Рекомендація 3 - Злочин відмивання коштів.....	138
Рекомендація 4 - Конфіскація та превентивні заходи.....	141
Рекомендація 5 - Злочин фінансування тероризму.....	143
Рекомендація 6 - Цільові фінансові санкції пов'язані з тероризмом та фінансуванням тероризму.....	147
Рекомендація 7 - Цільові фінансові санкції, пов'язані з розповсюдженням зброї масового знищення.....	151
Рекомендація 8 - Неприбуткові організації.....	154
Рекомендація 9 - Закони про збереження таємниці фінансових установ.....	157
Рекомендація 10 - Належна перевірка клієнта.....	158
Рекомендація 11 - Ведення обліку.....	164
Рекомендація 12 - Публічні діячі.....	165
Рекомендація 13 - Кореспондентські банківські відносини.....	167
Рекомендація 14 - Послуги з переказу коштів або цінностей.....	168
Рекомендація 15 - Нові технології.....	169
Рекомендація 16 - Грошові перекази.....	170
Рекомендація 17 - Надійність третіх сторін.....	173
Рекомендація 18 - Внутрішній контроль та іноземні відділення та філії.....	174
Рекомендація 19 - Високоризиковані країни.....	176
Рекомендація 20 - Повідомлення про підозрілі операції.....	177
Рекомендація 21 - Розголошення інформації та конфіденційність.....	178
Рекомендація 22 - Визначені нефінансові установи та професії: належна перевірка клієнтів.....	179
Рекомендація 23 - ВНУП: Інші заходи.....	181
Рекомендація 24 - Прозорість та бенефіціарна власність юридичних осіб.....	182
Рекомендація 25 - Прозорість та бенефіціарна власність правових організацій.....	185
Рекомендація 26 - Регулювання та нагляд за фінансовими установами.....	186
Рекомендація 27 - Повноваження наглядових органів.....	192
Рекомендація 28 - Регулювання та нагляд за ВНУП.....	194
Рекомендація 29 - Підрозділи фінансової розвідки.....	196
Рекомендація 30 - Обов'язки правоохоронних та слідчих органів.....	198
Рекомендація 31 - Повноваження правоохоронних та слідчих органів.....	199
Рекомендація 32 - Кур'єри з перевезення готівки.....	201
Рекомендація 33 - Статистика.....	203
Рекомендація 34 - Керівництво та зворотній зв'язок.....	204
Рекомендація 35 - Санкції.....	205
Рекомендація 36 - Міжнародні інструменти.....	208
Рекомендація 37 - Взаємна правова допомога.....	209
Рекомендація 38 - Взаємна правова допомога: заморожування та конфіскація.....	211
Рекомендація 39 - Екстрадиція.....	213
Рекомендація 40 - Інші форми міжнародного співробітництва.....	215
Відповідність Рекомендаціям ФАТФ.....	218
СЛОВНИК АКРОНІМІВ.....	223

ОГЛЯДОВА ЗАПИСКА

1. Цей звіт коротко висвітлює заходи з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (ПВК/ФТ) в Україні на момент виїзної місії у період з 27 березня по 8 квітня 2017 року. У документі подається аналіз рівня відповідності 40-ка Рекомендаціям ФАТФ, рівня ефективності системи ПВК/ФТ в Україні та надаються рекомендації щодо посилення системи.

Ключові висновки

- Корупція є основною загрозою відмивання коштів (ВК) в Україні. Вона створює значні суми доходів, здобутих кримінальним шляхом і серйозно підриває ефективне функціонування окремих державних установ та системи кримінального правосуддя. Влада усвідомлює ризики, що виникають в результаті корупції, і в даний час впроваджені значні загальнодержавні заходи щодо зменшення ризику. Проте робота правоохоронних органів цілеспрямована на пошук фактів ВК, пов'язаних з корупцією, лише на початковому етапі.
- Україні добре відомі ризики щодо ВК та фінансування тероризму (ФТ) хоча існують сфери (наприклад, транскордонні ризики, ризики, спричинені діяльністю некомерційних організацій та юридичних осіб), де їх розуміння може бути покращене. Україна має всебічні механізми координації та розробки політики для вирішення виявлених загроз, які включають наявність політичної волі та мають позитивний ефект. Ці механізми включають заходи щодо боротьби з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення (фінансуванням розповсюдження). Додаткові зусилля необхідні для подолання ризиків, пов'язаних з фіктивним підприємництвом, тіньовою економікою та використанням готівки, як такими, що вважаються серйозними загрозами ВК.
- Підрозділ фінансової розвідки (ПФР) генерує розвідувальну фінансову інформацію високого рівня. Спонтанні узгалнені матеріали регулярно ініціюють розслідування фактів ВК, пов'язаних з предикатним злочином або ФТ. Правоохоронні органи також потребують регулярної розвідувальної інформації від ПФР для підтримки своїх зусиль у проведенні слідства. Однак ПФР опинився у критичному стані, оскільки його ІТ-система застаріла, а чисельність персоналу не є достатньою, щоб впоратися з постійно зростаючим навантаженням. Вбачається, що режим звітування СПФМ відповідає профілю ризику України та призвело до збільшення кількості узагальнених матеріалів до ПО. Україна і надалі вживає кроків для підвищення якості звітування, що базується на підозрах.
- ВК все ще розглядається як доповнення до предикатного злочину. В той час, як досудове розслідування може бути відкрите по факту ВК за певних обставин без вироку за предикатний злочин, виникло загальне припущення, що засудження за предикатний злочин є необхідним до того, як справа ВК може бути передана до суду. Вироки за ВК майже завжди є менш суворі, ніж за предикатний злочин, і в цілому вони мають бути більш переконливими на практиці. Останнім часом влада почала активно накладати арешт на кошти у випадках корупції та розкрадання державного майна на найвищому рівні з метою конфіскації. Тим не менш, конфіскація активів застосовується не у всіх справах, що генерують доходи.
- Починаючи з 2014 року, Служба безпеки зосереджується на наслідках міжнародного тероризму, включаючи боротьбу з Ісламською державою Іраку та Леванту (ІДІЛ), що призвело до обвинувальних актів, хоча поки що без засуджень за ФТ. Фінансові розслідування проводяться паралельно з усіма розслідуваннями, пов'язаними із тероризмом. Хоча Україна продемонструвала аспекти ефективною системи у застосуванні цільових фінансових санкцій (ЦФС) за ФТ, правовий режим все ще не повністю відповідає міжнародним стандартам. Жодних коштів або активів не було заморожено згідно ЦФС за ФТ в Україні.
- Національний банк України (НБУ) має добре розуміння ризику та застосовує належний ризико-орієнтовний підхід до нагляду за банками. НБУ доклав значних зусиль

зادля забезпечення прозорості бенефіціарної власності банків та усунення злочинців від контролю над банками. НБУ застосував ряд санкцій до банків, включаючи штрафи та анулювання ліцензій. Як наслідок, застосування превентивних заходів банківським сектором виявилось загалом ефективним. Значних удосконалень потребує діяльність більшості інших наглядових органів при виконанні ними своїх функцій, а також небанківських установ та ВНУП при здійсненні превентивних заходів з питань ПВК/ФТ.

- Незважаючи на те, що Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДР) фіксує всю основну інформацію та робить її доступною для громадськості в Інтернеті, орган, що відповідальний за його ведення не забезпечує того, що базова інформація чи інформація про бенефіціарну власність, надана юридичними особами, є достовірною або актуальною. Хоча це зазвичай не розглядається як суттєва проблема, переважна більшість приватного сектора пояснила, що вони покладаються на дані ЄДР щодо верифікації бенефіціарного власника (БВ) своїх клієнтів.
- Україна загалом займає активну позицію у направленні запитів щодо взаємної правової допомоги (ВПД) та надання відповідей на такі запити. Проте, ряд питань впливає на ефективність виконання ВПД, зокрема розголошення конфіденційної інформації. Обмеження, пов'язані з прозорістю юридичних осіб на національному рівні, негативно впливають на спроможність України надавати всебічну допомогу іноземним колегам.

Ризики та загальна ситуація

1. Україна має значні ризики стосовно ВК. Корупція та нелегальна економічна діяльність (включаючи фіктивне підприємництво, ухилення від сплати податків та шахрайство) є основними загрозами ВК. Організована злочинність зростає і суттєво впливає на загальну ситуацію із ВК. Так звані конвертаційні центри, в яких залучені фіктивні компанії, через які кошти розподіляються з реального сектору економіки у тінювий, є однією з найпоширеніших типологій ВК. Такі центри використовуються для конвертації доходів у готівку з подальшим виведенням її з України. Готівковий обіг є високим та вважається значною загрозою для фінансової системи та економічної безпеки країни. Повертаючись до ризику ФТ, з 2014 року Україна перетворилась на транзитну країну для тих, хто прагне приєднатися до бойовиків ІДІЛ в Сирії. Неприбутковий сектор влади вважається вразливим до ФТ. Цим сектором зловживали для направлення коштів для терористів та терористичних організацій.

2. Український фінансовий сектор орієнтований на банки, що складає приблизно 80% активів у фінансовому секторі. Банківські послуги, як правило, носять традиційний характер і включають в себе депозити, позики, грошові перекази, валюту та гарантії. Продукти підвищеного ризику заборонені або, як правило, не надаються. Розмір тінювої економіки в Україні, який поглиблюється через широке використання готівки, є надзвичайно вразливим до ВК. Грошові перекази (через банки) відіграють значну роль в українській економіці. Більшість грошових переказів, мабуть, пов'язані з українцями, які працюють за кордоном, які надсилають гроші своїм родичам в Україні. Однак значна частина грошових переказів здійснюється через неформальні канали.

Загальний рівень ефективності та технічної відповідності

3. З моменту останньої оцінки Україна вдосконалила систему ПВК/ФТ. Зокрема, в 2014 році був прийнятий новий Базовий Закон, який, зокрема, передбачає, що органи влади повинні провести Національну оцінку ризиків (НОР) з метою виявлення загроз ВК/ФТ, а також заходи щодо запобігання та пом'якшення таких ризиків; визначає заходи щодо боротьби з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення; включає податкові злочини як предикатні злочини до ВК; передбачає обов'язковий фінансовий моніторинг фінансових операцій національних публічних діячів та посадових осіб інших країн та міжнародних організацій; і покращує існуючу процедуру зупинення фінансових операцій. Також були внесені зміни до Кримінального процесуального кодексу України КПК, які містять зміни до положень, що стосуються юрисдикційних питань стосовно статті 209 (злочинів ВК) Кримінального

Кодексу України (КК) та досудового розслідування у справах ВК в окремих справах. Проте деякі недоліки та невизначеності залишаються в українській системі дотримання стосовно технічної відповідності, особливо щодо злочинів ФТ та режиму ЦФС, нагляду за ВНУП та санкцій за порушення норм законодавства у сфері ПВК/ФТ.

4. Українські органи влади продемонстрували значний рівень ефективності у розумінні ризиків ВК/ФТ та внутрішньої координації у боротьбі з ВК, ФТ та ФР ЗМЗ, а також використання фінансової інформації у питаннях ВК, відповідних предикатних злочинів та розслідувань справ ФТ. Середнього рівня ефективності було досягнуто в інших сферах, охоплених стандартами ФАТФ, за виключенням розслідувань та кримінальних переслідувань ВК.

Оцінка ризиків, координація та встановлення політики (Розділ 2 - БР.1; Рек.1, Рек.2, Рек.33)

5. Україна провела НОР щодо ВК/ФТ та опублікувала звіт НОР. Достатня кількість представників приватного сектору взяла участь у НОР. Україна продемонструвала достатньо глибоке розуміння загроз ВК/ФТ, хоча існують сфери, в яких розуміння може бути посилене шляхом вжиття подальших заходів для визначення та оцінки ризику. Інформаційні джерела повинні бути розширені, наприклад, шляхом вдосконалення статистичної бази та зосередженні на зовнішніх загрозах, організованій злочинності, бенефіціарній власності, неприбуткових організаціях (НПО), а також інших аспектах ризиків, пов'язаних з ФТ.

6. Україна має значний досвід у координації та встановленні п'ятирічних стратегій та щорічних планів щодо ПВК/ФТ. Вона має всебічні механізми національної координації та розробки політики, які включають політичну волю та дають позитивні результати. Ці механізми включають заходи з протидії фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Національна політика та діяльність добре координуються ПФР, а також Міністерством фінансів України (Мінфін) відповідно до законодавства. Обидва державні органи є активними. На національному рівні були впроваджені та впроваджуються значні ініціативи, спрямовані на вирішення ключових та інших ризиків, пов'язаних із ВК/ФТ. Заходи ПВК/ФТ охоплюються більш широкими ініціативами «усього Уряду». Боротьба з корупцією та ВК, що виникає внаслідок корупції, є найвищим пріоритетом. Приклади включають створення національної антикорупційної стратегії, Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), як органи, котрі здійснюють боротьбу з корупцією та протидіють корупції та ВК як наслідок корупції. Існують також ініціативи, спрямовані на боротьбу з фіктивним підприємництвом та використанням конвертаційних центрів; з ухиленням від сплати податків та ВК внаслідок ухилення; тіншової економіки та організованої злочинності.

7. Співпраця на оперативному рівні та обмін інформацією між органами влади, як правило, є позитивними, особливо там, де задіяно ПФР.

8. Деякі значні та позитивні ініціативи були реалізовані компетентними органами влади. Приклади включають значні зусилля НБУ, спрямовані на те, щоб усунути злочинців від можливості контролювати банки та розробку спеціальних виїздних перевірок щодо ризиків, пов'язаних з публічними діями (ПЕП); зосередженість ПФР на проблемах ВК та адресних загрозах (наприклад, впровадження автоматизованої системи для визначення пріоритетів їх аналізу, успішного розвитку складних справ ВК та створення окремої групи, відповідальної за забезпечення ефективності використання узагальнених матеріалів, направлених до ПО); значний обсяг методично-роз'яснювальної роботи, проведеної низкою наглядових органів, такими як НБУ та ПФР. Однак існують також деякі напрямки, де цілі та діяльність органів влади повинні бути зміцнені та узгоджені з ризиками ВК/ФТ. До них відносяться систематичні розслідування НАБУ справ, пов'язаних з корупцією; збільшення зосередженості на розслідуванні та кримінальному переслідуванні ВК та впровадження правової бази для здійснення конфіскації; щодо ФТ, розширення цілей та заходів для проведення паралельних фінансових розслідувань; і більше зосередженості поза банківським сектором, зокрема, на ризик-орієнтованому підході щодо нагляду за наслідками встановленого законом мораторію на виїзні та невиїзні перевірки.

9. Сфери спрощеної належної перевірки є незначними і є узгодженими з визначеними ризиками, хоча НОР та інші опубліковані матеріали не призвели до специфічних вимог щодо заходів з посиленої належної перевірки.

Фінансова розвідка, відмивання коштів та конфіскація (Глава 3 – БР 6-8; Рек.3, Рек.4, Рек.29- 32)

10. ПФР робить якісний оперативний аналіз. Ефективні механізми дозволяють здійснювати активний збір, визначення пріоритетів на ризико-орієнтовному підході та аналіз фінансової інформації з широкого кола джерел, включаючи дуже велику кількість повідомлень, в основному за обов'язковим фінансовим моніторингом, поданих суб'єктами первинного фінансового моніторингу (СПФМ). Вбачається, що звітування відповідає профілю ризику України та призвело до збільшення кількості узагальнених матеріалів, направлених ПФР до ПО. Україна все ж почала вживати кроків для надання особливого значення звітуванню, на основі підозри, з метою зменшення кількості повідомлень та потреб аналітичних ресурсів, а також забезпечення відображення у результатах діяльності фінансової розвідки, наскільки це можливо, ризиків, що постійно зростають. Стратегічний аналіз, підготовлений ПФР, підтримує щорічне оновлення критеріїв звітування, а також розслідувальні зусилля ПО.

11. Спонтанні узагальнені матеріали регулярно ініціюють розслідування ВК, супутніх предикатних злочинів або ФТ з боку ПО, які також регулярно звертаються до ПФР, щоб підтримати їх власні слідчі зусилля. Співробітництво між компетентними органами полегшене низкою інституційних механізмів, що дозволяють своєчасно та конфіденційно обмінюватися фінансовою та розвідувальною інформацією з відповідними органами влади.

12. Починаючи з 2014 року, ПФР зіштовхується із зростаючою нестачою ресурсів, із зменшенням ресурсів та збільшенням кількості оброблюваних повідомлень. Крім того, ІТ-обладнання ПФР потребує значного оновлення. Низьке ресурсне забезпечення, матиме негативний вплив на ефективне функціонування ПФР, якщо терміново не буде переглянута.

13. ВК розглядалось більшістю співрозмовників, з якими зустрічались експерти під час виїзної місії, все ще як наслідок предикатного злочину. Хоча досудове розслідування може бути відкрите у справі ВК за певних обставин без вироку за предикатний злочин, широко припускається, що судове засудження за предикатний злочин має важливе значення до того, як справа з ВК може бути передана до суду. Деякі співрозмовники вважали, що виправдувальний вирок за предикатний злочин означає, що справа з ВК не може іти далі. Необхідно переглянути ст. 209 КК, щоб переконливо встановити, те, що для судового розгляду справи стосовно ВК не потрібне судове засудження за предикатний злочин. Ст. 209 КК також має прояснити, що в судовому переслідуванні ВК основний предикатний злочини можна встановити з фактів та обставин.

14. До 2014 р. переслідування стосовно ВК рідко стосувалось найбільших загроз ВК в Україні (корупція на вищому рівні та розкрадання державних активів). Судове переслідування зазвичай включало місцевих посадових осіб/мерів, де ВК було додано до обвинувальних актів, що містять інші пункти обвинувачення (що призвело до більш високих покарань). Залишається багато подібних випадків переслідування ВК, що включають справи, які не потребують значних зусиль для розслідування.

15. З березня 2014 року вживаються активні заходи щодо осіб в Україні, які були пов'язані на найвищому рівні з колишнім режимом. Це включає комплексне досудове розслідування за незаконне привласнення та відмивання державних активів. Як виявилось, вони закінчились 2 судовими вирокami, 1 з яких – за ВК у дуже значному розмірі.

16. Вітається, що САП також вживає заходи проти нинішніх публічних діячів, які вчинили корупційні діяння (і певною мірою ВК). САП повинна також регулярно зосереджуватися на аспектах ВК поряд з корупційними правопорушеннями. Загалом для фінансових розслідувань САП та вцілому ПО потрібно більше ресурсів.

17. Важливо, щоб Генеральна прокуратура України (ГПУ) більш активно використовувала обвинувачення у ВК для боротьби із фіктивними підприємствами, які є високим національним ризиком

ВК. Судове переслідування цих шахрайських підприємств стосовно ВК повинно призвести до переконливих вироків, оскільки за ст. 205 КК (фіктивне підприємництво) може бути покарання лише адміністративним штрафом. Ст. 205 КК терміново потребує перегляду міри покарання із встановленням переконливих строків позбавлення волі.

18. Вироки за ВК майже завжди м'якші, ніж за предикатні злочини, і вони мають бути більш переконливими на практиці. Деякі обвинувачені взагалі не отримують вирок – тюремне ув'язнення за основне правопорушення за ст. 209-1 КК через застосування статей 69 і 75 КК, які спрямовані на виправлення засуджених осіб. Вплив цих положень має бути незалежно переглянутий. Невідповідні вирок стосовно злочинів з ВК повинні автоматично бути оскарженими стороною обвинувачення для протидії будь-якому громадському сприйняттю того, що чим вище посада обвинуваченого, тим більш м'яким є вирок.

19. Слід віддати належне зосередженій роботі, яка зараз триває для арешту та конфіскації коштів у випадках корупції та викрадення державних активів на вищих рівнях відповідно до національних ризиків ВК. Наразі діють рішення про арешти у значному розмірі у багатьох справах, включаючи високопосадових осіб колишнього режиму та пов'язаних з ними осіб. Це вимагало складного (та далекоглядного) відстеження активів через рахунки численних компаній, як в Україні, так і за кордоном. Що стосується досудового розслідування стосовно осіб, які, як вважається, пов'язані з колишнім президентом, то під час виїзної місії було зазначено, що 35 млрд. UAH (~ 1,15 млрд. EUR), 1 мільярд EUR, квартири, автомобілі і навіть острови були заарештовані. Агентство, відповідальне за повернення активів, створено, але ще не працює, тому ці активи не знаходяться під управлінням. Схоже, що ці розслідування призвели до того, що було винесено 2 обвинувальних вироків, один з яких був за ВК у дуже значному розмірі¹.

20. Тим не менше, важко систематично оцінювати, чи нова система на практиці була запроваджена у всіх справах, що формують дохід. Неясно, як регулярно застосовуються нові положення суддями, і скільки остаточних спеціальних рішень про конфіскацію було винесено, оскільки більшість інформації про це є поодиноким. Не всі вирок стосовно ВК призводять до конфіскації.

21. Є питання, які досі мають бути розглянуті стороною обвинувачення та представниками судової системи стосовно практичної реалізації нових положень щодо спеціальної конфіскації в судах. Необхідно встановлювати та послідовно застосовувати достатній рівень доказів у процедурі конфіскації, стосовно зв'язку ймовірних доходів, здобутих злочинним шляхом із злочиним, за якими існують засудження.

22. Також виникають деякі проблеми при проведенні фінансових розслідувань, наявний брак ресурсів для цих розслідувань у всіх сферах. Потрібно здійснювати більше фінансових розслідувань, щоб з'ясувати прямі та непрямі прибутки у всіх основних злочинах, що генерують доходи, а не лише у найбільш резонансних справах.

23. Таким чином, оцінювачі вважають, що новий режим спеціальної конфіскації все ще потребує часу для впровадження та досягнення на постійній основі цілей тих змін, які були внесені до КПК у 2015 році. Важливо, щоб надалі прокурорами широко використовувались можливості, надані новими положеннями стосовно рішень щодо конфіскації майна еквівалентної вартості та конфіскації майна третіх сторін.

Фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення (Розділ 4 – БР 9-11; Рек. 5-8)

24. З моменту останньої оцінки MONEYVAL у 2009 році Україна ввела окремий злочин ФТ (ст. 258⁵), що доповнює коло злочинів, пов'язаних із тероризмом у главі IX КК. З 2014 року Україна стала транзитною країною для тих, хто прагне приєднатися до бойовиків ІДІЛ в Сирії. Служба безпеки

¹ 28 квітня 2017 року, після засудження одного високопосадовця колишнього режиму за ВК та участь у злочинній групі, кошти та цінні папери на суму 34 973 266 108, 65 UAH (еквівалент 1,12 млрд. EUR) було конфісковано за вирок суду. Це рішення було виконане на користь Державного бюджету України 28 квітня 2017 року.

зосередилась на наслідках міжнародного тероризму, що включає боротьбу з ІДІЛ, що призвело до обвинувальних актів, хоча ще не було вироків у відношенні ФТ за ст. 258⁵. Паралельні фінансові розслідування проводились та використовувались для підтримки всіх пов'язаних із тероризмом розслідувань.

25. Протягом 2015 та 2016 років Служба безпеки розкрила діяльність чотирьох транснаціональних мереж, що працювали в Україні, переправляючи іноземних терористичних бойовиків з Кавказу та полегшуючи їх повернення до рідних країн. Серед 69 затриманих осіб було 3 члени ІДІЛ. Ці 3 особи були названі активними учасниками підбору, підготовки та фінансування поїздок бойовиків до Сирії та Іраку. Вони були передані до судів України за ст. 258³, 258⁵ (ФТ), ст. 263 та ст. 358 КК. Справи ще не завершені. Інші значні заходи кримінального судочинства були вжиті українськими органами влади щодо решти членів групи, які включали обвинувачення за інші кримінальні злочини, відповідно до законодавства України (згідно з Розділом 9, 14 та 15 КК), екстрадицію та депортацію. Служба безпеки України (СБУ) продовжує активно здійснювати моніторинг понад 900 інших осіб стосовно причетності до злочинів щодо ФТ.

26. Україна демонструє аспекти ефективної системи у впровадженні ЦФС, пов'язаних з тероризмом та ФТ. Органи влади, фінансові установи та більшість ВНУП усвідомлюють свої відповідні зобов'язання у цьому контексті та демонструють їх виконання без затримки. Однак, крім недостатньої ефективності реалізації вимог заходів належної перевірки (ЗНП) щодо бенефіціарної власності, деякі важливі технічні недоліки підривають спроможність України виконувати всі свої зобов'язання у рамках Організації Об'єднаних Націй (ООН). Критично, що далеко не всі кошти та інші активи, на які поширюються резолюції РБ (Ради Безпеки) ООН, підлягають заморожуванню і заборона надання засобів та інших активів особам, визначеним Резолюціями РБ ООН є неповною.

27. Влада усвідомлює ризики ФТ, з якими стикається неприбутковий сектор, який може бути використаний для спрямування коштів терористам. Проте корисним для розуміння ризиків в Україні може бути більш глибокий аналіз – шляхом розгляду ризиків, що виникають у зв'язку з міжнародним тероризмом, та інформування СБУ щодо більш детального розуміння ризиків сектора інших органів влади, приватного сектору та сам неприбутковий сектор. Незважаючи на недостатній ризико-орієнтовний підхід, цілий ряд заходів сприяє зменшенню загроз ФТ, включаючи реєстрацію, зобов'язання вести облік великого обсягу інформації та готувати фінансові звіти, а також здійснення моніторингу ДФС, яка, незважаючи на чітке визначення цілей ПВК/ФТ, зосереджена на питаннях збору податків.

28. Що стосується розповсюдження ЗМЗ, то українська влада має складну інституційну структуру для здійснення контролю за перевезенням контрольованих або заборонених товарів, а також для моніторингу санкційних суб'єктів, коли вони стосуються незаконних комерційних операцій або переправці вантажів. Тим не менше, ефективності ЦФС стосовно запобігання фінансуванню розповсюдження, шкодять схожі недоліки як і ЦФС стосовно ФТ. Співробітництво між органами експортного та митного контролю та іншими компетентними органами при застосуванні резолюції РБ ООН є обмеженим. Неясно, чи належні ресурси розподіляються наглядовими органами для контролю за дотриманням зобов'язань у рамках ЦФС, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження. Широке поширення готівки та широке використання фіктивних компаній також може сприяти ухиленню від санкцій.

Превентивні заходи (Розділ 5 – БР 4; Рек.9-23)

29. Здається, що приватний сектор має позитивні та конструктивні взаємовідносини як з ПФР, так і з їх відповідними регуляторними органами, комунікація та освітні заходи є особливо сильними сторонами цих відносин.

30. Розуміння приватним сектором своїх зобов'язань щодо ПВК/ФТ є дуже добрим, однак поза межами банківського сектора, розуміння ризиків ВК/ФТ, що стоять перед цими суб'єктами, було набагато слабшим. Приватний сектор знає свої зобов'язання щодо встановлення структури власності свого клієнта, а також визначення та перевірки кінцевого бенефіціарного власника (КБВ) клієнта. ЄДР -

ресурс, що використовується СПФМ практично завжди (за винятком банківського сектора), для перевірки КБВ. Однак, влада та приватний сектор в цілому погоджуються з тим, що інформації, що міститься в ЄДР бракує достовірності.

31. Зобов'язання щодо звітування про підозрілі операції (ПФО) добре розуміються приватним сектором, як і потенційні правопорушення, пов'язані з розголошенням конфіденційної інформації. В цілому було погоджено, що розголошення конфіденційної інформації включає її розкриття працівником відповідальним за фінансовий моніторинг. Проте, розширення вимог щодо розголошення на будь-яких інших співробітників, які можуть володіти такою інформацією, було змішаним. У ряді випадків розуміння того, що потрібен контроль для запобігання розкриття інформації щодо члена персоналу, який повідомив про свої підозри співробітнику, відповідальному за фінансовий моніторинг, значно слабкіші.

32. Існують певні законодавчі прогалини щодо осіб, які діють як номінальні директори та члени українських юридичних осіб. У тих випадках, коли особи, які діють у таких рамках, але іншим чином не контролюються як бухгалтери та юристи, немає зобов'язань згідно з Базовим Законом застосовувати запобіжні заходи. Крім того Закон ПВК/ФТ дозволяє не визнавати публічних осіб через три роки після звільнення з посади, що не відповідає 12 Рекомендації ФАТФ.

Нагляд (Розділ 6 – БРЗ; Рек.26-28, Рек. 34-35)

33. Значні зусилля були зроблені Національним банком України (НБУ) щодо забезпечення прозорості бенефіціарних власників банків та усунення злочинців від контролю над банками; ці зусилля були доповнені Фондом гарантування вкладів фізичних осіб. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) доклала значних зусиль, щоб переконатися, що КБВ та контролери не є злочинцями. Проте інші наглядові органи не можуть або не перевіряють, чи суб'єкти первинного фінансового моніторингу (СПФМ) мають бенефіціарного власника чи щодо них здійснюється контроль з боку кримінальних елементів чи їх спільників.

34. НБУ та НКЦПФР добре розуміють ризики ВК у банківському та інвестиційних секторах і мають широке розуміння ризиків ФТ у цих секторах. Національна комісія, що здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) добре розуміє ризики ВК. Інші наглядові органи мали базове розуміння ризиків або не мали його взагалі.

35. НБУ здійснює комплексний виїзний та невиїзний нагляд за банками. Він дотримується ризик-орієнтовного (РОП) підходу щодо ПВК/ФТ нагляду. НБУ для небанківських ліцензіатів та інші наглядові органи мають недостатню кількість персоналу, і за винятком НБУ та Мін'юсту були об'єктом мораторію на нагляд (не було на момент візиту групи з оцінки в Україну); ці фактори обмежили нагляд з 2014 року. Жоден з цих наглядових органів (за винятком НБУ вкрай обмежено щодо небанківських установ) не здійснював звичайний безвиїзний нагляд. За винятком Мін'юсту, виїзний нагляд поза банківським сектором був обмежений. Отже, за межами банківського сектора загальний рівень нагляду виявився недостатнім. Крім того, з частковим винятком НКЦПФР, обов'язкові критерії класифікації СПФМ, на ризикові категорії та строки для проведення виїзних перевірок означають, що нагляд є лише частково ризико-орієнтований щодо ВК/ФТ. Інтенсивність нагляду серед небанківських ліцензіатів, крім НБУ, дуже обмежена або зовсім відсутня.

36. НБУ застосував ряд банківських санкцій, включаючи штрафи та анулювання ліцензій. Він також застосовував сильні санкції (заборони) щодо осіб, але не застосовував інших покарань. За межами банківського сектора рівень штрафів є надто низьким, і тільки НКЦПФР застосовує жорсткі санкції на додаток до застосування штрафів. Санкції не застосовуються до фізичних осіб. Є значні технічні прогалини, і система санкцій є лише частково ефективною.

37. НБУ продемонстрував відмінність рівня відповідності вимогам законодавства у банківському секторі. У той час як НКЦПФР різнопланово підходить до БВ та контролю ліцензіатів, загалом, факт, що небанківські наглядові органи регулярно застосовують РОП для здійснення нагляду не є переконливим, а два регулятори взагалі його не застосовують. За межами нагляду за банківським

сектором, рівень нагляду та санкцій в небанківському секторі перешкоджає регуляторам здійснювати належний нагляд за СПФМ.

38. Переважна більшість органів нагляду здійснювали інформаційно-роз'яснювальну роботу для покращення розуміння зобов'язань та ризиків СПФМ. Особливо сильні та позитивні інформаційно-просвітницькі заходи здійснювали ПФР, НБУ (для банків) та Нацкомфінпослуг, тоді як Мінфін відповідав за створення та функціонування Навчально-методичного центру до 2015 року (зараз цим займається ПФР). Однак, інформація щодо здійснення інформаційно-роз'яснювальної роботи з боку Міністерства інфраструктури та Міністерства економічного розвитку і торгівлі відсутня (МЕРТ).

Прозорість юридичних осіб та правових утворень (Розділ 7 – БР5; Рек. 24-25)

39. Ступінь використання юридичних осіб та правових утворень з метою ВК/ФТ загалом добре відома. Проте не було проведено жодних досліджень для специфічного визначення того, яким чином юридичні особи, зареєстровані за законодавством України, використовувались для приховування власності або відмивання злочинних доходів.

40. Не було встановлено жодних процедур або законодавчих норм, які зобов'язують органи влади забезпечувати, щоб вся інформація, що зберігається в ЄДР, була достовірною, точною та актуальною.

41. ЄДР зберігає всю основну інформацію та робить її доступною для громадськості в режимі онлайн, особа, що відповідальна за його ведення (Реєстратор) не гарантує, що основна інформація або інформація про бенефіціарного власника є точною або актуальною. Хоча це зазвичай не розглядається як суттєвий недолік, переважна більшість приватного сектору пояснила, що вони покладаються на ЄДР у перевірці бенефіціарного власника свого клієнта. Оскільки інформація не перевіряється Реєстратором, і також зазвичай не перевіряється самостійно СПФМ, цей недолік є суттєвим.

42. Незважаючи на те, що ПО можуть застосовувати кримінальні санкції за надання недостовірної або оманливої інформації до ЄДР, лише близько 1% таких випадків переслідуються ПО.

Міжнародне співробітництво (Розділ 8 – БР 2; Рек. 36-40)

43. Загалом, Україна надає високоякісну та своєчасну ВПД у зв'язку з розслідуванням, переслідуванням та пов'язаними з ними провадженнями щодо ВК, предикатних злочинів та ФТ, як це широко визнано її міжнародними партнерами. Проте ефективність вхідної ВПД, зокрема, у зв'язку з арештом та конфіскацією майна, все ще перешкоджається такими чинниками, як корупція та порушення режиму конфіденційності; недоліками внутрішнього режиму вилучення документів; і відсутністю системи визначення пріоритетів для обробки запитів. Україна активно використовує ВПД щодо ВК, предикатних злочинів, особливо корупції і ФТ. Проте Україна продемонструвала обмежений рівень ефективності у зверненні за допомогою у питанні конфіскації. Обмеження, що відзначаються щодо прозорості юридичних осіб та правових утворень на національному рівні, негативно впливають на здатність України надавати найширшу міжнародну допомогу. На основі інформації, наявної в інших формах співробітництва, всі компетентні органи, як видається, обмінюються інформацією з іноземними партнерами з метою ПВК/ФТ в тому числі, зокрема, стосовно ухилення від сплати податків, повернення активів та консолідованого нагляду.

Приоритетні дії

- Аналіз та письмове формулювання ризиків ВК та ФТ мають бути посилені або шляхом перегляду НОР або іншим чином:

(а) частішим використанням статистики та забезпечення її надійності; (б) подальшим аналізом зовнішніх загроз та загроз організованої злочинності, бенефіціарної власності; (с) передачею відповідної інформації, що зберігається СБУ стосовно ризиків, пов'язаних з ФТ іншим органам влади і подальшим аналізом загроз НПО.

- Ввести норму в ст. 209 КК, яка чітко зазначає, що особа може бути засуджена за ВК за відсутності судового визнання вини відносно здійснення основної злочинної діяльності та за умови, що існування предикатного злочину може бути встановлено на підставі непрямих чи інших доказів без покладення обов'язку на сторону обвинувачення довести засудження за вчинення предикатного злочину.
- Збільшити кількість переслідувань та вироків ВК у відповідності з національними ризиками ВК, включаючи випадки корупції на високому рівні, розкрадання та розтрати державного майна високопосадовими особами та їх спільниками (так само як і тих посадовців, які були пов'язані з минулим режимом).
- Фінансові розслідування джерел ймовірних доходів мають регулярно проводитись у справах, що генерують доходи, із залученням кваліфікованих фінансових слідчих, які співпрацюють із слідчими, що розслідують предикатні злочини.
- Органам слід переконатися, що тимчасовий арешт застосовується у всіх справах, що генерують доходи. У цьому контексті слід розглянути питання про те, чи надавати слідчому право застосувати такий арешт, за умови швидкого розгляду запитів щодо таких арештів прокурорами.
- Привести визначення злочинів ФТ та режиму ЦФС стосовно ФТ/розповсюдження ЗМЗ у відповідність до міжнародних стандартів.
- Розглянути можливість щодо обмеження відтоку персоналу з ПФР. Це може включати такі пропозиції як програми кар'єрного розвитку і пропозиції щодо пакетів грошової винагороди після оцінки обсягу виконаних завдань.
- Усі регулятори повинні додати до своїх існуючих підходів щодо нагляду, застосування систематичних безвізних перевірок і аналізу отриманої за їх результатами інформації щоб забезпечити розуміння ними профілів ризиків ПВК/ФТ своїх піднаглядних СПФМ (і секторів) і застосування підходів щодо виїзних перевірок таким чином щоб безвізні і виїзні перевірки були цілком засновані на ризиках ВК/ФТ.
- Особи відповідальні за ведення ЄДР мають вжити кроків задля перевірки достовірності наданої інформації, її точності та актуальності.
- Мін'юст має встановити зрозумілу систему для визначення першочерговості запитів, які надходять стосовно ВПД. Органи влади мають вжити заходів для переконання, що ефективності вхідних запитів щодо ВПД не перешкоджають розголошення конфіденційної інформації та інші процеси стосовно тимчасового доступу до інформації. Покращити якість вихідних запитів щодо ВПД стосовно конфіскації.

Ефективність та Рейтинги з технічної відповідності

Рейтинги щодо Ефективності (Високий, Значний, Середній, Низький)

БР.1 – Ризик, політика та координація	БР.2 – Міжнародне співробітництво	БР.3 – Нагляд	БР.4 – Запобіжні заходи	БР.5 – Юридичні особи та утворення	БР.6 – Фінансова розвідка
Значний	Середній	Середній	Середній	Середній	Значний
БР.7 – Розслідування та судове переслідування ВК	БР.8 – Конфіскація	БР.9 – Розслідування та судове переслідування ФТ	БР.10 – Запобіжні заходи та фінансові санкції за ФТ	БР.11 – Фінансові санкції за фінансування розповсюдження	
Низький	Середній	Середній	Середній	Середній	

Рейтинги щодо технічної відповідності (В – відповідає, ПВ – переважно відповідає, ЧВ – частково відповідає, НВ – не відповідає, Н/З – не застосовується)

Р.1 – Оцінка ризику та застосування РОП	Р.2 – Національне співробітництво та координація	Р.3 – Злочин ВК	Р.4 – Конфіскація та тимчасові заходи	Р.5 – Злочин ФТ	Р.6 – Цільові фінансові санкції – тероризм та ФТ
ПВ	В	ПВ	ПВ	ЧВ	ЧВ
Р.7 – Цільові фінансові санкції – розповсюдження ЗМЗ	Р.8 – Неприбуткові організації	Р.9 – Закони про таємницю фінансової установи	Р.10 – Заходи належної перевірки клієнта	Р.11 – Збереження даних	Р.12 – Публічні діячі
ЧВ	ПВ	В	ПВ	В	ПВ
Р.13 – Кореспондентські банківські відносини	Р.14 – Послуги з переказу коштів або цінностей	Р.15 – Нові технології	Р.16 – Грошові перекази	Р.17 – Надійність третіх сторін	Р.18 – Внутрішні контролю та іноземні відділення та філії
В	ПВ	ПВ	В	Н/З	ПВ
Р.19 – Високоризикові країни	Р.20 – Звітування про підозрілі операції	Р.21 – Розголошення та конфіденційність	Р.22 – ВНУП: ЗНП	Р.23 – ВНУП: Інші заходи	Р.24 – Прозорість та БВ юридичних осіб
В	В	В	ПВ	ПВ	ПВ
Р.25 – Прозорість та БВ правових утворень	Р.26 – Регулювання та нагляд за ФУ	Р.27 – Повноваження наглядових органів	Р.28 – Регулювання та нагляд за ВНУП	Р.29 – Підрозділи фінансової розвідки	Р.30 – Обов'язки правоохоронних органів
ЧВ	ПВ	ПВ	ЧВ	В	В
Р.31 – Повноваження правоохоронних органів	Р.32 – Кеш-кур'єри	Р.33 – Статистика	Р.34 – Нагляд та зворотній зв'язок	Р.35 – Санкції	Р.36 – Міжнародні інструменти
В	ПВ	ЧВ	В	ЧВ	ПВ
Р.37 – Взаємна правова допомога	Р.38 – ВПД; заморожування та конфіскація	Р.39 – Екстрадиція	Р.40 – Інші форми міжнародного співробітництва		
ПВ	ПВ	ПВ	ПВ		

ЗВІТ ПРО ВЗАЄМНУ ОЦІНКУ

Вступ

44. Цей звіт підсумовує заходи з ПВК/ФТ, які були вжиті Україною на дату виїзної місії. Він аналізує рівень відповідності 40 Рекомендаціям ФАТФ та рівень ефективності української системи ПВК/ФТ, та рекомендує як саме ця система може бути покращена.

45. Оцінка базувалася на Рекомендаціях ФАТФ 2012 року, та була підготовлена з використанням Методології 2013 року. Оцінка базувалася на інформації, яка була надана країною, та інформації, зібраної командою оцінювачів під час виїзної місії до країни у період з 27 березня по 8 квітня 2017 року.

46. Оцінювання проводилося командою оцінювачів, яка складалася з наступних осіб:

- Пан Джон Рінггут – Науковий експерт, MONEYVAL (експерт з правових питань)
- Пан Шарон Фрідман – Начальник управління економічних злочинів, Державний повірений, Держава Ізраїль (експерт з правових питань)
- Пан Амар Саліходчік – Старший консультант з питань політики, ПФР, Князівство Ліхтенштейн (експерт з питань ПО)
- Пані Джулія Фрідлендер – Старший радник з питань політики у справах ФТ та фінансових злочинів у Європі, Департамент казначейства, США (експерт з питань цільових фінансових санкцій)
- Пан Ден Джонсон – Старший менеджер з питань політики та авторизації, Орган влади з надання фінансових послуг, острів Мен (експерт з фінансових питань)
- Пан Річард Волкер – Директор з питань політики щодо фінансових злочинів та міжнародного регуляторного консультування, Політична рада штатів Гернсі (експерт з фінансових питань)

Секретаріат MONEYVAL

- Пан Майкл Стеліні – Начальник відділу з моніторингу ПВК/ФТ та тренінгу
- Пані Астгік Караманукян – Адміністратор
- Пані Солен Філіпе – Адміністратор
- Пан Панагіотіс Псиллос – Програмний асистент

47. Звіт було рецензовано паном Даніелем Азатяном (ПФР Республіки Вірменія), паном Габором Сімонка (ПФР Угорщини) та Секретаріатом ФАТФ.

48. Україна попередньо проходила взаємну оцінку MONEYVAL у 2009 році, проведену відповідно до Методології ФАТФ 2004 року. Звіт про оцінювання 2009 року та звіт про прогрес 2015 року, були опубліковані та є доступними за посиланням <http://www.coe.int/en/web/moneyval/jurisdictions/ukraine>.

49. За результатами попередньої взаємної оцінки виявилось, що країна відповідала 2 Рекомендаціям; переважно відповідала 12; частково відповідала 27; та не відповідала 6. Україну було оцінено як таку, що відповідає чи переважно відповідає 13 із 16 Основних та Ключових Рекомендацій. Україну було визначено як таку, яка потребує посиленого процесу моніторингу одразу після затвердження 3-го раунду Звіту про взаємну оцінку. Україна представила звіт-прогрес про усунення, виявлених недоліків у вересні 2015 року.

РОЗДІЛ 1. РИЗИКИ ВК/ФТ ТА ЇХ ЗМІСТ

50. Україна розташована у Східній Європі і є другою за величиною країною на континенті і охоплює понад 603 000 квадратних кілометрів. Україна розділяє кордони з Росією на сході, Білоруссю на півночі, Польщею, Словаччиною та Угорщиною на заході, Румунією та Молдовою на південному заході, а також Чорним та Азовським морями на півдні. Київ – столиця України. Населення України становить 42,7 млн. (за даними Державної служби статистики України станом на 01.01.2016). ВВП України становить близько 90,62 млрд. USD (за оцінками Світового банку на 2015 рік), офіційна валюта - гривня (UAH).

51. Україна - це республіка з парламентсько-президентською формою правління. Президент України обирається на п'ятирічний термін і є Головою Держави. Конституція забезпечує Президента сильними виконавчими повноваженнями, такими як видача указів, призначення представників президента для нагляду за виконанням політики місцевої влади та повноваження призначати Прем'єр-міністра після підтвердження його кандидатури Парламентом. Щоденне адміністрування Уряду належить до повноважень Прем'єр-міністра, який очолює Кабінет Міністрів. Законодавча влада належить Парламенту. Однопалатний парламент (Верховна Рада) складається з 450 депутатів. Депутати обираються на п'ятирічний термін на вільних виборах, де представлено безліч кандидатів. Правова система України базується на принципах цивільного права.

52. Україна є членом Організації Об'єднаних Націй, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Світової організації торгівлі, Ради Європи, Європейського банку реконструкції та розвитку, Світового банку, Міжнародного валютного фонду, Організації Чорноморського економічного співробітництва та інших міжнародних організацій.

Ризики ВК/ФТ та огляд питань з найвищим рівнем ризику

Перегляд ризиків ВК/ФТ

ВК загрози

53. Корупція є однією з головних загроз ВК в Україні, що породжує значні суми коштів². За даними Transparency International, корупція в Україні широко поширена, пронизуючи всі рівні суспільства. Державне управління, зокрема державна служба, судова влада, прокуратура та міліція, особливо вразливі до корупції. Звіти, підготовлені Групою держав проти корупції (GRECO) та іншими органами Ради Європи, також висвітлюють масштаби корупції в Україні та відсутність незалежності в судах та поліції (включаючи митну службу).

54. НОР визначає нелегальну економічну діяльність як ще одну велику загрозу³ ВК. Злочинність білих комерційців, з точки зору загроз⁴, перевищила інші, більш традиційні злочини, що приносять прибуток, такі як торгівля наркотиками. Як наслідок, до топ п'ятірки предикатних злочинів, у період огляду, увійшли фіктивне підприємництво⁵, ухилення від сплати податків, шахрайство, розкрадання державного майна та зловживання службовим становищем⁶.

² НОР ст. 42

³ НОР ст. 41

⁴ Там же ст. 42

⁵ Фіктивне підприємництво визначається статтею 205 КК та стосується фіктивного бізнесу, тобто створення або придбання суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб) для покриття незаконної діяльності або залучення заборонених видів бізнесу. «Підприємство» - тобто фірма, компанія чи бізнес - не є фіктивною у тому сенсі, що взагалі не існує, а шахрайство полягає в тому, що фірма не є тією, якою має бути, і її реальні функції не є тими, що є на меті фірми. Такі підприємства можуть виконувати різні функції у неправомірних економічних операціях. У цьому конкретному контексті вони можуть використовуватися для запису несправедливої заборгованості, яка підлягає сплаті за вирахуванням прибутку в цілях оподаткування, або може бути введена в кругові операції, в яких гроші змінюють свою валютну вартість; тощо.

⁶ Статистичні дані про предикатні злочини включені до НОР на мал. 1.5.2

55. Нерозривно пов'язані з фіктивним підприємництвом так звані конвертаційні центри, які представляють собою ключовий ризик ВК. Такі центри використовуються окремими особами для виведення коштів із України або для переведення грошових коштів у готівку. Конвертаційні центри вважаються центрами, через які кошти перетікають від реальної до тіньової економіки. Компанії часто використовуються як частина схеми/процесу⁷ конвертаційних центрів. Неправомірному використанню компаній для конвертації доходів також сприяють прогалини у перевірці системи бенефіціарної власності⁸, оскільки приблизно 20 % українських компаній не забезпечують подачу достовірної інформації в ЄДР. НОР також підкреслює, що немає процедури для виявлення не подання та перевірки достовірності інформації про кінцевих бенефіціарних власників (контролерів), наданих юридичними особами державним реєстраторам.

56. Організована злочинність також є фактором істотного впливу на загальну ризикову ситуацію ВК в Україні. За даними національної оцінки ризиків, міжнародні організовані злочинні групи (ОЗУ), останнім часом виявляють зростаючий інтерес до України в сфері ВК та торгівлі людьми⁹, зброєю, небезпечними матеріалами і наркотичними речовинами¹⁰. Кіберзлочинність також є сферою інтересу.¹¹ Кажуть, що у зв'язку із ростом нелегальної міграції, зростає етнічна організована злочинність.¹² Зростаюча присутність організованої злочинності в Україні також була підкріплена високим рівнем корумпованості державних служб. Фактично, корупція допомогла забезпечити підйом організованої злочинності та її поширення в політиці. Зв'язки між політичною та адміністративною елітою і злочинцями не є рідкістю. Внаслідок цього Українській державі досить важко ефективно функціонувати.¹³

57. Високий рівень готівкового обігу розглядається як основний ризик у НОР. У поєднанні із сильним відтоком грошових коштів, слабким контролем кордонів та дуже обмеженим числом розслідувань ВК, пов'язаних із кеш-кур'єрами, спричиняє ряд негативних наслідків для фінансової системи країни та становить суттєву загрозу її економічній безпеці¹⁴.

Загроза ФТ

58. З огляду на ризик ФТ, з 2014 року Україна використовується як транзитна країна не тільки для переміщених осіб, але і для тих, хто прагне приєднатися до бойовиків ІДІЛ в Сирії. СБУ зосередила свою увагу на наслідках міжнародного тероризму, що передбачають боротьбу з ІДІЛ, що призвело до пред'явлення обвинувачень, хоча ще не було вироків щодо ФТ. Некомерційний сектор влада вважає вразливим до ФТ. НОР визначає ризик НПО як один з основних ризиків (хоча і не одним з найвищих ризиків). Згідно з НОР, основним способом незаконного використання некомерційних організацій є

⁷ НОР ст. 42

⁸ НОР ст. 58

⁹ Відповідно до Доповіді Ради Європи «Про боротьбу з торгівлею людьми» (GRETA) в Україні у 2014 році 89% жертв торгівлі людьми підлягали трудовій експлуатації, 8% підлягали сексуальній експлуатації, а 3% – примусово просили милостиню і піддавались видаленню органів.

¹⁰ НОР ст. 41. Відповідно до даних стосовно щорічного вилучення наркотичних речовин Офісу ООН з протидії наркотикам та злочинності (UNODC), протягом 2011-2014 років, державними органами було вилучено понад 23 тонни рослин канабісу. Див. <https://data.unodc.org/>. Також у 2014 році, лише Європейський центр з моніторингу обігу наркотиків та наркозалежних прозвітував про знищення 1584 нелегального маку та 1773 нелегального канабісу.

¹¹ Там же ст. 181. Крім того, у Звіті за 2012 року Відділ захисту інформації та кіберзлочинності Ради Європи виявив наступні типи злочинів в Україні: шахрайство в мережі GSM, шахрайство в Інтернет-аукціоні, шахрайство з платіжними картками та використання взломаних банківських реквізитів чи рахунків системи електронних платежів.

¹² Там же ст. 41

¹³ Прикладом впливу ОЗУ на державні механізми є неефективне розслідування організованої злочинності, яке підкреслено в НОР (стор. 152).

¹⁴ Там же, ст. 70

направлення коштів терористам через неприбуткові організації. Особливий статус НПО (благодійний статус, звільнення від оподаткування) створює ідеальні умови для неідентифікації незаконних коштів та їх використання для територіального переказу через відділення або для надання матеріально-технічної підтримки терористам.

59. У НОР, українські органи влади розглядають акти матеріальної підтримки подій на сході України як породження ризиків ФТ. Відповідно до інформації, яка була надана українськими органами влади, під час 2014-2016 років, СБУ було розпочато понад 300 кримінальних проваджень за статтею 258⁵ (злочин ФТ) КК у відповідності до цих актів та 11 осіб було засуджено. Оскільки застосування Конвенції ФТ до внутрішніх подій у східній частині України в даний час є справою, що розглядається в Міжнародному суді¹⁵, команда з оцінки зосередила свою увагу на діяльності українських органів влади для протидії фінансуванню міжнародного тероризму, які беззаперечно підпадають під сферу застосування Конвенції ФТ, а також Рекомендацій ФАТФ.

Оцінювання ризиків країни

60. Україна опублікувала свій перший Звіт за результатами проведення НОР у 2016 році. У звіті НОР розглядаються як злочини ВК, так і ФТ. Державна служба фінансового моніторингу (ПФР) координувала проведення НОР за сприяння Організації з безпеки та співробітництва в Європі. Представники усіх учасників національної системи фінансового моніторингу взяли участь у аналізі та іншій роботі, що викладена в остаточному звіті. В результаті цього процесу було виявлено зони високого ризику та інституційні прогалини, а влада наприкінці 2016 р. розробила план дій для усунення цих ризиків та прогалин, хоча він ще не затверджений.

61. Джерелами інформації для НОР виступили дані українських органів влади, нормативно-правова база України, деякі звіти, підготовлені органами в Україні (ДФС та НБУ) та поза її межами, а також деякі (переважно українські) веб-сайти.

62. Методологія НОР України є унікальною. Вона визначає низку зовнішніх та внутрішніх загроз, поділених на тематичні групи та визначає 37 ризиків, що випливають з них. Кожному ризику виділяється рівень потенційного наслідку (число у визначеній шкалі), який він може нести, і окремий рівень ймовірності виникнення (число у визначеній шкалі) цього наслідку. Вразливості включаються в аналіз загроз, наслідків та ризику. Поєднання наслідків та ймовірності генерує загальний числовий рівень ризику. Він зменшується до рівня чистого ризику в кожному випадку з урахуванням вжитих доступних заходів для рівня ефективності (номер у визначеній шкалі), наявних у системі для цього ризику.

63. Тому кожен ризик має рівень чистого ризику, який є висновком НОР щодо цього ризику. 37 ризиків поділяються на чотири рівні ризику (тобто пріоритети), а саме: високий (дев'ять), значний (22), помірний (п'ять) та незначний (один). Ці чотири рівні дозволяють визначити пріоритетність ризиків на кожному рівні, оскільки кожен ризик має чистий рівень ризику. НОР визначає 9 ризиків з високим рівнем ризику. З них 3 ризики мають найвище значення за шкалою оцінки 16, а 6 ризиків мають найнижче значення за шкалою оцінки 12. Чистий рівень ризику представлений в висновках НОР.

64. НОР містить загальний огляд економіки України, дані про фінансовий/нефінансовий сектори та огляд ризиків у відповідних секторах. Фактори ризику були визначені на підставі якісного та кількісного аналізу галузевих запитальників, статистичної інформації компетентних органів та інформації різних міжнародних організацій, таких як Transparency International Україна, Служби політичного ризику, Міжнародного центру досліджень миру, Фонду миру та Економічного відділу розвідки, Міністерства соціальної політики тощо.

¹⁵ Міжнародний Суд (м. Гаага, Нідерланди), застосування міжнародної Конвенції щодо протидії фінансуванню тероризму і Міжнародна Конвенція щодо усунення всіх форм расової дискримінації (Україна проти Російської Федерації).

Огляд питань з найвищим рівнем ризику

65. Група з оцінки визначила сфери, які вимагали більш детального вивчення, шляхом аналізу інформації, наданої українськими органами влади, включаючи НОР, та звертаючись до різних відкритих джерел.

66. **Корупція:** Група з оцінки намагалася визначити ступінь ефективності системи кримінального правосуддя стосовно корупції. Було проведено обговорення з відповідними посадовими особами щодо ефективності заходів, започаткованих для боротьби з корупцією та пов'язаним з нею ВК, та викликів, з якими стикаються ПО, з метою ефективного зменшення цього явища. Поставали питання про кількість розслідувань / судових переслідувань / засуджень стосовно тих, хто займався відмиванням коштів / відмиванням від імені політичних діячів/високопосадовців, затриманих після Революції Гідності та щодо тих, хто на даний момент знаходиться на своїх посадах, всім їм приділяється значна увага. Розглянуто питання стосовно обробки повідомлень про підозрілі фінансові операції (у 2015 році 20% усіх повідомлень про підозрілі операції були пов'язані з публічними діячами).

67. **Організована злочинність:** Група з оцінки визначала, на скільки розслідування ВК пов'язаного з ОЗУ, є пріоритетним завданням ПО (особливо третіх сторін, міжнародних предикатних злочинів ВК і самовідмиванням) та спосіб, за яким ці справи розслідуються та переслідуються в судовому порядку. Крім того, з органами влади обговорювались питання застосування спеціальних заходів, спрямованих на боротьбу з конвертаційними центрами, оскільки згідно з НОР, ОЗУ зазвичай для перетворення готівкових коштів в безготівкові використовують банки, юристів та інших фахівців¹⁶.

68. **Економічні злочини:** Як зазначалося раніше, економічні злочини переважають над усіма іншими злочинами, що приносять прибуток, такими як торгівля наркотиками в Україні. Група оцінювачів, розглядала, чи ПО змінили акценти в діяльності та спрямованості для вирішення цих нових загроз, особливо з боку Департаменту захисту економіки в складі Національної поліції.

69. **Міжнародна правова допомога (ВПД) та міжнародне співробітництво:** Як ВК так і ФТ мають значний транскордонний елемент в Україні. Особливу увагу команда оцінювачів приділяла існуванню надійних механізмів ВПД та інших форм міжнародного співробітництва, а також способу, у який українські органи влади надають ВПД, співпрацюють з іноземними колегами і чи активно застосовують міжнародну правову допомогу.

70. **Тіньова економіка та використання готівки:** Тіньова економіка припадає на дуже значну частину валового внутрішнього продукту (ВВП)¹⁷ в Україні. Таким чином, рівень готівки в обігу дуже високий¹⁸. Враховуючи широке використання готівки та той факт, що ухилення від сплати податків є однією з найважливіших загроз ВК в Україні, були проведені дискусії з податковими органами про заходи щодо скорочення цих ризиків.

71. **Формальні та неформальні грошові перекази:** З огляду на важливу роль, яку відіграють вхідні офіційні та неофіційні грошові перекази¹⁹ в українській економіці, та можливість їх неправильного використання для ВК та ФТ, оцінка ефективності банківських заходів та нагляду отримала особливу увагу з боку групи оцінювачів.

¹⁶ НОР, ст. 42, див також http://www.graham-stack.com/?page_id=944

¹⁷ За даними НОР, тіньова економіка становила 35 % від офіційного ВВП у 2013 році та 41 % у 2014 році, хоча, як стверджується, вона породжується законною торгівлею та бізнесом, а не кримінальними підприємствами.

¹⁸ НОР ст. 33

¹⁹ Наприклад, у 2014 році грошові перекази склали 6,5 мільярдів USD. Див. <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80651>

Сутність

72. Український фінансовий сектор банківсько-орієнтований. Частка банківської системи у загальних активах фінансової системи складає приблизно 80%. Надані банківські послуги, як правило, носять традиційний характер і включають в себе депозити, позики, грошові перекази, обмін валют та надання кредитів. Продукти/послуги підвищеного ризику або заборонені послуги, взагалі не надаються. Лише 0,5 % – 1 % клієнтів банку відносять до високоризикових клієнтів (такі як публічні діячі, НПО, фізичні особи, які беруть участь у великих готівкових операціях, фізичні та юридичні особи, що проводять незвичні операції, клієнти з країн з підвищеним ризиком тощо).

73. Розмір тіньової економіки в Україні, який загострений широким використанням готівки, становить значну вразливість до ВК. Згідно з офіційними джерелами, розмір тіньової економіки в країні становить близько 42 % ВВП, а частка готівки в грошовій масі становить близько 30%²⁰. Інші причини високого обігу готівки включають обмежений доступ до безготівкових розрахунків та низький рівень поінформованості громадян і довіри до національної валюти та фінансової системи, обидва ці фактори значно сприяють фінансовому виключенню²¹.

74. Грошові перекази відіграють значну роль в українській економіці. Наприклад, в 2014 році грошові перекази склали 6,5 млрд. USD²². Більшість грошових переказів, ймовірно, пов'язані з українцями, які працюють за кордоном, надсилаючи гроші своїм родичам в Україну²³. Значна частина грошових переказів здійснюється через неформальні канали²⁴. Основними країнами, з яких відправляють перекази є Чеська Республіка, Федеративна Республіка Німеччина, Республіка Італія, Росія та США²⁵.

Структурні елементи

75. Основні структурні елементи, необхідні для ефективного режиму ПВК/ФТ, присутні в Україні. Існує політична воля на високому рівні щодо вирішення проблем ПВК/ФТ. Розробка політики ПВК/ФТ та координація здійснюється через ПФР. Діяльність ПФР регулюється та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів. Тим не менше, Україна розглядається як політично нестабільна країна²⁶. Це негативно вплинуло на соціальну стабільність та економічний розвиток країни, що створило сприятливі умови для реалізації як злочинів ВК, так і ФТ.

Передумови та інші контекстуальні фактори

76. Корупція властива і в різному ступені пронизує всі рівні державного управління²⁷. Це серйозно підриває довіру громадськості до державної служби та системи кримінального правосуддя та закликає злочинців діяти безкарно²⁸. У 2016 році за даними Transparency International (TI), Україна посідає 131

²⁰ Офіційний веб-сайт MEDTU «Тенденції тіньової економіки в Україні, 2015 рік», доступний за адресою: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>. Див. також, НОР ст. 33.

²¹ НОР, с. 33

²² <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80651>

²³ http://www.iom.org.ua/sites/default/files/iom_migration_as_an_enabler_of_development_in_ukraine.pdf

²⁴ Там же

²⁵ <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80651>

²⁶ НОР зазначає, що відповідно до результатів аналізу, що базувався на даних, зокрема, Державної служби статистики, Світового Банку, Міжнародного центру досліджень миру, індикатори політичної стабільності в Україні за останні 10 років сягнули показника лише в 50 %.

²⁷ НОР ст. 17 – 21.

²⁸ Проте слід зазначити, що за останні роки в боротьбі з корупцією були запроваджені різноманітні загальнодержавні заходи.

місце з 176 країн світу, відповідно до Індексу сприйняття корупції ТІ. Створення спеціалізованої антикорупційної прокуратури наприкінці 2015 року та Національного антикорупційного бюро в кінці 2014 року принесли певний прогрес у боротьбі з корупцією як з точки зору запобігання, так із точки зору доказової бази.

77. Рівень фінансового включення розглядається як середній, при цьому 53 % дорослого населення зберігає гроші в офіційних фінансових установах²⁹. Національний банк України опублікував багато матеріалів та провів інформаційно-просвітницьку кампанію, присвячену захисту прав споживачів. Інформація про основні функції банківського рахунку та його зміну, інформація про види наявних банківських рахунків та послуг часто доводиться до відома широкого кола населення. Проте, недовіра до офіційного фінансового сектору залишається проблемою, а використання готівки все ще широко розповсюджене. Крім того, українська законодавча база заохочує створення кредитних спілок, які обслуговують людей з низькими доходами, що ще більше підтримує сприяння фінансового включення в Україні.

Стратегія ПВК/ФТ

78. Метод розробки та впровадження стратегій ПВК/ФТ описаний у пункті 82.

Правова та інституційна база

79. Правова та організаційна структура ПВК/ФТ в Україні, головним чином, регулюється Базовим Законом, а також актами Кабінету Міністрів України, актами ПФР та іншими актами державних органів. Базовий Закон доповнив окремі положення в КК, КПК, Кодексі адміністративного судочинства України, Кодексі про адміністративні правопорушення України, Цивільному кодексі України, Законі України «Про банки і банківську діяльність», Законі України «Про страхування», Законі України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» та інші закони щодо регулювання фінансового сектору.

80. З часів останньої взаємної оцінки Україна здійснила кроки щодо вдосконалення ПВК/ФТ системи. Зокрема, в 2014 році було прийнято новий Базовий Закон, який, зокрема, передбачає, що органи влади повинні проводити НОР з метою виявлення ризиків ВК та ФТ, а також заходи щодо попередження або скорочення таких ризиків; визначає заходи щодо боротьби з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення; вводить податкові злочини як предикатні злочини до ВК; передбачає обов'язковий фінансовий моніторинг фінансових операцій національних публічних діячів та посадових осіб інших країн та міжнародних організацій; і покращує існуючу процедуру зупинення фінансових операцій. Також були внесені поправки до КПК, які містять зміни до положень, що стосуються питань юрисдикції стосовно статті 209 КК (злочин ВК) та досудового слідства в окремих випадках щодо справ ВК.

81. Основними установами, що беруть участь в інституційній структурі України для реалізації режиму ПВК/ФТ, є:

82. **Рада з запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (Рада з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму)** є консультативно-дорадчим органом, очолюваним ПФР, завдання якої полягає в тому, щоб координувати діяльність різних органів влади у боротьбі з нелегальними фінансовими потоками, розповсюдженням зброї масового знищення та тероризму. До складу Ради входять представники всіх державних органів, що займаються ПВК/ФТ, та представниками саморегульованих організацій. Рада бере участь у розробці нормативно-правових актів щодо імплементації міжнародних стандартів з питань ПВК/ФТ, включаючи стандарти ФАТФ. Вона також готує відповідні плани дій та подає рекомендації та пропозиції Кабінету Міністрів України.

²⁹ <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=1228>

83. **Державна служба фінансового моніторингу (ПФР)** є ПФР адміністративного типу та має статус незалежного центрального органу виконавчої влади. Вона є провідним органом у системі ПВК/ФТ в Україні та має повноваження впроваджувати та координувати національну політику щодо ПВК/ФТ. Вона проводить типові види діяльності ПФР, але також є державним регулятором в сфері ПВК/ФТ щодо ріелторів. Відповідно до її Положення, діяльність ПФР регулюється та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів.

84. **Генеральна прокуратура України (ГПУ)** підтримує обвинувачення в суді від імені держави; представляє інтереси фізичних осіб або держави в судовому порядку у випадках, передбачених законом; здійснює нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. У 2015 році в структурі ГПУ утворився підрозділ Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), який є незалежним структурним підрозділом ГПУ. Основними завданнями та функціями САП є нагляд за досудовим слідством, яке проводить Національне антикорупційне бюро України (див. нижче).

85. **Національна поліція України (НП)** підпорядкована Міністру внутрішніх справ. НП відповідає за поліцейські служби, державну міграцію та служби державного кордону. Основні функції НП включають, зокрема, здійснення необхідних оперативно-розшукових заходів для попередження, виявлення та розслідування злочинів, захисту державної та приватної власності та забезпечення правопорядку. Департаменти НП, відповідальні за досудове розслідування ВК, є в основному наступні: Департамент захисту економіки, Управління, відповідальне за боротьбу із кіберзлочинністю, Департамент, відповідальний за боротьбу з наркотиками, Департамент, відповідальний за боротьбу з торгівлею людьми.

86. **Служба безпеки України (СБУ)** - спеціальне правоохоронне відомство, на яке покладено безпеку держави та яке підпорядковане Президенту України. СБУ є єдиним правоохоронним органом, відповідальним за розслідування злочинів ФТ. Головний департамент з питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю також відповідальний за розслідування справ щодо ВК.

87. **Державна фіскальна служба України (ДФС)** несе відповідальність за реалізацію та подання пропозицій до Мінфіну щодо державної податкової та митної політики, а також державної політики щодо ПО у сфері оподаткування та митного контролю. Відповідно до своїх повноважень, передбачених законом, ДФС, зокрема, контролює сплату податків, зборів, митних зборів та інших платежів до державного бюджету та державних спеціалізованих фондів. З 2015 року в її структуру входить Департамент по боротьбі з відмиванням злочинних доходів, що відповідає за досудове розслідування ВК, пов'язане з предикатними злочинами, що належать до сфери компетенції ДФС.

88. **Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)** є державним правоохоронним органом, основним завданням якого є запобігання, викриття, припинення, розслідування та врегулювання злочинів, пов'язаних з корупцією, здійснених вищими посадовими особами.

89. **Національний банк України (НБУ)** є спеціалізованим державним органом, основним обов'язком якого є забезпечення зовнішньої та внутрішньої стабільності національної валюти. НБУ має широкі регуляторні, ліцензійні та наглядові функції у банківському секторі відповідно до Законів про «Національний банк України» та «Про банки та банківську діяльність». НБУ видає ліцензії на створення та функціонування обмінних пунктів іноземної валюти, які повинні діяти як агенти банків, а також для надання грошових переказів та цінностей, які повинні здійснювати свою діяльність через банк. Надання послуг з грошових переказів та цінностей також потрібно зареєструвати в Нацкомфінпослуг. Станом на 1 квітня 2017 року фактична кількість працівників Національного банку становила 5440 осіб. З них 152 співробітники Департаменту фінансового моніторингу були безпосередньо задіяні у сфері ПВК/ФТ.

90. **Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР)** уповноважена визначати та реалізовувати державну політику на ринку цінних паперів. НКЦПФР є органом ліцензування та нагляду щодо установ, які здійснюють професійну діяльність на фондовому ринку в

країні: торговці цінними паперами, інституційні інвестори з управління активами, депозитарні установи, фондові біржі, особи, що здійснюють клірингову діяльність, та Центральний депозитарій цінних паперів. 7 працівників НКЦПФР відповідають за питання ПВК/ФТ.

91. **Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг)** несе відповідальність за реалізацію єдиної політики щодо надання фінансових послуг та реєстрації, ліцензування та нагляду за кредитними спілками, лізинговими компаніями, ломбардами, страховими компаніями, пенсійними фондами та компаніями, фінансовими компаніями та іншими установами, виключна діяльність яких полягає у наданні фінансових послуг. Відділ, відповідальний за моніторинг дотримання вимог щодо ПВК/ФТ, складається з 5 співробітників. Відділ входить до складу департаменту, відповідального за розвиток ринків фінансових послуг та міжнародного співробітництва. Група з оцінки була поінформована про те, що очікується ліквідація Нацкомфінпослуг протягом 2017 року, а його функції будуть передані НБУ та НКЦПФР.

92. **Міністерство економічного розвитку і торгівлі (МЕРТ)** регулює та здійснює нагляд за товарними біржами та іншими біржами, що беруть участь у фінансових операціях з товарами. З 2015 року відділ методологічної підтримки МЕРТ Департаменту управління державним майном та промислового розвитку відповідає за питання ПВК/ФТ та налічує 7 співробітників.

93. **Міністерство інфраструктури (Мінінфраструктури)** регулює та здійснює нагляд за діяльністю (включаючи ПВК/ФТ) Публічного акціонерного товариства «Укрпошта», яке є державним підприємством, що має ліцензію Національної комісії з питань регулювання зв'язку в Україні для здійснення поштових переказів. Завдання та функції, пов'язані з ПВК/ФТ, виконуються відділом внутрішніх розслідувань, запобігання корупції та державного фінансового моніторингу, який складається з 8 співробітників. Пошта має ліцензію НБУ на здійснення валютних операцій.

94. **Міністерство фінансів (Мінфін)** несе відповідальність за розробку та реалізацію державної політики у сфері ПВК/ФТ. Мінфін також регулює і контролює лотереї та гральний бізнес, торговців дорогоцінними металами та камінням, аудиторів, аудиторські фірми, суб'єктів господарювання, що надають бухгалтерські послуги (крім осіб, які надають такі послуги в рамках трудових відносин). У Мінфіні 5 працівників займаються питаннями ПВК/ФТ.

95. **Міністерство юстиції (Мін'юст)** є державним органом виконавчої влади, відповідальним за розробку законодавства в Україні. В рамках системи ПВК/ФТ Мін'юст несе відповідальність за державне регулювання та нагляд за нотаріусами, адвокатами, адвокатськими об'єднаннями та асоціаціями та суб'єктами господарювання, які надають юридичні послуги (крім осіб, які надають такі послуги в рамках трудових відносин). З особи Мін'юсту відповідальні за виконання функцій з питань ПВК/ФТ. Мін'юст також є відповідальним за ВПД.

96. **Міністерство закордонних справ України (МЗС)** – державний орган виконавчої влади, відповідальний за розробку та реалізацію політики уряду у сфері зовнішніх відносин. У рамках системи ПВК/ФТ МЗС несе відповідальність за подання пропозицій комітетам Ради Безпеки ООН щодо включення / виключення фізичних та юридичних осіб до своїх санкційних списків. Крім того, МЗС координує укладення та виконання міжнародних договорів, координує членство країни (та її представницьких органів) у міжнародних організаціях та регулярно повідомляє компетентним органам оновлені рішення РБ ООН щодо ФТ та фінансування розповсюдження.

97. **Фонд гарантування вкладів (ФГВ)** несе відповідальність за захист прав та інтересів вкладників банків. Основними обов'язками ФГВ є забезпечення належного функціонування системи гарантування вкладів та вирішення питань проблемних банків. Всі ліцензовані банки є членами ФГВ. ФГВ створив департамент незаконної діяльності з виявлення дій кримінального чи цивільного характеру, що мали місце в банках при введенні в них тимчасової адміністрації чи ліквідації.

Фінансовий сектор

98. Одним із пріоритетів Уряду з 2014 року є стабілізація та реструктуризація національної фінансової системи з метою підвищення її конкурентоспроможності, дотримання міжнародних

стандартів та відновлення довіри населення. Процес був підтриманий програмами міжнародного технічного співробітництва. Це, зокрема, передбачало «усунення» з ринку багатьох неплатоспроможних банків та націоналізацію найбільшого комерційного банку України «Приватбанк» у грудні 2016 року.

99. Українська банківська система, яка домінує у фінансовому секторі країни, - це дворівнева структура, що складається з НБУ та державних і комерційних банків. Станом на 1 квітня 2017 року зареєстровано 182 банки в Державному реєстрі банків України. 95 з них мають ліцензію³⁰, 3 - визнані неплатоспроможними, а 87 - в процесі ліквідації. Вартість загальних банківських активів у грудні 2016 р. становила 1,737 млрд. UAH (61 млрд. EUR). Націоналізація Приватбанку призвела до збільшення частки державних банків у чистих активах (51,3 %). Відбулось значне зниження кількості банків з 147 банків-платників у 2014 році до 93 у січні 2017 року. Таким чином, концентрація сектору зросла, з 5 топовими банками, які займають частку - 56,1 % чистих активів галузі (грудень 2016 року) (40 % у 2013 році)³¹. Усунення банків з ринку та оптимізація галузевих мереж двома найбільшими банками також призвели до значного падіння кількості філій за останні 3 роки, з 19 300 в грудні 2013 року до 10 300 у грудні 2016 року.³²

Таблиця 1: Об'єкти, ліцензовані НБУ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	01.04.2017
Ліцензовані банки	176	176	176	180	163	120	100	95
Пункти обміну валют	207	233	184	186	166	135	5	5
Послуги з переказу коштів та валютних цінностей	29	29	31	38	46	47	39	30

100. Станом на 1 квітня 2017 р. банки з іноземним капіталом становили 34,6 % капіталу банківської системи, частка іноземного капіталу - переважно з Російської Федерації (20 %), Люксембургу (3,6 %), Кіпру (4 %), Угорщини (1,4 %) та Австрії (1 %).

101. Станом на 31 грудня 2016 року загальні активи фінансових компаній склали 67 401,4 млн. UAH (~ 2 209,62 млн. EUR). Загальні активи страхових компаній склали 56 075,6 млн. UAH (~ 1 838,33 млн. EUR), загальні активи кредитних спілок склали 31 962,3 млн. UAH (~ 1 046,64 млн. EUR).

102. Станом на 31 грудня 2016 року в Державному реєстрі фінансових установ були зареєстровані наступні небанківські фінансові установи, зареєстровані Нацкомфінпослуг:

- Страхові компанії та брокери: 367
- Кредитні установи: 621. Включаючи 462 кредитні спілки, 130 інших кредитних установ та 29 публічних юридичних осіб.
- Ломбарди: 469
- Фінансові компанії: 650³³
- Недержавні пенсійні фонди: 64
- Адміністратори недержавних пенсійних фондів: 22

103. Що стосується небанківських фінансових інституцій, які контролюються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), то станом на 31 грудня 2016 року їх налічувалось:

- 300 компаній з управління активами;
- 302 власників ліцензій, що здійснюють торгівлю цінними паперами;

³⁰ Враховуючи один банк, який успішно пройшов процедуру санації.

³¹ НБУ, Огляд банківського сектору, лютий 2017 року.

³² НБУ, Огляд банківського сектору, лютий 2017 року.

³³ Ці суб'єкти здійснюють такі види діяльності: кредитування, включаючи фінансові позики; фінансовий лізинг; факторинг; гарантії та поручительство; управління фінансовими активами для придбання товарів у групах; управління фондами будівництва; управління фондами нерухомості.

- 291 власник ліцензій, що здійснюють брокерську діяльність;
- 278 власників ліцензій, що здійснюють дилерську діяльність;
- 51 власник ліцензій, що здійснюють андеррайтинг;
- 24 власників ліцензій, що здійснюють діяльність з управління цінними паперами;
- 1 власник ліцензії, що здійснює іпотечну діяльність;
- 8 власників ліцензій, що здійснюють діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку.

ВНУП

104. У секторі переважають юристи, нотаріуси та бухгалтери. Адвокати регулюються Законом «Про адвокатуру», а державні чи приватні нотаріуси діють відповідно до Закону «Про нотаріат», бухгалтери регулюються Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а також положеннями щодо організації ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, що затверджені Кабінетом Міністрів. Аудитори та бухгалтери зареєстровані як підприємці. Приватні нотаріуси, адвокати та арбітражні керуючі, які не зареєстровані як підприємці, зареєстровані як особи, які займаються незалежною професійною діяльністю в адвокатському адмініструванні, і мають отримати сертифікат, що підтверджує право особи на проведення незалежної професійної діяльності від відповідних державних органів. Адвокати, які мають право займатися адвокатською діяльністю в Україні, вносяться до Єдиного реєстру адвокатів України, який веде Колегія адвокатів.

Таблиця 2: Кількість ВНУП

ВНУП	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Агенти з нерухомості*	57	160	190	205	193	195	179
Суб'єкти, які здійснюють торгівлю дорогоцінними металами та дорогоцінним камінням та виробів з них готівкою*	4	4	5	4	4	4	5
Нотаріуси	6760	6960	7089	7226	6944	6811	6604
Адвокати*		64	68	69	70	70	69
Суб'єкти господарювання, які надають юридичні послуги*		71	85	87	86	90	90
Аудитори, аудиторські компанії*	23	55	57	59	60	73	74
Бухгалтери *	7	12	10	10	10	11	13
Товарні біржі*	251	261	302	306	315	319	324
Суб'єкти господарювання, які проводять лотереї*	3	6	7	11	11	10	10
Оператори поштового зв'язку*	4	4	4	6	6	6	6
Всього	7139	7674	7884	8052	7769	7674	7460

* інформація про суб'єктів господарювання, що зареєстровані у ПФР (не беручи до уваги відокремлені підрозділи)

Превентивні заходи

105. Під час проведення взаємної оцінки третього раунду, у той час як всі типи фінансових установ, охоплених Рекомендаціями ФАТФ, були визнані суб'єктами відповідно до українського ПВК/ФТ законодавства, до ВНУП належали лише казино. Незважаючи на те, що Закон «Про заборону грального бізнесу в Україні» (2009 р.) заборонив азартні ігри, казино та віртуальні казино в країні, у новій редакції Базового Закону (2010 р.) було збережено «суб'єкти, що здійснюють діяльність, пов'язану з лотереями та азартними іграми, електронних (віртуальних) казино» у складі визначених суб'єктів. Послідовні нові закони щодо ПВК/ФТ (2010 та 2015 рр.) також включали всіх ВНУП, як це визначено

Рекомендаціями ФАТФ, за винятком деяких трастів та компаній з надання послуг, надання яких не передбачено законодавством України.

106. Основою запобіжних заходів ПВК/ФТ є Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму» (Базовий Закон). Базовий Закон був прийнятий у 2002 році та кілька разів змінювався, перш ніж він був замінений новим ПВК/ФТ Законом у 2010 році, який враховував рекомендації, викладені у звіті взаємної оцінки Moneyval 2009 року; відповідні міжнародні конвенції та стандарти; і досвід, отриманий з питань ПВК/ФТ, набутий у попередні роки. Новий закон розширив перелік СПФМ та посилив превентивні заходи. 6 лютого 2015 року набрав чинності новий Закон «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Закон враховував Рекомендації ФАТФ 2012 та, зокрема, додатково розширив сферу визначених суб'єктів та посилив превентивні заходи (щодо публічних діячів, бенефіціарної власності клієнта, заходів, що ґрунтуються на оцінці ризику на основі визначених критеріїв...) та відповідальності уповноважених осіб банку за порушення банками вимог законодавства з ПВК/ФТ. Закон також змінив законодавство щодо деяких категорій СПФМ, зокрема стосовно формулювання професійної таємниці та її поєднання з обов'язками щодо звітування відповідно до Базового Закону. Базовий Закон підкріплюється рядом законів, що регулюють певні категорії юридичних осіб (Закони «Про банки та банківську діяльність», «Про кредитні спілки», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про платіжні системи та переказ коштів», «Про нотаріат», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» тощо). Ряд актів, розроблених ПФР і прийнятих Урядом, а також підзаконних актів, прийнятих відповідними регуляторними органами щодо ПВК/ФТ, передбачають більш детальні зобов'язання щодо реалізації вищезазначених законів. Надання керівництва наглядовими органами є частиною їх функцій відповідно до Базового Закону.

107. Базовий Закон на даний момент схоже усунув численні прогалини у запобіжних заходах, виявлених під час взаємної оцінки у 2009 році. Хоча, ряд недоліків все ще залишається, як зазначено у додатку з Технічної відповідності.

Юридичні особи та правові утворення

108. Основними законами, що регулюють створення та регулювання діяльності юридичних осіб в Україні, є Цивільний кодекс, Господарський кодекс та Закони «Про господарські товариства», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських організацій» (Закон «Про реєстрацію»), «Про цінні папери та фондовий ринок» та «Про акціонерні товариства». Статус юридичної особи надається після реєстрації в ЄДР. ЄДР, створений 1 липня 2004 року, є єдиною державною інформаційною системою, яка реєструє інформацію про юридичних осіб, підприємців та громадських утворень, які не мають статусу юридичної особи. Дані в ЄДР є відкритими та публічними (крім реєстраційних номерів платіжних карток платників та паспортних даних), і лише в деяких обмежених випадках доступ до даних з ЄДР вимагає оплати. Державні органи та їх посадові особи отримують інформацію з ЄДР безкоштовно для цілей реалізації своїх повноважень, визначених законом, виключно в електронній формі через електронний портал.

109. В Україні існують такі типи юридичних осіб як суб'єкти «приватного права», або «державного права». «Юридичні особи приватного права» повинні функціонувати на підставі установчих документів та можуть бути утворені та діяти згідно з типовим статутом у порядку, встановленому законом. «Юридичні особи державного права» можуть бути створені на підставі нормативного акта Президента України, органу державної влади або органу місцевого самоврядування. Іноземні компанії або інші юридичні особи, створені за законодавством іншої юрисдикції, можуть здійснювати господарську діяльність в Україні через філії або постійні представництва. Філії повинні бути зареєстровані в ЄДР.

110. Станом на 01.07.2017, за інформацією Державної служби статистики, в Україні зареєстровано 1 207 282 юридичних осіб, у тому числі 663 іноземних юридичних осіб.

111. Найбільш поширеною формою юридичної особи є товариства. Відповідно до законодавства України існує 3 основних категорії товариств:

- Найпопулярнішим типом компанії є *товариство з обмеженою відповідальністю*. Створене однією людиною або людьми у кількості до 100 чоловік, його капітал поділяється на частки суми, зазначені в статуті. Члени не несуть відповідальності за зобов'язаннями компанії та несуть ризик втрат, пов'язаних з діяльністю компанії, лише на суму їх внесків.
- *Акціонерне товариство* має право випускати акції (випуск акцій на пред'явника заборонено з 2006 року). Його капітал поділяється на певну кількість акцій тієї ж номінальної вартості, що засвідчує корпоративні права компанії. Відповідальність членів обмежується невиплаченою сумою їхніх акцій. Акціонерне товариство може бути публічним (з акціями, що перебувають принаймні на одній фондовій біржі) або приватними (з акціями, що частково розподіляються серед його засновників).
- *Компанія з додатковою відповідальністю* створюється однією чи кількома юридичними особами, капітал яких розділений на акції, визначені статутом компанії. Учасники несуть солідарну додаткову відповідальність за зобов'язаннями компанії у розмірі, рівному їх внескам у капітал компанії, а у випадку, якщо цей капітал є недостатнім – до суми, визначеної установчим документом компанії.

112. Станом на 01.07.2017, за інформацією Державної служби статистики, в Україні налічується 551 620 товариств з обмеженою відповідальністю; 14 957 акціонерних товариств; і 1 417 компаній з додатковою відповідальністю.

113. Згідно з українським законодавством, при реєстрації в ЄДР юридичній особі також надається право на вибір серед двох категорій товариств:

- *Повне товариство*, усі учасники якого провадять спільну підприємницьку діяльність і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном.
- *Обмежене товариство* — товариство, у якому один або кілька учасників, відповідають за його зобов'язаннями в обмеженому об'ємі.

114. Станом на 01.07.2017 р., за даними Державної служби статистики, в Україні зареєстровано 1 365 повних товариств та 380 товариств з обмеженою відповідальністю.

115. Інші види юридичних осіб, зареєстрованих в ЄДР це: *громадські об'єднання*, створені для благодійних цілей та не можуть розподіляти прибуток, доходи чи активи (у випадку розпуску) між своїми членам або керівникам; *кооперативи*, які є об'єднаннями фізичних осіб з метою спільного виробництва; і *приватні підприємства*, що базуються на приватній власності та які можуть здійснювати господарську діяльність для отримання прибутку своїх членів.

116. Станом на 01.07.2017 р., за інформацією Державної служби статистики, в Україні налічується 17 317 громадських об'єднань, 2 272 виробничих кооперативи та 201 134 приватних підприємств.

117. Україна знаходиться на 80 місці в рейтингу «Простота ведення бізнесу», і на 20 місці по «Легкості початку бізнесу» за звітом Світового банку за 2017 р. Таким чином, країна знаходиться на другому місці з кінця у Східній Європі за першим індексом, і на 6-му – за другим індексом. У доповіді висвітлюється складність законодавчої та політичної ситуації в Україні та бюрократичні перешкоди, а також нещодавні кроки щодо чіткості та простоти процесів.

118. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих бенефіціарних власників юридичних осіб та громадських об'єднань», який набрав чинності 25 листопада 2014 року та вніс зміни, зокрема, до Закону щодо реєстрації юридичних осіб, вніс обов'язок для юридичних осіб надавати інформацію про своїх бенефіціарних власників до ЄДР. ЄДР містить інформацію про бенефіціарних власників юридичних осіб, але вважається, що є випадки, коли надається інформація до ЄДР тільки про економічних власників юридичних осіб (акціонерів, власників паїв, які мають право голосу), а не інших економічних бенефіціарів, чий значний вплив на компанію

впливає з реальних обставин. Введена адміністративна відповідальність за не подання інформації про бенефіціарних власників юридичних осіб. Доступні санкції включають штрафи від 3000 UAH до 5000 UAH (~ 98,35 EUR та 163,92 EUR), а також адміністративні покарання.

119. Ст. 1 (41) Базового Закону визначає траст як юридичну особу-нерезидента, яка здійснює свою діяльність на довірчих умовах, коли «повірений» діє в інтересах клієнта, і зобов'язаний приймати певні правові дії на винагороду йому. Законодавство України не передбачає створення трастів та Україна не є учасником Гаазької конвенції про право, що застосовується до трастів, та їх визнання. Забезпечення довірчих послуг також не передбачено законодавством України. Проте, не існує заборони громадянам діяти як довірена особа, виступати захисником чи повіреним трасту, який створений за межами України, якщо створення такого трасту дозволено законодавством країни та виключно у порядку встановленому цим законодавством.

Наглядові заходи

120. З огляду на останню взаємну оцінку, структура нагляду з ПВК/ФТ була значно посилена, а ряд державних органів, що здійснюють нагляд за всіма зазначеними установами, виглядає наступним чином:

Фінансові установи	Ліцензування чи реєстрація	ПВК/ФТ регулятор	Відповідне законодавство
Банки	Ліцензія НБУ	НБУ	Базовий Закон Закон «Про Національний банк України» Закон «Про банки та банківську діяльність»
Пункти обміну валют	Ліцензія НБУ	НБУ (для банків на здійснення переказів в іноземній валюті) НБУ (для небанківських фінансових установ щодо проведення переказів в іноземній валюті)	Базовий Закон Постанова Правління НБУ № 297 «Про затвердження Положення про порядок видачі ліцензії небанківським фінансовим установам, оператору національного поштового зв'язку генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій» Постанова Правління НБУ № 338 «Про затвердження Положення про порядок проведення виїзних, невиїзних (камеральних) перевірок щодо дотримання банками, національним оператором поштового зв'язку вимог законодавства України та перевірок пунктів обміну іноземної валюти на території України»
Установи, що здійснюють переказ коштів	Ліцензія НБУ	НБУ	Базовий Закон Закон «Про банки та банківську діяльність» Закон «Про фінансові послуги та

			державне регулювання ринків фінансових послуг»
Відділення поштового зв'язку (поштовий переказ коштів)	Ліцензія Національної комісії з питань регулювання зв'язку Генеральна ліцензія НБУ на здійснення валютних операцій	Мінінфраструктури	Базовий Закон Закон «Про поштовий зв'язок» Закон «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»
Торговці цінними паперами	Ліцензія НКЦПФР	НКЦПФР	Базовий Закон Закон «Про цінні папери та фондовий ринок» Закон «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»
Біржі	Ліцензія НКЦПФР	НКЦПФР	Базовий Закон Закон «Про цінні папери та фондовий ринок» Закон «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»
Депозитарні установи	Ліцензія НКЦПФР	НКЦПФР	Базовий Закон Закон «Про цінні папери та фондовий ринок» Закон «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» Закон «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» Закон «Про депозитарну систему України»
Компанії з управління активами	Ліцензія НКЦПФР	НКЦПФР	Базовий Закон Закон «Про цінні папери та фондовий ринок» Закон «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» Закон «Про державне регулювання ринку цінних паперів» Закон «Про інститути спільного інвестування»
Страхові компанії та брокери	Ліцензія Нацкомфінпослуг	Нацкомфінпослуг	Базовий Закон Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Закон «Про страхування»

Кредитні спілки	Ліцензія Нацкомфінпослуг	Нацкомфінпослуг	Базовий Закон Закон «Про кредитні спілки» Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»
Недержавні пенсійні фонди та адміністратори недержавних пенсійних фондів	Ліцензія Нацкомфінпослуг	Нацкомфінпослуг	Базовий Закон Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Закон «Про недержавне пенсійне забезпечення»
Ломбарди	Ліцензія Нацкомфінпослуг	Нацкомфінпослуг	Базовий Закон Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»
Фінансові компанії	Ліцензія Нацкомфінпослуг	Нацкомфінпослуг	Базовий Закон Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»
Інші фінансові установи	Ліцензія Нацкомфінпослуг	Нацкомфінпослуг	Базовий Закон Закон «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Закон «Про фінансовий лізинг»
Товарні біржі	Ліцензія не потрібна	МЕРТ	

121. У звіті про взаємну оцінку 2009 року нагляд у сфері ПВК/ФТ за ВНУП, був оцінений, як такий, що не відповідає міжнародним стандартам. Основні недоліки, пов'язані з контролем та регулюванням грального бізнесу, недостатніми ресурсами Мінфіну для здійснення нагляду з ПВК/ФТ та того факту, що за винятком азартного сектору не було передбачено спеціального нагляду у сфері ПВК/ФТ для інших категорій діяльності ВНУП. Відповідно до нового Базового Закону, всі ВНУП регулюються спеціальним наглядом у сфері ПВК/ФТ за нижче поданим законодавством:

ВНУП	Ліцензування, реєстрація, призначення, регулювання	ПВК/ФТ наглядач	Відповідне законодавство
Посередники у сфері нерухомості	Не підлягає ліцензуванню	ПФР	Базовий Закон
Торгівці дорогоцінними металами та камінням	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності» від 19.10.2010 № 2608-VI не передбачає ліцензування цих суб'єктів	Мінфін	Базовий Закон
Адвокати, юридичні фірми та суб'єкти	Видача свідоцтв про право здійснювати адвокатську діяльність здійснюється на	Мін'юст	Базовий Закон

господарювання, що надають юридичні послуги	підставі рішення кваліфікаційної та дисциплінарної комісії адвокатури. Державна реєстрація адвокатської та асоціації адвокатів здійснюється у порядку, встановленому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про адвокатуру»		
Нотаріуси	Свідоцтво про видачу права на здійснення нотаріальної діяльності здійснюється Мін'юстом	Мін'юст	Базовий Закон
Бухгалтери	Ліцензія не надається	Мінфін	Базовий Закон
Аудитори, аудиторські фірми	Аудитори повинні мати сертифікат, який визначає їх кваліфікаційні можливості для здійснення аудиторської діяльності	Мінфін	Базовий Закон

Міжнародне співробітництво

122. Україна активно займається різноманітними міжнародними ініціативами у сфері ПВК/ФТ. Зокрема, всі компетентні органи України беруть участь у роботі таких міжнародних організацій, як MONEYVAL, Егмонтська група, Інтерпол, Європол або Євроюст, як на політичному, так і на операційному рівнях. Україна підписала та ратифікувала відповідні міжнародні договори, що регулюють міжнародне співробітництво, та вжила заходів щодо виконання Резолюцій РБ ООН у сферах, що стосуються ПВК/ФТ. Двостороннє співробітництво, у тому числі в рамках ВПД, також базується на широкому діапазоні двосторонніх договорів та інших домовленостей.

Фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення

123. Еволюція міжнародного тероризму вплинула на профіль ризику в Україні. СБУ визначила, що Україна використовується як транзитна зона для осіб, які прагнуть приєднатися до ІДІЛ в Сирії. Виявлено чотири транснаціональні мережі, пов'язані з ІДІЛ, що діють в Україні. Органи влади гостро усвідомлюють, що НПО, зокрема благодійні організації, є вразливими до ФТ, однак розуміння пов'язаних з ними ризиків може бути покращене при проведенні детальнішого аналізу.

124. Органи влади повідомляють, що не було випадків розповсюдження ЗМЗ чи фінансування розповсюдження. Україна має потужну інституційну структуру, щодо товарів подвійного використання, яка забезпечує транзит контрольованих або заборонених товарів, а також контролює санкціоновані об'єкти, якщо вони пов'язані з конкретним випадком незаконного комерційного перевезення. Проте, правова база, що регулює цільові фінансові санкції стосовно розповсюдження ЗМЗ, повинна бути додатково приведена у відповідність до міжнародних стандартів.

РОЗДІЛ 2. НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ПВК/ФТ ТА КООРДИНАЦІЯ

Ключові висновки та Рекомендовані дії

Ключові висновки

- Україна продемонструвала достатньо глибоке розуміння ризиків ВК/ФТ, хоча існує кілька недоліків щодо статистичної бази та аналізу зовнішніх загроз, організованої злочинності, бенефіціарної власності та НПО, а також в обміні інформацією з інших аспектів ризику ФТ;
- Україна має значний досвід у координації та впровадженні п'ятирічних стратегій та щорічних планів щодо ПВК/ФТ;
- Україна має всебічні механізми національної координації та розробки політик, які включають наявність політичної волі та дають позитивні результати. Ці механізми включають протидію фінансуванню розповсюдження. Національна політика та діяльність добре координується ПФР, а також Мінфіном у відповідності із законодавством. Обидва органи проактивні;
- Співпраця на оперативному рівні та обмін інформацією між органами влади в цілому є позитивним, особливо там, де задіяний ПФР;
- Істотні ініціативи вже були впроваджені і наразі впроваджуються на національному рівні для подолання ключових та інших ризиків ВК/ФТ;
- Значні ініціативи були зроблені компетентними органами влади (наприклад, значні зусилля були докладені НБУ щодо усунення злочинців від контролю над банками та розробки тематичних виїздних перевірок, що базуються на ризику політичних діячів). Існують також інші приклади позитивних дій, здійснених відповідно до ризиків. Однак існують також деякі напрямки, де цілі та діяльність органів влади повинні бути зміцнені та узгоджені з ризиками ВК/ФТ;
- Сфери, де застосовується спрощена належна перевірка клієнта є незначними і відповідають визначеним ризикам, хоча НОР та інші опубліковані матеріали з ризику не призвели до розробки конкретних вимог щодо посиленої перевірки клієнта;
- Значна кількість представників приватного сектору брали участь у процесі НОР і Звіт НОР був опублікований.

Рекомендовані дії

- Аналіз та письмове формулювання ризиків ВК/ФТ повинні бути посилені, як шляхом перегляду НОР, так і іншим шляхом, таким як:
 - (a) частішим використанням статистики та забезпечення її надійності;
 - (b) подальшим аналізом зовнішніх загроз та загроз організованої злочинності, бенефіціарної власності;
 - (c) передачею відповідної інформації, що зберігається СБУ стосовно ризиків, пов'язаних з ФТ іншим органам влади і подальшим аналізом загроз НПО ;
 - (d) проведенням окремого аналізу та оцінки ризиків, викликаних різними типами юридичних осіб.
- Система координації повинна бути вдосконалена, щоб цілі та діяльність усіх органів влади у сфері ПВК/ФТ були узгоджені та ефективно вирішували питання ПВК/ФТ;
- Доповнити вже існуючу роботу щодо зменшення широкого використання готівки та тіньової економіки, для зменшення цих ризиків і вдосконалення фінансового включення;

- Визначені ризики повинні бути переглянуті з метою з'ясування того, чи повинні будь-які подальші ризики, що мають відношення до України, бути предметом посиленої належної перевірки клієнта та внесення необхідних змін до системи поглибленої належної перевірки клієнта.

125. Відповідний Безпосередній результат (БР), який розглядається та оцінено в цьому розділі, є БР 1. Рекомендації, що мають відношення до оцінки ефективності відповідно до цього розділу, є Р 1-2.

Безпосередній Результат 1 (Ризики, політика та координація)

Розуміння країною своїх ризиків ВК/ФТ

126. Україна продемонструвала достатньо добре розуміння ризиків ВК/ФТ. Це було очевидним під час зустрічей з більшістю органів влади, які впевнено визначили основні ризики, що стоять перед ними на інституційному рівні, а також загальні ризики, які стоять перед Україною в цілому. Це розуміння впливає як з інформації, зібраної під час оперативної діяльності органів влади, досліджень, проведених всередині країни, звітності, що збиралась як всередині країни (наприклад, ДФС та ПФР), так і ззовні, а також із звіту НОР. Оскільки ризики ВК/ФТ, що стоять перед Україною, є складними та багатогранними, НОР надала можливість органам влади отримати більш детальне та цілеспрямоване уявлення про ризики, що сприяє зростанню їх розуміння. Усі компетентні державні органи влади в Україні та відповідні представники приватного сектору взяли участь у процесі НОР. Значні зусилля були приділені НОР (використовувана методологія описана в розділі 1), яка базується на різноманітних інформаційних джерелах, хоча група оцінювачів вважає, що могло б бути використано більше зовнішніх джерел. Органи влади, як правило, погоджуються з ризиками, їх оцінками та рейтингами викладеними в звіті щодо НОР.

127. Основні ризики ВК на практиці розглядаються Україною як такі, що виникають унаслідок корупції, фіктивного підприємництва (створення фіктивних компаній, в яких особи виступають як акціонери та директори), так і використання так званих конвертаційних центрів для полегшення ВК, ухилення від сплати податків, організованої злочинності та тіньової економіки. Група з оцінки в цілому погоджується з тим, що це основні ризики та що вони узгоджуються з висновками НОР. Однак, як визнають органи влади, розуміння інших ризиків може бути ще більше посилено.

128. Ступінь зловживання повноваженнями юридичних осіб щодо ВК/ФТ добре зрозумілий. Однак, НОР не визначає конкретно, яким чином юридичні особи, утворені відповідно до українського законодавства, можуть бути використані для ВК (дивіться Розділ 7). Група з оцінки вважає, що юридичні особи становлять більш високий ризик, ніж ризик слабких місць при перевірці бенефіціарних власників, про який наголошено в НОР. Незважаючи на те, що НОР містить деяку інформацію про ризики, представлені юридичними особами, окремого аналізу ризику проведено не було. НОР визначає ризики, пов'язані з відсутністю перевірки бенефіціарних власників, що включає в себе прогалини та відсутність верифікації інформації в ЄДР та використання підставних осіб. Хоча існують типології, до складу яких входять юридичні особи, не існує конкретної оцінки широких загроз, вразливостей та ризиків, включаючи специфічні ризики кожного типу українських юридичних осіб, які можуть бути сформовані. В цілому, зустрічі з представниками деяких органів влади та приватного сектору показують, що 20 % українських компаній, можливо, подали до Реєстру неправдиву або неточну інформацію. ПФР та ПО розглядають можливість реєстрації компаній підставними особами чинником, що сприяє функціонуванню конвертаційних центрів.

129. Транскордонний елемент ризику ВК для України від іноземної злочинності окремо не розглядається в рамках загального аналізу ризиків, за винятком зазначення того, що Україна стає об'єктом зростаючого інтересу для організованих груп з огляду на обмін інформацією між ПФР та його іноземними колегами і є частково зрозумілим. ПФР відомі приклади декількох випадків, у яких злочинці за межами України, користували юрисдикцію Україну в своїх схемах, а також відзначено збільшення числа кіберзлочинів. Використання значних сум в банківських переказах для ВК, здається,

пов'язане з використанням довірених/підставних осіб в Україні. Вплив зовнішніх загроз потребує поглибленого розгляду Україною.

130. Що стосується перевезення готівки, органи влади не знають про ризики між Україною та сусідніми країнами. Хоча існує значне число незадекларованих рухів грошових коштів, на практиці дуже обмежена кількість розслідувань та брак знань щодо застосування будь-яких покарань/обмежень значно зменшує можливість розуміння такого ризику. Органи влади усвідомлюють, що для повного розуміння ризиків необхідна комбінація статистичних даних та завершених справ.

131. Хоча НОР розглядає підозри ВК у певній мірі через ситуацію на Сході України (ПФР також зазначив, що НОР в цілому взяла до уваги ситуацію на Сході) та НБУ розглянув ризики ВК, група з оцінки під час виїздної місії не отримала доказів того, що будь-які ризики ВК, що виникають зі Східної України, є всебічно зрозумілим. Тим не менш, після візиту в Україну, команді було надано додаткову інформацію, яка вказує на те, що ризики були проаналізовані та загальноновизнані ПФР. ПФР відзначив ризики великих міграційних потоків, неповний контроль над рухом активів та потенціал для зв'язків між питаннями сепаратизму, згаданими нижче (див. пункт 79) та ВК. Основними інструментами, які використовуються в схемах ВК, були підставні особи, готівка, використання фіктивних юридичних осіб та переривання транзиту активів.

132. У більш загальному плані, влада планує підвищити надійність існуючої статистичної бази та збільшити джерела даних для покращення розуміння ризику. Деякі статистичні дані, що використовувались для НОР, збираються органами влади на основі різних припущень. Наприклад, деякі ПО повідомили статистику на підставі відкритих проваджень, а інші склали її на підставі закритих проваджень. Існують також розбіжності стосовно кількості та типу розслідуваних справ, поданих до суду, з одного боку, а також справ, розглянутих судами з іншого. ПФР вважає, що статистична інформація, що використовується в НОР, є достовірною та забезпечує точне визначення загальної картини, хоча інформаційна база відрізняється між органами влади, де більше ніж один орган надає інформацію. Група оцінювачів не бачила жодної інформації, яка б заперечила цей висновок.

133. Загрози міжнародного тероризму сприяли зміні профілю ризику ФТ в Україні. Україна виявилася використаною як транзитна країна не тільки для внутрішньо переміщених осіб, але і для тих, хто прагне приєднатися до бойовиків ІДІЛ в Сирії. В той час як НОР не враховує цей ризик, СБУ його розуміє. Це розуміння виникло в ході розслідувань, проведених у період з 2014 по 2016 рр. для виявлення осіб, які незаконно перетинають кордон для цілей міжнародного тероризму та за результатами діяльності в 2015/2016 рр., коли було розкрито діяльність чотирьох активних транснаціональних мереж ІДІЛ, що діяли в Україні. Також були визначені транзитні пункти іноземних терористичних бійців, і СБУ дійшло до висновку, що Україна використовується як транзитна зона для іноземних терористичних бійців. Незважаючи на те, що необхідність захисту чутливої інформації є повністю зрозумілою, було б краще мати більш скоординований підхід до виявлення та передачі деякої інформації про ці ризики іншим органам влади та приватному сектору в системі ПВК/ФТ.

134. Органи влади гостро усвідомлюють, що НПО вразливі до зловживань незаконними фінансовими суб'єктами та ФТ, не в останню чергу внаслідок розміру тіньової економіки. Однак розуміння пов'язаних ризиків може бути корисним внаслідок проведення більш глибокого аналізу цих ризиків. Класифікація ризиків, яка використовується ДФС як основа для моніторингу сектору, надмірно зосереджена на тому, що НПО неналежним чином використовуються в комерційних цілях, що також перешкодає повному розумінні ризику ФТ. СБУ змогло чітко визначити, чому благодійні організації становлять значний ризик ФТ, але ця інформація/розуміння не була поширена іншим органам влади, приватному сектору чи сектору НПО.

Національна політика щодо усунення виявлених ВК/ФТ ризиків

135. Кабінет Міністрів України визначає стратегії ПВК/ФТ кожні п'ять років, та приймає відповідні щорічні плани дій. У 2011 році узгоджена стратегія (охоплює період з 2011 – 2015 рр.) передбачала заходи щоб забезпечити те, що Україна є надійним міжнародним партнером; запобігти передумовам для ВК/ФТ; підвищити ефективність аналізу та розвитку типологій; посилити законодавство у сфері

ПВК/ФТ, активізувати діяльність ПО та інших органів влади; посилити нагляд; та надавати інформацію громадськості щодо заходів вжитих з метою ПВК/ФТ.

136. Стратегія 2016 року (на період 2016 – 2020 років) має аналогічні цілі, але з додаванням протидії розповсюдження ЗМЗ, професійного розвитку та ефективного міжнародного співробітництва. Стратегія 2016 року, яку було розроблено повністю на час виїзного візиту, містить 27 дій, які розділені на теми³⁴. Хоча План заходів був затверджений перед завершенням НОР, багато заходів, що стосуються національної вразливостей, які пізніше були виявлені в НОР, в ньому зазначені. Повертаючись до ФТ, оскільки є позитивні дії у Плані заходів на 2016 рік, в якому розглядається ФТ та стратегія 2016 року включає ряд заходів, сукупність цих заходів не є комплексною стратегією, яка вирішує поставлені проблеми у БР 9. Така стратегія розробляється органами влади.

137. Ризики визначені в НОР більш детально розглядаються в рамках проекту нового плану заходів (на 2017 рік), який очікував затвердження Кабінетом Міністрів України на час виїзного візиту. Передбачається, що він охоплює три роки до періоду наступного проведення НОР. Він приймає кожний із 37 ризиків НОР, визначає 92 заходи щодо усунення або зменшення ризиків та органи, відповідальні за ці дії. Він також визначає часові рамки для завершення заходів або те, що певний захід повинен вживатись на постійній основі. Значна увага приділена заходам щодо вдосконалення навчального процесу для ПО, створення внутрішньої бази даних ПЕП, оновлення ІТ-систем ПФР, вимог та шаблонів статистичної звітності, НПО, ефективності ПО та перетворення узагальнених матеріалів ПФР у кримінальні справи ПО, удосконалення розслідування злочинів, пов'язаних з податками, з метою вирішення проблем конвертаційних центрів, завершення розгляду Верховним судом справ та розробки методичних матеріалів, та покращення якості інформації про бенефіціарну власність шляхом перевірки інформації, поданої юридичною особою. Були проведені зустрічі органів влади з низки спільних питань ПВК/ФТ, таких як кіберзлочинність, збір статистичних даних, питання зовнішньої торгівлі та неурядових організацій для виявлення дій, щодо зменшення відповідних ризиків.

138. Значні ініціативи були започатковані, і в даний час запроваджуються Україною на національному рівні для вирішення ключових та інших ризиків ВК/ФТ. Заходи ПВК/ФТ охоплюються більш широкими ініціативами «всієї влади».

139. Боротьба з корупцією та ВК, що виникає в результаті корупції, є найвищим пріоритетом Уряду України. Уряд погодився створити Національну раду, Стратегію протидії корупції на період 2014-2017 рр. та План впровадження стратегії. Існує значна кількість урядових програм, які ідентифікують боротьбу з корупцією як найвищу зону уваги. НАБУ і САП були створені як органи влади, котрі займаються боротьбою з корупцією та протидією ВК внаслідок корупції. Крім того, розпочинає свою роботу орган, відповідальний за повернення активів.

140. Що стосується вирішення проблеми фіктивного підприємництва та використання конвертаційних центрів, то 3 квітня 2017 року було узгоджено законодавство про створення нового органу, який буде відповідати за запобігання, виявлення та розслідування та здійснення заходів кримінального судочинства щодо злочинів проти держави та/або місцевого самоврядування. Цей орган не лише допомагатиме вирішувати питання щодо фіктивного підприємництва, але також стане частиною національної політики щодо ухилення від сплати податків.

141. Програма ПВК/ФТ спрямована на ухилення від сплати податків та ВК від ухилення сплати податків, шляхом надання більшої уваги банкам, зокрема, для визначення та зниження ризиків. Крім того, Україна має стратегію сталого розвитку, яка спрямована на боротьбу проти ухилення від сплати податків шляхом податкової реформи. Метою є спрощення податкової системи, створення більш справедливої системи та полегшення сплати податків. Принаймні у деяких областях податкове

³⁴ Зокрема, вдосконалення законодавства у сфері ПВК/ФТ та фінансуванням розповсюдження ЗМЗ; мінімізація ризику; підвищення ефективності правоохоронних та інших органів державної влади; вдосконалення регулювання та нагляду СПФМ; забезпечення прозорості діяльності органів державної влади; професійний розвиток персоналу в межах відповідальних підрозділів та органів влади; та участь у міжнародному співробітництві.

навантаження зменшується, система реконструюється так, що вона стає більше орієнтованою на споживачів. Крім того, вживаються заходи із застосування законодавства для зміни аспектів податкової системи з метою усунення потенційних схем ухилення від сплати податків та, як наслідок, ВК. Ця діяльність також спрямована на зменшення тіньової економіки. Як зазначено в параграфі 29, НБУ вжив різних заходів для покращення фінансового включення. Проте, недовіра до офіційного фінансового сектору залишається проблемою, і використання готівкових коштів все ще широко поширені.

142. Були вжиті заходи щодо боротьби з організованою злочинністю за допомогою впровадженої політики та плану дій на період з 2011 по 2017 роки. Державні органи влади переглядають проект наступної стратегії із зазначених питань.

143. В загальному, стратегія та плани дій в Україні передбачають підвищення ефективності наглядових органів у ідентифікації та скороченні ризиків та підвищення ефективності роботи ПО при розслідуванні справ ВК та предикатних злочинів.

Винятки, посилені та спрощені заходи

144. Відповідно до статті 6(5) Базового Закону СПФМ, зобов'язані виконувати посилену належну перевірку високоризикових клієнтів. Існують також додаткові спеціальні положення, яких необхідно дотримуватись стосовно кореспондентських банківських відносин та внутрішніх та іноземних публічних діячів. Ті самі вимоги можна знайти в галузевому законодавстві щодо банків та небанківських фінансових установ. Наказ Мінфіну № 584 від 2016 року встановлює основу для оцінки ризику клієнтів, включаючи додаток, який встановлює низку факторів, наявність якого-небудь означає, що відносини слід класифікувати як ті, що мають високий ризик. Див. Р.1 і Р.10. В цілому, немає спеціального положення, яке вимагає, щоб органи автоматично брали до уваги ризику виявлені НОР чи інші матеріали щодо ідентифікації та оцінки ризиків, що розроблені владою.

145. Відповідно до статті 9(3) Базового Закону необов'язково проводити ідентифікацію та перевірку клієнта у наступних випадках:

- (a) укладення договорів страхування, крім страхування життя, за яким клієнт є фізичною особою, а загальний страховий внесок не перевищує 5000 UAH (~ 163,92 EUR), або його сума еквівалентна зазначеній сумі, в тому числі в іноземній валюті;
- (b) встановлення ділових відносин, що виникають на підставі угод про участь у лотереях, якщо розмір ставки гравця не перевищує 5000 UAH (~ 163,92 EUR);
- (c) коли платіжна організація, учасник або член платіжної системи, банк, філія іноземного банку, здійснює фінансові операції, не відкриваючи рахунок у розмірі менше 150 000 UAH (~ 4 917,46 EUR) або на суму, яка еквівалентна вказаній сумі, у тому числі в іноземній валюті, дорогоцінних металах, інших активах та одиниць вартості);
- (d) здійснення операції між банками, зареєстрованими в Україні.

146. Незважаючи на те, що положення статті 9(3) Базового Закону не є необґрунтованими, не проводився аналіз до набрання чинності цього Закону, що сприяло б застосуванню спрощеної процедури належної перевірки клієнта. Тим не менш, заходи щодо застосування спрощеної належної перевірки клієнта у випадку виявлення низького ризику не суперечать НОР.

Цілі та діяльність компетентних органів

147. Деякі значні ініціативи були здійснені компетентними органами влади.

148. НАБУ та САП – це органи, діяльність яких спрямована на вирішення найбільш важливих ризиків - боротьба з корупцією та протидія корупції. НАБУ з часу свого створення в 2016 році зробив значні зусилля для боротьби з корупційними правопорушеннями, включаючи розслідування великої кількості справ проти колишніх та нинішніх високопосадових чиновників (хоча злочини ВК, пов'язані з

корупцією, здається, не розслідуються систематично). НАБУ також створив спеціалізований аналітичний підрозділ для надання допомоги іншим ПО у здійсненні фінансових розслідувань. Як наслідок, суди здійснили арешт значної кількості активів, пов'язаних з корупцією та розкраданням державного майна.

149. Діяльність ПО та органів прокуратури, починаючи з 2014 року, була більшою мірою зосереджена на вирішенні найвищих ризиків, пов'язаних з ВК, в межах наявних у них ресурсів. Особливо це стосується ухилення від сплати податків, розкрадання державного майна та інших економічних злочинів. Проте, більше уваги потрібно приділяти фіктивним підприємствам - це загальний ризик ВК. Прокурори та суди все ще повинні вирішувати питання, пов'язані з рівнями доказів у процедурах конфіскації, як це викладено в БР 8, для того, щоб конфіскація кримінальних активів, була ефективною у всіх злочинах, що генерують доходи. Для проведення фінансових розслідувань необхідні додаткові ресурси та навчання. Щоб останні поправки до КК і КПК забезпечили досягнення поставлених цілей необхідне значне навчання суддів з питань ВК та нових положень конфіскації. Митниця не має реальної можливості зосередитись на ВК шляхом ефективного розслідування злочинів пов'язаних з кеш-кур'єрами на кордоні. Вони можуть заморозити лише підозрілу власність, передати справу до ПО та інформувати ПФР про нелегальні валютні кошти.

150. Акти тероризму є пріоритетом для ПО, включаючи СБУ. З 2013/2014 рр. відбулося різке зростання слідчої діяльності (включаючи паралельні фінансові розслідування). СБУ провело значні досудові розслідування з 2014 року для виявлення осіб, які незаконно перетинають кордон з метою міжнародного тероризму, і виявили чотири транснаціональні мережі, що діють в Україні. Значні заходи були зроблені в боротьбі проти виявлення таких мереж злочинців збоку ПО та прокурорами, включаючи переслідування злочинів в Україні, екстрадицію та депортацію.

151. ПФР приділяє значну увагу ризику ВК. ПФР запровадив автоматизовану систему для визначення пріоритетів аналізу звітів про підозрілу фінансову діяльність та успішно розслідував складні випадки ВК, які стосуються ризиків України. ПФР також створило окремий підрозділ, відповідальний за забезпечення ефективності направлення справ до ПО. Крім того, ПФР прийняв низку ініціатив, вжиття СПФМ та органами влади заходів щодо зниження ризиків. Наприклад, ПФР приділяє значні зусилля, прагнучи забезпечити, щоб його Тренінговий центр був ефективним у наданні інформаційної підтримки СПФМ.

152. НБУ доклав значних зусиль щодо забезпечення прозорості бенефіціарної власності у банківському секторі та усунення злочинців від контролю над банками; шість банків були закриті через відсутність прозорості та десять банків були закриті на підставі порушень у сфері ПВК/ФТ. НБУ також приділяє значну увагу боротьбі з корупцією та ролі публічних діячів у цьому процесі, проводячи тематичні інспекції на місцях з 2016 року, які зосереджені виключно на ризику публічних діячів. НБУ забезпечує або бере участь у тренінгах для банків не тільки з питань корупції та публічних діячів, але також бенефіціарної власності, фіктивних компаній, шахрайства, надання дистанційних послуг та ФТ.

153. Фонд гарантування вкладів (ФГВ) на початку 2016 року створив департамент для боротьби з нелегальною діяльністю в банках. ФГВ зробив позитивні кроки як у виявленні незаконної діяльності (корупції, шахрайстві та ВК), та подав до ПО близько 3500 повідомлень щодо порушення кримінальних справ та слідкував за тим, щоб ці справи були розглянуті.

154. НКЦПФР докладає значних зусиль, щоб забезпечити гарантовану якість ліцензіатів та забезпечення того, щоб бенефіціарні власники та контролери не були злочинцями таких ліцензіатів. НКЦПФР також проводить тематичні перевірки, які розглядають питання власності та контролю. Проте, команда оцінювачів має стурбованість тим, що ліцензія НКЦПФР є автоматичною (внаслідок законодавчих недоліків). Крім того, інші наглядові органи або інші треті сторони не проводять або не можуть здійснювати перевірки бенефіціарних власників або контролерів.

155. Всі наглядові органи повинні були запровадити в установленому законом порядку систему класифікації ризиків для зареєстрованих/ліцензованих підприємств у 2015 або 2016 рр. (Система НБУ є вдосконаленням існуючої методології). Жодна з цих систем повністю не базується на основі ризику

ВК/ФТ. НБУ знаходиться у найкращому становищі, оскільки елементи ПВК/ФТ є відносно великим компонентом класифікації для банків, тоді як в рамках НКЦПФР існує певний елемент ризику ВК/ФТ, але в інших випадках існуюча класифікація є лише частково заснованою на ризику ВК/ФТ. Крім того, за винятком НБУ та НКЦПФР, строки перевірок на місцях також означають, що наглядові органи не можуть застосовувати повністю РОП. НБУ (для банків) має найбільш комплексний підхід як для нагляду на місцях, так і дистанційно, що в значній мірі базується на РОП, і його ресурси, як видається, спрямовані на сфери найбільшого ризику. За винятком НБУ (для банків) та Мін'юсту, встановлені законом мораторії на перевірки на місцях та дистанційні перевірки та брак персоналу суттєво знизили рівень контролю за ВК/ФТ з літа 2014 року до часу візиту групи оцінювачів до України, тому нагляд не був достатнім. Термін дії всіх мораторіїв минув. Значна частина контролюючих органів приділяє увагу приватному сектору. Це ключовий напрям діяльності цих органів; особливо сильна та позитивна діяльність здійснювалась наглядовими органами як ПФР та НБУ і НКЦПФР та Тренінговим центром, створеним Мінфіном, який увійшов до сфери відповідальності ПФР з 2015 року.

156. Як зазначено у БР 10, ДФС як наглядовий орган за НПО концентрує свою увагу на комерційних та податкових питаннях, а не на ризиках ФТ. Проте в 2016 році набуло чинності законодавство, яке переосмислює цілі та діяльність ДФС, вимагаючи від неї також розгляду питань, пов'язаних із ВК/ФТ.

Національна координація та співпраця

157. Україна має всебічні механізми координації та формування політики, що включають наявність політичної волі. Ці механізми також застосовуються до протидії розповсюдження ЗМЗ, після внесення змін до Базового Закону у лютому 2015 року. Мінфін несе відповідальність на політичному рівні за розробку та впровадження національної політики. На оперативному рівні ПФР координує розробку та реалізацію цих політик та заходів щодо них; ПФР також був координатором НОР та підготував звіт НОР.

158. Рада з боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму сприяє координації та співпраці між органами влади. Рада, яка збирається приблизно тричі на рік, також розглядає та пропонує шляхи подолання проблем, пов'язаних із впровадженням політики ПВК/ФТ, та оцінки ефективності заходів, пов'язаних із ПВК/ФТ. Крім того, Рада надає платформу для координації наглядової та регуляторної діяльності на операційному рівні. Це відбувається у формі двох робочих груп (для банків та для небанківських установ), яка включає представників приватного сектора. Засідання робочих груп проводяться щоквартально та охоплюють заходи, вжиті СПФМ, та проблемні питання і пропозиції щодо змін до законодавства. Обговорення в рамках Ради включає в себе протидію ФТ, а також боротьбу з ВК. Наприклад, навчання НПО та тренінги з боротьби з ФТ для приватного сектора.

159. Кабінет Міністрів України затверджує нову стратегію на кожні п'ять років, а плани дій щорічно, за згодою ПВК/ФТ Ради. План дій також схвалюється НБУ. Проект плану дій, який впливає з НОР, який був наданий Кабінету Міністрів, повинен мати трирічний термін дії, щоб пов'язати його із початком наступної НОР. ПФР інформує Кабінет Міністрів, Національний банк та Раду національної безпеки та оборони щоквартально про реалізацію політики та дій, вжитих органами влади у відповідності до стратегії та планів заходів, які впроваджують цю стратегію. ПФР надає цим органам щоквартальні та річні письмові звіти.

160. Хоча перший план дій, який впливає з НОР, ще не був затверджений, звіт про прогрес щодо виконання плану дій 2016 року (завершено наприкінці 2016 року) та попередніх планів дій, надається шляхом щоквартального звітування по заходах зі скорочення ризиків. ПФР координує підготовку документа, що містить дані від органів влади, і передає цю інформацію Кабінету Міністрів, НБУ та Раді національної безпеки та оборони. Мінфін бере участь у діяльності шляхом його участі у Раді.

161. В систему координації постійно вносяться позитивні зміни, зокрема:

- завершення НОР;

- активне та результативне розслідування ВК від корупції, розкрадання державного майна та привласнення державних коштів та майна колишнім Президентом України Віктором Януковичем та іншими, що призвело до конфіскації значної кількості активів;
- створення НАБУ та співпраця між ПФР та НАБУ, що веде до значного обміну інформацією стосовно справ, пов'язаних із доходами від злочинності. Справи включають розслідування щодо депутатів парламенту, суддів, прокурорів, державних службовців, керівників підприємств та інших;
- ефективна діяльність Тренінгового центру ПФР з вкладом Мінфіну та наглядових органів.

162. З урахуванням координаційної ролі ПФР, Мінфін координує підготовку законодавства. Мінфін тісно співпрацює з органами влади, зокрема з ПФР. Координація продемонстрована шляхом прийняття аналогічного законодавства для кожного контролюючого органу щодо оцінки ризиків СПФМ та термінів перевірок на місцях. Інше нещодавнє законодавство, спрямоване на усунення прогалин та ризиків, включає зміни в законодавстві щодо покращення ефективності цільових фінансових санкцій та запровадження автономного злочину ФТ в КК. В даний час розробляються законодавчі акти щодо фінансових розслідувань, перегляду Базового Закону та подання інформації СПФМ для сприяння моніторингу органами влади.

163. Вказана вище структура та координаційна діяльність існували з 2003 року. Національна політика та діяльність добре координуються ПФР, а також Мінфіном щодо законодавства. Обидва органи є проактивними.

164. Існують формальні та неформальні механізми обміну інформацією, такі як Меморандуми про взаєморозуміння, які підтримують співпрацю та координацію дій між органами влади.

165. Оглядаючи конкретно ПО, деякі співробітники НАБУ працювали раніше в ПФР, що є дуже корисним механізмом для полегшення міжвідомчої співпраці та сприяння досягненню цілей НАБУ. Інформація від ПФР також допомагає НАБУ ефективно надавати йому розвід данні, які сприяють його співпраці в міжнародному розрізі. НАБУ забезпечує, щоб його співробітники зустрічались з представниками інших ПО, щоб сприяти позитивним відносинам та співпраці, а обмін інформацією відбувається, коли це необхідно. У деяких випадках між ПО та прокурорами були створені спільні слідчі групи. ПО постійно співпрацюють з ПФР дуже конструктивно; цей рівень співпраці повинен бути розширений між ПО та наглядовими органами. ПО отримують суттєву інформацію від ПФР стосовно фінансових аспектів розслідувань.

166. ПО розслідуючи справи щодо ФТ здається здійснює належну співпрацю з СБУ та ПФР у розрізі ідентифікації та розслідування справ ФТ.

167. ПФР підписав Меморандуми про співпрацю з великою кількістю органів у сфері ПВК/ФТ. Існує міцний зв'язок між ПФР та наглядовими органами. Обмін інформацією між ПФР та наглядовими органами є ефективним.

168. НБУ уклав Меморандум про взаєморозуміння з НАБУ, митницею, ДФС, ПФР, Нацкомфінпослуг, НКЦПФР та ФГВ. НБУ також розкриває інформацію без наявності Меморандуму про взаєморозуміння. Був проведений значний обмін інформацією з СБУ, ПФР та ПО, такими як НАБУ. Зокрема, між Національним банком та ПФР є тісний зв'язок, у тому числі щодо підготовки кадрів для приватного сектора. Вони збираються у двосторонньому порядку з іншими органами влади для обговорення поточних питань та обміну досвідом, включаючи щомісячні зустрічі з Нацкомфінпослуг щодо послуг з переказів грошових коштів та валютних цінностей.

169. Нацкомфінпослуг підписала Меморандуми з ПФР, НБУ та НКЦПФР, а також обмінюється інформацією без наявності Меморандуму про взаєморозуміння. Вона обмінюється інформацією з ПФР та ПО. Нацкомфінпослуг також підтримує зв'язки з ПФР та НКЦПФР з питань підготовки приватного сектора. Крім того, вона надає ПФР інформацію про порушення СПФМ, про заходи, спрямовані на усунення порушень, інформацію щодо загального рівня відповідності дотримання вимог контролюючими підрозділами та ліквідацію СПФМ. НКЦПФР, Мінфін та Мін'юст також надають таку інформацію ПФР.

170. Повертаючись до розповсюдження ЗМЗ, українські органи влади змогли продемонструвати ефективну оперативну співпрацю з питань розповсюдження між митними та експортними органами контролю, а також їх співпрацю з службами безпеки. Однак, оперативне співробітництво було менш очевидним між митними та експортними органами контролю з однієї сторони та ПФР, наглядовими органами та ПО з іншої сторони стосовно фінансування розповсюдження.

Обізнаність приватного сектору стосовно ризиків

171. Звіт НОР був розпочатий в грудні 2014 року на засіданні, в якому взяли участь 40 представників приватного та державного секторів. Далі йшло обговорення на засіданнях двох вищезазначених робочих груп, публікація звіту ПФР на його офіційному веб-сайті та чотири семінари для приватного сектора, що відбулися під час проведення НОР у м. Львові та м. Києві наприкінці 2015 року та на початку 2016 року. Фінансові установи та ВНУП, з якими зустрілася команда оцінювачів, були повідомлені про звіт НОР. Крім того, більшість представників СПФМ, що зустрічалися з командою оцінювачів, приймали участь у процесі НОР.

172. ПФР також опублікував типологію та показники з ФТ у 2012 році та оцінку ризиків НПО в 2016 році. ПФР також опублікував буклет з типологій на період з 2014 року і представив його двом робочим групам. Крім того, ПФР розміщує статистику стосовно ризиків на своєму веб-сайті. ПФР також має Тренінговий центр, який забезпечує навчання приватного сектору; навчання стосується НОР та ризиків, згаданих у звіті НОР.

173. Мін'юст також опублікував типологію та керівництво, а Мінфін опублікував типології. У більш загальному плані, як зазначено в БР 3, значні зусилля в сфері ПВК/ФТ були зроблені регуляторами щодо методологічної та роз'яснювальної роботи по відношенню до СПФМ.

Висновок

174. Україна продемонструвала достатньо глибоке розуміння ризиків ВК/ФТ. Розуміння ризиків ВК/ФТ могло б бути посилено шляхом прийняття деяких подальших кроків для визначення та оцінки ризику, наприклад, шляхом збільшення інформаційних джерел, таких як покращення статистичної бази та збільшення концентрації уваги на конкретних сферах, таких як зовнішні загрози, організована злочинність та НПО.

175. Україна має значний досвід у координації та впровадженні п'ятирічних стратегій та щорічних планів дій щодо подолання ВК/ФТ, а також має комплексний національний механізм координації та розробки політики, який включає питання боротьби з фінансуванням розповсюдження. На національному рівні були впроваджені та впроваджуються значні ініціативи, спрямовані на подолання ключових та інших ризиків, пов'язаних із ВК/ФТ. Певні значні ініціативи були зроблені компетентними органами влади (наприклад, значні зусилля були прикладені НБУ з метою усунення злочинців від контролю над банками та розробки тематичних виїзних перевірок публічних діячів), і є також приклади позитивних дій, вжитих відповідно до ризиків ВК/ФТ. Однак існують також сфери, де цілі та діяльність органів влади повинні бути зміцнені та узгоджені з ризиками. Подальша узгоджена увага може бути спрямована також на тіньову економіку та, зокрема, на фінансове включення. Було б також корисно провести узгоджену перевірку того, чи слід застосовувати додаткові посилені процедури належної перевірки клієнта для СПФМ.

Співпраця на оперативному рівні та обмін інформацією між органами влади в цілому є позитивною, особливо якщо це стосується ПФР. **Україна має значний рівень ефективності щодо БР 1.**

РОЗДІЛ 3. ПРАВОВА СИСТЕМА ТА ОПЕРАЦІЙНІ ПИТАННЯ

Ключові висновки та Рекомендовані дії

Ключові висновки

БР 6

- На основі надійної правової та інституційної структури та незважаючи на зростаюче навантаження на ресурси, ПФР продукує операційний аналіз високої якості. Ефективні механізми введені для створення фінансової розвідки з широкого кола джерел, включаючи велику кількість звітів, поданих СПФМ.
- Завдяки спонтанному наданню ПФР узагальнених матеріалів, регулярно проводиться розслідування ПО щодо ВК, асоційованих предикатних злочинів чи ФТ. Більшість ПО також регулярно запитують розвідувальні дані від ПФР для підтримки їхніх власних розслідувань. Співробітництво між компетентними органами сприяє створенню низки інституційних механізмів, що дозволяють своєчасно та конфіденційно обмінюватися фінансовою та розвідувальною інформацією з відповідними органами влади.
- Стратегічний аналіз, підготовлений ПФР, підтримує щорічне оновлення критеріїв звітності, а також дослідницькі зусилля ПО.
- Однак, починаючи з 2014 року, людські та бюджетні ресурси ПФР зменшилися, а його робоче навантаження різко зросло. Крім того, ІТ обладнання ПФР, який дуже покладається на аналіз великої кількості транзакцій, поданих СПФМ, здається потребує оновлення. Якщо не вирішити ці проблеми в терміновому порядку, вони можуть негативно впливати на здатність ПФР ефективно виконувати свої функції як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях.
- Здійснюються постійні зусилля, спрямовані на підкреслення звітування що базується на підозрах, як зазначено у БР 4, в результаті чого менша кількість краще орієнтованих повідомлень від СПФМ, повинна сприяти пом'якшенню вищезгаданих проблем деформації ресурсів.

БР 7

- Число розслідувань ВК, розпочатих ПО в порівнянні з істотним зростанням кількості злочинів, які продукують доходи, дуже мале, і кількість обвинувальних актів за ВК зменшується.
- ВК, як і раніше, по суті, розглядаються більшістю співрозмовниками, як доповнення до предикатного злочину. У той час як розслідування ВК можуть бути розпочаті за певних обставин без засудження за предикатний злочин, необхідно мати вирок за вчинення предикатного злочину, щоб передати справу щодо ВК до суду. Деякі співрозмовники вважають, що виправдувальний вирок за предикатний злочин означає, що справа з ВК далі не піде.
- Більшість справ з ВК, які передаються до суду, включають самовідмивання або відмивання третіми особами з тим ж обвинуваченням, що й до особи, яка вчинила предикатний злочин. Судове переслідування спірних автономних ВК справ, на підставі основного предикатного злочину, який впливає з фактів та обставин, все ще не було перевірено.
- До 2014 року, судові переслідування ВК рідко стосувались одного із найвищих ризиків України у сфері ВК (корупція на високому рівні та розкрадання державних активів). Починаючи з березня 2014 року, активно проводяться комплексні досудові розслідування відносно вищих посадових осіб колишнього режиму. Вони, як видається, призвели до винесення одного вироку за ВК в особливо великих розмірах. САП також зараз вживає заходів проти нинішніх публічних діячів, які включають заходи щодо ВК.

- Покарання за ВК часто є меншим, ніж за предикатний злочин та не є переконливими. Багато із обвинувачених взагалі не відбувають покарання за базове ВК у вигляді позбавлення волі у зв'язку з застосуванням положень статей КК, які спрямовані на виправлення засуджених.

БР 8

- Правовий режим конфіскації був оновлений та вдосконалений з моменту останньої оцінки шляхом введення спеціальної конфіскації, спрямованої на доходи, хоча конфіскація як додаткове покарання залишається доступним для багатьох тяжких злочинів. Важко систематично оцінювати те, чи застосовується нова система на практиці в усіх справах, що генерують доходи. Неясно, як регулярно застосовуються нові положення (на відміну від конфіскації як додаткового покарання) суддями та скільки вагомих остаточних рішень щодо спеціальної конфіскації було прийнято, оскільки більшість інформації про це носить поодинокий характер. Як виявляється, не всі справи ВК призвели до прийняття рішення щодо конфіскації.
- Вбачається, що існують певні проблеми при проведенні фінансових розслідувань та відсутність ресурсів для їх проведення по всій країні. На практиці було проведено декілька ретельних фінансових розслідувань основних злочинів, що генерують доходи, однак значні зусилля докладаються при розслідуванні найбільших справ.
- З 2014 року проводиться розслідування відносно посадових осіб попереднього режиму та нинішніх посадових осіб, а також публічних діячів, які підозрюються у справах, а їх активи знаходяться під арештом з метою конфіскації. Існує довіра до визначеної роботи, яка зараз триває щодо арешту та конфіскації коштів у справах, пов'язаних з корупцією високого рівня та розкраданням державного майна відповідно до національних ризиків ВК. На момент перебування виїзної місії існував значний розрив між накладенням арештів та прийняттям остаточних рішень щодо конфіскації. Необхідним є прийняття більшої кількості остаточних рішень щодо конфіскації у тому числі, тих, які застосовують нові положення щодо спеціальної конфіскації.
- На сьогодні не існує послідовного доказового стандарту для встановлення того, чи походять ймовірні доходи від скоєння злочину, коли питання щодо проведення спеціальної конфіскації піднімається після винесення вироку.

Рекомендовані дії

БР 6

- Забезпечити, щоб кадрові та бюджетні ресурси, які розміщуються в ПФР, зокрема його аналітичні функції, відповідали його робочому навантаженню. Обмежити плинність кадрів. Це може включити в себе програми з кар'єрного розвитку; та підвищення заробітних плат.
- Оновити обладнання інформаційного забезпечення ПФР.
- Продовжувати зусилля, спрямовані на отримання від СПФМ повідомлень, що базуються на підозрах, як це зазначено в БР 4.

БР 7

- Включити у ст. 209 КК норму, яка чітко зазначає, що особа може бути засуджена за ВК за відсутності судового визнання вини відносно здійснення основної злочинної діяльності та за умови, що існування предикатного злочину може бути встановлено на підставі непрямих чи інших доказів без покладення обов'язку на сторону обвинувачення довести засудження за вчинення основної злочинної діяльності.
- Зупинити зменшення обвинувальних актів з ВК шляхом забезпечення того, прокурори інструктують ПО проактивно слідкувати за грошима в основних злочинах, що продукують доходи, з метою визначення того, як і ким доходи відмиваються. Визначити спеціалізованих

прокурорів у справах з ВК, які б здійснювали керівництво їх колегами при розгляді таких справ (коли вони самі не розглядають їх) і надавали допомогу по мірі необхідності щодо оскарження невідповідних вироків.

- Проводити навчання співробітників прокуратури та ПО стандартам ФАТФ щодо криміналізації ВК (та зобов'язань України в рамках Варшавської конвенції).

- До прийняття законодавства, яке б роз'яснювало відповідні питання, як рекомендовано вище, прокурорам слід (на виконання положень Варшавської конвенції):

- направляти справи з автономного ВК до суду без засудження за предикатний злочин, коли є доказ, з якого суд може належним чином прийти до висновку про існування основного(их) предикатного(их) злочину(ів);

- на регулярній основі розглядати питання про здійснення переслідування без засудження за предикатний(і) злочин(и), коли є доказ, з якого суд може належним чином прийти до висновку про існування основного(их) предикатного(их) злочину(ів).

- ПО слід розглянути можливість створення спеціальної(их) групи(п) слідчих, що спеціалізуються на фінансових розслідуваннях (фінансових слідчих), та забезпечити їх тісну співпрацю з спеціалізованими прокурорами з питань, пов'язаних з ВК. ПО повинні регулярно проводити навчання для більшої кількості своїх працівників для проведення ефективних фінансових розслідувань паралельно з предикатним злочином.

- Розробити більш коротке і зрозуміліше обов'язкове керівництво прокурорам про те, коли і яким чином скеровувати ПО проводити фінансові розслідування у основних справах, які продукують доходи.

- Необхідна більша кількість судових справ і вироків за ВК, що відповідає національним ризикам ВК у випадках, пов'язаних з корупцією на високому рівні, розкраданням і розтратою державних коштів діючими високопосадовцями та їх асоційованими особами (а також тими, які пов'язані з колишнім режимом).

- НАБУ необхідно приділяти особливу увагу питанням ВК у їх корупційних справах за участю вищих посадових осіб, а також наймати і навчати більше кваліфікованих фінансових слідчих.

- Українським органам слід проактивно використовувати злочин ВК, щоб протидіяти створенню фіктивних підприємств. Слід переглянути ст. 205 КК з метою посилення відповідальності, із застосуванням переконливих строків позбавлення волі.

- Покарання за ВК, що призначаються судами повинні бути набагато більш переконливими на практиці, ніж вони є наразі. Як частина цього процесу, слід переглянути вплив статей 69 і 75 КК на судові переслідування ВК. Невідповідні покарання за ВК повинні бути автоматично оскаржені стороною обвинувачення.

- Постанова Пленуму Верховного Суду щодо судового переслідування ВК терміново потребує оновлення. Всі судді потребують професійного навчання для розгляду базових справ з ВК. Слід активно розглянути питання спеціалізованої підготовки з ВК для суддів, що беруть участь в розгляді справ НАБУ, щоб вони також могли розглядати аспекти ВК у справах НАБУ щодо корупції (і в рамках спеціалізованих антикорупційних судів, якщо вони будуть створені).

- Під час розслідувань ВК/ФТ ПО повинні широко застосовувати практику звернення до суду з вимогою тимчасового доступу до речей і документів без виклику особи.

- Для того щоб оцінити свою власну роботу щодо судового переслідування і засудження ВК, в Україні повинна бути розроблена і підтримуватись надійна, узгоджена і централізована система статистичних даних щодо судового переслідування і вироків ВК в розбивці по видах справ (сформовані ПО, пов'язані з повідомленням про підозрілу операцію, самовідмивання,

відмиванням третіми особами, автономне ВК) і характеру ризику у справах. Ці статистичні дані повинні регулярно переглядатися ПФР, ПО і органами прокуратури в сукупності, а також коригуватись коли це необхідно для поліпшення якості даних. Наслідки політики в галузі статистики повинні регулярно переглядатися ПО та органами прокуратури на вищих рівнях. ГПУ повинен періодично взаємодіяти з Верховним Судом на політичному рівні, коли існують значні проблеми у справах з ВК, які потребують вирішення на високому рівні.

БР 8

- Органи повинні проаналізувати, чому так багато справ ВК, як вбачається, не закінчились винесенням рішень щодо конфіскації.
- Фінансові розслідування джерел ймовірних доходів повинні регулярно проводитись у справах, що генерують доходи, з використанням кваліфікованих фінансових слідчих, які працюють паралельно зі слідчими, які розслідують предикатні злочини. Фінансові розслідування не повинні просто бути відкладені для найбільших справ. Попередня рекомендація згідно з БР 7 щодо створення спеціальних груп фінансових слідчих як ресурсів для усіх ПО також повторюється в контексті БР 8.
- Органи повинні забезпечити здійснення арештів на початкових етапах розслідування в усіх справах, що генерують доходи, на регулярній основі. У цьому контексті слід розглянути питання про те, чи повинен слідчий мати повноваження арешту на початкових етапах розслідування, який підлягає оперативному розгляду таких арештів прокурорами.
- Слід розробити дієву політику між судовими органами та ГПУ щодо рівня доказів, необхідних для визначення того, чи були активи доходами від злочину, після винесення вироку за вчинення злочинів, що генерують доходи. Ця політика повинна послідовно застосовуватися судами. З метою забезпечення того, що питання конфіскації завжди піднімається по завершенню судових процесів відносно злочинів, що генерують доходи, у цьому відношенні ГПУ повинна видавати директиви усім прокурорам. У довгостроковій перспективі, органи повинні вирішити, чи потребує законодавство внесення змін, для включення положення про конфіскацію в обвинувальний акт.
- Органи повинні переглянути підготовку, яку проходять судді, щодо нових положень про конфіскацію, і, якщо необхідно, вжити подальших заходів щодо підвищення обізнаності та освітніх заходів відносно суддів з цих питань.
- ГПУ слід забезпечити, щоб усі прокурори, які здійснюють нагляд у справах, що генерують доходи, пройшли підготовку щодо сучасних методів фінансового розслідування і мали змогу, якщо необхідно, направляти слідчих у проведенні фінансових розслідувань. Усім прокурорам необхідно видати керівництво, яке буде більше зосереджено на важливості накладення арештів на початкових етапах розслідування та конфіскації доходів.
- Через рік ГПУ, суди та Агентство з повернення активів (АРМА) повинні розглянути наскільки ефективно застосовуються нові положення про конфіскацію та вжити будь-яких необхідних заходів для усунення недоліків. Щоб сприяти цьому розгляду, органи повинні вести точну та узгоджену статистику щодо використання спеціальної конфіскації та вилучення і заморожування на початкових етапах розслідування.
- АРМА повинно запрацювати якомога скоріше для забезпечення ефективного управління арештованими активами.

176. Відповідні Безпосередні Результати розглянуті та оцінені в цьому розділі як БР 6-8. Рекомендації, що мають відношення до оцінки ефективності відповідно до цього розділу це Рекомендації 3, 4 та Рекомендації 29-32.

Безпосередній Результат 6 (Фінансова розвідувальна інформація ВК/ФТ)

Використання фінансової розвідувальної інформації та іншої інформації

177. Держфінмоніторинг, що є адміністративним типом ПФР, є основним органом, який генерує розвідку фінансового характеру в Україні. Його функція в рамках країни щодо ПВК/ФТ добре розуміється іншими компетентними органами, і його результати регулярно використовуються ПО. Були представлені численні випадки, коли фінансові розслідування, проведені ПФР (або на основі звітів/інформації від СПФМ чи обміну із закордонними ПФР), були використані ПО для створення доказів для досудового розслідування щодо ВК, асоційованих предикатних злочинів та ФТ. Результати роботи ПФР використовуються ПО під час своїх розслідувань.

178. Приклади, надані у таблицях нижче, демонструють як аналіз ПФР допоміг у розслідуванні справ, розпочатих ПО.

БР 6 Приклад справи 1: Підтримка надана ПФР у розслідуваннях розпочатих ПО

У 2014 році, СБУ розпочала досудове розслідування щодо банківських працівників підозрюваних в допомозі у приховуванні великого обсягу незаконних коштів у змові з клієнтом банку. Підозрювалось, що клієнт використовував доходи від злочину для придбання дорогоцінних металів на сумму в 500 мільйонів UAH (~ 17 мільйонів EUR). Згодом клієнт перепродав дорогоцінні метали, депонував прибуток на кілька приватних рахунків, що були відкриті в інших банках, розташованих в Україні та за кордоном, і зняв з цих рахунків кошти в готівці. Згідно з запитом на інформацію від СБУ, ПФР здійснив пошук у своїй базі даних та визначив чотири повідомлення про операції, пов'язані з підозрюваним, які раніше були подані іншими банками. Додаткова інформація була отримана від залучених установ та, після подальшого аналізу, було встановлено, що підозрюваний видав на зберігання загальну суму 13 мільйонів UAH (426 179,91 EUR), в грошовій формі на особистий рахунок і продав 35 кг. золота за час розслідування. Згодом ПФР звернувся до ДФС, швидко встановивши, що ця особа була зареєстрована в якості директора ряду фіктивних компаній та встановив додаткові чіткі індикатори про те, що ці кошти були доходами від злочинності. Крім того, ПФР отримав від банківського сектора додаткової інформації, яка виявила додаткові зв'язки з офшорними рахунками та призвела до обміну інформацією між ПФР та дев'ятьма іноземними колегами. В результаті з'ясувалось, що особа була пов'язана з широкомасштабною схемою шахрайства пов'язаною з кіберзлочинністю у Європі та Північній Америці. Виконавця було успішно обвинувачено та, відповідно, конфісковано всі кошти, пов'язані зі злочинцем.

179. Приклад нижче демонструє як ПО успішно провели розслідування справи пов'язаної з грошовими мулами, на основі інформації, надісланої з ініціативи ПФР.

БР 6 Приклад справи 2: Розслідування ініційоване ПФР

На підставі фінансового аналізу звітів, що базуються на грошових порогових показниках, поданих банками у 2015 році, ПФР підозрював, що рахунки, можливо, були неправильно використані у операціях пов'язаних з грошовими мулами. Ці грошові поточні рахунки були проведені двома громадянами, що не є громадянами ЄС. Здається, фіктивні контракти через компанії-оболонки були представлені банкам як докази щодо платежів. ПФР України співпрацював з іноземними ПФР, і йому було повідомлено, що ці дві особи були пов'язані з додатковими рахунками в сусідніх юрисдикціях, і що одна особа із цих осіб також була предметом розслідування у цій рідній країні. ПФР проаналізував інформацію більш детально та попередив посадових осіб митних органів на конкретних пунктах пропуску про те, що транспортні засоби двох осіб, які представляють інтерес, можуть використовуватися для вивезення готівки з України. Залучивши до цієї справи ДФС та митницю, а також СБУ, пізніше з'ясувалося, що двоє осіб були відмивачами коштів та кеш-кур'єрами організованої злочинної групи, які використовували вищезгаданий метод для відмивання злочинних доходів у загальній сумі приблизно 165 мільйонів USD з 2008 по 2014 роки. Згодом, двоє іноземних громадян були арештовані, намагаючись перемістити великі грошові кошти (включаючи іноземну валюту) через зовнішні кордони України, а також через міжнародний аеропорт у Києві.

180. Співробітництво також є ефективним у сфері протидії ФТ, як проілюстровано у прикладі нижче.

БР 6 Приклад справи 3: Співробітництво у справі ФТ

На підставі результатів моніторингу операцій ПФР визначив фінансові операції, що були пов'язані з громадянином Лівії Е, і проводились на мультивалютних рахунках, відкритих в декількох українських банках з використанням міжнародних платіжних систем. Кредитні операції включали несуттєві суми (до 1,000 USD) від громадян з інших країн. Далі, кошти були направлені до громадянина Бельгії А. ПФР визначив, що фінансові операції та їх учасники мають високі ризики. Крім того, ПФР отримав інформацію від іноземного ПФР, в якій зазначено, що щодо громадянина А виникла підозра, що він створив та надавав документи з фальшивим посвідченням колишнім сирійським солдатам та особам з Іраку, які мають намір потрапити до Європи. ПФР зупинив фінансові операції на рахунку громадянина Е. Відповідна розвідувальна інформація ПФР була направлена до СБУ, що в свою чергу, ініціювала кримінальне провадження. Згідно з результатами досудового розслідування, обвинувальний вирок згідно з статтею 263¹ КК (Незаконне поводження із зброєю, боєприпасами або вибуховими речовинами) відносно громадянина Е був переданий до суду. Судовим вирок призначено 3-річне покарання у вигляді позбавлення волі.

181. Інформація ПФР також має вирішальне значення для вилучення злочинних активів через застосування її повноважень зупиняти підозрілі фінансові операції. Згідно з статистикою, на період 2014-2016 років, зупинення фінансових операцій було виконано у 402 справах, з них 230 (57,2 %) були підготовлені на запит ПО під час досудового розслідування. Ініціаторами зупинення фінансових операцій були наступні: правоохоронні органи - 230 справ (57,2 %), СПФМ - 123 справ (30,6 %), ПФР - 49 справ (12,2 %). Загальна сума зупинених коштів складала 26 921,3 мільйонів UAH (851 мільйон EUR), інформація щодо яких була також передана як частина узагальнених матеріалів до ПО. Крім того, у період з 2010 по 2016 роки, ПФР отримав інформацію від ПО стосовно арешту грошових коштів та іншого майна в судовому процесі на суму 31 351,41 мільйонів UAH (991,3 мільйони EUR) і конфіскації майна, що дорівнює 389,5 мільйонам UAH (12,3 мільйонів EUR).

Повідомлення про фінансові операції, які були отримані та інформація, про які запитувалась компетентними органами

182. ПФР виступає центральним органом для отримання повідомлень від СПФМ, що включають в себе: «обов'язковий фінансовий моніторинг» (дивіться Рекомендацію 20) на основі поєднання порогового значення (перевищення 150 000 UAH) (~ 4 917,46 EUR) і переліку об'єктивних показників, наприклад попередньо визначені категорії операцій, які вважаються високоризикованими; та «внутрішній фінансовий моніторинг», викликані суб'єктивними показниками, що потребують деякого якісного аналізу з боку СПФМ (наприклад, складні або незвичайні операції або «підстави вважати, що фінансова операція пов'язана з ВК чи ФТ»). Статистика щодо повідомлень надана у БР 4.

183. Під час виїзної місії, більшість СПФМ як видається, продемонстрували задовільне розуміння своїх зобов'язань щодо звітності, включаючи СПФМ з найнижчими рівнями звітності. За помилки або затримки у поданні обов'язкових повідомлень, наглядовими органами застосовуються штрафи, що призводять до вчасного звітування (у той же день, у більшості випадків). У тих секторах, які подають найбільшу кількість обов'язкових повідомлень, здається, що ресурси, які виділяються на цей процес, є непропорційними до переваг, які як вважається повинні бути отримані за результатами надання таких повідомлень. Форма подання звітності була спрощена, що зробило цей процес менш ресурсомістким. Повідомлення, засновані на підозрах, складають менший відсоток від загальної кількості повідомлень і, за даними ПФР, лише невелика частина з них містить явну підозру ВК/ФТ. На практиці, перелік показників, наданих органами влади стосовно звітності на основі підозр, здається, занадто залежить від СПФМ, що може обмежити їхню здатність у досягненні власних суб'єктивних висновків щодо наявності підозри на основі конкретних обставин кожного випадку. Незважаючи на ці проблеми, значна частина повідомлень (обов'язкового чи підозрілого характеру) призвела до формування узагальнених матеріалів для ПО (дивіться таблицю ключового питання 6.3). Органи влади взяли на себе зобов'язання посприяти СПФМ в поданні звітності на основі підозр. Крім того, ПФР ініціював

прийняття проекту змін до Базового Закону як частину законодавчого пакету для імплементації четвертої Директиви ЄС з протидії відмиванню коштів, який, зокрема, намагається покращити режим звітності. Зміни, які будуть прийняті, скоротять кількість обов'язкових показників звітності з 17 до 4 та збільшать порогову суму з 150 000 до 300 000 UAH (~ від 4 917,46 до 9 834,92 EUR), щоб дати змогу СПФМ виділити більше ресурсів і зосередити їхню увагу на повідомленнях, що базуються на підозрі.

184. Команда оцінювачів була проінформована про те, що загалом як обов'язкові, так і підозрілі повідомлення повністю відповідають критеріям ризику країни. Більшість повідомлень подаються стосовно публічних діячів, особливо внутрішніх; використання "конвертаційних центрів», в тому числі фіктивних компаній; і готівкових операцій. Органи влади зазначають, що критерії обов'язкової звітності розробляються та щорічно переглядаються ПФР, беручи до уваги обов'язкові та підозрілі повідомлення, НОР, рекомендації міжнародних експертів (наприклад МВФ) та досвід інших країн.

185. ПФР також отримує з митниці повідомлення про нелегальні переміщення через митний кордон України готівкових коштів, грошових інструментів, дорогоцінних металів, дорогоцінних каменів та їх продукції, а також культурної власності на суму, що дорівнює або перевищує 6000 EUR або еквівалентну їй.

Таблиця 3: Інформація від митниці для ПФР щодо незадекларованих активів транскордонного перевезення

	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість повідомлень	80	30	13	32	37
Кількість залучених осіб	84 <i>36 українців</i> <i>48 іноземців</i>	29 <i>13 українців</i> <i>16 іноземців</i>	23 <i>7 українців</i> <i>16 іноземців</i>	182 <i>94 українці</i> <i>88 іноземців</i>	104 <i>52 українці</i> <i>52 іноземців</i>
Валюта (мільйони)			0,34 EUR 0,60 USD 1,58 RUB 0,43 UAH	0,37 EUR 2,47 USD 3,65 RUB 2,24 UAH 0,11 CAD 0,11 GBP 0,21 PLN	0,72 EUR 2,08 USD 0,30 RUB 5,87 UAH 0,005 AED 0,05 CNY
Дорогоцінні метали				Срібло: 14,79 кг, 0,17 млн. UAH Золото: 3кг, 2,41 млн. UAH	Срібло: 0.10 кг
Дорогоцінне каміння				Сировина бурштину та продукти: 166,48 кг, 11,37 млн. UAH	Сировина бурштину та продукти: 168,03 кг, щонайменше 3,24 млн. UAH
Інше				3 автомобілі, що використовуються для транскордонного перевезення (вартість 0,39 млн. UAH)	1,060 каблучки, 704 сережки, 66 підвіски старовинні ікони 1000 медичних голок

186. Українські органи влади надали декілька прикладів успішної співпраці між ПФР, ПО, включаючи митницю та іноземні ПФР, з виявлення та боротьби з нелегальним експортом валютних інструментів з України, використовуючи кур'єрів з перевезення готівки.

БР 6 Приклад справи 4: Інформація від митниці в операційному аналізі роботи ПФР

ПФР отримав повідомлення про підозрілі операції від СПФМ щодо групи громадян з Молдови та Узбекистану, які проводили великі грошові кредитні та дебетові операції в іноземній валюті того ж дня з декількох банківських рахунків. Для отримання додаткової інформації ПФР подала запити відповідним СПФМ, Державній прикордонній службі, митниці, СБУ, а також іноземним ПФР.

Згідно з інформацією українського банку 1, кошти, дебетовані громадянином Молдови 1 та громадянином Узбекистану, були отримані від компанії-нерезидента, як «позику на будівництво та здачу в експлуатацію офісних будівель». Український банк 1 також зазначив, що компанія-нерезидент перерахувала 2,23 млрд. UAH (~ 73 106 246 млн. EUR) як позику громадянину Молдови 2 та громадянину Узбекистану.

Згідно з інформацією від іноземного ПФР 1, компанія-нерезидент - це компанія-оболонка, що використовується для полегшення злочинної діяльності. Зареєстрованим агентом компанії-нерезидента є компанія, яка надає послуги з реєстрації компаній. Реєстраційний агент в даний час знаходиться під слідством.

Згідно інформації від іноземного ПФР 2 особа, яка має право розпоряджатися рахунком компанії-нерезидента, що відкритий в латвійському банку, є громадянином Росії.

Компанія-нерезидент перерахувала 164,92 млн. USD громадянину Молдови 1 (6,5 млн. USD) та громадянину Узбекистану (158,42 млн. USD). На підставі інформації митних органів було встановлено, що громадянин Молдови 1 та громадянин Узбекистану, використовуючи офіційну залу українського аеропорту, перевезли до Москви через чартерні рейси на приватних літаках готівку на суму 4 млн. USD. У зв'язку з цим особи надали митним органам сертифікати про походження валюти, випущені українським банком 1.

Громадянин Узбекистану здійснив кілька поїздок з українського аеропорту до Москви, в рамках яких задекларував експорт приблизно 70 млн. USD готівкою, надаючи митним органам сертифікати про вилучення готівки з його рахунку, виданого українським банком 1.

Результати аналізу ПФР були направлені до СБУ, яка встановила, що організована злочинна група, що складається з громадян України, Росії, Молдови та Узбекистану, створила канали незаконного вивезення валюти з рахунків, відкритих в українському банку 1 і призначених для країн СНД, включаючи Росію та Молдову. Функції кур'єрів виконувалися двома молдовськими громадянами, громадянином Узбекистану та двома громадянами України. Крім того, було встановлено, що в кримінальній схемі були задіяні численні компанії-нерезиденти.

Після спроби експорту валюти в Росію в аеропорту «Бориспіль» співробітники СБУ затримали громадянина Молдови 2 та вилучили 9,5 млн. USD. Переглянувши зібрані матеріали, СБУ відкрила кримінальну справу за ст. 205 (фіктивний бізнес) та 209 (легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом) КК. Розслідування проводиться Генеральною прокуратурою України.

Операційні потреби, підтримані аналізом та наданням ПФР інформації

(а) Операційний аналіз

187. ПФР може отримувати інформацію від всіх СПФМ, в тому числі тих, що раніше не повідомляли про операцію. ПФР регулярно переглядає інформацію від СПФМ, як невід'ємну частину циклу її аналізу. Більше того, ПФР має прямий доступ до всіх відповідних баз даних, що надається ПО, а також доступ до широкого кола баз даних, що містять адміністративну інформацію. Ці бази даних доступні безпосередньо через Інтернет.

188. Загальний внесок ПФР у операційний аналіз є досить суттєвим. Справи формуються самим ПФР (на основі аналізу різних типів звітів; використання його повноважень для збору додаткової розвідки від СПФМ; або двостороннього або багатостороннього обміну інформацією з міжнародними колегами), були успішно розглянуті всіма видами ПО для цілей досудового розслідування кримінальних справ

щодо ВК, асоційованих предикатних правопорушень та ФТ. Крім того, ПФР успішно допомагає слідчим органам обслуговувати свої оперативні потреби, тобто у наданні фінансового аналізу (пар. 356-357 та ключовий висновок 2 БР 9 також стосуються цього ключового висновку).

189. Наказ ПФР № 89 встановлює процедуру аналізу звітів про фінансові операції в Департаменті фінансових розслідувань, а також методологію аналізу звітів про фінансові операції, які можуть бути пов'язані з ВК, ФТ або розповсюдженням ЗМЗ. Всі повідомлення про підозрілі операції отримані ПФР автоматично класифікуються відповідно до рівня ризику, використовуючи ресурси єдиної інформаційної системи. Усі повідомлення підлягають ретельному аналізу з урахуванням всієї наявної інформації. Кожна операція аналізується, щоб виявити будь-які ознаки того, що операція може бути пов'язана з ВК, ФТ або розповсюдженням ЗМЗ, або пов'язана з вчиненням інших злочинів.

190. Для високоризикованих операцій, негайно створюється електронне досьє. Що стосується операцій із середнім ризиком, аналітик проводить додатковий аналіз ризиків. Можливе ВК, ФТ або фінансування розповсюдження аналізується за окремими алгоритмами. Встановлено таку інформацію: схема та основні учасники; ознаки відомих ризиків, методів, схем та типологій ВК, ФТ або фінансування розповсюдження тощо. Після того, як зібрано всю наявну інформацію про ключових учасників та пов'язаних осіб, аналітик прагне встановити наявність підозр у ВК, предикатних злочинах, ФТ або фінансуванні розповсюдження. У випадку виникнення обґрунтованої підозри, проект узагальненого матеріалу (УМ) подається на розгляд до Експертної комісії ПФР з розгляду УМ та додаткових узагальнених матеріалів (ДУМ, які створюються на основі попередніх УМ з додатковою інформацією), на якій вирішують чи будуть направлятися УМ/ДУМ до правоохоронних та розвідувальних органів. За відсутності підозр, аналітик рекомендує директору Департаменту фінансових розслідувань архівувати файл. Якщо зв'язки між ключовими учасниками та іншими основними досьє ідентифікуються, аналітик може рекомендувати Директору включити фінансові операції у відповідне досьє. Інформація про фінансові операції, проведені учасниками, згадані в архівному досьє, може бути використана далі при аналізі фінансових операцій, пов'язаних із цими учасниками. Фінансові операції, що класифікуються як низькоризикові, зберігаються в єдиній інформаційній базі ПФР та можуть використовуватися під час інших фінансових розслідувань.

191. Команда оцінювачів була проінформована всіма ПО, а також основними наглядовими органи під час виїзних перевірок, що ПФР, безумовно, є головним партнером, який має повноваження вирішувати, коли будь-який вид фінансового аналізу необхідний або для початку чи продовження розслідування. Згідно з інформацією від цих органів, аналітичні продукти ПФР гарної якості і в переважній більшості випадків виявилися корисними у своїй роботі. ПФР продовжує надавати аналіз гарної якості, хоча його ресурси значно скоротилися з 2012 року. Бюджет ПФР скоротився та система інформаційного забезпечення потребує значного оновлення. Що більш важливо, співвідношення між людськими ресурсами ПФР та його робоче навантаження останнім часом різко скоротилось: між 2012 та 2016 роками, 30 % персоналу, включаючи керівництво, залишили ПФР у більшості випадків через неконкурентні заробітні плати, які пропонує ПФР в порівнянні з приватним сектором та новоствореним НАБУ. На дату виїзної місії, 38 з 237 позицій були вакантними. Тим часом, кількість повідомлень, отриманих ПФР, була збільшена в 4 рази з 2014 до 2015 року, внаслідок розширення списку фінансових операцій, що охоплюються обов'язковою звітністю. Незважаючи на ці обставини, ПФР вдалося зберегти ефективність, визначивши пріоритетні випадки відповідно до ризиків, виявлених в НОР, а також власного аналізу ризиків: справам, які включають публічних діячів, фіктивні вітчизняні компанії (відношення до масштабної організованої злочинності), офшорні компанії (відносно корупції) та ФТ було надано пріоритетне значення. Згідно з власною оцінкою поточних випадків та тенденцій, ПФР вважає, що, якщо поточна ситуація з ресурсами продовжуватиме погіршуватися, ПФР може більше не мати змоги виконувати всі свої зобов'язання, особливо реагуючи на потреби фінансового аналізу ПО та запити про допомогу міжнародних партнерів.

192. Немає жодних ознак того, що ефективності операційної діяльності ПФР перешкоджає будь-який надмірний вплив.

(b) Стратегічний аналіз

193. Згідно з наказом ПФР № 89, ПФР здійснює стратегічний аналіз, метою якого є постійна ідентифікація ризиків ВК, тенденцій, методів та фінансових схем. На цій підставі, як вже зазначалося, вносяться пропозиції щодо покращення переліку критеріїв вибору підозрілих операцій, які направляються СПФМ до ПФР. Пропозиції затверджені Головою ПФР. Типологічні дослідження проводяться щорічно ПФР у консультації з усіма учасниками системи ПВК/ФТ та публікуються на його веб-сайті.

(с) Направлення матеріалів щодо підозр

194. ПФР розглянув значну та постійно зростаючу кількість справ у період що підлягав оцінці: відповіді на запити щодо інформації від ПО; справи, які вже розслідувалися ПО та внесені в єдиний реєстр досудових розслідувань; або випадки направлення справ до ПО, відповідно до їх компетенції щодо розслідування згідно з ст. 216 КПК.

Таблиця 4: Кількість запитів про допомогу від ПО та наглядових органів до ПФР

	2012	2013	2014	2015	2016
Від Національної поліції (Міністерство внутрішніх справ)	170	317	444	323	230
Від наглядових органів	32	41	27	14	35
Від ГПУ	33	34	220	284	333
Від ДФС	63	154	216	262	211
Від СБУ	34	61	375	458	356
Від НАБУ	0	0	0	12	157
Від МО	0	0	0	0	2
Від розвідувальних органів	0	7	2	2	24
Всього	332	614	1,284	1,355	1,348

195. У наведеній нижче таблиці представлена інформація щодо аналітичної роботи ПФР та генерації /розповсюдження фінансової розвідки.

Таблиця 5 Направлення УМ/ДУМ за ініціативою ПФР та на запит

	2012	2013	2014	2015	2016
Загальна кількість операцій від СПФМ	967,821	982,141	1,287,496	4,357,117	6,319,776
Загальна кількість вхідних запитів від ПО	300	573	1,257	1,341	1,313
Загальна кількість всіх типів заявок від ПФР для ПО	1,326	2,295	2,407	2,378	1,516
Загальна кількість УМ та ДУМ переданих до ПО	719	822	774	686	591
Кількість операцій переданих до правоохоронних органів як частини УМ та ДУМ	104 408	44 831	78 217	143 802	62 154 (перше півріччя 2016 року)
<i>Обов'язковий моніторинг</i>	81 %	74 %	59 %	52 %	
<i>Внутрішній моніторинг</i>	19 %	26 %	41 %	48 %	
Вартість операцій, що входять до складу УМ/ДУМ (млн. UAH)	158 710 (~32,783 млн. EUR)	80 794 (~2,648 млн. EUR)	330 283 (~10,827 млн. EUR)	217 305 (~7,123 млн. EUR)	62 202 (~2,039 млн. EUR)
Загальна кількість розслідувань, які базуються на УМ/ДУМ	310	840	602	406	290

<i>Включаючи справи стосовно ВК (кримінальне провадження за ст. 209 КК)</i>	19	98	82	44	22
Загальна вартість (млн. УАН) коштів зупинених на основі УМ/ДУМ	60.7 (~1.99 млн. EUR)	113.23 (~3.71 млн. EUR)	19,581.06 (~461.93 млн. EUR)	6,330.86 (~207.55 млн. EUR)	681.14 (~2,232.99 млн. EUR)

196. Співвідношення між кількістю повідомлень про фінансові операції та направленими УМ/ДУМ є дуже велике, що пов'язано з пороговим типом звітування. Відсоток випадків, які направлені до ПО, що спрямовані на подальше дослідження, є високим, що підтверджує позитивні відгуки, які були висловлені щодо якості аналізу, який проводив ПФР.

197. Узагальнені матеріали стосовно ФТ проаналізовано у основному питанні 9.2 у секції під назвою «Матеріали, що направляються ПФР».

198. На внутрішньому рівні, Комісія щодо розгляду УМ та ДУМ визначає орган, що буде здійснювати оперативно-слідчі дії щодо цих матеріалів Комісія включає до свого складу Голову ПФР, його заступника (Директора ДФР), аналітика з написання матеріалів та, якщо потрібно, колег з інших ПО у випадках, якщо декілька ПО могли бути потенційно зацікавленими продовжувати роботу над цією справою. Комісія збирається принаймні раз на тиждень або, за потреби по ситуації, тобто, у пріоритетних справах, включаючи корупцію високого рівня/великої схеми та публічних діячів в основному, а також щодо справ пов'язаних з ФТ.

199. ПФР уклало угоди в рамках співпраці з 17 державними органами України. Ці протоколи визначають структуру файлів та необхідний склад інформації, підстави для обміну, заходи щодо забезпечення захисту інформації тощо.

200. Співробітництво між ПФР та наглядовими органами регулюється Базовим Законом та іншими нормативно-правовими актами, включаючи спільні. Деталі цього співробітництва викладені в розділі БР 3.

Співробітництво та обмін інформацією/фінансова розвідувальна інформація

201. ПФР на регулярній основі обмінюється інформацією щодо ВК з – Національною поліцією, ГПУ, ДФС та НАБУ на операційному рівні. Що стосується ФТ, СБУ є головним партнером-установою для операційного обміну інформацією. Окрім комісії з питань розгляду УМ/ДУМ, описаної вище, співробітництву також сприяє робота спеціального підрозділу у ПФР, який має повноваження обмінюватись конфіденційною, операційною інформацією з компетентними національними ПО. Подальшу інформацію щодо співробітництва можна переглянути у основному питанні 1.5.

202. Схоже, що немає ніяких технічних чи юридичних перешкод для обмеження ефективного обміну інформацією між органами влади.

203. Не існує особливих проблем, пов'язаних із захистом конфіденційності інформації, будь то в контексті обміну між ПФР та СПФМ, ПО та іноземними партнерами; або в аналітичній роботі, яка здійснюється ПФР. Повідомлення про підозрілі операції і повідомлення, що базуються на порогових значеннях, зазвичай подаються в електронній формі захищеними каналами зв'язку. Тільки 1 % повідомлень передаються особисто, через поштові кур'єрські служби. Ці повідомлення, як правило, подаються ВНУП без значного досвіду у співпраці з ПФР. Подібні правила, здається, широко розуміються СПФМ (див. БР 4). Інформація, що міститься в досьє для подання до ПО, збирається в електронному вигляді та зберігається в закритій інформаційній системі ПФР. На кожному етапі обробки досьє, інформація доступна лише для консультації аналітика та безпосереднього керівництва Департаменту фінансових розслідувань. Згідно з процедурою надання та розгляду УМ, затвердженою спільним наказом Мінфіну та ПО, УМ складають пріоритетну інформацію ПФР та класифікуються як «Для службового користування». Передача такої інформації здійснюється за допомогою засобів

криптографічного захисту інформації. УМ можуть також надсилатися в конвертах особами, які мають право працювати з документами «Для службового користування», щоб уникнути несанкціонованого доступу до їх змісту. Реєстрація УМ та ДУМ, надісланих ПФР, а також їх використання здійснюється ПО, відповідно до законодавства про використання інформації з обмеженим доступом, включаючи ст. 222 КПК про захист таємниці слідства та Законів «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Про контррозвідальну діяльність». Обмін інформацією з міжнародними партнерами здійснюється через захищений веб-сайт Егмонтської групи.

204. На базі ПФР функціонує Тренінговий центр, який пропонує різноманітні програми навчання у сфері ПВК/ФТ. ПО та наглядові органи проходять в ньому навчання головному офісі в Києві, а також в інших регіональних відділеннях по всій Україні на постійній основі. Окрім організованих на національному рівні тренінгів, які також можуть включати представників приватного сектору, Тренінговий центр також здійснює співпрацю з міжнародними донорами на двосторонній або багатосторонній основі.

Висновки

205. ПФР генерує високоякісну фінансову розвідувальну інформацію та стратегічний аналіз на основі широкого кола джерел, включаючи дуже велику кількість повідомлень, поданих СПФМ. Як проілюстровано з численних прикладів, які надаються органами влади, значний відсоток узагальнених матеріалів від ПФР до ПО генерує розслідування щодо ВК, асоційованих предикатних злочинів чи ФТ з боку ПО. ПО також регулярно звертаються із запитом щодо підтримки з боку ПФР у власних зусиллях щодо розслідування. Співробітництву між ПФР та іншими компетентними органами сприяє низка інституційних механізмів, які дозволяють своєчасно та конфіденційно обмінюватися інформацією та розвідувальними матеріалами. Загалом, повідомлення, надіслані СПФМ до ПФР, виявляються відповідно до профілю ризику країни; проте, органи влади почали вживати заходів для заохочення подання звітності на основі підозр, з метою подальшого підвищення якості цього критичного джерела фінансової розвідувальної інформації. Ці зусилля, які можуть призвести до зменшення кількості більш корисних для ПФР повідомлень, могли б сприяти пом'якшенню зростаючих ресурсних проблем, з якими стикається ПФР, який страждає від кадрової переорієнтації та користується ІТ обладнанням, яке потребує оновлення. **Україна досягла значного рівня ефективності щодо БР.6.**

Безпосередній Результат 7 (Розслідування та переслідування ВК)

Ідентифікація та розслідування ВК

Ідентифікація потенційних справ з ВК

206. Українські органи влади зазначили, що виявлення ВК злочинів досягається за допомогою повідомлень від ПФР та ПО, які ініціюють такі розслідування під час проведення оперативно-розшукових заходів, під час розслідування інших кримінальних справ та отримання запитів щодо ВПД, і в результаті отримання інформації з інших джерел.

207. Злочини, що продукують доходи, зростають в Україні з часу останньої оцінки. Починаючи з 2010 року і до першого кварталу 2016 року кількість зареєстрованих злочинів розкрадання шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК), службового підроблення (ст. 366 КК) і злочинів, вчинених організованою групою або ієрархічною організацією (ст. 28, частини 3 і 4 КК) зростали із року в рік. Загалом протягом періоду з 2010 року і до першого кварталу 2016 року було зареєстровано: 83035 (ст. 191 розкрадання), 57756 (ст. 366 підроблення) та 9459 (злочини, пов'язані з організованою злочинністю, ст. 28). Існує аналогічна висхідна траєкторія в інших злочинах, які продукують доходи, за той саме період. Кількість відкритих ВК розслідувань (без повідомлення про підозрілу операцію) за період з 2010 р. до першого кварталу 2016 р. становила 944 (0,6 % з трьох типів основних злочинів, що продукують доходи, від згаданих у реченні вище). Відсоток відкритих ВК розслідувань був би нижчим, якщо б це розрахунок робився з урахуванням всіх злочинів, що продукують доходи, у цей період. Таким

чином, оцінювачі дійшли висновку, що в цьому періоді можливо було проводити ВК розслідування у всіх основних злочинах, що продукують доходи.

208. Після виїзної місії органи надали переглянуті цифри щодо досудових ВК розслідувань у таблиці нижче, яка включає узагальнені матеріали ПФР. Незважаючи на те, що ця таблиця охоплює весь 2016 рік, вбачається, що ці цифри збігаються з висновками попереднього пункту.

Таблиця 6: Кількість досудових розслідувань та судових переслідувань щодо ВК

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Розслідування	переслідування Судові	Розслідування	переслідування Судові	Розслідування	переслідування Судові	Розслідування	переслідування Судові	Розслідування	переслідування Судові
ГПУ	.*	.*	16	5	16	6	24	2	25	1
НАБУ	.*	.*	.**	.**	.**	.**	1	0	15	0
Нацполіція	.*	.*	105	63	116	67	101	36	64	21
ДФС	.*	.*	107	27	72	20	47	8	37	8
Загалом	.*	.*	228	95	204	93	173	46	141	30

209. Одна з головних причин для низьких показників щодо розслідування ВК в тому що, ВК все ще розглядається більшістю співрозмовників, з якими зустрічались експерти під час виїзної місії, в основному, як доповнення до предикатного злочину. Незважаючи на технічну позицію, викладену в Додатку до Технічної відповідності згідно з Р.3, постанова Пленуму Верховного Суду № 5 (15.04.2005) «Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (рішення Верховного суду), яка, хоча і потребувала повного перегляду та оновлення, все ще застосовувалася суддями в справах ВК. Ця постанова, як видається, передбачає, що предикатний-правопорушник може бути визначений раніше ніж кримінальна відповідальність за ВК може бути застосована, крім того кримінальна відповідальність за ст. 209 КК не виключена й у тих випадках, коли особа, котра вчинила предикатне діяння, була звільнена від кримінальної відповідальності в установленому законом порядку (у зв'язку із закінченням строків давності, застосуванням амністії тощо) або не притягувалася до такої відповідальності (наприклад, у зв'язку зі смертю). Таким чином, оцінювачі виявили, що кримінальні справи ВК виключно розглядалася тільки коли виявлено предикатне правопорушення (і часто на практиці особу, яка вчинила предикатний злочин) або після засудження за предикатний злочин.

210. Першою вимогою ПО в Україні традиційно було визначити предикатний злочин. Компетенція щодо розслідування ВК визначалась до 2015 року переважно тим, хто розслідував предикатний злочин. Рішення про відкриття усіх досудових розслідувань ВК приймалось на розсуд того органу, що проводить досудове розслідування предикатних злочинів за наглядом прокурора. Експертам було роз'яснено, що, якщо розслідування предикатних злочинів буде закрито, то в даний час не буде проведено розслідування ВК. З цього випливає, що до реформ КПК у 2015 році, якщо не було виявленого предикатного злочину, на практиці, не було жодного слідчого органу, який міг би провести розслідування ВК – хіба що прокурор направив слідчому органу вказівку це зробити.

211. У 2015 році було запропоновано внести зміни до ст. 216 КПК, щоб дозволити будь-якому слідчому органу, який виявив злочин (ВК), бути включеному до органів, які можуть розслідувати ВК. Прийнята поправка щодо підслідності, як і раніше, тепер дозволяє провести досудове розслідування ВК слідчим органу влади, який «ініціював досудове розслідування» (який, як видається, дозволяє проводити автономні розслідування ВК, де предикат є невідомим), або слідчими, чия юрисдикція є предикатні злочини (суспільно небезпечний акт, що передує ВК).

212. Абз. 2 ч. 8 ст. 216 КПК також стосується питання про те, що становить собою існування предикатного злочину з метою відкриття досудового розслідування ВК. Органи пропонували внести

зміни до ст. 216 КПК, щоб роз'яснити, що необов'язково встановлювати особу того, хто вчинив предикатний злочин, для відкриття розслідування ВК, але ці пропозиції не були включені Парламентом.

213. У ст. 216 зі змінами не зазначено, що засудження за основний предикатний злочин є передумовою для кримінального провадження ВК. Це дозволяє починати ВК розслідування без попереднього або одночасного обвинувачення за основний предикатний злочин, коли:

- предикатний злочин був здійснений за межами України, а ВК вчинено в Україні;

- факт предикатного злочину встановлено судом у «відповідних процесуальних рішеннях» (тобто рішення суду).

214. Між «цими двома абзацами» немає «або», але, як зазначено у Додатку до ТВ (Технічної відповідності), органи влади вважають, що ці дві умови слід читати розбіжно, тому досудове розслідування ВК тепер може бути відкрите як для іноземних, так і для внутрішніх предикатів, де предикатні злочини виявляються в процедурних рішеннях. Як зазначено у Додатку до ТВ, є приклади в інших законодавчих актах (включаючи Базовий Закон), які підтримують це пояснення. Проте не було підтвердження від представника апеляційного суду, що б стверджував, що ст. 216⁸ КПК застосовується до досудового слідства як у національних, так і іноземних предикатах³⁵.

215. Таким чином, для початку досудового розслідування ВК, ПО не потребує засудження та вироку для предикатного злочину. ПО вважають, що досудові розслідування ВК можуть бути відкриті паралельно з розслідуванням предикатних злочинів, де є висновки, які передбачають існування предикатних злочинів в судовому розпорядженні. ПО також повідомили, що вони можуть відкрити досудові розслідування ВК за підтвердженням прокурора, що є достатньо інформації, щоб підозрювати скоєння основного закордонного або внутрішнього предикатного злочину (поки не буде будь-якого протилежного рішення судів щодо застосування ст. 216⁸ КПК до внутрішнього предикатного злочину).

216. Однак було досягнуто загальної згоди під час виїзної місії, що ПО не зможуть направити ВК розслідування до суду на цій підставі, та навіть закінчене ВК розслідування слід тимчасово призупинити, доки предикатний злочин не завершиться засудженням. Таким чином, хоча за деяких обставин, вбачається, що працівники ПО починають досудове розслідування ВК без засудження за предикатний злочин, більшість працівників ПО все ще твердо вірять, що їм необхідне засудження за предикатний злочин, якщо ВК буде направлено до суду. Коли їх запитали, чи може ВК переслідуватись, якщо особа, яка вчинила предикатний злочин померла або закінчилися строки давності для предикатного злочину, оцінювачам розповіли (досвідчені слідчі), що їм буде потрібна особа, відповідальна за предикатний злочин, перш ніж розпочати кримінальне провадження за ВК. Суддя апеляційного суду також розповів оцінювачам, що, якщо обвинуваченого буде виправдано за виявлений предикатний злочин, справа ВК не може бути продовжена в українській системі. Звідси випливає, що якщо основна предикатна злочинність не встановлена (як іноземна, так і внутрішня), то, загалом, нічого не буде з точки зору розслідувань, пов'язаних з ВК.

217. Існує одне застереження. Схоже, існує принаймні 1 нещодавня справа, коли суд прийняв «визнання винуватості» у ВК особою, яка була обвинувачена у вчиненні (автономного) ВК, що передбачало прийняття того факту, що доходи були отримані з предикатних злочинів (без окремого вироку суду, що слугує доказом у слуханні з ВК). Було незрозуміло, чи можливо або неможливо було довести предикатний(і) злочин(-и) самостійно. Зрозумілим є те, що якщо особа, яка ймовірно відмивала доходи від невстановлених предикатних злочинів, та не готова «визнати» свою провину стосовно ВК, то відповідно до існуючої практики переслідувати його за ВК неможливо.

218. Рішення судів де при розгляді справи ВК факт вчинення предикатного злочину встановлювався судом, як за допомогою незалежних доказів так і шляхом висновків досі не було перевірено. Деякі органи влади були переконані, що це неможливо. Таким чином, продовжуючи, прокурори наполегливо

³⁵ Приклади справ, що були надані після виїзної місії, показують, що досудові розслідування за ст. 209 КК (ВК), були відкриті щодо іноземних предикатних злочинів.

закликають заперечувати твердження про те, що засудження за предикатний злочин є єдиною основою, на підставі якої може бути встановлена предикатна злочинність у спірних справах ВК. Оцінювачі вважають, що необхідна чітка законодавча поправка для того, щоб це сталося.

Фінансові розслідування

219. Прокурори повідомили, що ПО зобов'язані отримувати погодження на проведення фінансових розслідувань. Органи підкреслили, що фінансові розслідування можуть бути відкриті, де є докази проблем із «способом життя» – наприклад, коли особа без будь-яких офіційних доходів, придбає або передає значну власність іншій особі, або витрачає великі суми на розваги. Прокурори повідомили, що протягом останніх двох років у справах щодо ВК вони звертались до застосування спеціальної конфіскації, яка вимагає фінансових розслідувань.

220. Прокурори звернули увагу на Методичні рекомендації щодо організації прокурорського нагляду за додержанням законів при розслідуванні злочинів, пов'язаних з фіктивними підприємствами, діяльністю конвертаційних центрів та легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, 2012 року. Вони розміщені на офіційному веб-сайті ГПУ та доступні ПО. Це довгі, загальні керівні документи, в яких детально викладені елементи цих злочинів. Тим не менш, вбачається, що вони самі по собі, не становлять обов'язкових вимог для прокурорів здійснювати керівництво розслідувань ВК у цих або інших основних справах, що продукують доходи. Органи також вказали на ст. 214 КПК щодо органів, яким доручено фінансові розслідування. Ст. 214 вимагає, щоб слідчі/прокурори негайно вносили до Єдиного Реєстру досудових розслідувань обставини, які можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, включаючи ВК. Само по собі це не уповноважує на проведення фінансових розслідувань.

221. Існує непорозуміння в правоохоронних органах, щодо того, що насправді мається на увазі під фінансовим розслідуванням – розслідування ВК, або розслідування інших фінансових злочинів, або розслідування щодо доходів, отриманих від інших злочинів, що продукують доходи. Немає загальних інструкцій для ПО, щодо того, коли розпочинати фінансове розслідування, та якою має бути його мета.

222. На практиці вбачається, що ґрунтовні фінансові розслідування проводяться дуже рідко. Оцінювачі були здивовані тим, що паралельні фінансові розслідування, пов'язані з ВК, не проводяться з досудовими розслідуваннями предикатних злочинів, що здійснюється двома ПО, з представниками яких вони зустрілися (один підрозділ розслідує злочини, вчинені організованими групами, а інший - розслідує злочини щодо торгівлі людьми). Оцінювачі вважали, що обидва підрозділи не мають достатніх ресурсів та можливостей для проведення фінансових розслідувань, і що можливості для виявлення ВК були упущені. На відміну від цього, як з'ясувалось, були деякі фінансові розслідування, проведені слідчими щодо предикатних злочинів, пов'язаних із наркотиками, що призвели до обмеженого використання дискретного злочину ВК, пов'язаного з наркотиками (ст. 306 КК).

223. Для ситуативних фінансових розслідувань високого рівня іноді Нацполіція використовує незначні ресурси державних бухгалтерів. Деякі підрозділи мають співробітників по розслідуванню економічних злочинів із базовою підготовкою у сфері фінансового розслідування. Але немає визначених фінансових слідчих, які є доступними як єдиний ресурс для Нацполіції. Більш того, вбачається, що поки що дуже мало є систематичної підготовки в сучасних методах фінансового розслідування для більшості правоохоронців та прокурорів, які розслідують основні злочини, що продукують доходи. Пропонується створити окремий підрозділ фінансових слідчих (із доступом до послуг із надання допомоги бухгалтерами) у Нацполіції, як єдиний ресурс, який залучатиметься іншими підрозділами у рамках Нацполіції.

224. Також занепокоєння викликає недостача кваліфікованих фінансових слідчих навіть у НАБУ. Під час виїзної місії, НАБУ мало у своєму провадженні 300 досудових розслідувань – деякі за участі нинішніх міністрів³⁶, депутатів і суддів. Проте, виявляється, що в той час вони ще не систематично

³⁶ 2 міністрам, 1 народному депутату та колишньому представнику ДФС було вручено підозри на час виїзної місії.

слідували аспектам ВК у справах щодо високого рівня корупції, хоча деякі значні рішення по арешту кошти було прийняті (див. нижче у Безпосередньому Результаті 8). По мірі утвердження НАБУ, оцінювачі вважають, що основна увага має приділятися ним на наступні важливі схеми ВК, які виявляються у їх справах, з метою переслідування осіб, які відмивають кошти від імені корупційних високопосадовців у рамках одного провадження.³⁷ Щоб це зробити, НАБУ слід прийняти на роботу більше детективів і навчати їх методам фінансового розслідування та складним розслідуванням ВК.

225. Однією з сфер, де неможливо переслідувати справи щодо ВК, є справи пов'язані із певними аспектами контрабанди. Як зазначено в Додатку до ТВ, після часткової декриміналізації у 2015 році злочинів, які можуть застосовуватися до контрабанди, вже не існує можливості для розслідування ВК від контрабанди великої кількості товарів, що підлягають оподаткуванню. Це прикрий факт. Органам влади настійно рекомендується переглянути таке політичне рішення та відновити можливість проведення розслідування ВК та судового переслідування за такі види контрабанди.

Як добре розслідуються справи з ВК?

226. Неefективне розслідування ВК, організованої злочинності, податкових злочинів та предикатних злочинів визначено як основні ризики на стор. 20-23 Звіту НОР.

227. НБУ вважає, що загалом банки надають тимчасовий доступ ПО до інформації, яка містить банківську таємницю, вчасно. Хоча деякі ПО стикаються із проблемами у цій сфері. Згідно з главою 15 КПК тимчасовий доступ до такої інформації можливий протягом 30 днів після винесення рішення суду. Згідно з КПК, процедура полягає в тому, що суд викликає сторону, що має надати відповідні документи, на слухання щодо отримання доступу разом із заявником. Банкам, якщо вони викликаються, дозволяється повідомляти підозрюваного та/або його радників про відвідування слухання з тимчасового доступу, який, як видається, протирічить цілі. Оцінювачам було повідомлено, що сам факт здійснення таких заяв може спричинити витік, оскільки мережі осіб, які пропонують послуги конвертаційного центру, працюють через деяких працівників суду, які керують цими заявками.

228. Згідно з ст. 163(2) та (7) КПК, можливо не викликати до суду особу, яка має документи, де існує «реальна загроза» їх знищення. Хоча в цілому органи влади вважають, що це не було непереборною перешкодою, деякі ПО вважають, що довести існування «реальної загрози» настільки складно, що вони рідко використовують ці положення. Навіть якщо ці положення застосовуються (без втручання будь-яких кримінальних мереж), всі судові рішення (включаючи про тимчасовий доступ) підлягали негайному опублікуванню під час виїзної місії³⁸.

229. У деяких наведених прикладах, коли було надано тимчасовий доступ, документи повністю не було надано суб'єктами господарювання, або суб'єкти взагалі не виконували судові рішення. Органи влади вважають, що кількість відмов у тимчасовому доступі може бути мінімальною³⁹, хоча не було надано жодних цифр, які показують, скільки заяв було відхилено після слухань справ. Відмова суду у тимчасовому доступі (або надання неповної інформації згідно з цим рішенням) не зупиняє слідчих від отримання дозволу на проведення обшуку, за ст. 166 КПК. Однак це ще більше затримує розслідування та збільшує ризик зміни чи знищення важливих документів.

230. Органи влади не мали статистичних даних щодо кількості заяв на проведення обшуків унаслідок їх неможливості отримати тимчасовий доступ до документів. Проте, були подані деякі приклади таких заяв, які були зроблені у випадках, коли тимчасовий доступ було відхилено, або якщо рішення про тимчасовий доступ не виконувались. Невиконання судових рішень щодо тимчасового доступу було

³⁷ Після виїзної місії, оцінювачам було повідомлено про кроки, які було вжито НАБУ та антикорупційними прокурорами для розслідування/переслідування більшої кількості справ з ВК паралельно з корупцією.

³⁸ З тих пір це виправлено.

³⁹ Органи влади, після виїзної місії надали офіційні цифри, які показують, що було подано 4635 клопотань про тимчасовий доступ з яких у 855 906 заяв було відмовлено у період між 2014 і першою половиною 2017 року.

основною, на підставі якої дані були внесені до ЄРДР за ст. 382 КК (невиконання судового рішення) більш ніж у 20 поточних досудових розслідуваннях⁴⁰.

231. Поліція зазначила, що вони часто використовують ПФР, щоб надати їм необхідну дані щодо фінансової розвідки, замість норм КПК. Якщо ПФР допомагає, перед поліцією все ще стоїть виклик перетворити використання такої інформації як допустимі докази згідно з КПК.

232. Оцінювачі вважають, що правова та оперативна ефективність Глави 15 КПК (і відповідних санкцій за порушення виконання судових рішень) потребує перегляду принаймні, у контексті ВК справ, з огляду на ризики, пов'язані з цими справами. Мета перегляду полягає у вилученні вимоги щодо участі сторін, які володіють відповідними документами, у засіданнях між сторонами і тим самим попереджаються про можливі процедури. Принаймні, оцінювачі вважають, що такі засідання повинні бути винятковими в розслідуваннях ВК (та ФТ) і, що ПО повинні більш активно використовувати в розслідуваннях ВК (та ФТ) норми ст. 163(2) КПК, що дає можливість проводити розгляд справ без виклику особи, що володіє документами. Цей перегляд ефективності повноважень ПО повинен також враховувати практичні рішення щодо мінімізації розголошення в процесі розслідувань та забезпечення того, щоб покарання про невиконання відповідних судових рішень, якщо це було доведено у кримінальному провадженні, були пропорційними (вирок у засудженні, згаданий у зносі 40, здається навряд чи переконливий).

233. Якщо суди в кінцевому підсумку будуть опиратись більш активному використанню норм, передбачених ст. 163(2) КПК в справах ВК (та ФТ), то органи влади повинні розглянути можливість офіційного юридичного перегляду цієї частини КПК та нормативних змін глави 15 КПК.

Відповідність розслідувань та судових переслідувань ВК загрозам та профілю ризику і національній політиці з ПВК

234. Оцінювачі розглянули питання щодо того, чи розслідування та судові переслідування ВК охоплюють два найбільші ризики, з якими стикається Україна, а саме: корупція та розкрадання державних коштів високопосадовцями та через фіктивні підприємства/конвертаційні центри.

Високопосадовці та публічні діячі

235. У 2014 році ГПУ відкрила та провела спільно з ПФР складні і резонансні досудові розслідування, пов'язані з корупцією, привласненням, розкраданням державної майна та зловживанням владою (з ВК як допоміжним злочином у 4 справах), стосовно колишніх високопосадовців попереднього режиму. Значні активи були арештовані у 2014 році на початку цих розслідувань. Прокурори стверджували, що колишній глава держави, разом з деякими його співниками, вчинили особливо тяжкі злочини щодо розкрадання державного майна для особистого збагачення. Деякі з цих осіб, які зараз перебувають на території України, очевидно визнали свою співучасть у такій злочинній організації після розгляду справи судами.

236. Була надана деяка інформація про стан цих делікатних справ. Зрозуміло, що першою особою, засудженою в цьому контексті, був громадянин «С» згідно з рішенням Оболонського районного суду м. Києва від 22.12.2016 р. за злочини згідно з ст. 255 КК (створення злочинної організації), ст. 28 КК (участь у злочинній організації, що працює в особливо великих масштабах) та ст. 191 КК (привласнення), але не ВК.

237. Після виїзної місії, органи влади також повідомили команді оцінювачів про одну важливу угоду про визнання вини, яка стосується іншого члена цієї організації. Ця угода про визнання вини була схвалена Краматорським міським судом 28.03.2017 р., під час виїзної місії. Ця особа була засуджена (під

⁴⁰ З 97 кримінальних справ з 2012 року згідно з ст. 382 правопорушення (невиконання судового рішення) органи влади повідомили, що 71 справу проти юридичної особи було закрито на підставі відсутності злочину. Обвинувачення були направлені до суду щодо 2 справ (1 – виправдання та 1 – засудження, штраф у розмірі приблизно 453 EUR).

час закритого засідання) згідно з ч. 4 ст. 28 КК (участь у кримінальній групі, що діє в особливо великих масштабах), та ВК цією організацією за статтею 209(3) КК в особливо великому розмірі. Оцінювачам було повідомлено, що відомості про ці злочини класифікуються як секретні та що рішення суду не підлягає опублікуванню⁴¹. Органи влади пояснили, що з огляду на цю угоду про визнання вини затримана особа була засуджена до 5 років позбавлення волі та випущена достроково з засудженням на 3 роки умовно згідно з ст. 69 КК (м'якше покарання, ніж передбачено законом). Можна застосовувати спеціальну конфіскацію, якщо є судові рішення, що звільняють осіб від кримінальної відповідальності. У цьому випадку було застосовано спеціальну конфіскацію⁴².

238. На сьогоднішній день це є єдиними засудженнями, що впливає з основних досудових розслідувань, які почалися після падіння попереднього режиму. Розслідування в цьому контексті продовжуються щодо інших осіб.

239. Під час виїзної місії, НАБУ вручило повідомлення про підозру 2 діючим міністрам, 1 народному депутату та колишньому голові Державної фіскальної служби у кримінальних справах, але на той час не було пред'явлено обвинувачень цим особам.

240. САП також активно працював у відношенні діючих публічних діячів. У лютому 2017 р. цей офіс давав процесуальні вказівки слідчим стосовно нинішнього депутата України Р. Кажуть, що особа Р у 2013 році з метою привласнення державних коштів створила злочинну організацію, в якій брали участь посадові особи державного підприємства «У». З січня 2013 року по червень 2016 року, як стверджується, ця група незаконно заволоділа коштами, отриманими від продажу природного газу, у сумі 1 613 224 251,69 UAH (~ 52 886 443,57 EUR). За оцінками, це призвело до втрати держави у розмірі 740 065 924 UAH (~ 24 261 632,99 EUR). Стверджується, що посадова особа державного підприємства, діючи за наказом, відмила доходи шляхом перерахування коштів на рахунки фіктивних підприємств. Згодом ці кошти, як кажуть, були конвертовані в готівку або переведені на рахунки за кордон⁴³. Обвинувачені, як вбачається, зникли. Депутата та інших членів групи було оголошено у розшук в рамках окремих кримінальних проваджень.⁴⁴

Посадові особи державних підприємств

241. Хоча саме ВК не знаходиться у полі зору слідчих НАБУ, з якими зустрічалась група під час виїзної місії, команда згодом була поінформована про досудове розслідування у кримінальному провадженні, що стосується посадових осіб державного підприємства та співробітників приватних компаній, яке було розпочате 04 грудня 2015 року детективами НАБУ. Це передбачає низку злочинів, включаючи ст. 255 КК (участь у організованій злочинній групі), ст. 209(3) КК (ВК організованою групою/в особливо великому розмірі), ст. 364 КК (зловживання владою)⁴⁵.

242. САП також вказала на іншу велику справу, по якій наразі очікується судовий розгляд. Стверджується, що особа В, яка є кінцевим бенефіціарним власником/контролером групи підприємств (ТОВ «С» та ТОВ «І»), у змові з директором державного підприємства «У» (та іншими особами) зволоділи коштами в розмірі 20 272 522 UAH (~ 664 595,57 EUR), що належать державному підприємству як корупційною винагородою. Стверджується, що двоє обвинувачених – фінансовий

⁴¹ Після цього рішення суду було показано оцінювачам.

⁴² 28 березня 2017 року було зроблено рішення про конфіскацію коштів та цінних паперів на загальну суму 34 973 266 108.65 грн, що дорівнює 1,12 млрд. EUR. Це рішення було введено в дію 28 квітня 2017 року на користь державного бюджету України.

⁴³ За підсумками досудового розслідування, обвинувальний акт від 30.05.2017 у кримінальній справі, включаючи ст. 209 (3) (ВК), було направлено до Солом'янського районного суду м. Києва.

⁴⁴ Станом на 13 червня 2017 р. прокурори САП здійснюють процесуальне керівництво в 24 кримінальних справах з ВК за ст. 209 КК.

⁴⁵ Обвинувальний акт у цій справі був направлений до суду 30.05.2017 року.

директор ТОВ «С» та директор ТОВ «І» незаконно заволоділи коштами державного підприємства, дотримуючись інструкцій В. Кошти, як стверджується, були відмиті шляхом перерахування на рахунки фіктивних підприємств. Обвинувальний акт, який включає пункти обвинувачення за привласнення, ВК та ухилення від сплати податків, було направлено до Солом'янського районного суду м. Києва 30.03.2017 р. Особа В також розшукується по іншим кримінальним справам.

243. Друга справа, про яку було зазначено, за участі особи А, виконуючого обов'язки голови державного підприємства Міністерства оборони. Він був переслідуваний за ст. 209(1) КК (ВК), ст. 364 КК (зловживання владою), ст. 367(2) КК (службова недбалість) і засуджений. Особа А отримала кошти, діючи від імені Фонду з будівництва «З» в іноземній валюті у сумі 1 113 433,41 UAH (~ 38 572,19 EUR) для будівництва будинків. Ці кошти не використовувались А відповідно до призначення. З метою легалізації частини привласнених коштів, А, діючи від свого імені, взяв процентний кредит у сумі 230 000 UAH (~ 7 540,11 EUR) з метою його повернення за рахунок привласнених коштів. Він був засуджений до 5 років позбавлення волі з позбавленням права обіймати певні посади на 3 роки і зобов'язаний виплатити компенсацію Міністерству. Також було застосовано ст. 75 КК, і він був засуджений до умовного терміну терміном на 3 роки. У наведеній нижче таблиці 7 вказується, що 3 голови державних компаній були засуджені.

244. У період з 2010 по 2016 роки органи влади також наголошували на розслідуванні та засудженні ВК щодо посадових осіб середнього рангу державних компаній та їхніх підлеглих. Проте, звинувачення в ВК, як вбачається, особливо не були додані до остаточного покарання.

Приклад 1

245. Краснолуцький міський суд Луганської області розглянув справу у 2013 році, що передбачала створення злочинної групи начальником відділу зборів та демонтажу робіт (особа А), його помічника (особа Б) та працівника гірничої справи (особа В) для привласнення коштів компанії шляхом підроблення облікових записів для особистої вигоди. Особа А була засуджена за незаконне привласнення, підроблення документів та ВК. Сума привласнених коштів склала 335 488,11 UAH. (~ 109 98,353 EUR). Особа А визнала свою винуватість і була засуджена до 5 років за незаконне привласнення та до 3 років за ВК з позбавленням права обіймати керівну посаду на 1 рік та штрафом. Загальне покарання становило 5 років позбавлення волі. Із застосуванням ст. 75 КК особа А була звільнена від відбування покарання із випробуванням. Інші особи не були звинувачені за ВК.

Приклад 2

246. Справа стосовно директора державного підприємства, якого було обвинувачено за зловживання владою і ВК. Знаючи, що Державна виконавча служба наклала арешт на всі поточні рахунки компанії (щоб погасити заборгованість перед кредиторами), директор відкрив рахунки, на які спрямовувались гроші з державного бюджету для його особистого збагачення. Він легалізував доходи на суму 254, 810 UAH (~ 8 353,45 EUR). Його було визнано винним у липні 2010 року за зловживання владою та засуджено до 3 років і 6 місяців за цей злочин, а також засуджено до 2 років і 5 місяців за ст. 382 КК (невиконання судового рішення). За ВК він був визнаний винний і засуджений до 3 років позбавлення волі з позбавленням права обіймати керівні посади в державних підприємствах 1 рік і 8 місяців (без конфіскації майна). Загальне покарання склало 3 роки і 6 місяців.

Судді, прокурори та ПО

247. Для суддів та прокурорів не було досягнуто жодних засуджень за ВК, де рівень сприйняття корупції у НОР визначено як високий. Однак існує декілька досудових розслідувань. Станом на 21 січня 2017 року НАБУ проводило розслідування стосовно 23 таких осіб. Були надані деякі приклади досудового розслідування щодо цієї категорії ризику, які передували НАБУ і які також залишаються актуальними. У 2015 році ГПУ розпочала досудове розслідування щодо судді та його спільників за статтями 368² (Незаконне збагачення) та 209 (ВК). ГПУ також відкрила кримінальні провадження в 2016 році стосовно осіб у Рівненській області, у тому числі 5 працівників ПО та представників державних

органів. Вони, як стверджується, вчинили тяжкі злочини, пов'язані з незаконним видобутком корисних копалин державного значення (бурштин). Відповідні злочини, щодо яких ведеться розслідування, включають статті 255 (створення злочинної організації), 368 (хабарництво), 426¹ (перевищення влади), 191 (привласнення) та 209 (ВК). ГПУ також проводить досудові розслідування щодо 2 працівників прокуратури за статтею 368 КК (отримання хабара) та незаконне отримання прибутку. Вказані чиновники підозрюються у вимаганні та отриманні хабара у розмірі 200 тис. USD.

Корупція в органах місцевого самоврядування

248. Поширені випадки корупції посадових осіб у секторах місцевого самоврядування (включаючи привласнення, розкрадання чи заволодіння державними коштами шляхом зловживання службовим становищем, підробки офіційних документів та незаконного збагачення). Численні розслідування, які спричинили звинувачення в ВК, проводились щодо мерів та інших місцевих посадовців у зв'язку з їхніми стосунками з приватним сектором. Типовий приклад цього описується нижче.

Приклад 3

249. Це стосується вироку Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області у 2015 році. Таким чином, міський голова, заступник міського голови та завідувача сектору міської ради (що з цією метою розглядається як організована група) зловживали своїми повноваженнями, вимагали та відмили 858 515,4 UAH (~ 28 144,77 EUR). Їм було пред'явлено звинувачення в за ст. 209 (ВК організованою групою або в особливо великих розмірах). За вироками заступник міського голови отримав 6 років за зловживання владою, із застосуванням ст. 69 КК, 5,5 років за ВК – з остаточним покаранням у вигляді 6 років, з конфіскацією коштів та інших доходів та конфіскацією майна та штрафом у розмірі 8 500 UAH (~ 278,66 EUR). Міський голова отримав 5 років за зловживання службовим становищем та 5,5 років за ВК з остаточним покаранням у вигляді 5,5 років з конфіскацією коштів та інших доходів та конфіскацією всього майна. Завідувач сектору отримав 8 років за зловживання владою та 8,5 років – за ВК з остаточним покаранням у вигляді 8,5 років, з конфіскацією коштів та інших доходів та конфіскацією майна та штрафом у розмірі 13 600 UAH (~ 445,85 EUR).

250. Незважаючи на те, що є цінними вироки та значні переконливі покарання, отримані у рамках цієї справи, включно із статтею 209 КК, це є ілюстрацією до інших вже зазначених випадків, коли ВК об'єднується з іншими тяжкими злочинами. Інакше кажучи, того же результату можна було б досягти, навіть за відсутності обвинувачення за ВК. Там, де за ВК було передбачено більший вирок, це передбачало подовження терміну на 6 місяців.

Фіктивне підприємництво

251. Оцінювачі намагалися встановити, наскільки послідовно переслідувалось ВК у відношенні до основних ризиків ВК, які виникають внаслідок створення фіктивних підприємств/конвертаційних центрів. Перша справа, яка була висвітлена в цьому контексті, була розпочата у 2006 році і не була розглянута до 2013 року. Головними підсудними були 2 посадові особи законних підприємств у Львівській області, які утворили злочинну організацію з 4-ма іншими, щоб отримати від державного бюджету незаконне відшкодування ПДВ. Вони придбали та зареєстрували декілька окремих суб'єктів господарювання, через які вони проводили неіснуючі операції, за які вони подали заяви та отримали від держави відшкодування ПДВ у розмірі 15 539 841,18 UAH (~ 538 350,327 EUR) протягом 2002-2005 років. 6 осіб було визнано винними у злочинах за ст. 209³ КК (відмивання в особливо великих розмірах), розкрадання та фіктивне підприємництво. Покарання було визначено у вигляді 3-7 років. Незважаючи на те, що конфіскація не застосовувалась, сума компенсації була повністю погашена шляхом цивільного позову.

252. Оцінювачам також було повідомлено про справу 2014 року у Мелітопольському районному суді, де 2 особи засуджені за ВК та ухилення від сплати податків за допомогою фіктивних компаній, які вони створили, і за допомогою яких вони легалізували 2,3 млн. UAH (~ 75 401 EUR). Остаточні оперативні покарання за ВК були значними - вони перевищили штрафи, встановлені за ухилення від сплати

податків. Остаточо за ВК вони отримали відповідно 7 та 7,5 років з конфіскацією майна та штрафами 255 000 UAH (~ 8 359,68 EUR) кожний, та позбавлення права обіймати керівні посади на підприємствах протягом 3 років.

253. Подальша справа, яка стосується адвоката, який створив фіктивні підприємства для відмивання доходів, обговорюється нижче в контексті винесення вироку.

254. Одна триваюча на час місії справа, пов'язана із створенням фіктивного підприємства з метою сприяння ухиленню від сплати податків, розпочалась досудовим розслідуванням за ст. 205 КК (фальсифікація) як початковий предмет розслідування. Розслідування встановило, що група з трьох осіб створила підприємства для надання послуг «конвертаційного центру» для приховування незаконних дій. Три особи зараз переслідуються за ВК та інші злочини. Заарештовано майно на загальну суму 100 млн. UAH (~ 3,28 млн. EUR). Справа розглядається судом.

255. Оцінювачі позитивно дивляться на ці результати. Але з 2006 року лише 4 справи, що відповідають на цей великий ризик ВК, що становить 22 % від усіх предикатних злочинів. Органам настійно рекомендується продовжувати судове переслідування за ст. 209 щодо функціонування таких підприємств для ВК, оскарження неналежним чином отриманих вироків, які можуть постановлятися за ВК у таких випадках, а також внести суттєві зміни до ст. 205 КК, щоб передбачити пропорційні та переконливі покарання у вигляді позбавлення волі.

Типи справ, що були розглянуті судами за ВК та винесені відповідні вирoki по них

Вирoki за ВК

256. Як зазначалося, кількість обвинувальних вироків та засуджень за ВК зменшується, хоча органи влади покладають певну відповідальність за це на зміни у КПК та затримки в отриманні ВПД. Статистичні дані, згадані в опублікованій версії НОР, показують, що кількість обвинувальних актів, розглянутих у вирокках, становили 150 у 2013 році, 91 – у 2014 році та 45 – у 2015 році. Дані щодо кількості фізичних осіб, засуджених за ВК та зазначених в НОР, наступні: 131 у 2013 році, 73 у 2014 році та 40 у 2015 році (загалом 244 особи).

257. Таблиця наведена нижче була надана після виїзної місії. Вона показує типи справ і осіб, щодо яких відкриті провадження та винесено вирoki. Деяка статистика дещо суперечить тій, що міститься в НОР та іншій отриманій інформації. Але таблиця є прикладом типів порушених справ. За 2010-2016 рр. було винесено 524 вирoki. Протягом років, що охоплюються НОР (2013-2015 рр.), вона вказує на 166 вироків за ст. 209 КК (на 78 менше, ніж в НОР).

Таблиця 7: Різні типи вироків за ВК

	Ст. 209 (1)	Ст. 209 (2)	Ст. 209 (3)	Самовідмивання	Відмивання третіми особами	Автономне ВК	ВК з закордонним предикатним злочином	Колишній або діючий високопосадовець	Засуджена особа є олігархом	Голова державної компанії	Голова іншої компанії	Засуджена особа є суддею	Засуджена особа є прокурором	Інше
2010	50	17	5	71	1					1	34			37
2011	57	41	10	108							37			71

2012	72	38	48	157			1				71			87
2013	41	20	3	58	6						24			40
2014	30	18	11	57	1	1				1	19			39
2015	25	6	12	43						1	9			33
2016	15	4	1	19	1						6			14
Всього	290	144	90	513	9	1	1	0	0	3	200	0	0	321

258. Органи влади згодом підтвердили, що найточніші цифри є ті, що містяться в НОР, і вони подали наступну таблицю, викладену нижче, на підставі інформації, яка була зафіксована Державною судовою адміністрацією. Ці цифри також трохи відрізняються від тих, що містяться в НОР.

Таблиця 8: Вироки ВК

№	Показник (відповідно до судових рішень, які набрали та не набрали законної сили)	Рік									
		2013		2014		2015		2016		Всього 2013 - 2016	
		Статті КК									
		209	209 ¹	209	209 ¹	209	209 ¹	209	209 ¹	209	209 ¹
1	Кількість кримінальних проваджень (справ), по яким призначено покарання)	148	2	90	1	45	0	27	0	310	3
2	Кількість осіб, засуджених за вчинення зазначених злочинів	130	1	72	1	40	0	19	0	261	2
3	Виправдані особи за вчинення ВК злочинів	97	2	48	0	35	0	19	0	199	2
4	Включно з покаранням за іншими статтями КК	91	2	35	0	26	0	6	0	158	0
5	Кількість легалізованих доходів (грошей, майна) від злочину, визначена відповідно до судового рішення (UAH)	200 487 591 (~6572598,73 EUR)	0	35 507 110 (~1164032,07 EUR)	0	3 148 164 (~103602,48 EUR)	0	34 212 293 (~11215,84 EUR)	0	273 355 158 (~896142,128 EUR)	0
6	Кількість осіб, стосовно яких було прийнято рішення про конфіскації грошей та майна	75	0	29	0	10	0	4	0	118	0

259. Один із показників, де всі статистичні дані співпадають, є той, що вказує на факт того, що вироки за ВК неухильно зменшуються з 2013 року. Незважаючи на обмеження щодо початку розслідування ВК та сприйнятту потребу у встановленні предикатного злочину, перешкоджають переслідуванню та засудженню за ВК, скорочення частки засуджень, за рахунок виправдувальних вироків.

260. НОР зауважує, що з 2013 до 2015 року з 286 кримінальних справ з ВК, розглянутих з вироком, було винесено 182 виправдувальних вироків за ВК. Це вказує на приблизну частку виправдання на рівні 43 % за ті роки (що відповідає такому ж відсотку виправдувальних вироків, як у таблиці вище на 2013-2016 роки). Експерти обговорили частку виправдання з прокурорами. Це не було оскаржено. Було

пояснено, що по 154/158 особами, які були виправдані за вчинення злочину ВК, були вироки, за вчинення інших злочинів. Оцінювачам було повідомлено, що деякі судді, особливо в невеликих судах, були погано поінформовані про справи ВК, надаючи перевагу засудженню обвинувачених за інші злочини, а не розгляду аспектів ВК та складних питань щодо фіктивних компаній. Більше того, було зрозуміло, що більшість суддів дотримуються Постанови Пленуму Верховного Суду України № 5, хоча національне законодавство, на якому воно ґрунтується, змінилося, і з тих пір, як Україна прийняла більш широкі зобов'язання щодо ВК після ратифікації Варшавської конвенції.

261. Суддя спеціалізованого суду відзначив, що прокурори мали б оскаржувати більшість рішень, прийнятих на підставі цієї Постанови, якщо вони вважають їх несумісними з чинним законодавством та міжнародними зобов'язаннями України. Це думка, з якою оцінювачі погоджуються. Проте в інформації, згодом зібраній з 379 вироків з Єдиного державного реєстру судових рішень у 2010-2016 роках, було знайдено лише 9 посилань на вказану Постанову Верховного Суду. Ця інформація та частка виправдання за ВК, опублікована в НОР, стали для оцінювачів першочерговим, щоб прийти до висновку, що принаймні деякі справи з ВК, порушені в період з 2013 по 2015 рр., могли бути непереконливими чи невдало розслідуваними/представленими.

262. Оцінювачі вважають, що національна система спеціалізації прокурорів у ВК (та у складних фінансових справах) повинна покращити частку вироків. Прокурори належним чином підготовлені для переслідування ВК на найвищому рівні в кожній сфері кримінального переслідування (та обізнані із положеннями Варшавської конвенції), можуть діяти як місцеві авторитетні інстанції або «чемпіони» для своїх колег у цих справах. Якщо є підстави вважати, що справи з ВК були помилково вирішені, вони повинні супроводжуватися апеляціями. «Чемпіонам» по даному питанню також може бути доручено розглянути всі виправдувальні вироки ВК у їх сферах, щоб встановити, які висновки, якщо такі є, повинні бути зроблені для процесу розслідування в майбутньому у справах з ВК, якщо немає підстав для оскарження. Методичні рекомендації, розроблені за результатами такої роботи, повинні надаватись іншим прокурорам, які беруть участь в справах з ВК локально, та передаватись в штаб-квартиру ГПУ для більш широкого поширення для фахівців ВК по всіх напрямках обвинувачення і слідчим.

263. Вбачається, що усі визнали, що Постанова Пленуму Верховного Суду потребує перегляду, щоб результати розслідування ВК були належним чином розглянуті судами. Постанова повинна бути переглянута якомога швидше після того, як буде діяти новий Верховний Суд. Було б корисно, якщо ГПУ і вище керівництво на своєму рівні також долучились щодо цього питання разом з новим Верховним Судом, зокрема, щодо наслідків ратифікації Україною Варшавської Конвенції стосовно питань доказової бази в автономних і інших справах з ВК, до того, як нова постанова Верховного Суду буде оприлюднена.

264. Як було вже зазначено, на думку оцінювачів, необхідно внести зміни до КК/КПК, які б, у кінцевому рахунку, чітко визначали, не викликаючи сумнівів, що засудження особи, яка вчинила предикатний злочин, не є передумовою для засудження за ВК. У той ж час, Генеральний прокурор та його співробітники повинні бути проактивними щодо передачі справ до апеляційних судів, щоб чітко встановити, що існування предикатного злочину у справах з ВК може бути встановлено з фактів і обставин, без вироків.

265. Хоча оцінювачі вважають, що відповідальність за велику частку виправдувальних вироків за ВК не може покладатись тільки на суддів, співрозмовники з ряду згаданих органів, звернули увагу на низький професійний рівень деяких українських суддів. Після того, як нова постанова Верховного Суду буде оприлюднена, програму базової підготовки суддів у справах з ВК також слід розвивати для всіх суддів, щоб вони впевнено розглядали нескладні справи з ВК.

266. Проте, для досягнення значних результатів в складних справах з ВК в Україні, як і з прокурорами, повинно активно розглядатись питання більшої спеціалізації суддів. В цьому може допомогти проведення навчання для невеликих груп фахових суддів з професійними навичками для розгляду складних фінансових злочинів і справ з ВК, щоб вести більшість складних справ з ВК (в тому числі ті, які включають створення фіктивних підприємств в Україні та/або використання іноземних корпоративних суб'єктів, підставних компаній і трастів).

267. Зв'язки між рівнем корупції на високому рівні і ВК чітко розуміються в Україні, і ці зв'язки повинні бути простежені у судових переслідуваннях. На думку оцінювачів, якщо спеціалізовані антикорупційні суди будуть створені в Україні для розгляду справ щодо корупції за участю високопосадовців (за що виступали деякі співрозмовники під час виїзної місії), ті ж спеціалізовані судді повинні аналогічним чином пройти навчання щодо складних справ з ВК, щоб вони могли, у рамках антикорупційних судів, також вести серйозні справи, пов'язані з ВК, які включають спілників/професійних радників високопосадовців, які притягаються до відповідальності за корупцію.

Види справ

268. Деякі типи порушених справ обговорювались вище в контексті національних ризиків. Чітке зменшення найвищих ризиків у національному профілі ризику ВК повинно бути пріоритетом у проведенні розслідування ВК. Проте зростаючий рівень інших злочинів, які продукують доходи (торгівля людьми тощо) та зменшення кількості справ, пов'язаних з ВК, вказують на те, що пріоритет також має бути наданий для проведення розслідування та судового переслідування ВК усіх основних злочинів, які продукують доходи, а також тих, що пов'язані з розкраданням державних активів/корупцією на високому рівні.

269. Переважна більшість справ є самовідмиванням. Кожна з 11 інших справ, зазначених у таблиці 7, таких як ВК третьою особою, автономне ВК, і ВК з закордонним предикатом були розглянуті оцінювачами. Також було надано приклади розслідувань ВК щодо закордонних предикатних злочинів.

270. Один вирок по так званому автономному відмиванні впливає з угоди про визнання винуватості між прокурором і обвинуваченим. З наданих коментарів, особа, яка була стороною відповідної угоди про визнання винуватості раніше була засуджена за шахрайство, з призначенням їй покарання у вигляді 3 років позбавлення волі і звільнена від відбування покарання із випробуванням згідно з ст. 75 КК. Під час судового процесу за шахрайство було встановлено, що вона створила фіктивне підприємство для надання довгострокових кредитів, і отримала авансові платежі, які вона не мала наміру повертати. Один з цих авансових платежів від особи X у розмірі 4000 UAH (~ 130 EUR) було переведено на її рахунок із призначенням платежу як витрати на офісне обладнання і оренду, щоб приховати ймовірний злочинний характер їх отримання. Згодом вона пішла на угоду про визнання винуватості відповідно до ст. 209 (1) для ВК і була знову засуджена до 3 років і звільнена від відбування покарання із випробуванням за ст. 75 КК. Тому залишається незрозумілим, чого бажала досягнути сторона обвинувачення. Його прецедентна цінність для автономного ВК є сумнівною, оскільки особа вже була засуджена за шахрайство. Якщо це передбачалось як прецедент, оскільки сторона обвинувачення звільнялась від встановлення основного предикатного злочину в той же день, приймаючи його визнання вини щодо ВК, то це може становити якусь цінність. Але це не вирішує реальної проблеми в Україні, а саме: необхідність встановити предикатний злочин у справі з автономного ВК, у випадку коли підозрюваний не визнає своєї вини.

271. Як також було зазначено, у 2011 році Україна ратифікувала Варшавську Конвенцію. Цей документ містить обов'язкове положення (ст. 9[5]), яким зобов'язує Держави забезпечити відсутність визнання попереднього або одночасного засудження за предикатний злочин як передумови для засудження за ВК. Суди, як виявилось, не знають про це міжнародне зобов'язання. Цілком очевидно, що прокурори не були проінструктовані Генеральним прокурором або вищим керівництвом про те, як підходити до справ з ВК з урахуванням міжнародних зобов'язань, передбачених ст. 9(5) Конвенції.

Ефективність, пропорційність та переконливість санкцій

272. Санкція за ст. 209 КК для фізичних і юридичних осіб в цілому вбачаються пропорційними⁴⁶. НОР визначає невідповідність/(відсутність) суворості покарання за ВК як високий ризик.

⁴⁶ Оскільки не було жодної справи з ВК проти юридичних осіб, тому не вбачається можливим коментувати переконливість санкцій.

273. Є деякі окремі приклади потенційно переконливих вироків за ВК щодо фізичних осіб за ст. 209(2) і (3), хоча вбачається, що всі вони супроводжуються засудженням за тяжкий злочин, за яким покарання буде таким же суровим, або, як правило, набагато суворішим. Один досвідчений працівник правоохоронного органу зазначив, що навіть при наявності в обвинувальному акті ВК третьою особою поряд із предикатним злочином, санкції за ВК завжди нижче, ніж для предикатних злочинів.

274. Оцінювачі запитали, чи вирок за ВК завжди слідує за покаранням за інші злочини, за якими підозрюваного було притягнуто до відповідальності. Звичайною практикою є така, що менш сурове покарання поглинається більш суворим. Більш сурове покарання передбачено зазвичай для предикатного злочину. Державна фіскальна служба в цьому контексті зазначила про одну справу, коли підозрюваний переслідувався за ВК після його засудження за вчинення шахрайства. За шахрайство його було засуджено до 7 років позбавлення волі. В подальшому, за ВК обвинуваченому було призначено 8 років позбавлення волі, тобто, на практиці, було додано один додатковий рік позбавлення волі за ВК.

275. У разі, якщо призначене покарання включає в себе обмеження волі або позбавлення волі, що не перевищує 5 років, суд може, згідно з ст. 75 КК, звільнити засудженого від відбування покарання і призначити умовний термін від 1 до 3 років.

276. У більшості справ, відкритих за ст. 209(1) КК (в тому числі за участю деяких високопосадовців) застосовувались положення за ст. 75 КК. Органи повідомили, що з 2010 року по перший квартал 2016 року 152 особам, які були засуджені за ст. 209(1), де суддя призначав вирок строком на 5 років (тобто нижче встановленого законом максимуму у 6 років), в результаті чого до справи застосовувалась ст. 75 КК. За результатами іспитового строку, ці 152 засуджених так і не відбували покарання. 110 осіб за той же період, як стверджується, отримали остаточне покарання у вигляді 5 років або менше.

277. Може бути, що використання ст. 75 КК за злочини, за які передбачено до 5 років, не є більшим у справах за ВК у порівнянні з іншими. Але викликає стурбованість ступінь автоматизму щодо злочинів ВК та застосування звільнення з випробуванням при прийнятті суддями рішень щодо ст. 209(1), з недостатньою інформацією про те, чому суддя вважає, що в даному конкретному випадку він повинен здійснювати це на свій розсуд.

278. Значне використання ст. 75 КК для ст. 209(1) щодо злочину ВК не є стримуючим фактором для потенційних відмивачів грошей. Можна стверджувати, що це відкриває нові можливості для спроби (або фактичної) судової корупції. Не було ніякої доступної інформації про те, чи були розслідування за хабарництво щодо суддів в цьому контексті. Деякі співрозмовники зазначили, що часто чим вищого рангу посадова особа, тим меншим буде призначене покарання. Багато хто поділяє нашу стурбованість щодо потенціалу ст. 75 КК щодо корупції в судовій системі.

279. Ст. 69 КК дозволяє призначити покарання більш м'яке, ніж передбачено законом. Його можна застосовувати при ВК з обтяжуючими обставинами. В одній справі адвокат, який створив фіктивне підприємство для ВК, переслідувався за ВК за ст. 209(2) [ВК вчинено повторно або у великому розмірі, що тягне 7-12 років]. Команда була здивована тим, що суддя застосував ст. 69 КК та зменшив термін позбавлення волі до того, що зазвичай надається за 209(1) (5 років), а потім застосував ст. 75 КК. Результатом був умовний термін строком на 3 роки, з позбавленням права займатись професійною діяльністю протягом 3 років та конфіскацією. Незважаючи на те, що адвокат, можливо, раніше перебував під вартою, все ще важко зрозуміти, наскільки остаточний вирок було пропорційним та переконливим, оскільки створення фіктивних компаній є національним ризиком ВК.

280. Апеляційне оскарження прокурорами щодо невідповідних рішень за цими положеннями можливе і було використане (хоча незрозуміло, чи по цій справі була апеляція). Немає статистики щодо цих оскаржень.

281. Експерти радять провести незалежний перегляд застосування ст. 69 КК та ст. 75 КК у тяжких справах, включаючи ВК (та ФТ), що може підвищити довіру громадськості. Його мета полягає в тому, щоб з'ясувати, чи достатньо обґрунтувань, щоб виправдати більш м'яке покарання; і встановити, чи можливе зловживання або неправильне застосування положення ст. 69 та ст. 75 КК. Залежно від

висновків, можуть вимагатися законодавчі зміни. Як мінімум, чіткіші вказівки мають бути надані суддям, які розглядають важкі справи, що стосуються основних національних ризиків ВК.

Ступінь, в якій заходи кримінального характеру застосовуються, коли неможливо винести вирок

282. З огляду на те, що зберігається необхідність вироку за предикатний злочин у судовому порядку за ВК, багато злочинів з ВК буде неможливо переслідувати. У випадках, коли такі справи з ВК включають фіктивне підприємництво, застосовується ст. 205 КК.

283. Ст. 205 КК не є прийнятним альтернативним заходом, оскільки це є адміністративним злочином і передбачені штрафи не є переконливими. Коли вона використовується з обтяжуючими обставинами, хоча б заморожування і спеціальна конфіскація можуть застосовуватися. Нещодавні реформи щодо конфіскації частково розроблені для усунення ризику 7 в Звіті НОР – непропорційність покарання за вчинення злочину з ВК. Але, як зазначено нижче, використання спеціальної конфіскації знаходиться лише на стадії розвитку.

284. Оцінювачам також повідомили, що початок досудового розслідування відносно 3-ї особи в якості співучасника у вчиненні предикатного злочину іноді охоплює діяльність з ВК. Там, де це можливо, ця діяльність буде розглядатися під час судового розгляду з предикатним злочином. Оцінювачам не було надано цифр, що показують, як часто цей підхід використовується або яке покарання було призначено третім особам, які сприяли і підбурювали до вчинення предикатного злочину (через ВК).

Висновки

285. До 2014 р. судові переслідування ВК рідко стосувалися найбільших ризиків ВК України (корупція на вищому рівні та розкрадання державних активів). Судове переслідування зазвичай включало місцевих чиновників/мерів, де ВК доповнювало інші пункти в обвинувальних актах (що призвело до більших санкцій). З березня 2014 року вживаються активні кроки (перш за все для конфіскації майна, викрадених високопосадовцями колишнього режиму) через комплексне досудове розслідування за незаконне привласнення та відмивання державних активів. Наразі вони, як видається, привели до 2 судових вироків, лише 1 з яких за ВК, хоча і в особливо великих розмірах. Дуже важко зрозуміти, як 5-річний вирок із перекваліфікацією на умовний термін в 3 роки може розглядатися як ефективний, пропорційний та переконливий результат для подолання одного з найвищих національних ризиків, такого як ВК.

286. Вітається той факт, що САП зараз вживає заходів щодо боротьби з корупцією проти нинішніх публічних діячів (і в деякій мірі ВК). Їм потрібно також регулярно зосереджувати увагу на аспектах ВК поряд з корупційними правопорушеннями. Потрібно більше ресурсів для фінансових розслідувань останнього та в цілому для ПО. Не менш важливо, щоб ГПУ активно переслідувала ВК з боку тих, хто створює фіктивні компанії.

287. Необхідність встановлення, засудження за предикатний злочин перш ніж справи з ВК будуть розглянуті судом, може стати суттєвою перешкодою на шляху до загальної ефективності криміналізації ВК. Це потребує законодавчого рішення. Більшість загальних вироків за ВК, або є самовідмиванням, або відмиванням третьою особою, коли треті особи притягаються до відповідальності в одному і тому ж провадженні, уникаючи необхідності встановлення самостійного предикатного злочину. Необхідно оскаржувати в судах (спірні) автономні справи з ВК, де основні предикатні злочини повинні встановлюватися незалежними фактами та обставинами. Поки це не можливо, криміналізація ВК не буде дійсно ефективною. Вироки у більшості ВК справах, особливо за ст. 209¹, не схоже, що перешкоджають потенційним злочинцям відмивати кошти. Дійсно, деякі з таких вироків фактично можуть посилити громадське сприйняття, що чим вищий за посадою є обвинувачений, тим м'якший вирок він отримає.

288. В цілому результати, отримані в ході судового переслідування ВК до завершення виїзної місії, не вказують на те, що ВК систематично використовувався як ефективний інструмент кримінального

правосуддя для вирішення значних ризиків, пов'язаних з ВК, від яких не захищена Україна, хоча багато справ було розглянуто. Низький рівень паралельних фінансових розслідувань, низька кількість розслідувань ВК, низький рівень судового переслідування ВК, який відповідає найвищим національним ризикам, зниження рівня обвинувачень в обвинувальних актах з ВК, та той факт, що санкції за ВК майже завжди є меншими, ніж за предикатні злочини (і самі по собі не є переконливими) вказують на необхідність фундаментальних покращень з точки зору ефективності. **Україна досягнула низького рівня ефективності за БР 7.**

Безпосередній Результат 8 (Конфіскація)

Конфіскація доходів, засобів та знарядь і майна еквівалентної вартості як політична ціль

289. З часу останньої оцінки у 2009 році Україна оновила та удосконалила свою законодавчу базу для заморожування, арешту та конфіскації активів і майна, які є прямими і непрямими доходами від злочинів і, де це неможливо, майна відповідної вартості. Змінене законодавство щодо конфіскації, яке діє з 2015 року, в даний час також поширюється на конфіскацію доходів третіх осіб. Всі ці нововведення охоплюються широким терміном «спеціальна конфіскація». Попередня санкція у формі конфіскації, як додаткове покарання, залишається у чинному законодавстві для більшості тяжких злочинів, які продукують доходи, у КК. Таким чином, коли органи говорять про результати конфіскації до 2015 року, як правило, це означає конфіскацію в якості додаткового покарання, на відміну від фактичних доходів від зазначених злочинів.

Фінансові розслідування для відстеження доходів

290. Органи влади погодились, що до подій Євромайдану у 2014 році обсяг конфіскації не відображав кількості і вартості предикатних злочинів. З новими правовими інструментами та, в умовах після 2014 року, органи вважають, що вони повільно підвищують їх ефективність у цій сфері. Вони повідомили, що політична ціль проводити конфіскацію доходів шляхом фінансового розслідування тепер відображена у статті 170 переглянутого КПК, яка уповноважує слідчого і прокурора вживати необхідних заходів щодо виявлення і розшуку активів, які можуть бути заарештовані у рамках кримінального провадження, запитуючи інформацію з різних джерел.

291. Виконання цієї політичної цілі у значній мірі знаходиться в руках прокурорів, а ПО зобов'язані прийти до них, щоб розпочати фінансове розслідування. Прокурори вказали на їх Методичні рекомендації 2012 року в цьому контексті. Як зазначалося раніше у рамках БР 7, ці керівні документи, будучи корисними для здійснення нагляду за видами справ, які вони охоплюють, не становлять собою обов'язкові для виконання вказівки прокурорам спрямовувати слідчих проводити фінансові розслідування в усіх основних злочинах, які генерують доходи. Вони безпосередньо не передбачають як політичні цілі конфіскацію доходів, засобів та знарядь і майна еквівалентної вартості. Більш того, вони також не пояснюють питання, які ПО потрібно розглянути, при розслідуванні того, що сталося з доходами. Це, здається, не пояснює практичні відмінності між прямими та непрямими доходами або те, що можуть становити засоби і знаряддя, які підлягають конфіскації при скоєнні злочинів, які генерують доходи.

292. ГПУ необхідно забезпечити, що усі прокурори, які здійснюють нагляд у справах, які генерують доходи проходять підготовку щодо сучасних методів фінансового розслідування і, якщо необхідно, мають змогу, направляти слідчих у проведенні фінансових розслідувань де це є необхідним. Як зазначено у БР 7, необхідно розробити короткі та чіткі обов'язкові інструкції для прокурорів стосовно того, коли і як направляти ПО для здійснення фінансових розслідувань в основних справах, які генерують доходи.

293. Як уже зазначалося у рамках БР 7, на практиці ретельні паралельні фінансові розслідування в основних справах, які генерують доходи, є доволі рідкісними, хоча значні зусилля докладаються у зв'язку з цим у серйозних справах – через залучення інших представників високого рівня, що здійснюють розслідування економічних злочинів або державних бухгалтерів. Ст. 170(2) КПК, з 2015

року, зобов'язує кожного правоохоронця, який розслідує злочини ідентифікувати та розшукувати активи. Хоча величезне навантаження на розслідування предикатних злочинів означає, що фінансові розслідування не можуть проводитись ефективно кожним слідчим у всіх основних справах, які генерують доходи.

294. Оцінювачі вважають, що фінансові розслідування джерел ймовірних злочинів повинні проводитись регулярно у справах, які генерують доходи, використовуючи підготовлених фінансових слідчих, які працюють паралельно зі слідчими, які розслідують предикатні злочини. Група з оцінки, також вважає, що фінансові розслідування не повинні проводитись тільки для найбільших справ. Оцінювачі, також вважають, що фінансові розслідування не повинні просто бути зарезервовані для найбільших випадків. Як зазначалось у БР 7 для Національної поліції та інших ПО (та прокурорів) повинна бути доступна в якості ресурсів спільна група (групи) фінансових слідчих (які пройшли повне навчання щодо сучасних фінансових методів розслідування), яка може офіційно надавати експертну допомогу щодо фінансового розслідування слідчим підрозділам слідуючи фінансовим аспектам основних злочинів, які генерують доходи. Така рекомендація повторюється в контексті відстеження доходів для БР 8.

295. Як зазначалося, фінансові розслідування зосереджені на найбільших справах та було отримано рішення щодо значних арештів. НАБУ, наприклад, має дискреційні повноваження для отримання (ст. 269-1 КПК) рішення щодо нагляду за рахунками (моніторингу рахунків). Це ставить його в сильну позицію, щодо встановлення потенційних доходів, а також діяльності з ВК, якщо воно має достатні ресурси для проведення фінансових розслідувань. На момент виїзної місії, НАБУ не мало достатніх ресурсів для здійснення цього. Як зазначалося раніше, слідчі НАБУ, насправді, не зосереджувались на ВК під час перебування місії, тому, вбачається, що їх дискреційні повноваження на здійснення моніторингу рахунків з метою розслідування ВК, не застосовувались. Було незрозуміло, чи використовувались вони для відстеження активів під час розслідування корупції з метою конфіскації. НАБУ слід регулярно застосовувати ці повноваження для ефективного відстеження активів у своїх справах.

296. Проблеми, на які деякі працівники ПО звернули увагу оцінювачів (у менш резонних справах, ніж ті, які розслідуються НАБУ) щодо своєчасного тимчасового доступу до фінансової інформації відповідно до статті 163-166 КПК (викладені в БР 7) мають потенціал нашкодити фінансовим розслідуванням ймовірних доходів або знарядь і засобів у предикатних злочинах, та фінансовим розслідуванням доходів/відмитого майна у справах ВК. Занепокоєння ПО щодо цієї проблеми повинні бути розглянуті шляхом перегляду Глави 15 КПК, що було рекомендовано вище, для забезпечення ефективного проведення паралельних фінансових розслідувань з метою виявлення доходів, з мінімальним ризиком, щодо розголошення таємниці слідства .

297. Для подальшого сприяння проведенню фінансових розслідувань з метою відстеження доходів, українські органи влади повинні розглянути питання щодо подальшого вдосконалення реєстру бенефіціарних власників, як це рекомендовано в БР 5.

Засоби і знаряддя

298. За відсутності чітких інструкцій щодо конфіскації засобів і знарядь, органи надали кілька поодиноких прикладів справ для представлення того, що засоби і знаряддя можуть підлягати конфіскації. Ці приклади впливають із досудового розслідування відносно високопосадовців колишнього режиму, які обвинувачувались за ймовірну участь за змовою щодо незаконного заволодіння державним майном. У другому півріччі 2016 року було засуджено 3-ох осіб у різних справах за скоєння злочинів (з 2012 та 2013 рр.), які включали незаконне заволодіння, підробку та участь в організованій злочинній групі. Спосіб вчинення злочину у кожній справі полягав у привласненні державних коштів та переміщенні їх на рахунки фіктивних компаній, в якості відшкодування ПДВ (вони не були законним відшкодуванням ПДВ). У двох справах вироки включали рішення щодо відшкодування задіяних сум, які були описані як «компенсація державі» у розмірі 130 млн. UAH (~ 4,26 млн. EUR) та 500 000 UAH (~ 16 391,53 EUR) відповідно.

299. Хоча ці рішення стосувалися компенсації, ці суми, ймовірно були засобами і знаряддями злочинів. Якби було притягнуто до відповідальності за ВК (чого не було здійснено), ці кошти могли б також становити відмите майно. У будь-якому випадку, однак, мета рішень полягала в позбавленні обвинувачених коштів та поверненні їх державі. За винятком цих доволі унікальних справ, які пов'язані з колишніми високопосадовцями, не було надано додаткових прикладів щодо конфіскації засобів і знарядь. Тому, залишається суперечливим питання про те, чи конфіскація засобів і знарядь у прикладах, які включають справи, що генерують доходи, дійсно запроваджена в процес кримінального судочинства. Тому запропоновані обов'язкові інструкції для прокурорів повинні включати пояснення того, що може бути охоплено терміном "засоби і знаряддя" для цілей конфіскації.

Рішення щодо конфіскації еквівалентної вартості та рішення стосовно третіх осіб

300. Органи не надали ніяких цифр або поодиноких прикладів рішень конфіскації еквівалентної вартості, тому незрозуміло, чи застосовують прокурори такі рішення, де доходи були розтрачені, або, чи були винесені будь-які рішення щодо конфіскації еквівалентної вартості. Аналогічним чином, оцінювачі не були поінформовані про будь-які рішення щодо конфіскації стосовно третіх сторін, яким було перераховано доходи. Повинна бути доступною статистична інформація щодо кількості таких застосувань та рішень для кращого розуміння органами їх власних дій під час проведення конфіскації.

Конфіскація доходів від іноземних та внутрішніх предикатних злочинів, а також доходів, що знаходяться за кордоном

301. Немає достовірних даних стосовно щорічних загальних економічних збитків від злочинів. З огляду на це, важко зробити обґрунтоване судження щодо того, наскільки ефективно компетентні органи конфіскують доходи, одержані злочинним шляхом, в загальних рисах кримінального переслідування за вчинення злочинів, що генерують доходи. Як зазначено нижче, з 2014 року існують позитивні ознаки діючого механізму тимчасових заходів, особливо у резонансних справах, пов'язаних із вищими посадовими особами колишнього режиму, а також пов'язаних на даний час із профайлами високопосадовців, які нині є публічними діячами. Зокрема, 28 березня 2017 р. один високопосадовець колишнього режиму був засуджений за ВК та участь у злочинній групі, за рішенням суду були конфісковані кошти та цінні папери на загальну суму 34 973 266 108, 65 UAH (еквівалентна 1 120, 6 млн. EUR)⁴⁷.

Справи з ВК

302. Органи надали деякі орієнтовні дані про кількість рішень щодо конфіскації та загальну кількість конфіскованого майна у справах з ВК за звітний період. Вони викладені нижче. Несхоже, що ці цифри включають багато рішень щодо спеціальної конфіскації, оскільки вказані положення тільки вступили в силу в кінці періоду, так що більшість з показників, ймовірно, пов'язано з конфіскацією як додаткового покарання.

⁴⁷ 28 квітня 2017 року, після закінчення виїзної місії, рішення про конфіскацію набрало законної сили.

Таблиця 9: Рішення щодо конфіскації у справах з ВК

Рік	Кримінальні справи, які включають справи за ст. 209 КК, з прийняттям вироку, загалом (на кінець звітнього періоду)	Засудження за злочини за ст. 209 КК України	Кількість осіб, засуджених за злочини за ст. 209 КК України, вироки по яким набрали законної сили у звітний період	З них	
				особи, по яким рішення суду про конфіскацію грошових коштів або іншого майна, отриманого злочинним шляхом, та з конфіскацією майна	Сума легалізованого доходу (гроші, майно), встановленого за рішенням суду (млн. UAH)
2010	185	190	91	35	93,8 (~3,08 млн. EUR)
2011	192	189	92	51	114 (~3,74 млн. EUR)
2012	195	182	100	47	56,8 (~1,86 млн. EUR)
2013	148	130	63	38	138 (~4,52 млн. EUR)
2014	90	72	52	23	27,8 (~0,91 млн. EUR)
2015	45	40	14	7	3,4 (~0,11 млн. EUR)
II кв 2016	11	6	4	2	34 (~1,11 млн. EUR)
Загалом	866	809	416	203	467,8 (~15,34 млн. EUR)

303. Слід зазначити, що ця статистика не відповідає деякій статистичній інформації, наданій в рамках БР 7. Вищезазначена таблиця містить меншу кількість рішень щодо конфіскації у 2013 та 2014 роках, тому попередні дані, надані в рамках БР 7, повинні розглядатися з обережністю⁴⁸.

304. Вражаючою особливістю даної таблиці є різниця між кількістю повідомлених засуджень згідно зі статтею 209 КК та кількістю рішень щодо конфіскації. Оцінювачі очікували, що всі або майже всі обвинувачені отримали б такі рішення, а не близько 50% обвинувачених, так як це видається.

305. Незважаючи на спеціальну конфіскацію, усі злочини, передбачені частинами 1-3 статті 209 КК, відносять конфіскацію до додаткового покарання. Оцінювачам було сказано, що конфіскація як додаткове покарання була обов'язковою, але вищезазначені цифри вказують на більш вибіркове використання конфіскації як додаткового покарання. Органи влади повинні перевірити, чому так багато справ ВК не призвели до винесення рішень щодо конфіскації.

Попередні тимчасові заходи

306. Оскільки відсутність рішень щодо конфіскації часто може стосуватися відсутності застосування тимчасових заходів на ранніх стадіях, органи влади попросили надати деякі статистичні дані, щоб показати, як регулярно застосовувалися тимчасові заходи у справах ВК. Була надана наступна таблиця. На жаль, вона містить лише згорнуті річні показники задіяних сум, а не кількість справ, в яких були застосовані тимчасові заходи (та отримані).

⁴⁸ Органи влади повідомили, що в період 2010-2012 р. всі ПО вели і зберігали власну статистику ВК, але з 2013 року вона зберігається виключно ГПУ.

Таблиця 10. Тимчасові заходи

Рік	Вилучені доходи, одержані злочинним шляхом, у ході досудового розслідування (млн. UAH)	Вилучені доходи, одержані злочинним шляхом, у ході досудового розслідування (млн. UAH)	Загалом
2010	38,02 (~1,25 млн. EUR)	1691,22 (~5,55 млн. EUR)	1729,24 (~56,69 млн. EUR)
2011	74,21 (~2,43 млн. EUR)	1817,98 (~59,60 млн. EUR)	1892,19 (~62,03 млн. EUR)
2012	51,30 (~1,68 млн. EUR)	214,81 (~7,04 млн. EUR)	266,11 (~8,72 млн. EUR)
Загалом	163,53 (~5,36 млн. EUR)	3724,01 (~122,08 млн. EUR)	3887,54 (~127,45 млн. EUR)

Дані ГПУ

Рік	Вилучені доходи, одержані злочинним шляхом, у ході досудового розслідування (млн. UAH)	Арештовані доходи та майно, одержані злочинним шляхом (млн. UAH)	Загалом
2013	0,02 (~ 655,66 EUR)	11,92 (~ 039 млн. EUR)	11,94 (~ 0,39 млн. EUR)
2014	5,22 (~ 0,17 млн. EUR)	11,28 (~ 0,37 млн. EUR)	16,50 (~ 0,54 млн. EUR)
2015	0	2,79 (~ 0,09 млн. EUR)	2,79 (~ 0,09 млн. EUR)
2016	0	1,70 (~ 0,06 млн. EUR)	1,70 (~ 0,06 млн. EUR)
Загалом	5,24 (~ 0,17 млн. EUR)	27,69 (~ 0,91 млн. EUR)	32,93 (~ 1,68 млн. EUR)

307. З огляду на відсутність чіткості щодо того в якій мірі здійснюється накладення арешту на ранній стадії у справах ВК (а також у предикатних злочинах), органам необхідно вжити заходів, для забезпечення того, щоб тимчасові заходи на ранніх стадіях регулярно вживалися в усіх справах, що генерують доходи. Більш спеціалізовані методичні рекомендації щодо важливості накладення арешту на ранній стадії та вилучення, при конфіскації доходів повинні бути надані усім прокурорам. У цьому контексті також можливо було б розглянути, чи повинні слідчі мати повноваження здійснювати арешт на ранній стадії, що підлягає швидкому перегляду прокурорами.

Предикатні злочини

308. З метою визначення того, як впроваджена конфіскація та, зокрема, нові положення про спеціальну конфіскацію, в загальну систему кримінальної юстиції, оцінювачі звернулись до органів надати статистичну інформацію про вироки та пов'язані з ними рішення щодо конфіскації для предикатних злочинів за 2014-2016 роки відповідно до КК. Витяг із статистики щодо 158 злочинів відповідно до КК наведено нижче.

Таблиця 11: Вироки щодо конфіскації в предикатних злочинах

Злочини	2014		2015		2016	
	Вироки (особи)	Вироки щодо конфіскації	Вироки (особи)	Вироки щодо конфіскації	Вироки (особи)	Вироки щодо конфіскації
Ст. 185-1 Крадіжка	13618	4	14019	5	12216	3
Ст. 185-1 Крадіжка (загальна сума)	122	84	22	19	27	14
Ст. 191-5 Привласнення, розтрата	113	48	45	22	38	14

Ст. 201-2 Шахрайство	5	0	5	3	2	0
Ст. 212-1 Ухилення від сплати податків, зборів або інших обов'язкових платежів	29	0	29	0	18	0
Ст. 212-2 Ухилення від сплати податків, зборів або інших обов'язкових платежів	9	0	6	0	1	0
Ст. 212-3 Ухилення від сплати податків, зборів або інших обов'язкових платежів (великі суми)	35	24	18	10	4	3
Ст. 255-1 Створення злочинної організації	5	0	0	0	7	6
Ст. 307-2 Виробництво, перевезення, продаж наркотиків	2014	912	1379	716	618	335
Ст. 368-2 Отримання неправомірної вигоди посадовою особою/незаконне збагачення	159	13	32	3	11	1
Ст. 369-2 Зловживання повноваження	53	1	91	5	138	0

309. До цих пір, оцінювачі не бачили ні приблизних, ні остаточних сум у грошовому виразі за усіма вироками щодо конфіскації, винесених судами в кожному з цих років. Також, оцінювачі не бачили ні приблизних, ні остаточних даних про проведену конфіскацію по кожному з цих років.

310. Наданий перелік вироків та конфіскацій не відрізняє спеціальну конфіскацію та конфіскацію як додаткове покарання. Це показує, що для багатьох злочинів, що генерують доходи, протягом цих років існували засудження, але без зафіксованих рішень щодо конфіскації. У деяких злочинах, за вчинення яких не було винесено вироків щодо конфіскації, було передбачено конфіскацію як додаткове покарання. Таким чином, позиція, здається, така ж, як і з ВК – вбачається, що застосовується більш дискреційний підхід до конфіскації як додаткового покарання.

311. Для деяких злочинів картина була дещо кращою (крадіжка у великих обсягах та злочини, пов'язані з наркотиками), хоча кількість рішень щодо конфіскації у справах, пов'язаних з наркотиками, які стосуються доходів від злочинів, а не самих наркотиків, є незрозумілою. Викликала подив невелика кількість рішень щодо конфіскації відносно незаконного збагачення та зловживання повноваженнями.

312. Ці цифри загалом, здається, підтверджують висновок про те, що у випадках, коли фінансові розслідування не проводяться у справах, що генерують доходи, немає вироків щодо спеціальної конфіскації, оскільки без таких розслідувань суд ніколи не дізнається, наскільки прибутковими були злочини. Статистичні дані, звичайно, не показують, де були залучені ресурси для проведення фінансових розслідувань у справі та, які суми були зазначені у вироків, винесених у цих справах. Для цього нам довелося покладатися на поодинокі приклади справ.

Приклади тимчасових заходів та конфіскації доходів і засобів та знарядь для предикатних злочинів

313. Що стосується арешту активів від внутрішніх предикатних злочинів, які знаходяться в Україні і за кордоном, органи влади в першу чергу вказали на приклади значних рішень про накладення арешту відповідно до статті 170 КПК в резонансних справах, які наразі розглядаються. Як зазначалося, значні активи були арештовані у ході розслідувань 2014 року щодо привласнення державних коштів організованою групою вищих посадових осіб колишньої влади, яка, нібито, перебувала під контролем колишнього Президента та Прем'єр-міністра, що призвело до винесення двох вироків, один з яких був винесений 28 березня 2017 р.⁴⁹

314. ГПУ продовжує проводити досудові розслідування щодо ймовірного привласнення державного майна колишнім Прем'єр-міністром та колишнім Президентом України, а також особами, які перебували під їх контролем. Майно цих підозрюваних було арештовано, у тому числі колишня резиденція Президента «Межигір'я», рухоме і нерухоме майно, автомобілі, на загальну суму понад 2 млрд. UAH (~ 65 566 140 EUR).

315. ГПУ також проводить досудові розслідування щодо ймовірних кримінальних діянь колишнього Президента і голови політичної партії. Під час обшуків будинку були вилучені та арештовані грошові кошти на загальну суму 4 800 000 USD.

316. Крім того, ГПУ проводить досудові розслідування щодо ймовірних злочинів, пов'язаних з розтратою відносно колишнього Голови НБУ. У ході слідства суд заарештував кошти на загальну суму понад 200 млн. UAH (~ 6,56 млн. EUR), розміщені на поточних рахунках в українських банках підозрюваного і його сім'ї, кошти на загальну суму 1,37 млрд. USD на рахунках понад двадцяти офшорних компаній, які контролюються підозрюваним, та кошти на загальну суму 49,51 млн. USD на рахунках компаній-нерезидентів за кордоном.

317. ГПУ також проводить розслідування ймовірних злочинів з травня 2014 року, скоєних колишнім Головою Державного агентства лісових ресурсів України, та його співучасником, які (протягом 2011-2014), як стверджується, отримали незаконні вигоди від імпорту продукції з деревини на загальну суму понад 141 млн. UAH (~ 4,62 млн. EUR). Ці кошти, як стверджується, були переміщені в офшорні компанії, контрольовані підозрюваним і його дружиною. Кошти на загальну суму 1,4 млн. USD і 1,2 млн. EUR були арештовані згідно з рішенням Печерського районного суду м. Києва.

Іноземні активи

318. У рамках одного і того ж триваючого розслідування ймовірних злочинів, скоєних високопосадовцями колишнього режиму, Україна звернулася по міжнародну допомогу, коли кримінальні кошти були відстежені за кордоном. У цьому контексті, компетентні органи Швейцарської Конфедерації виконали запит України про ВПД. У результаті цього кошти на загальну суму 1,4 млн. USD, розміщені в швейцарських банках, було вилучено як ймовірні знаряддя і засоби злочину, за рішенням компетентних органів Швейцарії.

319. Подібним чином, внаслідок розслідувань перерахування колишніми чиновниками незаконного відшкодування ПДВ на рахунки фіктивних компаній в Україні, частина цих коштів була простежена на рахунках 16 компаній у Ліхтенштейні, бенефіціарними власниками яких, як стверджується, була обвинувачена особа в Україні та її родич. На цих рахунках було заблоковано більше 26 мільйонів USD.

320. Зазначається, що просто більшість з цих арештів майна, нібито пов'язаного з високопосадовцями колишньої влади, не виконувалось протягом досить тривалих періодів. Якщо органи влади хочуть уникнути юридичних проблем, то доведеться незабаром проводити кримінальні провадження, оскільки це може деякою мірою розглядатися як невизначене арештоване майно.

Справи не пов'язані з особами колишньої влади

⁴⁹ Цей вирок спричинив наступне рішення щодо конфіскації в квітні 2017 року стосовно коштів та цінних паперів на загальну суму 34 973 266 108, 65 UAH еквівалент 1 млрд. 317, 3 млн. USD, або 1 млрд. 120,6 млн. EUR.

321. Органи влади також змогли вказати кілька більш недавніх прикладів щодо винесення рішень про накладення арешту в інших справах, не пов'язаних з колишнім режимом. Наприклад, в нещодавньому розслідуванні щодо розтрати і зловживання службовим становищем у Державній фіскальній службі, було арештовано активи підозрюваних на загальну суму 2,58 млн. UAH (~ 800 000 EUR). Наведено ще 3 справи: шахрайство; ухилення від сплати податків; та справи щодо підробки/ВК. У цих справах рішення щодо вилучення або арешт майна відповідно склали 16,6 млн. UAH (~ 0,54 млн. EUR), 12,3 млн. UAH (~ 0,40 млн. EUR) та 7,9 млн. UAH (~ 0,26 млн. EUR). У іншій справі, яка наразі розглядається судом, група з трьох осіб нібито створила фіктивні підприємства для прикриття незаконної діяльності. Злочин ВК та злочини, передбачені ст. 205 КК містяться в одному обвинувальному акті, в цій справі попередньо накладено арешт на 100 млн. UAH (~ 3,28 млн. EUR).

Висновки щодо тимчасових заходів

322. На завершення, з 2014 року тимчасові заходи використовуються ефективно, але існує дисбаланс. В даний час залишається дуже великий розрив між тимчасовими заходами, які застосовувались, починаючи з 2014 року, та остаточними рішеннями щодо конфіскації, які виносяться. Тоді як є зрозумілим те, що більшість із цих розслідувань є тривалими та можуть потребувати надання взаємної правової допомоги, оцінювачі все ще стурбовані тим, що практично ніяких із згаданих вище справ не було завершено (з рішенням щодо конфіскації).

323. За винятком згаданої вище справи, в результаті якої було прийнято рішення про значну конфіскацію, група з оцінки не мала загальної інформації про загальні суми, які відповідно до рішення суду були конфісковані в кожному з цих років, та відповідної статистики про фактично реалізовані суми у кожному з цих років. Незважаючи на те, що АРМА було створено, на даний момент воно ще не працює, тому більшість арештованих активів не підлягають управлінню. АРМА повинно працювати якомога швидше. З урахуванням цієї ситуації, і зважаючи на те, що існує широке застосування ст. 75 КК, що дозволяє обвинуваченим бути звільненим від відбування покарання, коли виносяться рішення про значну конфіскацію, необхідно, щоб до обвинувачених застосовувались переконливі санкції (особливо для тих, хто не відбуває терміну ув'язнення) за невиконання рішення щодо конфіскації. Незрозуміло, які існують санкції для обвинувачених, якщо рішення щодо конфіскації не виконано.

Нові положення на практиці

324. Таким чином, існує кілька питань, які ще потребують роз'яснення та розробки органами влади для створення повністю ефективної системи конфіскації, де регулярно приймаються рішення щодо конфіскації після накладення арештів. Якщо припустити, що фінансове розслідування відслідковує активи, які підлягають спеціальній конфіскації, тягар доведення щодо застосування тимчасових заходів і конфіскації залишається на стороні обвинувачення, щоб показати, що доходи походять від злочину, відповідно, до кримінального стандарту. Україна не має окремого кодексу норм доказового права як такого. У той час як прокурори вважають, що вони можуть застосувати дещо нижчий доказовий стандарт з Цивільного кодексу у цьому процесі, вони повинні бути творчими, щоб переконати суддів, що майно, відносно якого запитується винесення рішення щодо конфіскації, було пов'язане зі злочинами, пов'язаними з обвинувальним актом. Немає положень щодо перенесення тягарю доказування чи припущень стосовно походження ймовірних активів, які можуть бути зроблені судами в українській системі.

325. Група з оцінки була поінформована, що ГПУ планує у серйозних справах спробувати використовувати так звані «мулів», які надають свої дані підставним компаніям, щоб поєднати підозрюваних з кримінальним майном для цілей заморожування і конфіскації. Такі ініціативи можуть допомогти в окремих справах. Але все ще має бути однаковість у застосуванні на практиці. У рамках процесу реформування судової системи, оцінювачами вбачається необхідною розробка дієвої політики між судовими органами та ГПУ на рівні доказовості, необхідної для визначення того, чи є активи доходами, одержаними злочинним шляхом, після винесення вироку за скоєння злочинів, що генерують доходи. Ця політика повинна застосовуватись судами послідовно.

326. Також неясно, хто повинен ініціювати питання щодо конфіскації в кінці судового розгляду, для забезпечення того, щоб це питання було розглянуте в суді - суддею чи прокурором. Деякі вважають, що з метою уникнення сумнівів, питання щодо конфіскації слід чітко зазначати в обвинувальному акті. Оцінювачі підтримали такий підхід, оскільки до цього часу ГПУ не забезпечила прокурорів чіткими директивами, щодо постійно підняття питання щодо конфіскації під час завершення судових процесів. Оцінювачі вважають, що ГПУ повинна видавати такі директиви усім прокурорам. У довгостроковій перспективі органи влади повинні вирішити, чи потребує законодавство внесення змін, щодо включення питання конфіскації в обвинувальний акт.

327. Неясно також, чи застосовують судді нові положення, чи вони, як і раніше, вдаються до традиційної конфіскації майна, де це можливо, і, яка не може насправді відображати реальні доходи, одержані злочинним шляхом. Немає доступної статистики, або органи влади запропонували поодинокі приклади використання суддями нових положень. Прокурори вважають, що не існує єдиної правової позиції щодо цих питань в рамках судової системи, і що багато суддів, як і раніше, потребують переконання щодо необхідності таких рішень і демонструють відсутність знань нових положень. Очевидно, що в цьому напрямку необхідна підготовка суддів. Органи влади повинні переглянути підготовку, яку проходять судді, щодо нових положень щодо конфіскації, і, де це необхідно, здійснювати подальші заходи з підвищення обізнаності та освітні заходи для суддів з цих питань.

328. На даний час можна стверджувати, що прокурори можуть лише ініціювати питання про конфіскацію, коли були проведені фінансові розслідування, і вони мають фінансову звітність щодо майна обвинуваченого для представлення в суді. Без цього, можливо, неминучим буде те, що судді вдаватимуться до загальних рішень щодо конфіскації майна. Це підкреслює виняткову необхідність проведення фінансових розслідувань на регулярній основі.

329. Загалом, з огляду на нові положення, оцінювачі рекомендують, щоб після 1 року, ГПУ та судові органи разом з АРМА розглянули, наскільки ефективно застосовуються нові положення про конфіскацію та вживали необхідних заходів з усунення недоліків. Щоб забезпечити цей перегляд, органи влади повинні вести точну, узгоджену статистику. Пропонується, щоб це охоплювало застосування спеціальної конфіскації стосовно майна, засобів і знарядь, рішень щодо конфіскації майна еквівалентної вартості та рішень щодо третіх сторін, застосування конфіскації як додаткового покарання, та ступінь застосування тимчасових заходів. Після цього повинні бути здійснені будь-які заходи для усунення недоліків у співпраці з усіма учасниками перегляду.

Конфіскація недостовірних або не задекларованих коштів/оборотних інструментів на пред'явника, при переміщенні їх через державний кордон

330. Незадекларовані готівкові кошти на кордонах вилучаються митними органами, а протокол надсилається ними до суду для конфіскації готівки і накладення адміністративного штрафу у розмірі 100% від вартості конфіскованого або у кількості, що у 3 рази перевищує вартість вилученого майна.

331. У 2016, митні органи вилучили 2,3 млн. USD, 1,4 млн. EUR, та 1,5 млрд. RUB Усі залучені особи підлягали адміністративній відповідальності, а арештовані кошти були конфісковані відповідно до рішень суду. В таблиці нижче вказано суми, які було виявлено під час недекларування на кордоні. Незважаючи на те, що з 2010 року суми зросли, українські органи влади повідомили, що загальні підсумки виявлених незадекларованих сум складають 8-10 % від загальної суми активів, задекларованих особами, що перетинають кордони. Вбачається, що адміністративні покарання також не є особливо пропорційними та переконливими.

Таблиця 12: Готівкові кошти, конфісковані на кордоні

Рік	Долар США	Євро	Рублі	Гривня та інша валюта		Загалом
	Кількість (USD)	Кількість (EUR)	Кількість (RUB)	Кількість	Вартість (UAH)	Кількість (UAH)
2010	2244328	963 825	42634375	366 620	594 856	39687827 ⁵⁰
2011	5279784	1252768	14696702	248943	1272598	61804681
2012	4847791	1007707	42682960	392124	961818	61200175
2013	7187174	1955192	115705840	243013	599738	107801850
2014	5564554	897565	3282482	1079178	753095	83454742
2015	3331753	653368	7050863	7903795	2950648	102278873
2016	2282024	1430630	150234670	1877186	1406697	161571632 ⁵¹

332. Як зазначено у додатку до Технічної відповідності, митні органи володіють повноваженнями зупиняти та обмежувати переміщення валюти, щоб з'ясувати, чи можна встановити ВК/ФТ. Якщо митні органи отримують оперативну інформацію/сигнали від ПО що особи, які ймовірно перевозять майно або готівку для ВК або ФТ, перетинатимуть кордон, то митні органи зможуть вилучити таке підозріле майно як доказ і передати справу ПО та ПФР. У 2016 році, митними органами було передано 103 таких справи до ПО та ПФР. Таким чином, на практиці, митні органи не мають повноважень як правоохоронний орган здійснювати самостійне розслідування ВК вчинене кур'єрами з перевезення готівки на кордоні.

Відповідність результатів конфіскації ризикам ВК/ФТ та національній політиці і пріоритетам у сфері ПВК/ФТ

333. В Україні, найбільш нагальні і значні ризики ВК стосуються корупції на вищому рівні і розкрадання державного майна. До 2014 року, органи влади не стикалися з цими ризиками. З 2014 року все змінилося. Ведеться розслідування відносно високопосадовців колишнього режиму та нинішніх високопосадовців, публічних діячів, які підозрюються у справах, а їх активи арештовуються з метою конфіскації.

334. Як вже було зазначено, на даний час існують деякі рішення щодо значного арешту у більшості справ, пов'язаних з високопосадовцями колишнього режиму та їх спільниками. Основна увага цих розслідувань зосереджувалась на пошуку та поверненні державного майна, яке, як стверджують, було вкрадене цими особами. Це вимагало складного (і далекосяжного) розшуку активів через рахунки численних компаній, як в Україні, так і за кордоном. Відносно досудового розслідування осіб в Україні, стосовно яких існує припущення, що вони пов'язані з колишнім Президентом, під час перебування виїзної місії було повідомлено, що 35 млрд. UAH (~ 1,15 млрд. EUR), 1 млрд. EUR, квартири, автомобілі і, навіть, острови були арештовані. Агентство, відповідальне за повернення активів, яке було створене, все ще не працює, тому не всі ці активи перебувають під управлінням.

335. Очевидно, що ці розслідування призвели до винесення 2 вироків, один з яких був за ВК у дуже значних розмірах⁵². Нам повідомили, що будуть й інші судові розгляди, і що будуть здійснені запити щодо проведення конфіскації.

⁵⁰ 1 307 054,0 EUR

⁵¹ 5 323 072,0 EUR

⁵² 28 квітня 2017 року, місяць після винесення вироків 28 березня 2017 року відносно одного високо посадовця колишнього режиму за ВК та участь у злочинній групі, за рішенням суду були конфісковані

336. Як уже зазначалося, терористичні акти (як визначено в українському законодавстві) і сепаратизм, пов'язані з подіями на Сході України, разом із ризиками бути використаною в якості транзитної країни для іноземних бойовиків терористів, розглядаються в якості основних ризиків ФТ. Конфіскація була застосована у переданих внутрішніх справах, хоча обсяг таких рішень є незрозумілим. Обвинувальні акти, пов'язані з міжнародним тероризмом, очікують судового розгляду.

337. Позитивно було оцінено роботу, яка наразі триває щодо арешту та конфіскації коштів у справах, пов'язаних з корупцією високого рівня та розкраданням державного майна відповідно до національних ризиків ВК. Тим не менш, необхідно докладати таких же зусиль щодо накладення більшої кількості арештів та винесення переконливих остаточних рішень щодо конфіскації відносно тих осіб, які створюють та використовують фіктивні підприємства/конвертаційні центри для цілей ВК. Особи, які стоять за конвертаційними центрами, становлять собою високі національні ризики ВК. Вони стимулюють не тільки корупцію та розкрадання державного майна високопосадовцями, але й усі інші злочини, що генерують доходи в Україні. В даний час ці особи полегшують процес відмивання в дуже широкому масштабі по всій країні.

Висновки

338. Важко систематично оцінювати, чи повністю нова система конфіскації запроваджена на практиці у всіх справах, що генерують доходи. Неясно, як регулярно використовуються нові положення суддями, і скільки остаточних рішень щодо спеціальної конфіскації було винесено, оскільки більшість наданої інформації була поодинокую. Не всі вироки за ВК закінчились конфіскацією. Хоча, під час виїзної місії, був один дуже значний вирок щодо конфіскації стосовно одного високопосадовця колишнього режиму.

339. Існують питання, які досі мають бути розглянуті прокуратурою та судовими органами щодо практичного застосування нових положень спеціальної конфіскації в судах. Повинен бути створений та послідовно застосовуватись стандарт доказів у процедурах конфіскації щодо зв'язків ймовірних доходів з правопорушеннями, за які були винесені вироки.

340. Вбачається, що також існують деякі проблеми при проведенні фінансових розслідувань, а також відсутність ресурсів для їх проведення в усіх напрямках. Необхідно проводити більше фінансових розслідувань з метою з'ясування прямих і непрямих прибутків в усіх основних злочинах, що генерують доходи, а не лише у резонансних справах.

341. Таким чином, оцінювачі вважають, що новий режим спеціальної конфіскації все ще потребує часу для впровадження та досягнення на постійній основі цілей тих змін, які були внесені до КПК у 2015 році. Незважаючи на те, що існують численні рішення щодо накладення арешту на значні суми, необхідно є більша кількість остаточних рішень щодо конфіскації, особливо тих, де застосовуються нові положення щодо спеціальної конфіскації. Крім того, важливо, щоб у майбутньому прокурорами та суддями широко використовувались можливості, надані новими положеннями стосовно рішень щодо конфіскації майна еквівалентної вартості та конфіскації з боку третіх сторін. **Україна досягла середнього рівня ефективності щодо БР 8.**

РОЗДІЛ 4. ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ ТА ФІНАНСУВАННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЗБРОЇ МАСОВОГО ЗНИЩЕННЯ

Ключові висновки та Рекомендовані дії

Ключові висновки

Безпосередній Результат 9

- Україна має операційну систему щодо злочинів ФТ та діяльності в цій сфері, яка на практиці демонструє певну ефективність. Проте злочин ФТ все ще не повністю відповідає стандартам.
- СБУ, яка відповідає за розслідування ФТ, розширила практичний досвід щодо злочинів, пов'язаних з тероризмом, включаючи фінансування, і отримує допомогу від ПФР у виявленні справ з ФТ. Паралельні фінансові розслідування з метою виявлення злочинів ФТ проводяться разом з усіма розслідуваннями, пов'язаними з тероризмом.
- Після появи у 2014 році ризиків, пов'язаних з ІДІЛ, СБУ значно переорієнтувала свою діяльність. Ряд досудових розслідувань було розпочато відповідно до профілю ризику країни. Ці зусилля на час виїзної місії закінчились підготовкою обвинувального акту щодо ІДІЛ, хоча ще не було вироків щодо ФТ. Залишається занепокоєння щодо швидкості, з якою здійснюються як відповідні розслідування, так і передаються обвинувальні акти.
- Якщо в справах, пов'язаних із ІДІЛ, не виявлялись достатні докази ФТ, українські органи влади застосували інші вагомні заходи кримінального характеру, серед яких, зокрема, передбачались обвинувальні акти за кримінальні правопорушення відповідно до розділів IX, XIV та XV КК, а також процедури екстрадиції та депортації.
- Україна має стратегію боротьби з тероризмом, яка в рамках своєї мети - виявлення та припинення терористичної діяльності - передбачає визначення джерел ФТ та виявлення осіб, груп та організацій, дії яких спрямовані на підготовку або вчинення терористичних актів. Розслідування ФТ інтегровані та використовуються для підтримки антитерористичних розслідувань. Щорічні плани дій, спрямовані на боротьбу з ВК та ФТ, завжди містять заходи щодо покращення розслідувань ФТ.

Безпосередній Результат 10

- Україна має доволі надійну правову та інституційну базу для виявлення цілей та подання пропозицій щодо включення відповідному санкційному Комітету ООН. Проте, незважаючи на те, що СБУ, ідентифікувала осіб, пов'язаних з ІДІЛ на території України, і припинила їхню діяльність, на час виїзної місії не було внесено жодних пропозицій щодо включення таких осіб до санкційних списків відповідно до Резолюцій РБ ООН.
- Українські органи влади, фінансові установи та більшість ВНУП знають про свої зобов'язання щодо застосування обмежувальних заходів, як це передбачено РБ ООН, і застосовують їх без затримки. Деякі фінансові організації заявили, що вони зупинили фінансові операції відповідно до заходів щодо санкцій, які, після подальшого аналізу СБУ, були виявлені як такі, що не стосувались санкційних осіб (хибні відповідності). Проте технічні недоліки підривають спроможність України виконувати всі свої зобов'язання в рамках ООН. Жодних коштів чи інших активів не було заморожено стосовно визначених осіб чи юридичних осіб.
- Органи влади гостро усвідомлюють, що НПО вразливі до зловживань незаконними фінансовими суб'єктами та ФТ. ПФР провело огляд неприбуткового сектору та визначило деякі специфічні вразливості, пов'язані з НПО в Україні.
- Незважаючи на те, що класифікація ризиків, що використовується ДФС, зосереджена, головним чином, на ризику зловживання НПО в комерційних цілях, це також включає в себе

врахування питань щодо ПВК/ФТ. Ступінь потенційного ризику в секторі НПО більшою мірою розуміється СБУ, але це розуміння, здається, не передається іншим органам влади чи приватному сектору.

Безпосередній Результат 11

- Україна демонструє кілька аспектів ефективної системи щодо розповсюдження зброї масового знищення. Українські органи влади, фінансові установи та більшість ВНУП усвідомлюють свої зобов'язання щодо впровадження заходів ООН, хоча розуміння останніх секторальних обмежень, таких як ті, які вводяться в контексті КНДР, є слабшим.
- Оскільки Україна є виробником зброї, матеріальних ресурсів та товарів подвійного призначення, українські служби безпеки та фінансові органи розробили складну систему контролю та обмеження незаконного переміщення товарів. Органи митно-експортного контролю, як видається, ефективно співпрацюють з СБУ у питаннях розповсюдження ЗМЗ. Органи влади змогли навести два приклади успішних заборон. Проте обмеженість ресурсів прикордонних та митних органів може підірвати зусилля, спрямовані на запобігання фізичного транспортування товарів (та пов'язаного з цим фінансування) з української контрольованої території.
- На практиці існує обмежене оперативне співробітництво між органами експортного контролю та іншими компетентними органами (ПО, ПФР, фінансовими регуляторами) у сфері протидії розповсюдження зброї масового знищення.
- Незважаючи на значні зусилля, спрямовані на виявлення та припинення руху товарів, щодо яких встановлено обмеження, українські органи влади, схоже не є достатньо укомплектованими та не мають достатніх ресурсів для вирішення фінансових аспектів розповсюдження, таких як ухилення від санкцій, через поширене використання грошових коштів та фіктивних компаній.

Рекомендовані дії

Безпосередній Результат 9

- Застосування прискореної системи розгляду справ, яка буде суворо дотримуватись судами, слід активно розглянути для справ з тероризму та ФТ.
- Для виправлення недоліків, виявлених у Додатку до ТВ згідно з Р. 5, рекомендовано внести зміни до законодавства, щоб забезпечити чіткий зв'язок у нормах статті 258-5 КК (злочин ФТ) або у статті 258 КК, який гарантуватиме, що покривається фінансування всіх злочинів, передбачених статтею 2(1) ФТ Конвенції (незалежно від того, чи є вони в КК і незалежно від їх відповідності широкому розумінню умислу, що передбачено статтею 258 КК). Необхідно також чітко передбачити, що ФТ у зв'язку з договірними злочинами не вимагає широкого розуміння умислу, як це передбачено статтею 258 КК. Гармонізацію визначення ФТ в КК, Базовому Законі та Законі «Про Боротьбу з тероризмом» також пропонується врегулювати усуваючи невизначеність, описану у Додатку до ТВ у Р. 5.
- Україні наполегливо рекомендується ратифікувати (та в подальшому імплементувати) Додатковий протокол до Європейської конвенції з протидії тероризму (щодо ІТБ).
- Деякі вказівки Верховного Суду щодо винесення вироків за злочини за ст. 285-285⁵ КК повинні розглядатися у поєднанні з відповідними судовими навчаннями, щоб забезпечити більший ступінь послідовності.

Безпосередній Результат 10

- СБУ спільно з МЗС повинні більш активно вносити пропозиції щодо осіб або установ до Комітетів 1267/1989 та 1988, за умови пістав для цього визначених у відповідних Резолюціях РБ ООН.

- Такі технічні недоліки повинні бути усунуті: (1) зобов'язання щодо цільових фінансових санкції за ФТ із замороження повинно поширюватись на всі кошти чи інші активи, зазначені в критерії 6.5(b); (2) всі фізичні та юридичні особи повинні бути зобов'язані заморозити кошти або інші активи визначених осіб або установ (не тільки фінансові установи та ВНУП); (3) щоб забезпечити повну відповідність критерію 6.5 (с), повинна бути чітка заборона для громадян України та будь-якої фізичної особи чи установи в межах України надавати будь-які кошти або інші активи, економічні ресурси або фінансові та інші пов'язані з ними послуги, визначеним особам або установам.
- Упорядкувати Базовий Закон та Закон "Про санкції" з метою усунення будь-якої невизначеності у правовій базі для реалізації відповідних Резолюцій ООН та удосконалення режиму цільових фінансових санкцій.
- Посилити міжвідомчі зусилля зі зменшення ризиків ФТ у секторі НПО, зокрема, приділяючи значну увагу методично-роз'яснювальній роботі для НПО, СПФМ та донорів та посилення моніторингу. Слід інформувати представників НПО, СПФМ та донорів, поглиблено вивчивши ризики ВК/ФТ, пов'язані з сектором НПО (з урахуванням різних категорій відповідних ризиків НПО), що повинно посилити застосування РОП.

Безпосередній Результат 11

- Усунути технічні недоліки, пов'язані з Рекомендацією 7.
- Органам експортного контролю та іншим компетентним органам слід краще використовувати доступні канали зв'язку та координації для вирішення питань пов'язаних із фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення.
- Розробити показники фінансування розповсюдження зброї масового знищення, які характерні для України.
- Усім органам влади слід співпрацювати для здійснення методично-роз'яснювальної роботи для СПФМ.
- Наглядовим органам слід надавати відповідний пріоритет питанням фінансування розповсюдження при моніторингу відповідності СПФМ зобов'язанням щодо застосування цільових фінансових санкцій за розповсюдження зброї масового знищення.

342. Відповідні Безпосередні Результати, які розглянуті та оцінені у цьому Розділі, це БР 9-11. Рекомендації, що мають відношення до оцінки ефективності у цьому розділі, це Р. 5-8.

Безпосередній результат 9 (Розслідування та переслідування ФТ)

Переслідування/засудження діяльності ФТ відповідно до профілю ризику країни

343. У Звіті про взаємну оцінку MONEYVAL 2009 зазначено, що Україна, схоже, не страждає від міжнародних терористичних актів. Враження попередніх оцінювачів було підтверджено під час цієї оцінки, оскільки це стосується періоду до 2013 року, тому всі відповідні органи влади, з якими зустрічалась оціночна група, розглядають ризики, пов'язані з тероризмом та фінансуванням тероризму, як незначні. У цей період рідко застосовувалась ст. 258 КК.

344. Однак, починаючи з 2014 року, Україна опинилася як транзитна країна для тих, хто прагне приєднатися до бойовиків ІДІЛ в Сирії. З урахуванням цього ризику, СБУ зосередилась на наслідках тероризму, що включає боротьбу з ІДІЛ, та суттєво переорієнтувала свої пріоритети. СБУ було повідомлено, що її робота зросла на третину, оскільки ці ризики почали реалізовуватися. Ряд досудових розслідувань було розпочато відповідно до профілю ризику країни. Ці зусилля під час виїзної місії призвели до підготовки 1 обвинувального акту, пов'язаного з ІДІЛ, хоча ще не було засуджених щодо ФТ за статтею 258⁵ КК. Багато розслідувань, пов'язаних з ФТ, все ще тривають. Детальні відомості містяться в основному питанні 9.2. Незважаючи на те, що зусилля СБУ є схвальними, залишається занепокоєння щодо швидкості, з якою проводяться як відповідні розслідування, так і направляються обвинувальні

акти. Експертам видається, що для справ з ФТ (і всього тероризму) буде корисною прискорена процедура розгляду, яка буде чітко дотримуватись в судах.

345. Наразі ФТ є автономним злочином, який відповідає чи в основному відповідає 10 із 11 відповідних критеріїв. Однак деякі значні недоліки залишаються невіршеними, як зазначено у додатку до ТВ. Залишається з'ясувати, чи будуть ці недоліки впливати на ефективне переслідування справ пов'язаних з ІДІЛ та інших можливих переслідувань за ФТ. Органи влади закликаються до виправлення цих недоліків як пріоритетних.

Ідентифікація та розслідування ФТ

346. На практиці Управління по боротьбі з тероризмом СБУ, де працюють квалфіковані співробітники у сфері ФТ, є основним учасником з питань виявлення та розслідування ФТ та інших злочинів, пов'язаних з тероризмом. Всі оперативні підрозділи ПО повинні щоденно контролювати оновлення в Єдиному реєстрі досудових розслідувань з ФТ не лише для визначення пріоритетів та консолідації пов'язаних розслідувань з ПО, але також для забезпечення того, щоб усі досудові розслідування з ФТ були доведені до відома прокурорів, щоб вони могли приймати рішення щодо того, які підрозділи повинні відповідати за розслідування. Прокурори можуть призначати розслідування ФТ або нагляд за ним, за необхідності, відповідному слідчому підрозділу СБУ, що володіє спеціальним досвідом у ФТ. На даний час Нацполіція не має компетенції щодо розслідування злочинів за ст. 258-258⁵ КК. До змін до ст. 216 КПК у 2015 р. Нацполіція могла розслідувати справи цієї категорії. Коли виникає підозра у ФТ, Нацполіція передає ці справи до СБУ.

347. Злочини ФТ на практиці розслідують ПО, використовуючи розвіддані, застосовуючи різні засоби розслідування, оперативний розшук, фінансові розслідування, інформацію від приватного сектору та інформацію від ПФР та на запит інформацію від іноземних держав. Оперативні та розшукові заходи стосовно злочинів ФТ проводять оперативні підрозділи СБУ такі як: контррозвідка, відділи захисту державної цілісності, спеціальний відділ по боротьбі з організованою злочинністю та корупцією та відділи з протидії фінансуванню тероризму.

348. СБУ повідомила, що паралельні фінансові розслідування з метою виявлення злочинів ФТ проводяться поряд з усіма розслідуваннями терористичних актів. Органи заявили, що головна мета фінансових розслідувань – це визначити джерела фінансування терористичної діяльності, розвинути фінансовий профіль підозрюваної особи, виявити будь-які потенційні злочинні мережі, а також отримати докази, які будуть використовуватися в ході кримінального переслідування. Фінансове розслідування, як правило, передбачає перевірку підозрюваних осіб по внутрішніх базах даних та інших базах даних ПО, для визначення, чи має підозрюваний будь-яку судимість; записи в державних базах даних (наприклад, база даних облікових записів ДФС) для ідентифікації банківських рахунків та інших активів, що належать підозрюваному; запити на інформацію для фінансових установ; запити на інформацію до ПФР щодо підозрілих або порогових операцій, пов'язаних із підозрюваним; запити на інформацію іноземним колегам щодо виявлення майна підозрюваного, розташованого за межами України; і застосування спеціальних методів розслідування для виявлення зв'язків між підозрюваним та іншими особами, зокрема джерелом фінансування терористичної діяльності.

349. Фінансові розслідування проводяться інформаційними та аналітичними підрозділами СБУ, які здійснюють управління базами даних та розробляють програмне забезпечення для пошуку та аналізу інформації. Ці підрозділи схоже добре оснащені комп'ютерним обладнанням, яке надає можливість швидкої обробки даних, пошуку інформації, доступу до широкого кола інформаційних ресурсів. СБУ зазначила про таке програмне забезпечення, як «IBM12 Analyst's Notebook», «Microstrategy» та інші програми, адаптовані під потреби СБУ. Було повідомлено, що внутрішні тренінгові програми СБУ, що охоплюють фінансові розслідування, включаючи використання ІТ-інструментів, збір, оцінку, аналіз, моніторинг та розкриття інформації. На відміну від інших ПО, СБУ не вбачає проблеми в своєчасному отриманні банківської інформації по їх справам.

350. Протягом 2015 та 2016 років СБУ викрито діяльність чотирьох транснаціональних логістичних мереж ІДІЛ, що діяли в Україні. Ці мережі ідентифікували, набирали, тренували, фінансували та

відправляли уродженців з країн Кавказу, Середньої Азії та Європи для війни в Сирії. Вони також сприяли поверненню підготовлених терористів з Сирії до їх країн походження. Серед затриманих шістдесят дев'яток осіб було виявлено 3 членів ІДІЛ. Вони були відповідальні за один з логістичних центрів і були активними учасниками підбору, підготовки та фінансування- подорожей бійців до Сирії та Іраку. Справи цих трьох осіб були передані до судів за ст. 258³, 258⁵ (ФТ), 263 та 358 КК 30 листопада 2015 р., і судові розгляди тривають. Обвинувальний акт стосується трьох осіб, обвинувачених у вчиненні злочинів за ч. 1 ст. 258³, та ч. 2 ст. 258⁵ КК. У цій справі, за допомогою паралельного фінансового розслідування, СБУ отримано докази щодо коштів, отриманих обвинуваченими для фінансування поїздок і проживання іноземних терористичних бойовиків (ІТБ) (включаючи орендну плату, придбання фальшивих паспортів, авіаквитків, харчових продуктів тощо). Організаторам інших логістичних центрів були пред'явлені обвинувачення у вчиненні інших злочинів (див. Основне питання 9.5), але не ФТ. В ході фінансового розслідування стосовно них було встановлено, що вони не надавали, не збирали та не отримували кошти, пов'язані з тероризмом.

351. Протягом вказаного періоду, сімнадцять «транзитних пунктів» (тобто квартир або резиденцій) було виявлено на території України, які використовувалися для тимчасового розміщення ІТБ ІДІЛ в Україні. Вони були закриті та шістдесят дев'ять осіб було арештовано СБУ (п'ятнадцять з яких перебували у розшуку Інтерполу). Було вилучено велику кількість готівки, яка, як кажуть, призначалась для ІДІЛ. Банківські платіжні картки, зброя, носії інформації з інструкціями щодо виробництва саморобних вибухових пристроїв були серед знайдених та вилучених речей у осіб. Паралельні фінансові розслідування виявили, що підозрювані ІТБ самостійно фінансували свою діяльність.

352. Українські органи влади застосували інші важливі заходи кримінального характеру щодо решти груп, які в різний спосіб включають інші злочини в Україні (відповідно до розділів IX, XIV та XV КК), а також екстрадицію та депортацію. Подальші подробиці наведені нижче в розділі про альтернативні заходи. СБУ продовжує активно контролювати понад 900 інших осіб, з огляду на злочини ФТ.

353. Як зазначено в додатку до ТВ, існує ще певна невизначеність щодо того, чи всі аспекти фінансування поїздок в цілях тероризму охоплюються чинним законодавством. Влада вважає, що вони можуть успішно переслідувати організацію та рух ІТБ згідно з ст. 258³ КК. Незалежно від результатів цієї справи, Україні настійно рекомендується ратифікувати (і згодом імплементувати) Додатковий протокол до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму з метою забезпечення того, щоб усі аспекти міжнародних стандартів щодо ІТБ були впроваджені в українське законодавство.

354. У 2016 році були пред'явлені обвинувачення французькому громадянину у незаконному поводженні та спробі контрабанди зброї, боєприпасів та вибухових речовин, а також участі у підготовці терористичного акту. СБУ визнало, що підозрюваний, який мав радикальні настої, вступив у змову з особами на території Франції для здійснення терористичного акту і поїхав до України для придбання зброї, боєприпасів та вибухових речовин, незаконно використовуючи власні кошти. СБУ використало спеціальні слідчі методики для затримання підозрюваного під час безпосереднього ним вчинення контрабанди зброї за межі України. Було проведено паралельне фінансове розслідування, яке передбачало широке формальне та неформальне співробітництво з іноземними колегами. Обвинувачення за ФТ не було пред'явлено, оскільки не було виявлено жодних доказів того, що фінансування відбулося в Україні.

355. ПФР щоденно аналізує повідомлення про фінансові операції, пов'язані з підозрами у ФТ, отримані від СПФМ, а також отримані у формі інформації від ПО. Крім того, розслідування ФТ здійснюється на основі щоквартального стратегічного аналізу. З 2014 по 2016 рр. СБУ зверталась за допомогою до ПФР 171 раз щодо підозр у ФТ. ПФР отримує інформацію про підозри щодо ФТ від інших державних органів. Зокрема, протягом зазначеного періоду було отримано 9 повідомлень від ГПУ.

356. Більшість матеріалів ПФР направляються безпосередньо до СБУ. СБУ визначає пріоритети всіх переданих матеріалів ПФР щодо ФТ. Протягом 2014 та першої половини 2016 року ПФР підготував та надіслав 124 матеріали, що виникли в результаті проведеного ним аналізу. Ці матеріали містять аналіз тих підозрілих фінансових транзакцій, що пов'язані з підозрою в тероризмі, з яких 17 були конкретно пов'язані з підозрами щодо ФТ. Надіслані матеріали також містять результати оперативного та

стратегічного аналізу всієї інформації, яка міститься в базах даних ПФР, що може вказувати на ФТ. ПФР також передав до СБУ всі повідомлення про підозрілі транзакції щодо ФТ, отримані ним протягом відповідних років, що виникають з можливим співпадінням із списками ООН. Після їх розгляду всі вони виявилися помилковими, після перевірок СБУ. Тому вони не були релевантними для цілей ідентифікації розслідувань ФТ.

357. ПФР також виділив у своїх аналізах можливі питання ФТ стосовно деяких НПО та передав ці матеріали до СБУ. У 2014 році 6 матеріалів, переданих ПФР, містили інформацію про фінансові операції, пов'язані з НПО. СБУ було взято один узагальнений матеріал, що стосувався НПО і розпочато по ньому розслідування. Рахунки були арештовані за рішенням суду, і досудове розслідування все ще триває. У 2015 році 7 узагальнених матеріалів охоплювали НПО. СБУ розглядає 2 узагальнених матеріали у кримінальному провадженні за підозрою у ФТ. Досудове розслідування також триває. У 2016 році 2 узагальнених матеріали, які було передано до СБУ містили інформацію про фінансові операції, що проводились НПО. По обох із них проводяться досудові розслідування і рахунки були арештовані за рішеннями суду.

358. Оцінювачам повідомили, що Державною прикордонною службою надсилались у 2015 та 2016 рр. повідомлення до СБУ стосовно потенційних злочинів за ст. 285-285⁵. На основі цих повідомлень СБУ вносило інформацію до ЄДР досудових розслідувань та відкривало кримінальні провадження. Хоча СБУ на регулярній основі інформує прикордонні органи про розшукуваних осіб (прикордонним органам було повідомлено імена 5 осіб, розшукуваних за ФТ), вбачається, що жодні ФТ розслідування (окрім справ щодо ІТБ), які стосуються діяльності прикордонних органів, не закінчились кримінальним переслідуванням. Органи повідомили, що ніхто із зазначених осіб кордон не перетинав.

Розслідування ФТ: інтеграція та підтримка в національних стратегіях

359. Українські органи повідомили, що Указом Президента України у квітні 2013 року було затверджено антитерористичну стратегію на 2013-2020 роки – «Концепцію боротьби з тероризмом», яка передбачає впровадження ряду заходів. План щодо впровадження стратегії було затверджено у 2013 році. Незважаючи на те, що стратегія передувє зміні профілю ризику України у 2014 році, вона спрямована на подолання тероризму як серйозної загрози для міжнародного миру та безпеки і тому її цілі залишаються актуальними. З 2014 року застосування заходів стратегії посилилось.

360. Стратегія визначає шість основних цілей: (1) запобігання терористичній діяльності; (2) виявлення і припинення терористичної діяльності; (3) усунення та мінімізація наслідків терористичної діяльності; (4) інформаційне, наукове та інше забезпечення боротьби з тероризмом; (5) міжнародне співробітництво з питань боротьби з тероризмом; (6) забезпечення національної координації боротьби з тероризмом. Як частину другої цілі «виявлення і припинення терористичної діяльності» стратегія включає виявлення джерел ФТ та осіб, груп та організацій, чії дії спрямовані на підготовку або вчинення терористичних актів.

361. Як зазначено у Ключовому питанні 9,2 розслідування ФТ інтегровані та використовуються для підтримки антитерористичних розслідувань. Послідовні плани дій з ПВК/ФТ незмінно містять заходи щодо покращення якості ФТ розслідувань. Проте відповідні органи влади визнали, що не було розглянуто питання про те, чи повинна Україна надавати будь-які кандидатури щодо включення до санкційних списків ООН стосовно ключових гравців, затриманих в контексті організації транснаціональних мереж ІТБ⁵³.

Ефективність, пропорційність та переконливість санкцій

362. Як зазначено вище, обвинувальний акт стосовно ФТ розглядається в судах, але ще не призвів до засудження. Існує певна занепокоєність, яку висловлюють органи щодо невідповідності вироків у

⁵³ Органи зазначили, що після перебування місії Україна подала інформацію про 3 осіб для включення відповідно до Резолюції РБ ООН 1267, пов'язаної з ІДІЛ/Аль-Каїдою.

регіонах у загальних справах з тероризму. Деякі вказівки Верховного Суду щодо призначення покарання за злочини, передбачені ст.ст. 285-285⁵, повинні розглядатися в поєднанні з відповідною підготовкою суддів, для забезпечення більшого ступеню послідовності. Це також буде корисним для тих справ, що відносяться до статті 285⁵ КК стососовно міжнародного тероризму, які в даний час розглядаються.

Альтернативні засоби, які використовуються, якщо засудження за ФТ неможливо (наприклад, припинення)

363. Що стосується успішних операцій із закриття 17 транзитних точок ІДІЛ, то було засуджено 10 прихильників ІДІЛ (у випадках, коли неможливо було довести ФТ злочини) за інші злочини, що підпадають під юрисдикцію українських судів. Вони пов'язані з ст. 255 КК (створення злочинної організації з метою вчинення тяжкого злочину/керівництво або участь в такій організації), 258³ КК (незаконне поводження з зброєю, боєприпасами та вибуховими речовинами) та ст. 263 КК (незаконне поводження зі зброєю, боєприпасами та вибуховими речовинами). Одну особу було визнано винною на підставі ст. 258¹ та засуджено до 5 років позбавлення волі, а 4 особи засуджені за ст. 263³ до 3 років позбавлення волі та 1 особу також до трьох років позбавлення волі із випробувальним терміном. 5 особам, які перебувають під вартою, пред'явлено обвинувачення за ст. 255-263 КК. Судовий розгляд триває.

364. Зрозуміло, що під час виїзної місії щодо 18 інших осіб проводилось досудове розслідування СБУ за вчинення злочинів, передбачених ст. 258³ (яка на думку самих органів повністю покриває фінансування поїздок в цілях тероризму), ст. 263 (незаконне поводження з зброєю, боєприпасами та вибуховими речовинами), ст. 332 (незаконне переміщення через державний кордон), ст. 333 (порушення процедур міжнародного перевезення товарів, що підлягають експортному контролю) та ст. 358 (використання підроблених документів, що засвідчують особу) КК. СБУ було відкрито 18 кримінальних проваджень: щодо 15 осіб, триває досудове розслідування; 3 особи визнано винними за ст. 332 КК і засуджено до 8 років позбавлення волі.

365. 15 ІТБ, які перебувають у розшуку Інтерполу за злочини, вчинені за межами України, було передано до ГПУ для екстрадиційних процедур та утримання під вартою. 38 інших іноземців було депортовано з України.

Висновки

366. СБУ провела значну слідчу діяльність щодо міжнародного тероризму в контексті руху ІТБ по всій території України. Незважаючи на те, що розслідування руху ІТБ ще не закінчилось завершеними судовими справами, експерти оцінили важливість кроків, які наразі були здійснені українськими органами влади у цій важливій сфері. Залишаються занепокоєння щодо швидкості, з якою проводяться як відповідні розслідування, так і передаються обвинувальні акти. **Україна досягла середнього рівня ефективності для БР 9.**

Безпосередній результат 10 (Превентивні заходи щодо ФТ та фінансові санкції)

Застосування санкційних списків ООН

367. Україна має широку та надійну законодавчу та інституційну базу для ідентифікації та включення осіб або організацій відповідно до ЦФС за ФТ. Що стосується встановлення цілей для включення відповідно до санкційних режимів Резолюції 1267/1989 та 1988, СБУ активно моніторить територію України для виявлення діяльності осіб, пов'язаних з ІДІЛ, які з 2014 року представляють зростаючий ризик. Не зважаючи на те, що СБУ успішно викрила діяльність чотирьох транснаціональних логістичних мереж ІДІЛ та ліквідувала ряд пунктів передачі, які використовувалися для тимчасового розміщення іноземних терористичних бойовиків (див. БР. 9), на момент перебування місії не було

внесено жодних пропозицій щодо включення Комітетом⁵⁴ ООН 1988 відповідно до Резолюції 1267/1989. Група з оцінки вважає, що органи влади ще не повністю усвідомили корисність санкцій як потужного інструменту для запобігання фінансуванню тероризму, віддаючи перевагу здійсненню правоохоронних заходів. Україна не включила осіб або організацій, які відповідають критеріям для включення до списку відповідно до Резолюції Ради Безпеки ООН 1373, за власним бажанням, або на запит іншої країни. Проте, включення були здійснені за власним бажанням України у рамках другого правового механізму України для включення, а саме Закону «Про санкції» (див. Р.6) щодо санкційного режиму, який не пов'язаний з ФТ. Це дозволяє зробити висновок, що, у разі необхідності, Резолюція 1373 Ради Безпеки ООН може бути ефективно застосована.

368. Україна застосовує ЦФС за ФТ без затримки. Відповідно до Базового Закону, у випадку введення нових санкцій ООН згідно з Резолюцією РБ ООН 1267, МЗС повинно повідомити ПФР про будь-які нові включення протягом 5 робочих днів, після чого ПФР повинно опублікувати ці зміни протягом 3 робочих днів після отримання. Незважаючи на те, що ця потенційна прогалина значно перевищує вимогу щодо застосування «без затримки», як того вимагають Стандарти ФАТФ, на практиці ПФР щоденно здійснює моніторинг веб-сайту ООН, а Постійне представництво України при ООН в Нью-Йорку в той же день повідомляє про зміни. В той же час, СПФМ, опитані групою з оцінки, були обізнані з онлайн-ресурсами ПФР, де щоденно складаються списки ООН та внутрішні списки. Цей аспект української системи санкцій виглядає дуже ефективним.

369. Як зазначено в Р.6, українське законодавство щодо санкцій ООН не охоплює всіх вимог Стандартів ФАТФ. Ряд технічних недоліків негативно впливає на ефективність режиму ЦФС. Зобов'язання щодо заморожування не поширюється на усіх фізичних та юридичних осіб, а лише на СПФМ (див. критерій 6.5(a)). Критично, зобов'язання щодо заморожування покладається на зупинення операції, учасником якої є особа або бенефіціар, яка є включеною особою чи установою до списку. СПФМ не зобов'язані заморожувати усі кошти або інші активи, що належать або контролюються включеними особами або організаціями, які не пов'язані з конкретною операцією (див. критерій 6.5(b)). Неясно також, яким чином здійснюється заморожування коштів або інших активів, отриманих або генерованих коштами або іншими активами, що належать або контролюються прямо або опосередковано включеними особами, а також кошти або інші активи осіб і установ, які діють від імені або за дорученням включених осіб або установ. (див. критерій 6.5(b)). Крім того, Україна не забороняє своїм громадянам або будь-яким особам та установам в межах її юрисдикції робити доступними кошти або інші активи, економічні ресурси або фінансові чи інші пов'язані послуги, на користь включених осіб або установ (див. критерій 6.5(c)).

370. Незважаючи на ці технічні недоліки, фінансові установи і ВНУП усвідомлюють свої зобов'язання щодо ЦФС. Усі банки, з якими проводили зустрічі оцінювачі, пояснили, що їх співробітники відповідальні працівники використовували програмне забезпечення, яке автоматично здійснює моніторинг усіх вхідних і вихідних операцій імен та осіб, перерахованих в списку ООН. Що стосується внутрішнього санаційного списку України, всі установи вказали, що вони регулярно отримують оновлення від ПФР і в змозі робити негайні зміни в механізмі їх відбору. Інші фінансові установи та ВНУП, з якими оцінювачі проводили консультації, звертають свою увагу як на міжнародні, так і на внутрішні санкції. Тим не менш, багато з них покладаються на пошук з відкритих джерел для забезпечення того, що їх діяльність не буде обслуговувати включених осіб або установ. Такий підхід не є системним.

371. Фінансові установи були в змозі надати численні приклади в яких фінансові операції були тимчасово зупинені та були передані до ПФР і СБУ в формі повідомлень про підозрілі фінансові операції. Переважна більшість із зазначених справ стосувалась помилкового співпадіння через розбіжності в транслітерації імен. Проте, два банки пригадали, що протягом звітного періоду, операції були постійно заблоковані, тому що відповідальні працівники виявляли зв'язок із списками ООН щодо включених осіб з Саудівської Аравії та Пакистану, відповідно. Хоча органи не змогли надати подальшу

⁵⁴ Органи зазначили, що після перебування місії Україна подала три особи для включення відповідно до Резолюції РБ ООН 1267, пов'язаної з ІДІЛ/Аль-Каїдою.

інформацію про результат цих двох справ. Не зрозуміло, чи ці кошти і надалі заморожені. За інформацією органів, на сьогодні в Україні не здійснено жодного замороження коштів або активів відповідно до режиму ЦФС за ФТ.

372. НБУ, НКЦПФР і Нацкомфінпослуг (які разом здійснюють нагляд за фінансовим сектором) здійснюють контроль за дотриманням зобов'язань щодо ЦФС в рамках своїх планових виїзних перевірок у сфері ПВК/ФТ. Вони вважають, що фінансові установи мають високий рівень розуміння ФТ. Жоден із цих наглядачів не виявив жодних порушень щодо ЦФС. Не ясно, як інші наглядові органи контролюють дотримання списків ФТ СПФМ, за якими вони здійснюють нагляд. Достатнє керівництво було надано СПФМ стосовно ЦФС, пов'язаних з ФТ. Типологічні дослідження публікуються щороку на веб-сайті ПФР, де окремі розділи охоплюють типології ФТ. У розділі «Виявлення фінансових операцій» на веб-сайті ПФР міститься відповідна інформація про те, як виявляти підозрілі фінансові операції щодо ризиків ФТ та ЦФС. Співробітники ПФР та наглядачі постійно підтримують зв'язок із СПФМ через спеціальну телефонну лінію. Тренінговий центр ПФР та інші навчальні заклади спільно з державними регуляторами проводять тренінги для СПФМ, зокрема, щодо виявлення ризиків, пов'язаних з ФТ та ЦФС.

Неприбуткові організації

373. У звіті НОР та в Огляді неприбуткового сектору 2016 р., Україна визначає НПО однозначно вразливими до використання їх незаконними фінансовими установами та для ФТ. За інформацією з обох звітів, загроза міжнародного тероризму, у поєднанні з широким використанням готівки створила середовище, в якому НПО можуть бути використані незаконними фінансовими установами або від їх імені, або можуть створюватись в якості фіктивних організацій, єдиною метою яких є рух коштів під приводом надання благодійної допомоги. Однак, розуміння пов'язаних ризиків могло б бути кращим від проведення більш глибокого аналізу. Класифікація ризиків, яка використовується ДФС як основа для моніторингу сектору, надмірно зосереджена на тому, чи НПО неналежним чином використовуються в комерційних цілях, що також суперечить повному розумінню ризику ФТ. СБУ зумла чіткіше пояснити, чому благодійні організації становлять значний ризик для ФТ, однак це розуміння не було повідомлено іншим органам влади, приватному сектору чи НПО сектору. Крім того, з нещодавнім впровадженням Реєстру НПО, на весь сектор поширюється обов'язок перереєстрації, який, на думку органів влади, дозволив ідентифікувати «сплячі» НПО та підвищили надійність статистики. Проте в цьому перехідному періоді, на основі наявної статистики, важко сформулювати чітке уявлення про сферу діяльності сектору НПО, його різних категорій та розмірів.

374. Деякі співрозмовники також відзначили величезну кількість неприбуткових організацій в країні як самостійний фактор ризику. Коли попросили провести загальну оцінку, деякі органи підрахували, що до чверті усіх зареєстрованих НПО було створено без чіткої правової мети. Коли на них натиснули, вони визначили, що ці НПО «створювались для незаконних цілей», як фактор ризику ФТ, але не змогли нічого більш детально пояснити.

375. ПФР організовано проведення декількох інформаційно-роз'яснювальних заходів, які конкретно спрямовувалися на підвищення обізнаності щодо ризиків, пов'язаних з НПО самого сектору НПО та СПФМ. Фінансові операції, пов'язані з кредитуванням або отриманням коштів НПО, підлягають обов'язковому звітуванню СПФМ. СПФМ не можуть або не розрізняють серед клієнтів НПО тих, які становлять підвищений ризик, та тих, чії операції виявляються законними або прозорими. Триваючий огляд сектору, який протягом останніх кількох років позбавив багатьох НПО свого статусу як такого, ймовірно, підриває здатність приватних установ розуміти цю клієнтську базу. Під час проведення консультацій в ході виїзної місії всі установи приватного сектору зазначали, що вони застосовували посилені заходи перевірки клієнта до клієнтів НПО, або вирішували не обслуговувати їх взагалі через високий ризик ФТ у секторі. Проте вони не змогли назвати додаткові критерії, які б характеризували ризикованого клієнта НПО. Незважаючи на те, що приватний сектор має бути високо оцінений за чітке виконання вимог, наданих органами влади, група з оцінки з цих інтерв'ю виявила, що необхідна подальша інформаційно-роз'яснювальна робота, особливо, якщо СБУ має можливість поділитися типологіями, пов'язаними з ФТ. Крім того, необхідно вдосконалити реалізацію РОП, з метою забезпечення того, що сектор НПО був захищений від зловживання тероризмом, не порушуючи чи не заважаючи законній благодійній діяльності.

Позбавлення активів та засобів ФТ

376. Кількість активів та засобів, пов'язаних з ФТ, арештованих органами, зазначена нижче.

Таблиця 15: Кошти, пов'язані з ФТ, зупинені ПФР, арештовані та конфісковані ПО

	УМ, пов'язані з ФТ, направлені ПФР до ПО	Майно, заморожене ПФР		Арештоване майно		Конфісковане майно	
	Справи	Справи	Сума (EUR)	Справи	Сума (EUR)	Справи	Сума (EUR)
2014	13	2	3, 836	-	-	-	-
2015	6	3	85, 360	-	80, 534	-	-
2016	4	1	2, 424	-	1 389, 313	-	-
I кв 2017	1	0	0	-	-	-	-

377. ПФР заблокував загальну суму у розмірі 91 620 EUR на рахунках, відкритих банками у 6 різних справах. Ці кошти в кінцевому підсумку були арештовані ПО. Загалом, ПО арештували 1 469 847 EUR в справах щодо ФТ. Кількість справ, яких стосується ця цифра, є незрозумілою. Як зазначалося в основному питанні 9.2. СБУ арештувала великі суми готівки відносно 4 транснаціональних логістичних мереж ІДІЛ, що діяли в Україні. Дані про конфіскацію не були надані. Як також зазначено у БР 9, СБУ вилучено засоби (банківські платіжні картки, зброю, носії інформації з інструкціями щодо виробництва саморобних вибухових пристроїв) з 4 мереж.

Відповідність заходів загальному профілю ризику ФТ

378. Як зазначено вище, українська влада та учасники приватного сектору приділяють пильну увагу національним та міжнародним санкційним спискам. Дійсно, рівень обізнаності про санкції та їх застосування зріс у зв'язку із конфліктом на Сході країни. Це відповідає ризикам ФТ, викладеним в Звіті НОР.

379. Проте ефективність застосування практично нейтралізується розмірами та обсягами тіньової економіки України та широким використанням готівки для здійснення комерційних операцій. Створення фіктивних компаній є звичайним явищем, і схеми ВК через міжнародні кордони є складними та добре підтвержені документально місцевими організаціями громадянського суспільства, а також міжнародними контрольними групами. Ці чинники збільшують рівень ризику України стосовно ухилення від санкцій. Міжнародні суб'єкти, які прагнуть використовувати Україну як транзитну юрисдикцію від імені санкціонованих фізичних та юридичних осіб, можуть використовувати таке саме дозволене середовище, яке передбачає високий рівень державної корупції та створення фінансових схем у внутрішньому контексті.

Висновок

380. Українські органи, фінансові установи і ВНУП обізнані і як видається ефективно виконують відповідні зобов'язання, пов'язані з санкційними списками щодо ФТ. Органам також слід віддати належне за надані ними керівництва фінансовим установам і ВНУП стосовно їх зобов'язань щодо санкцій, у тому числі шляхом реалізації рекомендацій щодо відповідних резолюцій РБ ООН, які охоплюють питання ФТ. Проте технічні недоліки, зазначені у Р.6, стосовно обсягу коштів та інших активів, які можуть бути заморожені підбивають ефективність санкційного режиму України.

381. Хоча СБУ розуміє ризику, які становить сектор НПО, вона не поширює знання більш детального розуміння сектору, серед інших органів та приватним сектором. Більш глибокі дослідження можуть бути проведені щодо різних загроз, типологій та вразливостей окремих категорій НПО, з метою розробки РОП для захисту НПО від ФТ. На даний час, нагляд ДФС в основному орієнтована на питання податків і лише в певній мірі надає пріоритетності ризикам, пов'язаним з ФТ. ПФР встановив ефективні канали комунікації з фінансовими установами та ВНУП та розглядає ризику ФТ у секторі в контексті навчань, що проводяться для СПФМ, у цьому відношенні надається лише обмежене офіційне

керівництво. Приватний сектор, як вбачається, розглядає усіх клієнтів НПО як клієнтів високого ризику ФТ в контексті обов'язкового звітування про операції НПО за ст. 15 Базового Закону. **Україна досягла середнього рівня ефективності БР 10.**

Безпосередній Результат 11 (Фінансові санкції за фінансування розповсюдження зброї масового знищення)

382. Незважаючи на те, що органи України зазначають, що країна не має формальних торговельних відносин з Іраном або КНДР (і не видано жодної експортної ліцензії та не здійснено запит на її отримання відносно цих країн), як виробник товарів подвійного використання, хімічних речовин та зброї, Україна може піддаватися ризикам фінансування розповсюдження, які становлять прямий фактор⁵⁵ ризику фінансування розповсюдження. У цьому контексті, в країні, як видається, розроблено складну інституційну структуру для заборони товарів, які можуть бути експортовані або переміщені через Україну незаконними суб'єктами та розповсюджувачами зброї масового знищення або від їх імені. Органи України мали можливість продемонструвати ефективну співпрацю між органами митного та експортного контролю, а також їх співпрацю із службами безпеки. Органи України також продемонстрували обізнаність та розуміння ризику фінансування розповсюдження. Україна активно сприяла зобов'язанням щодо звітування відповідно до Резолюцій РБ ООН про нерозповсюдження зброї масового знищення, шляхом подання звітів про їх виконання до відповідних комітетів ООН.

383. Органи України надали кілька випадків успішного перешкоджання незаконним поставкам, пов'язаним з юрисдикціями підвищеного ризику, включаючи Іран. Перший випадок, який був оприлюднений в українських та міжнародних ЗМІ, стосувався незаконної поставки зброї з аеропорту Жуляни. СБУ та митниця пояснили, що під час регулярного відправлення літака до Ірану, вони відкрили три контейнери, які не були задекларовані. Під час подальшого розслідування, вони встановили, що вмістом контейнерів були незареєстровані протитанкові керовані ракети третьої країни виробника. Органами України було конфісковано зброю відповідно до Резолюції РБ ООН 2231, яка встановлює обмеження щодо продажу зброї Ірану. ДФС також представила групі з оцінки приклади двох справ, коли органи влади вилучали заборонені хімічні речовини, які були доставлені до Чорноморського порту Одеси. У лютому 2017 р. та березні 2015 р., відповідно, митні органи під час перевірки вхідних вантажів, відкрили вантажі контрольованих прекурсорів, які мали фіктивні етикетки, позначені в митних документах. Вантаж, позначений як такий, що містить заборонені товари, був доставлений з китайської адреси. У обох випадках порушено кримінальні справи за порушення митного кодексу України. Проте, не було надано жодної інформації стосовно результатів цих справ, або, чи органи оцінили, що ці хімічні речовини були призначені для використання в контексті розповсюдження зброї масового знищення як в Україні, так і в межах другої юрисдикції.

384. Незважаючи на ці успіхи, зусилля, спрямовані на пом'якшення ризиків розповсюдження ЗМЗ, ускладнюються тим, що контроль зовнішніх кордонів України залишається слабким, особливо у східній частині України. Державна прикордонна служба та митниця як видається, мають обмежені ресурси і недостатню кількість працівників, та стикаються з труднощами у виконанні своїх обов'язків. Крім того, на основі обговорень проведених під час місії, група з оцінки сформулювала думку про те, що розуміння галузевих обмежень, які вимагаються останніми Резолюціями РБ ООН, особливо в контексті КНДР, було значно слабкішим. Можливо це тому, що органи ще не повністю імплементували вимоги, передбачені Резолюціями РБ ООН, що пов'язані з ЦФС.

⁵⁵ Група з оцінки приділила особливу увагу експортним контролям та переміщенню контрольованих товарів внаслідок профілю ризику України та необхідності пояснення нещодавніх Резолюцій РБ ООН, спрямованих на КНДР, які виходять за рамки традиційного визначення фінансування розповсюдження. В контексті КНДР встановлено чіткий зв'язок між наявними грошовими потоками та ядерною програмою цієї країни. Команда з оцінки не брала до уваги заходи, що були вжиті ООН після виїзної місії.

Виконання без затримки

385. Що стосується фінансового аспекту боротьби з розповсюдженням ЗМЗ, відповідно до БР 10, режим ЦФС, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження ґрунтується на двох механізмах передбачених, відповідно, Базовим Законом та Законом «Про санкції». Як зазначено у БР 10, вбачається, що наявні механізми забезпечують те, що зміни до списків ООН вносяться до національного законодавства та доводяться до відома СПФМ без затримки. Однак, недоліки, встановлені у Р.7, які висвітлені у Додатку до ТВ ймовірно мають вплив на ефективність режиму ЦФС, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження в Україні. Зокрема, частково дублюючі та складні правові бази обмежують обсяг зобов'язань щодо заморожування та не передбачають чітку заборону надавати активи особам або установам, внесених до списку, як це вимагається Стандартами ФАТФ.

Ідентифікація коштів чи інших активів та перешкоджання особам або установам, внесеним до санкційного списку здійснювати або виконувати фінансові операції, пов'язані з розповсюдженням ЗМЗ

386. Органи України повідомляють, що в країні не виявлено жодних випадків фінансування розповсюдження. Реалізація зобов'язань скринінгу, пов'язаних з розповсюдженням ЗМЗ, не призвела до «успіху». Жодного повідомлення про підозрілу операцію відносно розповсюдження ЗМЗ або ФР не було надано. Не було проведено жодних розслідувань та переслідувань щодо фінансування розповсюдження, у тому числі щодо виявлення незаконних поставок, згаданих у Ключовому питанні 11.1. Не зважаючи на наявні механізми обміну інформацією, на практиці, здійснюється не значне співробітництво між органами експортного контролю, митними органами та іншими компетентними органами (інші ПО, ПФР, наглядові органи) при виконанні Резолюцій РБ ООН щодо боротьби з фінансуванням розповсюдження. Під час зустрічей, наглядові органи не продемонстрували конкретного розуміння зобов'язань Резолюції РБ ООН, які виходять за межі скринінгу внесених до переліку осіб та установ.

387. Українська готівково-інтенсивна економіка та широкомасштабна діяльність компаній-оболонк, а також обмежена ефективність заходів належної перевірки клієнта, пов'язаних з ідентифікацією бенефіціарної власності, збільшують ризики ухилення від ЦФС та підривають ефективність спроможності України виявляти складні, багаторівневі структури платежів, пов'язані з фінансуванням розповсюдження, або розкривати залучення санкціонованих фізичних та юридичних осіб. Це може загалом негативно вплинути на ефективність режиму експортного контролю. Здатність органів перехоплювати незаконні товари також залежить від наявності фінансових даних та інших даних щодо операцій. Органи не можуть це зробити, якщо готівка використовується для здійснення комерційних операцій. Цей фактор особливо важливий у контексті незаконної торгівлі зброєю.

388. Органи вказують на те, що ухилення від санкцій є одним з питань, що обговорюються в рамках Міжвідомчої експертної робочої групи з питань протидії розповсюдженню зброї масового знищення, тероризму та захисту інфраструктури при Національному інституті стратегічних досліджень. Аналітичні дослідження щодо протидії розповсюдженню ЗМЗ широко охоплюються Національним інститутом стратегічних досліджень.

Розуміння та відповідність фінансових установ та ВНУП зобов'язанням цільових фінансових санкцій, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження

389. Як обговорювалося в рамках БР 10, фінансові установи та ВНУП України, з якими зустрічалась група з оцінки, усвідомлювали свої зобов'язання щодо відстеження осіб та установ, які підлягають санкціям, накладеним згідно з відповідними Резолюціями РБ ООН, пов'язаними з фінансуванням розповсюдження. Наявні механізми інформування в контексті ЦФС, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження, такі, як розповсюдження інформації та керівництво ПФР також є наявними у цьому контексті. ПФР регулярно доводить до відома СПФМ відповідну інформацію про ризики фінансування розповсюдження (включаючи Публічні заяви ФАТФ) на своєму офіційному веб-сайті. У 2016-2017

роках, Тренінговим центром ПФР було проведено різноманітні заходи для СПФМ для підвищення їх обізнаності, які охоплювали питання фінансування розповсюдження. ПФР рекомендується продовжувати тримати зв'язок з приватним сектором, зокрема, шляхом проведення нарад з органами Служби безпеки та МЗС.

Компетентні органи, які забезпечують та здійснюють моніторинг відповідності

390. Механізм забезпечення відповідності СПФМ вимогам щодо фінансування розповсюдження визначається кожним наглядовим органом у відповідних Положеннях про здійснення фінансового моніторингу. Органи зазначають, що всі наглядові органи включають перевірку зобов'язань ЦФС, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження, у їх відповідних процедурах перевірки. Жодних порушень цих вимог не було виявлено. Залишається незрозумілим, який рівень пріоритету надається для перевірки зобов'язань, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження, та в якій мірі аналіз ризиків, який міститься в програмах перевірки, включає фінансування розповсюдження. Крім того, питання ресурсів, з якими стикаються наглядові органи, як зазначено в БР 3, також впливають на ефективність моніторингу зобов'язань, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження.

Висновок

391. Органи України мають складну інституційну систему для управління транзитом контрольованих або заборонених товарів, а також для моніторингу санкціонованих установ, якщо вони були представлені конкретно справою незаконної комерційної транзакції або перевезенням вантажу. Проте, Україна, здається, має слабкіше розуміння останніх Резолюцій Ради Безпеки ООН щодо КНДР. Країна реалізує режим ЦФС, пов'язаних з фінансуванням розповсюдження, без затримки, і СПФМ, здається, добре розуміють та виконують пов'язані зобов'язання. Однак, існують важливі технічні прогалини в цих вимогах, а помірний рівень ефективності, зазначений в БР 4, може мати негативний вплив на виконання зобов'язань ЦФС. На практиці, здійснюється не значне співробітництво між органами експортного контролю, митними органами та іншими компетентними органами при виконанні Резолюцій РБ ООН щодо фінансування розповсюдження. Рівень пріоритету та обсяг ресурсів, призначених для перевірки виконання контролюючих органів зобов'язань з фінансуванням розповсюдження, незрозумілий. Особливі ризики, з якими стикається Україна (поширеність готівкових коштів та повсюдне використання фіктивних компаній) можуть сприяти ухиленню від санкцій. **Україна досягла середнього рівня ефективності БР 11.**

РОЗДІЛ 5. ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ

Ключові висновки та Рекомендовані дії

Ключові висновки

- Розуміння ризиків усіма секторами, що викладені в Базовому Законі та в звіті НОР в цілому було гарним. Проте, серед небанківського сектору, більш широкі типології такі, як: ІТБ, кеш-кур'єри, та ризики окремих секторів переважно не враховані.
- Процеси НПК є послідовними в усіх частинах приватного сектору. У разі допущення виключень для операцій низької вартості, НПК часто проводиться у будь-якому випадку. Проте, здійснення відповідних заходів НПК гальмується через недоліки законодавства, що пов'язані із строком давності публічних діячів.
- Процедури, здійснені приватним сектором, окрім банківських установ, не виявилися ефективними щодо верифікації кінцевого бенефіціарного власника (КБВ) юридичної особи. Це пов'язано з тим, що проведені процеси включають в себе порівняння даних, які були надані клієнтом, порівняно з даними, що знаходяться в Єдиному державному реєстрі («ЄДР»), який не є надійним джерелом інформації, як було підтверджено багатьма опитуваними.
- Процедури звітування до ПФР в цілому добре зрозумілі приватному сектору. Однак, СПФМ не зосереджуються на звітуванні про підозрілі операції та, вбачається, що звітування переважно здійснюється на основі конкретних показників, згідно з Базовим Законом. Серед СПФМ-небанків, вбачається, що фактичні рівні звітування є дуже низьким.
- Адекватні заходи для запобігання розголошенню інформації не завжди мали місце за межами банків. Небезпека розголошення інформації персоналом адміністрації, про те що він надав інформацію про підозрілу фінансову транзакцію та/або пов'язану з нею особу відповідальному працівнику з питань фінансового моніторингу, як правило, не визнається СПФМ.

Рекомендовані дії

- Наглядом органам та/чи ПФР необхідно розширити свої навчальні процедури для СПФМ, метою яких буде забезпечення розуміння, що саме слугує основою факторів ризику та сприяти застосуванню ними РОП до процедур у сфері ПВК/ФТ.
- Наглядом органам та/чи ПФР необхідно розширити свої навчальні режими до СПФМ щодо окремих ризиків, що стоять перед кожним сектором, а також більш загальних загроз щодо управління доходами, одержаними злочинним шляхом резидентами України та не публічними діячами.
- Органи повинні забезпечити, щоб усі фінансові установи та ВНУП застосовували адекватні конкретні заходи по відношенню до публічних діячів відповідно до Рекомендацій ФАТФ.
- Органи повинні забезпечити, щоб усі фінансові установи та ВНУП застосовували адекватні конкретні заходи по відношенню до нових технологій.
- Органи влади повинні продовжувати свою освітню методично-роз'яснювальну діяльність щодо усіх фінансових установ та ВНУП та розширювати навчальну програму, щоб покривати специфічні ФТ загрози та вразливі місця.
- Органи влади повинні продовжувати роботу з фінансовими установами та ВНУП, для збільшення звітування про підозрілі фінансові операції та підвищення якості повідомлень про підозрілі операції. Слід також враховувати співвідношення затрат, що здійснюються СПФМ на обов'язковий фінансовий моніторинг та вигоду від такого звітування.

Технічні недоліки (перераховані в додатку до ТВ) стосовно запобіжних заходів мають бути усунені.

392. Безпосереднім Результатом оціненим та розглянутим у цьому розділі є БР 4. Рекомендаціями, що є відповідними для оцінки ефективності в рамках цього розділу є Р 9-23.

Безпосередній Результат 4 (Запобіжні заходи)

393. Банківський сектор становить більшу частину сектору фінансових послуг в Україні. За результатами Національної оцінки ризиків було встановлено, що довіра населення до банківської системи погіршилась за останні роки, що, як вбачається, призвело до стрімкого зростання кількості установ, які надають послуги з переказу коштів, які задовольняють потреби переказу готівки без необхідності встановлення банківських відносин. У 2013 році, НБУ видав ліцензії 5-ом установам, які надають платіжні послуги і в 2016 році було 19 установ для провадження такої діяльності. Оскільки кожного року цей сектор зростає на 50 %, він стає більш вагомим для фінансового сектору України.

394. Зустрічі з приватним сектором та огляди статистичної інформації, наданої державними органами, показують, що надання фінансових послуг в Україні переважно здійснюється для резидентів України. Міжнародний бізнес складає дуже малу частину від загальної клієнтської бази та залишається як правило в межах компетенції великих фінансових установ.

395. Однією із найбільш важливих загроз на думку приватного сектора, крім корупції, є розмір тіньової економіки. Багато ліцензованих чи зареєстрованих фінансових установ та ВНУП зазначили, що ВК, буде здійснюватися через сектор тіньової чи сірої економіки, який було визнано істотним та відносно легкодоступним.

Розуміння ризиків ВК/ФТ та зобов'язань у сфері ПВК/ФТ

396. Стаття 6(4) Базового Закону вимагає, щоб СПФМ кваліфікували деяких клієнтів, як таких, що становлять собою високий ризик, до яких, зокрема, належать:

- Публічні діячі;
- Юридичні особи з країн, що не застосовують Стандарти ФАТФ;
- Певні міжнародні установи; та
- Особи, щодо яких були застосовані санкції.

397. Усі СПФМ, які були опитані, розуміють їх обов'язки відповідно до Базового Закону та додаткові заходи, які від них вимагаються згідно з Законом, були послідовно застосовані для клієнтів, які відповідають критерію статті 6(4)

398. Більшість СПФМ, з якими зустрічались експерти групи з оцінки були задіяні в процес проведення НОР, та продемонстроване оцінювачами розуміння в цілому було добрим щодо більшості СПФМ, які підтримують висновки в загальних рисах. Більше того, велика частина сектору погодилися з факторами вищого ризику, які були виявлені в процесі проведення НОР та вже почали запроваджувати їх у своїх вже існуючих процедурах ПВК/ФТ. Це було підтверджено багатьма установами, що ідентифікують неприбуткові організації як високоризиковий фактор, який в даний час відсутній в Статті 6(4) Базового Закону. Таке спілкування, та прийняття приватним сектором за короткий час, коли НОР була опублікована є позитивним показником конструктивних відносин між ПФР та приватним сектором.

399. Вбачається, що банківський сектор має всебічне розуміння ризиків ВК/ФТ, з якими стикаються їх організації та продемонстрували глибоке розуміння обґрунтування кожного фактору ризику, встановленого у Базовому Законі та НОР. Більшість СПФМ поза банківським сектором були добре обізнані у зазначених питаннях, які становили вищий ризик, мали змогу продемонструвати глибоке розуміння їх правових зобов'язань та пояснили, які клієнти становлять собою підвищений ризик ВК/ФТ. Однак, у ході зустрічі, більшість із зазначених установ, зокрема менші установи не були в змозі пояснити, чому такі особи становили підвищений ризик. Наприклад, більшість установ усвідомлювали,

що не прибуткові організації повинні були класифікуватись як ті, які становлять підвищений ризик, але декілька з них розуміли, яку небезпеку становили неприбуткові організації, та які види діяльності були більш підозрілими, порівняно з іншими.

400. Крім того, дуже мало СПФМ-небанківських установ були в змозі пояснити, які специфічні ризики сектору стоять перед їх сектором, крім більш загальних загроз, з якими стикається Україна в цілому. Приклади деяких потенційних ризиків, які як очікувала група з оцінки, будуть враховані приватним сектором:

а) платіжні організації, члени платіжних систем у частині надання ними фінансових послуг щодо переказу коштів - де клієнти використовують своїх представників та контрагентів або мережі клієнтів, або де клієнти долають незрозумілі відстані до місць для переказу коштів. Крім того, як зазначено в частині «Матеріальність» Розділу 1, обсяг вхідних грошових переказів є значним. Жоден з суб'єктів приватного сектора не взяв до уваги, що це створює зростання будь-якого ризику;

б) страхування життя - де суб'єкти чи представники діють або мають намір діяти від імені клієнтів, особливо коли страхові внески здійснюються через ці треті сторони;

с) юристи - створення фіктивних компаній та, зокрема, зловживання підприємствами, створеними згідно з українським законодавством (використання фіктивних компаній було висвітлено як один із основних ризиків у НОР).

д) юристи - коли клієнт звертається за порадами з питань, що виходять за межі експертних порад, а також врахування потенційного зловживання юридичними привілеями.

401. Деякі СПФМ не документують оцінку ризиків ВК/ФТ, тоді як більшість опитаних підтвердили, що вони дійсно періодично переглядають власні критерії ризику, вони це роблять лише, коли вносяться зміни до законодавства або нормативно-правових актів, і цей процес не документується. СПФМ категоризують ризик, який ґрунтується на певних категоріях передбачених законодавством чи керівництвом, наданим від державних органів (наприклад, вид послуг, географічне місце розташування). Однак РОП, рідко враховує ризики, характерні для даного сектора чи установи.

402. Під час обговорення процесу, що здійснюється навколо оцінки ризиків ВК/ФТ, увага приділяється тим факторам, які детально описані у ст. 6(4) Базового Закону. Ст. 6(4) зобов'язує фінансові установи або ВНУП розглядати будь-якого клієнта, який відповідає будь-якому з цих критеріїв, як такий, що становить високий ризик ВК/ФТ. Окрім цього визначеного списку, лише не прибуткові організації та клієнти, які не можуть забезпечити здійснення у повному обсязі заходів НПК, розглядаються як такі, що становлять загрозу ВК/ФТ.

403. Законодавчі норми, що стосуються ПЕП, дозволяють визнати особу як ПЕП через три роки після того, як вона залишає державну посаду. Це визначення, здається, застосовується як загальноприйнята норма на практиці, і ПЕП регулярно перестають вважатись публічними особами відразу після закінчення трирічного терміну. Оскільки приватний сектор не зміг сформулювати розуміння небезпек, спричинених ПЕП, вони залишаються вразливими до експлуатації особами, які були розпізнані як ПЕП, оскільки ці особи більше не підлягають посиленому моніторингу, незважаючи на ризик, що становить ПЕП, оскільки вони не являються об'єктами посиленого моніторингу незважаючи на ризик, що залишається дуже сильним навіть після трьох років.

404. Ризики ФТ, які стоять перед сектором надання послуг з переказу коштів або цінностей, у тому числі ті, хто прагне використовувати Україну як транзитну країну або країну для повернення іноземних терористичних бойовиків добре розуміють в СБУ. Проте, сектор надання послуг з переказу коштів або цінностей вважає, що незначні суми операцій, пов'язані з їхнім бізнесом, усувають сектор від загроз ВК та, зокрема, ФТ вважаючи ці загрози як такі, що є «неможливими» для реалізації. Вбачається, що це є зручністю, яку не можна було б раціоналізувати, коли обговорювалися опубліковані та добре документовані типології. Вбачається, що розуміння приватного сектору ВК/ФТ, дуже залежить від поширення інформації регуляторами та ПО.

405. Серед приватного сектору, було гарне розуміння того, яких заходів слід вживати, у разі ідентифікації клієнтів як таких, що становлять підвищений ризик, однак на практиці, насправді, було дуже мало випадків виявлення клієнтів з підвищеним ризиком - приблизно 0,5 % - 1 %.

406. Із СПФМ були проведені обговорення, за яких обставин вони відмовляються надавати послуги клієнту або в інший спосіб припиняють надання послуг. Обговорені процедури були всебічними та належними. Однак, практично не було таких відмов або припинення відносин серед СПФМ – небанків, на підставах ПВК/ФТ. Хоча це є позитивним фактором для фінансового включення, такі відгуки в подальшому підтверджують висновок про те, що СПФМ–небанки недостатньо розуміють ризики ВК/ФТ, що стоять перед ними.

407. ПФР та наглядові органи часто проводять інформаційно-роз'яснювальні заходи з приватним сектором, які включають обговорення питань щодо оновленого законодавства та поточні питання ПВК/ФТ. Група з оцінки за результатами обговорень з приватним сектором розуміла, що інформаційне забезпечення сектору з боку ПФР є, зокрема, дуже корисним. Ті СПФМ, які були опитані повідомили, що відносини з ПФР та наглядовими органами є, як правило, гарними.

Вжиття заходів щодо зниження ризику

408. Фактори контролю та зниження ризиків, які застосовуються до виявлених ризиків для СПФМ згідно з Базовим Законом в цілому зрозумілі. Приватний сектор усвідомлює, що додаткові заходи перевірки клієнтів та посилений моніторинг є необхідними для тих клієнтів, які ідентифікуються як такі, що становлять підвищений ризик. Запроваджені заходи контролю в цілому відповідають дійсності та, як вбачається, ґрунтуються на вищезгаданих ризиках. Проведені бесіди з деякими відповідальними працівниками за проведення фінансового моніторингу зазначили, що неформальні мережі контрагентів використовуються для ідентифікації потенційних ризиків, які становлять собою клієнти.

409. Регуляторні органи та ПФР проводять регулярні тренінги для приватного сектору щодо існуючих ризиків, нових ризиків та технологій, метою яких є допомога приватному сектору вживати заходів з контролю та зменшення таких ризиків. Представники приватного сектору високо оцінили тренінги та відкритий діалог з ПФР та регуляторними органами, та відмітили, що на їх запитання ПФР та регуляторні органи надавали відповіді швидко та по-суті.

410. Як зазначено вище, банківський сектор продемонстрував більш детальне розуміння обґрунтування ризиків, зазначених в Базовому Законі. Таким чином, банки, як правило, здійснюють всебічний контроль щодо зменшення ризиків, який, хоч і різноманітний, але більш точно встановив загрози та контролював їх. СПФМ-небанківські установи продемонстрували більш вузькі заходи щодо зменшення ризиків у випадку їх виявлення.

411. Такий контроль, як правило, включає або відмову надавати клієнту послуги, або, у випадку ПЕП, очікування трьох років після звільнення з посади, і ця особа більше не відповідає визначенню ПЕП. Оцінка цього процесу обмежувалася процедурними дискусіями, оскільки дуже мала кількість СПФМ-небанківських установ, підтвердили, що у них були клієнти, що становили високий рівень ризику. Інші перевірки, визначені експертами, включають проведення більш детального моніторингу фінансової діяльності клієнта та більш детальне вивчення історії та загальних відомостей про клієнта.

412. Враховуючи кількість СПФМ, з якими зустрічалась група з оцінки, та загальну кількість клієнтів, про які повідомлялося, як виявилось, існує незвично низька кількість клієнтів, які визначаються як такі, що становлять високий ризик ВК/ФТ.

Застосування заходів НПК та вимоги щодо збереження документів

413. Процедури НПК, реалізовані приватним сектором є комплексними та однаковими для всіх секторів.

414. Всі клієнти (юридичні та фізичні особи) зобов'язані пред'являти свої документи для верифікації особи СПФМ, ці документи потім перевіряються та документуються установою. При встановленні

ділових відносин, інформація отримується СПФМ за результатами опрацювання запитальників, анкет, спілкування з клієнтом, чи поєднання цих заходів. Ця інформація використовується для створення профайла клієнта для постійного моніторингу його діяльності. Ці кроки були корисні у виявленні незвичайних та підозрілих операцій, котрі стали результатом повідомлень про підозрілі фінансові операції подані до ПФР.

415. Якщо клієнти є фізичними особами, усі СПФМ відзначили дуже схожі процедури. Клієнти зобов'язані надати основну ідентифікаційну інформацію разом із копіями документів, які супроводжують інформацію що верифікації, що зберігаються в більшості випадків на записуючих носіях. Згідно з Базовим Законом, винятки існують для невеликих операцій, котрі відповідають Рекомендаціям ФАТФ. Проте, ці виключення, насправді, рідко застосовуються на практиці більшістю тих представників, з якими були проведені зустрічі.

416. Якщо ж клієнт є юридичною особою, ідентифікація та верифікація є розширеною для отримання інформації про структуру власності юридичної особи, детальної інформації про тих осіб, які є відповідальними за управління юридичною особою та є її КБВ. Ця інформація перевіряється, зазвичай, шляхом використання відкритих баз даних, зокрема ЄДР. На цьому етапі, банківський сектор, як правило, проводить додаткову верифікацію щодо КБВ юридичної особи. Верифікація інформації, отриманої щодо фізичних осіб, пов'язаних з юридичною особою, здійснюється у тому ж порядку, що й для фізичної особи, як зазначено у попередньому пункті.

417. Якщо клієнта ідентифіковано як такого, що становить високий ризик, то збирається додаткова інформація для визначення «фінансового стану» цього клієнта. Це включає в себе інформацію стосовно джерела походження статків клієнта та інформацію, яка дозволить СПФМ розширити фінансовий профайл клієнта для більш ретельного моніторингу фінансових операцій зазначеного клієнта.

418. Збереження даних не виглядає послідовним серед усіх опитаних суб'єктів. Усі СПФМ згодні, що дані про операції повинні бути збережені протягом 5 років з дати проведення операції. Відносно даних щодо належної перевірки клієнта, усі опитані банки та більшість не банківських установ відмітили, що дані зберігаються протягом 5 років з початку встановлення ділових відносин згідно з 11-ю Рекомендацією. Однак, значна кількість інших СПФМ відмітила, що вони зберігають дані щодо належної перевірки клієнтів лише 5 років, з моменту створення даних (наприклад, з моменту взяття клієнта на облік). Багато з опитаних групою з оцінки СПФМ, зазначили, що на практиці, дані зберігалися на невизначений термін.

419. Як зазначено вище, приватний сектор використовує інформацію, отриману з ЄДР для здійснення верифікації КБВ клієнта. Це є позитивним заходом працівників приватного сектору та свідчить про те, що вони вживають обґрунтованих заходів для перевірки інформації, що була надана їм клієнтами. Такий професійний скептицизм є розумною рисою в побудові ефективної системи. Нажаль, інформація, отримана з ЄДР, в цілому, сприйнята деякими органами державної влади та представниками приватного сектору, як така, що має низьку якість та є недостовірною. Як наслідок, деякі з більших фірм, які були опитані, проводять додаткові перевірки, такі як: огляди відкритих джерел для додаткової перевірки достовірності інформації, щодо КБВ, особливо, якщо такому клієнту встановлено високий рівень ризику. В той час, коли органи державної влади та приватний сектор згодні, що інформація, в ЄДР є недостатньо достовірною, визначення її недостовірності варіюється. Більшість респондентів погодилися що приблизно 20% від усієї інформації про юридичних осіб, які є в списку ЄДР є недостовірною, неточною або такою, що вводить в оману.

420. Покладання на третіх осіб для проведення заходів НПК не дозволено українським законодавством і не відбувається на практиці.

Застосування посиленних заходів НПК чи спеціальних заходів НПК

421. Застосування спеціальних заходів, які вимагаються Рекомендаціями 12-16, як правило, відбувалося рівномірно усіма СПФМ.

а. Публічні діячі

422. Застосування СПФМ специфічних та посиленних заходів НПК, під час яких ПЕП був ідентифікований, загалом відповідає Базовому Закону.

423. Усі СПФМ відмітили, що після того, як ПЕП був ідентифікований, керівник організації зобов'язаний надати згоду на встановлення ділових відносин, чи проведення разової операції цим клієнтом. Ніхто з опитаних групою з оцінки, не відмовив у наданні такої згоди.

424. Процес виявлення ПЕП є різним серед СПФМ, оскільки значний обсяг довіри ґрунтується на самодекларуванні разом з деякими суб'єктами, які покладаються на персонал, який під-час спілкування з клієнтом і визначають чи належить він до категорії ПЕП. Верифікація статусу ПЕП здійснюється багатьма СПФМ і це включає огляд відкритих джерел баз даних різної якості. Бази даних, які використовуються СПФМ, особливо невеликими суб'єктами, є обмеженими у своїй здатності ідентифікувати іноземних ПЕП. Враховуючи дуже малу кількість ПЕП, встановлених опитаними СПФМ, ці процедури можуть мати негативний вплив на здатність приватного сектору ефективно ідентифікувати ПЕП, а саме іноземних ПЕП. Слід зазначити, що цей ризик зменшується за рахунок відносно невеликої міжнародної клієнтської бази серед українських СПФМ.

425. Якщо ПЕП були ідентифіковані, СПФМ, як правило вживаються додаткові заходи, які встановлюють джерело статків клієнта, а також здійснюється більш детальний або постійний розширений моніторинг. Недоліки встановлені згідно з Рекомендацією 12, а саме визначення ПЕП з урахуванням 3 річного терміну має істотний вплив на ефективність України в рамках спеціальних заходів.

б. Кореспондентські банківські відносини

426. Кореспондентські банківські відносини є відносно рідкісним явищем в Україні. У випадку встановлення таких відносин, вбачається, що заходи з контролю є сумісними та відповідають Рекомендації 13.

427. У випадку встановлення таких відносин, як правило, банки в Україні є банками-респондентами, які використовують іноземні інституції, щоб мати доступ до банківських ринків в США, Єврозоні та Росії. Мала кількість банків діють в якості кореспондентів для установ в країнах СНД та юрисдикцій Єврозони, з метою надання дозволу цим інституціям виходити на український ринок.

428. У разі встановлення таких відносин, опитані банки окреслили процедури, відповідно до Рекомендації 13. Треба зазначити, що українське законодавство не враховує заборгованість по рахункам, і це скоріше всього не буде здійснюватися на практиці в рамках юрисдикції.

429. Не вбачається, що існують однакові відносини кореспондентського типу серед приватного сектору поза банківськими установами.

в. Нові технології

430. Стаття 6(23) Базового Закону зобов'язує СПФМ управляти ризиками, пов'язаними з введенням та використанням нових та існуючих продуктів, бізнес-практик чи технологій. В контексті нових технологій, чи тих, які розвиваються, розвиток системи сформував значну та очевидно надійну систему серед суб'єктів, опитаних групою з оцінки. Системи контролю, як описано, виявилися всебічними та позитивними. Однак, жоден з СПФМ поза банківським сектором не провів будь-яку оцінку потенційних ризиків ВК/ФТ, які можуть виникнути. Коли питання було досліджено більш детально, то питанням можливого занепокоєння було виявлено лише вихід з ладу ІТ системи.

г. Правила грошового переказу

431. Банківські та небанківські надавачі послуг з переказу коштів та валютних цінностей, які зустрілися з групою з оцінки, як правило, мають гарне розуміння Правил грошового переказу та вимог,

накладених законодавством України у сфері ПВК/ФТ. На перший погляд, вимоги, які передбачені Рекомендацією 16 виконуються на практиці.

432. За своєю природою, більшість українського ринку надання послуг з переказу коштів та цінностей є внутрішнім, а транскордонні операції складають дуже малу частину зареєстрованого, небанківського сектору надання послуг з переказу коштів та валютних цінностей. Ті надавачі послуг з переказу коштів та валютних цінностей, які уповноважені здійснювати транскордонні операції є майже цілком суміжні з сусідніми країнами СНД. Більші операції (понад 150,000 UAH за одну операцію чи ряд пов'язаних операцій) (~ 4 917,46 EUR) проводяться банками, які будуть обслуговувати тільки встановлених клієнтів, що зменшує потенційний вплив ризику ВК/ФТ.

433. Якщо особи діють в якості агентів для надання послуг з переказу коштів та валютних цінностей, головний надавач послуг залишається повністю відповідальним за звітність та відповідність цього суб'єкта відповідним вимогам Базового Закону. Такі заходи в Україні зустрічаються рідко, ті, хто були опитані групою з оцінки дотримуються тієї ж системи контролю, оскільки операція того ж обсягу структурована як єдина економічна одиниця.

434. Врешті-решт, ті з установ, які були опитані та використовували індивідуальне стандартне програмне забезпечення, здійснювали позитивне інформування про свої підозри, оскільки в значній мірі покладались на свій програмний продукт. Використання таких програмних продуктів виявилось на практиці результативним та відносно ефективним.

г. Цільові фінансові санкції

435. Починаючи з 2014 року, перевірка потенційних клієнтів є звичайним явищем для майже усіх СПФМ, які здійснюють перевірки клієнта, інтегровані в їх клієнтські процедури, при здійсненні разової операції та на постійній основі. Повторна перевірка існуючих клієнтів здійснюється на постійній основі, або принаймні на щорічній основі чи в разі проведення операції (не залежно від того, вперше проводиться чи ні). Було відзначено, що деякі СПФМ перевіряють їх всю клієнтську базу на більш регулярній основі, а деяких більших суб'єктів перевіряють щодня. ПФР оприлюднив санкційні списки, які включають санкціонованих осіб всередині країни, а також списки міжнародних осіб, до яких було застосовано санкції ООН та санкції ЄС. Ці списки використовуються СПФМ для регулярного оновлення внутрішніх систем, зазвичай на щоденній/ щотижневій основі.

д. Країни підвищеного ризику

436. Ті СПФМ, що мають відношення до міжнародного бізнесу, мають дуже гарне розуміння щодо країн, які були визначені як такі, що становлять високий ризик для ВК/ФТ згідно з Публічними заявами ФАТФ та повідомили, що запроваджують посилені заходи відносно таких країн. Навіть серед тих установ, чий клієнти знаходяться всередині країни, в загальних рисах була продемонстрована гарна обізнаність щодо ризиків, зокрема країн, де ФАТФ закликала до застосування посилених заходів НПК. Деякі фінансові установи зазначили, що вони не приймають клієнтів з високоризикових країн, що були визначені ФАТФ.

Зобов'язання щодо звітності та розголошення

437. Вимоги щодо звітування розділені на 2 форми: «обов'язкове звітування» (більш роз'яснено у БР 6) та «звітування щодо внутрішнього моніторингу», яке являє собою традиційний концепт звітування про підозрілу діяльність. Вбачається, що принципи звітування про підозрілу діяльність та спроби здійснення підозрілої діяльності гарно розуміються усіма опитаними. Однак, на практиці, враховуючи ризики, розміри діяльності та обсяги фінансових операцій, кількість випадків звітування, як видається, знаходиться на низькому рівні. Групи з оцінки повідомлено, що приблизно 96 % усіх повідомлень, були подані до ПФР банками. У цьому контексті слід зазначити, що більшість фінансових операцій в Україні здійснюються банківським сектором. Органи вважають це послідовним, враховуючи значно більший обсяг фінансових операцій, що здійснюються банківськими установами у порівнянні з небанківськими.

Група з оцінки все ще сподівається на те, що більша частка повідомлень про підозрілі операції буде подана небанківськими фінансовими установами та ВНУП. Звітність ВНУП, що ґрунтується на підозрі, залишається низькою.

Таблиця 16: Повідомлення, що ґрунтуються на підозрі, подані кожною категорією СПФМ

СПФМ	2012		2013		2014		2015		2016 (I кв)	
	ВК	ФТ	ВК	ФТ	ВК	ФТ	ВК	ФТ	ВК	ФТ
Банки	335930	4	316537	6	491041	1	413279	2	77465	4
Кредитні установи та пункти з обміну валют	4	0	31	0	126	0	183	0	28	0
Торговці цінними паперами	164	0	7	0	10	0	190	0	34	0
Компанії з управління активами	1380	0	678	0	1125	0	671	0	235	0
Інші професійні учасники фондового ринку	651	4	17	0	0	0	1	0	0	0
Страхові компанії та брокери	1870	0	2394	0	2462	0	523	0	60	0
Інші фінансові установи	209	0	124	0	301	0	240	0	45	0
Товарні біржі	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ріелтори	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Торговці дорогоцінними металами та камінням	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Адвокати, адвокатські бюро та суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Нотаріуси	337	0	89	0	29	0	0	0	10	0
Бухгалтери, аудиторів та аудиторські фірми	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Суб'єкти господарювання, які проводять лотереї	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Оператори поштового зв'язку	37	0	37	0	28	0	131	0	11	0
Суб'єкти господарювання, які проводять фінансові операції з товарами за готівку	130	0	3	0	0	0	0	0	0	0
Всього	340714	8	319917	6	495122	1	415218	2	77888	4

438. Обмеження щодо розголошення інформації детально описані у статті 12(11) Базового Закону та гарно зрозумілі усіма опитаними. Вбачається, що заходи з контролю, які здійснювалися СПФМ, пропорційні серед приватного сектору. Системи внутрішнього контролю, розроблені на виконання

обов'язків, передбачених статтею 12(11) відокремлюють та захищають дані, які стосуються звітності та подаються ПФР. Доступ до таких даних є обмеженим для відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу та часто для деяких членів вищого керівництва. Такий контроль обмежує можливість для підозрюваного бути повідомленим, що інформація про нього була направлена ПФР. Однак, були виявлені недоліки, коли працівник (зокрема, при зустрічі клієнта з працівником) на внутрішньому рівні повідомив про його підозри відповідальному працівнику за проведення фінансового моніторингу. Наприклад, контроль щодо недопущення розкриття інформації працівником, про те, що він повідомив про свої підозри на внутрішньому рівні є набагато слабшим. Більші організації, такі як банки, які були опитані групою з оцінки, усвідомили, що це є потенційний ризик (ризик, який у деяких випадках був кристалізований), та проводяться відповідні навчальні заходи, однак інші установи не усвідомили факту можливого розголошення інформації.

Внутрішній контроль та законодавчі/нормативні вимоги, які перешкоджають імплементації

439. Усі опитані установи призначили відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу згідно з ст. 6(1) Базового Закону, відповідно до вимог законодавства. Усі опитані повідомили групі з оцінки, що вони задоволені підтримкою керівництва та мають достатньо ресурсів. Відповідальний працівник, у будь-якому випадку, звітує керівництву щомісячно. Ці звіти включають в себе, серед іншого: зміни до законодавства та нормативно-правових актів, порушення законодавства СПФМ, інформацію щодо тренінгів, які пройшов відповідальний працівник та тренінгів, які були проведені відповідальним працівником для персоналу.

440. Працівники підлягають ретельній перевірці до моменту їх призначення на посаду, обсяг перевірки різний в залежності від СПФМ та секторів бізнесу. Проте, існує низка спільних міркувань усіх тих, які були опитані групою з оцінки. Як правило, перевірка буде включати огляд історії трудової діяльності працівника та кваліфікацію, а також аналіз його трудової книжки. Більше того, СПФМ перевірить ділову репутацію особи з таких відкритих матеріалів, як судові реєстри та отримає інформацію з попереднього місця роботи. Вбачається, що ці процедури перевірки є достатніми для забезпечення високого стандарту під час прийому на роботу працівників. Слід відмітити, що деякі опитані СПФМ уникають таких процедур.

441. СПФМ вимагають щоб навчання у сфері ПВК/ФТ відбувалися відразу, або через короткий період часу після прийняття на роботу, а також на постійній основі. Проведене навчання та методи викладання є різними серед усіх опитаних установ. Загальні питання, описані усіма СПФМ включають в себе зміни до законодавства та ключові ризики ВК/ФТ, зазначені в Базовому Законі, зокрема щодо санкцій та ПЕП. Постійне навчання для усього персоналу проводиться на регулярній основі з періодичністю, яка знаходиться в межах від щоквартальної до щорічної.

442. Система внутрішнього контролю, як правило, базується на ст. 6 Базового Закону та стосується, переважно, ЗНП високоризикового клієнта та обслуговування такого клієнта (зокрема ПЕП). Відповідальний працівник майже усюди має необмежений доступ до всієї інформації в межах СПФМ. Не існує бар'єрів щодо поширення інформації в рамках фінансових груп, або будь-яких заборон для цих фінансових груп реалізувати свої власні програми та правила з фінансового моніторингу. Слід зазначити, що Базовий Закон забороняє розкривати деталі як щодо повідомлень, які підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу (повідомлення про підозрілі операції), які були подані ПФР ширшій групі, хоча статистика високого рівня, у тому числі кількість таких повідомлень може бути (та вбачається, що є) поширена між іншим установам в межах фінансових груп.

443. Системи внутрішнього контролю перевіряються за допомогою внутрішнього аудиту, який частково, звітує відповідальному працівнику. У випадку малих СПФМ, які можуть не мати функцій проведення внутрішньої перевірки, незалежна перевірка проводиться безпосередньо відповідальним працівником. Перевірки включають оцінку ефективності контролю у сфері ПВК/ФТ та проводяться в межах внутрішніх процедур та Базового Закону. Зміни до процедур перевірок вносяться за результатами виявлених недоліків, про такі зміни чи оновлення, зазвичай, повідомляють персоналу шляхом проведення відповідних навчань, оновлень відповідних процедур або шляхом поєднання навчання та оновлення процедур.

Висновок

444. В цілому здійснення законодавчих або визначених превентивних заходів здається добре застосовується. Проте, розуміння ризиків ВК/ФТ, характерних для України, було набагато слабшим, хоча банківський сектор зміг продемонструвати краще розуміння ризиків, у порівнянні з небанківським сектором. Таким чином, доцільно зробити висновок, що, якщо потенційний ризик ВК або ФТ буде кристалізуватися, виходячи за рамки нормальних визначень Базового Закону, ймовірно, що такий ризик буде не помічений більшістю представників приватного сектору. Прикладом цього є те, коли ПЕП перестають вважатись високоризиковими клієнтами після 3-х років з моменту їх звільнення з посади, хоча ризики щодо таких осіб все ще продовжують існувати. Через такі визначення ПЕП та слабе розуміння ризиків, що з ними пов'язані, більшість представників приватного сектору не змогли ідентифікувати такого роду проблеми. **Україна досягла середнього рівня ефективності щодо Безпосереднього Результату 4.**

РОЗДІЛ 6. НАГЛЯД

Ключові висновки та рекомендовані дії

Ключові висновки

- НБУ доклав значні зусилля щодо забезпечення прозорості бенефіціарних власників (БВ) банків та усунення злочинців від контролю над банками; ці зусилля були доповнені Фондом гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВ). НКЦПФР доклала значних зусиль для того, щоб БВ та контролери не були злочинцями. Проте інші наглядові органи не можуть перевірити або не перевіряють, чи є злочинці бенефіціарними власниками СПФМ або чи здійснюють злочинці контроль над СПФМ, за винятком того, що ПФР перевіряє записи агентств нерухомості під час виїзних перевірок.
- НБУ та НКЦПФР добре розуміють ризики ВК у банківському та в інвестиційному секторах відповідно і мають широке розуміння ризиків ФТ у цих секторах. ПФР, по всій видимості, має аналогічно високий рівень розуміння вказаних ризиків щодо сектору нерухомості. Нацкомфінпослуг добре розуміє ризики ВК. На момент перебування групи з оцінки, інші наглядові органи продемонстрували базове/загальне розуміння ризиків, а у випадку Міністерства інфраструктури та Міністерства економічного розвитку та торгівлі, розуміння було недостатнім;
- НБУ здійснює комплексний виїзний та безвиїзний нагляд за банками, застосовуючи в основному РОП для здійснення нагляду у сфері ПВК/ФТ.
- Що стосується всіх інших СПФМ, наглядові органи, за винятком Мін'юсту та НБУ для небанків, були обмежені мораторієм на здійснення нагляду з літа 2014 року до 1 січня 2017 р. (щодо Мінфіну, мораторій був відмінений у 2015 році). Разом з нестачею персоналу, мораторій обмежив нагляд з 2014 року, хоча вплив вказаного мораторію на НКЦПФР та Нацкомфінпослуг був лише частковим, оскільки ці два наглядові органи мали змогу контролювати великих ліцензіатів з липня 2015 року; на практиці рівень нагляду з боку НКЦПФР та Нацкомфінпослуг до того часу був досить обмеженим. За винятком НБУ, який здійснював обмежений безвиїзний нагляд за небанківським сектором, та за винятком обмеженої наглядової діяльності НКЦПФР та Нацкомфінпослуг, жоден з цих наглядових органів не здійснював плановий безвиїзний нагляд. За винятком Мін'юсту, в цілому, виїзний нагляд був обмеженим. Крім того, з частковим винятком для НКЦПФР, хоча, як видається, СПФМи були класифіковані за категорічними ризику, нормативні критерії та часові рамки для виїзних інспектувань означали, що нагляд у сфері ПВК/ФТ міг бути лише частково ризик-орієнтований. Інтенсивність нагляду за небанківськими ліцензіатами, що здійснювався іншими наглядовими органами, крім НБУ, змінювалася дуже рідко або взагалі не змінювалася;
- НБУ застосував ряд санкцій до банків, включаючи відкликання (анулювання) ліцензій. Він також застосував сильні санкції (заборони) до фізичних осіб, але не інші покарання. За межами банківського сектора рівень штрафів є надто низьким, і тільки НКЦПФР застосовує жорсткі санкції, окрім накладання штрафів. Є значні технічні недоліки, і система санкцій поза банківським сектором може бути лише частково ефективною;
- НБУ досягнув помітної різниці у рівні відповідності банківського сектору. НКЦПФР здійснила зміни щодо встановлення БВ та контролерів ліцензіатів, а Нацкомфінпослуг, Мінфін та Мін'юст змогли вказати на елементи кращої відповідності шляхом своєї роз'яснювальної або наглядової діяльності. Проте, поза межами банківського сектора, існують сфери для удосконалення (сприяння покращеному рівню РОП щодо нагляду, покращення системи санкціонування) для небанківських наглядових органів, щоб сконцентрувати подальші зусилля для досягнення всебічного та систематичного прогресу.

- Більшість наглядових органів здійснювали роз'яснювальну діяльність з метою сприяння розумінню зобов'язань та ризиків. Особливо дієва та позитивна діяльність проводилась ПФР, НБУ (для банків) та Нацкомфінпослуг. Діяльність ПФР у даному контексті, поширювалась на усі категорії СПФМ. Міністерство інфраструктури та Мінекономрозвитку не здійснювали роз'яснювальної діяльності.

Рекомендовані дії

- Що стосується забезпечення того, щоб злочинці або їх спільники не були, або не ставали БВ чи контролерами:

- для секторів, за які на даний момент відповідає Нацкомфінпослуг, і щодо яких НБУ та НКЦПФР візьмуть невдовзі на себе відповідальність щодо здійснення нагляду, політики повинні забезпечити, щоб існуючі правові недоліки, від яких потерпає Нацкомфінпослуг, не переносились на НБУ та НКЦПФР;

- для цих секторів НБУ та НКЦПФР повинні застосовувати високі стандарти перевірки того, що БВ та контролери не є злочинцями або спільниками злочинців. У рамках цього, вони повинні розробити системи для перевірки БВ та контролерів існуючих ліцензіатів Нацкомфінпослуг;

- НКЦПФР має розробити систему для взаємодії з іноземними наглядовими органами для з'ясування того, чи мають вони інформацію, яка б допомагала утримувати злочинців поза системою;

- як планувалося, Україна повинна запровадити законодавство, що регулює стандарти діяльності брокерів з нерухомості та бухгалтерів;

- Мінінфраструктури, Мінфін, ПФР, Міністерство економічного розвитку та торгівлі та Мін'юст (і НБУ для установ з надання грошових послуг) повинні запровадити системи для забезпечення того, щоб злочинці та їх спільники не входили на ринки, для яких вони є наглядовими органами;

- всі наглядові органи повинні розробляти систематичні підходи щоб «охороняти периметр» та виявляти порушення вимог щодо ліцензування або реєстрації;

- Існуючий підхід до нагляду слід переглянути шляхом:

- збільшення бюджетів та кількості персоналу для всіх наглядових органів;

- за межами НБУ, шляхом переорієнтації тренінгів, щоб вони були систематичними та всебічними;

- внесення змін до нормативних критеріїв (здійснення РОП щодо нагляду), які застосовуються до всіх наглядових органів та фокусуються винятково на ВК/ФТ, і за винятком банківського та інвестиційного секторів - забезпечення того, щоб ці критерії були достатньо всеосяжними, щоб мати сенс;

- перегляду нормативно встановлених часових строків проведення виїзних інспекцій, якщо вони визначені для категорій ризику, щоб вони не визначали максимальну частоту перевірок;

- внесення змін до методологій виїзних інспекцій, які застосовуються наглядовими органами, щоб привести у відповідність інтенсивність здійснюваного ними нагляду за піднаглядними СПФМ рівню виявлених ризиків у діяльності СПФМ;

- здійснення наглядовими органами систематичного безвиїзного нагляду та аналізу отриманих матеріалів, з метою розуміння профілю ризику окремих ліцензіатів (та секторів) та корегування підходів до проведення виїзних інспекцій;

- Стосовно санкцій:

- як вже заплановано, законодавчі положення про санкції повинні бути переглянуті для всіх наглядових органів, щоб забезпечити існування широкого спектру повноважень щодо санкцій та набагато сильніших повноважень щодо накладення штрафів як для фізичних осіб, так і для СПФМ;
- повинна існувати координація перегляду процедур для органів влади, щоб забезпечити застосування широкого кола повноважень, включаючи сильніших повноважень щодо накладення штрафів, якщо це доцільно;
- Мінінфраструктури та МЕРТ повинні забезпечити систематичну роз'яснювальну діяльність для піднаглядних їм СПФМ.
- Усунення технічних недоліків, виявлених щодо Р. 26-28 і 35.

445. Відповідний БР, розглянутий та оцінений у цьому розділі, є БР 3. Рекомендації, що мають відношення до оцінки ефективності відповідно до цього розділу, є Р. 26-28 та Р.34-35.

Безпосередній результат 3 (Нагляд)

Ліцензування, реєстрація та контроль щодо запобігання входу на ринок злочинців та їх спільників

446. Усі фінансові установи та ВНУП, що підлягають регулюванню та нагляду з питань ПВК/ФТ, повинні реєструватися в ПФР.

НБУ

447. НБУ має окремий відділ ліцензування. На стадії подання заяви, НБУ отримує заповнені запитальники стосовно банку, його БВ, законних власників і вищого керівництва, разом із супроводжуючою документацією. Об'єм зібраної інформації дозволяє НБУ переглянути ділову репутацію, досвід, фінансовий стан (у тому числі сплачені податки та податкові зобов'язання) з метою проведення перевірки джерела походження коштів, а також істотних інтересів родичів включаючи компанії, БВ яких є родичі. Ведеться пошук в Інтернеті всіх БВ, власників та вищих керівників, а також отримуються довідки про відсутність судимості, разом з довідками від кредитних довідкових агентств. Відділ ліцензування разом з іншими відділами НБУ перевіряє репутацію осіб і, якщо виявляється щось потенційно негативне, взаємодіє з іншими органами влади в Україні. Запитується інформація у наглядових органів інших юрисдикцій, на які посилається заявник або особа, залучена заявником за період часу, який охоплює три роки, хоча цей період може бути розширений з урахуванням оцінки ризику. За винятком випадків, коли НБУ відомі особи, проводяться співбесіди з виконавчим директором, працівником фінансового моніторингу, аудитором та головним бухгалтером, а також, якщо це вважається доцільним на підставі ризику, з іншими особами. Співбесіди були проведені з 80 % БВ протягом останніх 2 років. НБУ також перевіряє чи пов'язаний БВ, законний власник та вище керівництво зі злочинцями. Всі перевірки були проведені в межах встановлених законом термінів.

448. Пропоновані зміни стосовно БВ, права власності та вищого керівництва повинні бути повідомлені НБУ заздалегідь. Порушення зустрічались рідко, і в таких випадках НБУ тимчасово позбавляв прав голосу і накладав фінансові штрафи. Протягом 2015 і 2016 років, НБУ перевіряв відповідність структури власності всіх банків вимогам прозорості. Було встановлено, що 60 банків мали ознаки непрозорості, в той час як 24 банки вважались такими, що мали непрозору структуру власності. Хоча більшість справ вирішено шляхом реструктуризації, шість банків були закриті НБУ. Всі випадки непрозорості банків були вирішені до моменту візиту оціночної місії в Україну.

449. З початку 2015 року до кінця першого кварталу 2017 року, НБУ прийняв 66 рішень про заборону на придбання або збільшення істотної участі банку; не задовільнив 83 заявки на придбання або збільшення істотної участі у результаті відкликання заявки; прийняв 112 рішень не схвалювати призначення керівників або не підтверджувати призначення осіб, які займають керівні посади; і не задовільнив 146 інших призначень/підтверджень на підставі відкликання зацікавлених осіб.

450. Загалом, 88 банків були ліквідовані НБУ, 6 банків було закрито через непрозору структуру бенефіціарної власності. Проте, ряд вказаних закриттів є предметом судових процесів, наслідки яких ще невідомі. Понад 1300 особам було заборонено мати право власності або обіймати керівні посади в банках (300 БВ, 988 вищих керівників, 50 кандидатів серед вищого керівництва банків і 25 заявників на БВ).

451. НБУ не відомо про будь-яку кримінальну інфільтрацію або зловживання установами з переказу коштів та пунктами з обміну валют. З початку 2016 року, НБУ відмовив у видачі п'яти ліцензій небанківським фінансовим установам на здійснення валютних операцій унаслідок невідповідності вимогам структури власності. Загальний підхід НБУ до небанківських установ, які проводять фінансові операції з переказу коштів, пунктів обміну валют, платіжних організацій, учасників та членів платіжних систем (MSBs) є аналогічним, як і до банків, хоча з менш детальним підходом, основна відмінність полягає в оцінці ділової репутації, удосконалення щодо якої розробляються. В майбутньому, НБУ стане повністю відповідальним як за реєстрацію MSBs, так і за їх нагляд.

452. З 2015 року до кінця першого кварталу 2017 року, НБУ відмовив у видачі ліцензій за результатами розгляду 24 заяв, які надійшли від установ з переказу коштів і пунктів з обміну валют, (39 інших заяв було відкликано); 5 з 24 зазначених вище заяв, стосувались випадків невідповідності вимогам до розкриття структури власності.

453. НБУ усвідомлює необхідність забезпечення того, щоб усі установи з переказу коштів і пункти з обміну валют були зареєстровані і контролювалися, а також необхідність вжиття заходів, у випадку виявлення незареєстрованого суб'єкта господарювання. Незважаючи на те, що він не активно займається контролем периметру будь-якої неліцензованої діяльності стосовно установ з переказу коштів, НБУ вказав, що неліцензованим установам з переказу коштів буде складно працювати на ринку, і він буде пильним щодо потенційних можливостей для неліцензійного бізнесу та буде виявляти такий бізнес під час нагляду за ліцензованими піднаглядними контрагентами. Що стосується пунктів з обміну валют, то НБУ має мобільні підрозділи, які активно шукають неліцензовану діяльність.

454. Як для банків, так і для MSBs БВ, законна власність та контролери перевіряються у ході виїзних інспекційних перевірок. Вказана інформація щодо небанківських фінансових установ, додатково перевіряється у Нацкомфінпослуг та в ЄДР.

ФГВ

455. Фонд гарантування вкладів створив відділ з питань незаконної діяльності з метою виявлення дій кримінального чи цивільного характеру, що мали місце в банках, які перебувають у процедурі тимчасової адміністрації чи ліквідації. З моменту свого створення в лютому 2016 року, відділ здійснив 60 виїзних перевірок банків. ПО було направлено заяви щодо 3500 потенційних правопорушень, 1862 з яких були внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Результати цих досудових розслідувань свідчили, що чотирнадцяти особам необхідно було пред'явити обвинувачення. Судом було пред'явлено обвинувачення дев'ятьом з них. Фонд гарантування вкладів подав скарги на те, що дії ПО не є своєчасними, і, що вони відмовляються реєструвати правопорушення та розпочинати розслідування. Фонд гарантування вкладів вважає за необхідне провести розслідування, яке має бути здійснене ПО.

НКЦПФР

456. Проактивність НКЦПФР у перешкоджанні доступу до ринку цінних паперів шляхом підвищення якості учасників є однією з основних причин значного скорочення кількості ліцензіатів. Інформація про бенефіціарних та законних власників юридичних осіб повинна бути надана як частина заявки на отримання ліцензії, включаючи інформацію про ділову репутацію (надану за допомогою заповненої анкети), попередню роботу та досвід. Ідентифікаційна інформація для всіх майбутніх працівників також надається НКЦПФР. Така інформація для іноземних осіб повинна бути нотаріально завірена. Додатково аналізуються документи, що підтверджують джерело походження коштів заявників. Отримана інформація перевіряється у базі даних НКЦПФР з урахуванням додаткового пошуку у мережі

Інтернет. Запитується інформація в інших органів регулювання і нагляду, а для резидентів України, в Національній поліції України для підтвердження того, має особа судимість чи ні. Дані отримуються від попереднього роботодавця. Запити про надання інформації не направлялись іноземним наглядовим органам, але відносно нерезидентів вимагається додаткова інформація про доходи та сплачені податки. Якщо іноземна юрисдикція не є стороною Гаазької Конвенції, НКЦПФР звертається до відповідного посольства для підтвердження достовірності наданої документації. НКЦПФР вважає, що її перевірки в національному поліцейському реєстрі, в Інтернеті та інші перевірки, достатні для того щоб визначити, чи є особа пов'язаною зі злочинцями, чи ні. Законодавчо встановлені часові рамки для розгляду заяв не створюють проблем.

457. НКЦПФР підтвердила, що відмовляла у видачі ліцензії здебільшого через нерозкриття структур власності та через відсутність ідентифікації БВ.

458. Зміни щодо бенефіціарних і законних власників і вищого керівництва повинні бути доведені до відома НКЦПФР завчасно для того, щоб провести перевірку, перш ніж вакансія буде зайнята. Було лише кілька випадків невчасного подання інформації і з цих осіб було стягнуто штраф. Точність даних стосовно БВ, права власності та щодо керівництва, що знаходиться в НКЦПФР, перевіряється під час виїзних інспекційних перевірок (включаючи тематичні перевірки, присвячені цій діяльності). Також періодично аналізується інформація в ЄДР.

459. НКЦПФР контролює периметр у певній мірі. Вона бачить розкриття фірм контрагентів, що підлягають перевірці, що є найбільш вірогідним способом для ідентифікації неліцензованої діяльності. Також розглядаються скарги клієнтів та інформація, отримана від ПФР. НКЦПФР виявила дві неліцензійні фірми, які займалися трейдингом: одну - у 2015 році і іншу - в 2016 році. Штрафи були застосовані в обох випадках.

460. Існує обмеження НКЦПФР стосовно обміну інформацією, коли суб'єкт є фізичною особою; це призвело до неможливості НКЦПФР надавати інформацію іншим органам за винятком ПФР. НКЦПФР обмежена у своїй роботі в результаті обмежень у можливості отримання інформації щодо банків. Для вирішення цієї проблеми, в даний час розробляється законодавство.

Нацкомфінпослуг

461. У Нацкомфінпослуг працює 14 співробітників (сім з них займаються страховими питаннями), що займаються ліцензуванням у секторі, за яким вони здійснюють нагляд. Вона не має достатніх ресурсів, щоб активно контролювати периметр, а також виявляти можливі порушення ліцензійних вимог.

462. Заповнені анкети приймаються від БВ, законних власників та керівників у рамках заяви для визнання її фінансовою установою та видачі ліцензії. Це включає підтвердження того, чи має особа судимість. Процес першого етапу (визнання фінансовою установою) повинен бути завершений протягом десяти днів. Вказаний часовий термін та обмежений характер інформації, надання якої вимагається законодавством, не дозволяє Нацкомфінпослуг запитувати надання роз'яснень, перевіряти інформацію або запитувати додаткову інформацію, ставить Нацкомфінпослуг у складне становище. На практиці, видача ліцензії є автоматичною. Цей режим існував принаймні з моменту внесення змін у законодавство у 2015 році.

463. В межах контексту, дуже невелика кількість ліцензованих суб'єктів мають не українських управлінців-власників. В цих випадках, Нацкомфінпослуг іноді шукає інформацію за межами України і групі з оцінки були надані приклади стосовно запитів до болгарських органів влади у 2016 році.

464. З початку 2016 року існують приклади трьох заявок для страховиків, які не були задоволені Нацкомфінпослуг, хоча й не з причин ПВК/ФТ. З початку 2015 року до кінця першого кварталу 2017 року, Нацкомфінпослуг відхилила 226 заявок на видачу ліцензій для страховиків та щодо 38 потенційних законних і бенефіціарних власників.

465. Нацкомфінпослуг перевіряє інформацію про бенефіціарного та законного власника і старших керівників під час виїзних інспекційних перевірок, а також використовує відкриті джерела (ЄДР) та скарги.

466. Нацкомфінпослуг повідомила, що з моменту внесення змін до законодавства у 2015 році, їй не відомі питання щодо злочинності (у структурі власності піднаглядних суб'єктів), але також вважає, що ще занадто рано робити висновки стосовно того, чи існують які-небудь проблеми на практиці. У грудні 2015 року, Нацкомфінпослуг зобов'язала усіх суб'єктів, за якими вона здійснює нагляд надавати інформацію про своїх БВ, законних власників та керівників, та аналізує відповідні відповіді. Затримка у виконанні цієї роботи свідчить про нестачу ресурсів Нацкомфінпослуг.

Мінінфраструктури

467. Що стосується поштових операторів, під час виїзних інспекційних перевірок, Мінінфраструктури перевіряється репутація керівників відділів, включаючи інформацію про те, чи мають вони судимості, а також інформація про те, чи перевірялась репутація вищого керівництва самим оператором.

Мінфін

468. Аудитори та аудиторські фірми повинні бути сертифіковані Аудиторською палатою. Відповідно до елементу виїзної оцінки, група з оцінки була поінформована про те, що в рамках забезпечення виконання Закону «Про аудиторську діяльність», існують принаймні деякі вимоги стосовно (ПВК/ФТ), дотримання яких є обов'язковим для аудиторів, зокрема те, що аудитори не повинні мати судимості або отримувати адміністративний штраф за корупційне правопорушення упродовж останнього року у тому числі, перед видачею свідоцтва про право на практику, Аудиторська палата повинна отримати довідку від Міністерства внутрішніх справ про відсутність судимості. Немає взаємодії між Мінфіном і Аудиторською палатою. Не існує інших стандартів відповідності та доречності, які вимагаються від бухгалтерів і немає закону, що регулює вимоги для бухгалтерів. Лише п'ять осіб зареєстровані в Мінфіні, як бухгалтери, що говорить про значний дефіцит у порівнянні з кількістю бухгалтерів, які підпадають під сферу застосування Базового Закону, щодо яких може існувати припущення, що вони діють на території України. Немає жодних вимог, які б не дозволяли злочинцям володіти або контролювати торговців дорогоцінними металами та дорогоцінним камінням.

469. Зважаючи, частково, на його політичну роль, Мінфін не має достатніх ресурсів для активного виявлення порушень ліцензійних вимог, але Мінфін радив аудиторським фірмам, яких він перевіряв, реєструватися в ПФР.

ПФР

470. Реєстрація здійснюється шляхом повідомлення; на практиці, лише невелика кількість агентів з нерухомості зареєстровані в ПФР. ПФР перевіряє БВ і керівництво зареєстрованих ріелторів під час інспекційних перевірок; перевіряється ділова репутація а також, судимість відповідального працівника (але не інших працівників). Не проводиться жодних перевірок на предмет того, чи особи є співниками злочинців. ПФР повідомлено, що ними не виявлено жодних прикладів проникнення злочинності в сектор нерухомості. Точно не відомо, чи працюють ріелтори в тіньовій економіці – ПФР вважає, що спеціальний закон щодо регулювання ріелторської діяльності буде основою для забезпечення високих стандартів якості. ПФР не активно прагне знайти незареєстрованих ріелторів на тій підставі, що підприємницька діяльність, зазначена в ЄДР та у базі даних податкових органів (проаналізована ПФР), є настільки загальною, що існування діяльності агентів з нерухомості важко перевірити.

МЕРТ

471. МЕРТ було зазначено, що значне число товарних бірж (близько 175, з тих, що їм відомо) не зареєстровані в ПФР. МЕРТ звернулось до них у письмовій формі стосовно виправлення цієї ситуації. Крім того, велика кількість припинила свою діяльність, оскільки ринок не має попиту на таку велику

кількість товарних бірж. Не існує ніяких вимог стосовно ліцензування або перевірок злочинності БВ і контролерів, хоча планується прийняти закон, який усуне цей недолік.

Мін'юст

472. Нотаріуси можуть займатися нотаріальною діяльністю лише після одержання свідоцтва від Мін'юсту, яке надається за умови подання необхідної інформації щодо кваліфікації. Основна маса нотаріусів стала на облік у ПФР у 2011 році, коли набрав чинності Закон «Про нотаріат», хоча групі з оцінки не зрозуміло, чи усі нотаріуси стали на облік у ПФР. Відповідно до елементу виїзної оцінки, група з оцінки була поінформована про те, що існують принаймні деякі (ПВК/ФТ) положення, виконання яких передбачене Законом «про нотаріат» у тому числі, перед наданням свідоцтва про практику нотаріусу, Мін'юст повинен отримати довідку від Міністерства внутрішніх справ про відсутність судимості. Мін'юст поінформував про випадки відкликання сертифікатів та продемонстрував групі з оцінки приклад відкликання через кримінальне засудження.

473. Адвокати повинні отримати свідоцтво Мін'юсту на здійснення адвокатської діяльності. Незрозуміло, чи всі юристи, які займаються діяльністю, що підпадає під дію Базового Закону, стали на облік у ПФР. Відповідно до елементу виїзної оцінки, група з оцінки була поінформована про те, що існують принаймні деякі (ПВК/ФТ) положення, виконання яких передбачене Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у тому числі, перед наданням свідоцтва про практику адвокату, Мін'юст повинен отримати довідку від Міністерства внутрішніх справ про відсутність судимості. Статистика про відкликання сертифікатів Мін'юстом не підтверджується, але Мін'юст знає про такі випадки, продемонстрував групі з оцінки приклад відкликання через кримінальне засудження.

Розуміння та ідентифікація ризиків ВК/ФТ наглядовими органами

474. Щокварталу, кожен наглядовий орган фінансової установи отримує від ПФР оглядові листи з інформацією про реєстрацію нових СПФМ, подані ними повідомлення про підозрілі фінансові операції, виявлені порушення, допущені СПФМ у сфері ВПК/ФТ, а також про потенційні схеми ВК/ФТ.

НБУ

475. НБУ прагне забезпечити, щоб банки розуміли характер операцій та отримує значну інформацію стосовно банківського сектора з метою формування розуміння та ідентифікації банками ризику ВК. Роль НБУ відносно валютних операцій та вимог валютного контролю, а також пов'язаної діяльності банків полягає у наданні інформації для сприяння розумінню операцій. ВК, джерелом яких є корупційні доходи, зловживання фіктивними компаніями і бажання зняти готівку з системи є основними проблемами. Ризик корупції розглядається як через призму власності або контролю банків злочинцями, так і через використання банківських послуг і продуктів для цілей відмивання. Національний банк України має достатню поінформованість про ризики ВК кожного банку та добре розуміння ризиків відносно банківського сектора.

476. НБУ також отримує суттєву інформацію для забезпечення широкого розуміння ним ризиків ФТ у взаємозв'язку з ризиками кожного банку та сектору. Вказана поінформованість сприяє розумінню необхідності моніторингу цільових фінансових санкцій (ЦФС) піднаглядними суб'єктами та інших компонентів виїзного та невиїзного нагляду. Важливими є публікація показників грошових переказів за кордон, а також навчання, не зважаючи на те, що необхідним є додаткове вивчення ризику ФТ. Ризик ФТ також повинен класифікуватись банками як внутрішній і міжнародний ризик. НБУ усвідомлює, що існують постійні міжнародні ризики. Проте, досвід, який має СБУ, але не обмінюється ним (див БР 1 та БР 9) перешкоджає повному розумінню ризику ФТ іншими учасниками.

477. НБУ отримує менше інформації від виїзного та невиїзного нагляду та зовнішніх джерел щодо послуг з переказу коштів та валютних цінностей і має менш розвинену думку щодо ризиків кожного суб'єкта та сектору надання послуг з переказу коштів та валютних цінностей. НБУ розглядає ці

фінансові установи, як такі, що мають посилений профіль ризику корупції. Що стосується відправників грошових переказів, НБУ вбачає ризик дроблення операцій на менші як особливий ризик.

478. НБУ намагався зрозуміти будь-які можливі ризики, що виникають внаслідок ситуації на Сході України.

НКЦПФР

479. НКЦПФР вважає, що основні ризики ВК для інвестиційного сектора є ті, що сформульовані в НОР через предикатну злочинність, що виникає у секторі. Цей сектор є вразливим до ВК, що виникає внаслідок надходжень коштів від шахрайства, корупції та ухилення від сплати податків; існує також невелика кількість інсайдерських операцій та маніпулювання ринком. Кількість учасників ринку цінних паперів значно зменшилась, сприяючи розумінню ризику. НКЦПФР було повідомлено про деякі транзакції, пов'язані з корупцією та політичними діячами, хоча вона вважає, що ризик використання інвестиційного сектора політичними діячами для ВК, одержаних від корупційних діянь не є високим. Немає жодних доказів того, що сектор цінних паперів використовується для цілей ФТ. Ризик ФТ вважається низьким, оскільки сектор регулюється, і використання фондових ринків створює ризики для тих, хто фінансує тероризм, оскільки сектор не включає нерегульовані канали, привабливі для ФТ. НКЦПФР також обізнаний із ЦФС та відповідальністю сектору за відстеження списків терористів і санкціонованих осіб. З огляду на фактори, описані нижче, НКЦПФР не в змозі мати розширену точку зору щодо ризику, який представляє кожен ліцензіат.

Нацкомфінпослуг

480. Виходячи з аналізу піднаглядних секторів, Нацкомфінпослуг вважає, що сектор страхування має найвищий ризик. Це відповідає: запитальникам, отриманим від 44 суб'єктів для цілей НОР і, отже, відповідає висновкам Звіту про НОР; порушенням, встановленим Нацкомфінпослуг під час виїзних перевірок; висновкам регулятора щодо операцій, що розглядались під час виїзних перевірок (у тому числі про недостатнє розуміння СПФМ деяких операцій); повідомленням про підозрілі операції, отримані ПФР від СПФМ та Нацкомфінпослуг; та щомісячним звітам, наданим ПФР Нацкомфінпослуг щодо порушень вимог звітності СПФМ. Нацкомфінпослуг розуміє відмінності між ризиками ВК/ФТ кожного з секторів, нагляд за яким вона здійснює, але в світлі факторів, описаних нижче, вона не в змозі мати розширену точку зору щодо ризику, який представляє кожен ліцензіат. Нацкомфінпослуг не сформулював точку зору щодо ризику ФТ для групи з оцінки.

Мінінфраструктури

481. Мінінфраструктури не мало можливості надати групі з оцінки інформацію про ризики.

МЕРТ

482. В цілому, хоча МЕРТ не було впевненим відносно ризиків ВК/ФТ, які пов'язані з діяльністю товарних бірж, МЕРТ зазначило, що посередницька роль бірж та той факт, що вони є учасниками контрактів інвесторів, становить ризик.

Мінфін

483. Мінфін бачить різницю в ризиках секторів, для яких він є органом нагляду у сфері ПВК/ФТ, але вважає, що сектори, за якими він здійснює нагляд становлять низький ризик. Аудитори не беруть участі в операціях, однак існує можливість, що вони можуть не надавати достовірну інформацію в аудиторських звітах. Ризик у секторі торговців дорогоцінними металами та дорогоцінним камінням розглядається як пом'якшений через максимальний ліміт у розмірі 50 000 UAH (~ 1 639,15 EUR) для операцій з готівкою. Мінфін має базове розуміння секторального ризику.

ПФР

484. ПФР вважає сектор ринку нерухомості сектором низького ризику. Брокери не беруть участі в операціях з нерухомістю, і всі операції понад 50 000 UAH мають здійснюватися через банк. Кожна операція нотаріально оформлена. ПФР не має інформації стосовно операцій, здійснених готівкою, і частково базуючись на досить суттєвому зв'язку з нотаріальним сектором, загальне враження ПФР полягає в тому, що в цьому секторі немає системних проблем. У світлі факторів, описаних нижче, ПФР не в змозі мати чіткий погляд на ризики, представлені кожним СПФМ. ПФР, як і НБУ, вжив заходів для того, щоб спробувати зрозуміти ризики ВК, що виникають з ситуації на Сході України.

Мін'юст

485. Мін'юст вважає, що основні ризики секторів, за якими він здійснює нагляд, присутні в нотаріальному секторі, хоча він вважає, що на практиці немає ризику для нотаріусів бути використаними для цілей ВК/ФТ, оскільки вони розуміють свої ризики ВК/ФТ, застосовують заходи належної перевірки клієнта та приймають помітну участь у тренінгах, організованих ПФР та Мін'юстом. Група з оцінки не переконана, що Мін'юст має чіткий погляд на ризик окремих суб'єктів або секторів, за якими він здійснює нагляд.

Ризик-орієнтований нагляд за відповідністю вимог у сфері ПВК/ФТ

НБУ

486. Вісімдесят сім співробітників відділу нагляду НБУ займаються питаннями ПВК/ФТ. Керівництво та інший персонал мають значний досвід у сфері приватного сектора. Існує комплексна навчальна програма з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, яка включає ризики ВК та ФТ.

487. НБУ змінив свій підхід до нагляду в 2015/2016 роках і запровадив у квітні 2016 року широкий РОП для нагляду у сфері ВК/ФТ, з використанням спеціалізованого програмного забезпечення для присвоєння кожному банку класифікації ризиків ВК/ФТ, зосереджуючи увагу на сферах найбільшого ризику. Здійснюється оцінка структурних та ділових ризиків банків для складання рейтингу ризику ВК/ФТ для кожного банку. Структурні ризики включають оцінку банківського капіталу, права власності банку, ради директорів, наглядової ради та будь-яку приналежність до публічних діячів (ПЕП). Міркування про ділові ризики включають типи клієнтів (зокрема, чи є клієнт фізичною особою або юридичною особою/утворенням, або резидентом/нерезидентом), чи задіяні ПЕПи (окрема увага зосереджується на цьому), обсяг операцій, місце здійснення платежів (у тому числі, чи є вони внутрішніми або ж чи призначені вони для переказу іноземній юрисдикції). Оцінюється також система, яка використовується для переказів, ризик, який становлять ті юрисдикції, в які здійснюється переказ коштів, чи задіяна готівка, дистанційні послуги, технології, що розвиваються, використання застави, кореспондентських рахунків та політик/ процедур у сфері ПВК/ФТ.

488. Запитальники невізної перевірки, які заповнюються банками кожного кварталу, аналізуються, а результати аналізу використовуються для оновлення програми проведення виїзних інспекційних перевірок, яка розробляється на щорічній основі. Позапланові перевірки проводяться на постійній основі. Під час перевірки, також береться до уваги інформація, надана НБУ Службою безпеки щодо ФТ та інформація, одержана шляхом доступу НБУ до баз даних МВС щодо втрачених документів та адміністративних правопорушень. НБУ має дуже хороші зв'язки з ПФР, який надає НБУ інформацію щодо порушень банків, яку НБУ використовує для інформування свого нагляду.

489. Скорочення кількості виїзних перевірок уможливило покращення якості перевірок. Перевірки у сфері ПВК/ФТ великих банків тривають близько трьох місяців, які проводяться 4-5 співробітниками, в той час, коли перевірки малих банків можуть тривати протягом 4-6 тижнів, які у більшості випадків проводяться 3-4 співробітниками. НБУ зосереджує увагу на продуктах/послугах банку та на тому, як він працює, на потенційних схемах ВК, ПЕПах, БВ, фіктивних підприємствах та ФТ. У малому банку розглядаються всі файли ПЕПів разом із зразком файлів для інших клієнтів. У великому банку файли відбираються на пропорційній основі для типу клієнта, хоча це є єдиним відмінним елементом

інтенсивності між банками відносно нагляду, який проводить НБУ. Законодавча методологія регулює зміст виїзних перевірок. Навесні 2016 року, НБУ запровадив тематичні перевірки для перевірки ПЕПів. Вбачається, що вони є детальними. Особлива увага приділяється публічним діячам з найбільшими рахунками. Тривалість перевірки залежить від розміру банку, але використання двох або трьох інспекторів протягом місяця було типовим.

490. Всі банки повинні підлягати перевірці принаймні кожні три роки, і, в той час як законодавчі фактори, які повинні бути враховані в ході інспектування не обмежуються сферою ПВК/ФТ, на практиці, протягом останнього року НБУ мав змогу здійснювати виїзні перевірки, переважно на підставі ризику ВК/ФТ, оскільки не всі законодавчі фактори мали відношення до кожного банку, а фактори ПВК/ФТ застосовуються до усіх банків, а також, з урахуванням того факту, що НБУ проводив тематичні перевірки ПЕПів.

Таблиця 17: Виїзна перевірка банків

Банк	Кількість ліцензованих суб'єктів *	Категорія ризику	Кількість візитів до суб'єктів у кожній категорії ризику			
			2014	2015	2016	2017**
	92 ⁵⁶	Високий	38	16	17	-
		Значний	6	12	12	2
		Середній	16	16	6	2
		Низький	55	15	9	3
		Загальна кількість перевірок	115 (планових - 81, позапланових - 34)	59 (планових - 41, позапланових - 18)	44 (планових - 41, позапланових - 3)	7 (планових - 7, позапланових - 0)

* Номер ліцензії від 31.03.2017 р.

** Кількість перевірок з 1 січня 2017 по 31 березня 2017 р.

491. Вбачається, що ресурси НБУ спрямовуються на сфери найбільшого ризику відносно банків і якість його нагляду заслуговує високої оцінки.

492. НБУ здійснює нагляд за пунктами обміну валют, окремо від інших видів його діяльності. Цей процес розпочався у вересні 2016 року. З тих пір кількість перевірок була наступною: 270 перевірок у 2016 році та 260 у 1 кварталі 2017 року. Цифри високі, оскільки один пункт може мати кілька підрозділів, що забезпечують обмін валют і вони розглядаються як окремі суб'єкти для статистичних цілей. Група з оцінки вважає, що нагляд у сфері ПВК/ФТ є в основному задовільним.

493. НБУ здійснив обмежену кількість перевірок небанківських установ з переказу коштів у 2015 та 2017 роках (три у 2015 році та три у 2017 році). НБУ підтвердив групі з оцінки, що рівень нагляду ґрунтується на ризику, але група стурбована тим, що загальний рівень нагляду за установами з переказу коштів все ще надто низький. З огляду на такий рівень нагляду, застосований підхід, як видається, є в основному ризик-орієнтованим у сфері ПВК/ФТ.

494. Підхід до планування виїзних перевірок для установ з переказу коштів та пунктів обміну валют є загалом такий самий, як і для банків, хоча перевірки виглядають менш детальними. НБУ визнає, що різні ризики стосовно установ з переказу коштів та секторів пунктів обміну валют потребують різного нагляду. Представники Департаменту з питань протидії відмиванню коштів, безпеки та обігу готівки НБУ, є присутніми під час перевірок операцій пунктів обміну валют.

495. Рівень виїзних перевірок свідчить про те, що НБУ не має достатньої кількості співробітників, для здійснення повного РОП щодо нагляду за установами з переказу коштів. У будь-якому випадку, більш серйозне занепокоєння викликає те, що НБУ не має достатніх кадрових ресурсів для охоплення

⁵⁶ Кількість фінансових установ у кожній категорії ризику: високий – 32; значний – 36; середній – 5; низький – 19.

додаткових ліцензіатів, за які він стане відповідальним, коли відповідальність за нагляд, який на даний момент належить Нацкомфінпослуг, перейде до нього.

Мораторій на здійснення нагляду

496. У серпні 2014 року був запроваджений на здійснення виїзних і безвиїзних перевірок всіма наглядовими органами, крім НБУ та Мін'юсту. Перевірки можна було здійснювати лише з дозволу уряду або на вимогу підприємства. У липні 2015 р. мораторій було модифіковано таким чином, щоб суб'єкти господарювання, які мають більше 20 млн. УАН річного доходу, могли підлягати перевірці. На практиці лише деякі ліцензіати НКЦПФР і Нацкомфінпослуг мали відповідний дохід. Мораторій втратив силу 1 січня 2017 року (хоча Мінфін мав змогу відновити виїзні перевірки у 2016 році).

НКЦПФР

497. НКЦПФР має сім співробітників, які займаються питаннями ПВК/ФТ (виїздна перевірка, політика, взаємодія з ПФР та іншими органами, а також взаємодія із СПФМ). Існує шістнадцять інших осіб, в офісах за межами Києва, які в деякій мірі задіяні у сфері ПВК/ФТ. НКЦПФР забезпечена ресурсами для ПВК/ФТ і, незважаючи на скорочення числа ліцензіатів інвестиційного сектора, це питання актуалізується, коли вона візьме на себе відповідальність за 2000 суб'єктів, які в даний час знаходяться під наглядом Нацкомфінпослуг. Незважаючи на те, що 28 співробітників у 2015 році та 6 співробітників у 2016 році взяли участь у навчальних заходах, організованих ПФР, НКЦПФР, як видається, не має систематичних та комплексних програм підготовки у сфері ПВК/ФТ.

498. Законодавство дозволяє НКЦПФР застосовувати деякі елементи РОП у сфері ПВК/ФТ під час класифікації ліцензіатів і, також ще одним позитивним моментом є те, що немає встановлених законодавством часових рамок, які обмежують частоту перевірок (див Р.26). Усі ліцензіати НКЦПФР були класифіковані на категорії ризику під час перебування виїзної місії експертів в Україні, 10 % з яких становили високий ризик. Позапланові виїзні перевірки відбулися після перегляду мораторію в липні 2015 року (30 у 2015 та 27 у 2016 році) після того, як ПФР чи ПО повідомили НКЦПФР про потенційні порушення у звітуванні про підозру. Історично, графік перевірок планувався щоквартально. Перевірки є досить глибокими, щоб виявити порушення у сфері ПВК/ФТ та забезпечити подання до Держфінмоніторингу повідомлень про підозрілі операції і взаємодію з ПО щодо потенційної злочинності. НКЦПФР повідомила, що її детальна програма виїзних перевірок ще не була перезапущена під час перебування в Україні місії групи з оцінки, але зазначила, що вона може перевіряти усіх ліцензіатів високого ризику протягом 2017 року, разом з деякими установами середнього та низького рівнів ризику. Група з оцінки вважає це дуже амбіційним.

499. Два або три співробітника проводять кожну перевірку, яка триває близько 30 днів. НКЦПФР приділяє увагу причинам здійснення операцій і тим, хто їх проводить. Не дивлячись на те, що процедура проведення перевірки визначена в законодавстві, НКЦПФР зауважила, що рівень ризику впливає на обсяг документів, які вона переглядає (це єдиний елемент нагляду, де інтенсивність відрізняється залежно від ризику). У більш загальному розумінні, НКЦПФР застосовує методологію, яка не дозволяє більшу, ніж передбачену інтенсивність нагляду. Відбір файлів клієнтів перевіряється з обсягом діяльності, який визначає, скільки файлів відібрано. НКЦПФР не здійснює безвиїзний нагляд у сфері ПВК/ФТ. НКЦПФР, як і НБУ, потребує більших кадрових ресурсів, щоб мати справу з ліцензіатами, щодо яких відповідальність щодо нагляду перейде до неї від Нацкомфінпослуг.

500. НКЦПФР сама не може писати банку, якщо вона хоче отримати інформацію про торгівлю, яку здійснює клієнт. Замість цього, НКЦПФР спирається на інформацію, яку вона отримує від трейдера. Група з оцінки погоджується з НКЦПФР, що це є недоліком. Також, НКЦПФР не має повноважень проводити перевірки від імені інших наглядових органів. Вона вважає це важливим недоліком.

501. НКЦПФР добре оцінюється приватним сектором як ефективний наглядовий орган.

Нацкомфінпослуг

502. Нацкомфінпослуг має п'ять співробітників, які займаються питаннями ПВК/ФТ. Цього недостатньо з огляду на значну кількість суб'єктів, нагляд за якими вона здійснює.

503. Суб'єкти первинного фінансового моніторингу були класифіковані за ризиками з використанням нещодавно розробленого програмного забезпечення, хоча характер факторів ризику та встановлений термін для проведення виїзних перевірок означають, що основа для оцінки ризику та структура перевірок можуть лише частково базуватися на ризику ВК/ФТ.

504. Не існує жодного заведеного порядку безвиїзного нагляду, хоча у 2016 році чотири ліцензіати підлягали безвиїзним перевіркам, виходячи з конкретних питань, які порушував ПФР. Виїзний нагляд здійснювався відносно 135 суб'єктів у 2013 році та 30 суб'єктів у 2014 році. У 2015 році не було проведено жодної перевірки та тільки 11 були проведені у 2016 році. Основна увага приділяється управлінню ризиком, корупції та ПЕПам, але Нацкомфінпослуг вважає, що законодавча методологія, якої вона повинна дотримуватися, не дозволяє повністю зосереджуватись на ризиках. Перевіряється відбір файлів клієнтів, хоча кількість відібраних файлів є однаковою для кожної перевірки. За межами цього ліцензіати з різними ризиками не підлягають різній інтенсивності нагляду (і різна інтенсивність підходу не може бути досягнута за законодавчою методологією). Перевірки тривають десять днів, і в середньому кожна інспекція проводиться двома співробітниками.

505. Нацкомфінпослуг вважає, що деякі юридичні вимоги є застарілими, та неефективними. Наприклад, вона вважає, що підстави для проведення перевірки є обмеженими і Нацкомфінпослуг не може здійснювати нагляд на основі ризику. Група з оцінки була поінформована про те, що Парламентом розглядається п'ять пунктів нового законодавства, які повинні допомогти усунути ці недоліки.

Мінінфраструктури

506. Мінінфраструктури має двох працівників, відповідальних за здійснення нагляду у сфері ПВК/ФТ у складі Департаменту з питань запобігання корупції, внутрішніх розслідувань та державного моніторингу. Обидва працівники перебували на посаді протягом двох місяців і замінювали одну особу, яка виконувала інші обов'язки, крім ПВК/ФТ. Схоже, що на практиці здійснювався дуже обмежений нагляд у сфері ПВК/ФТ. Департамент складається з осіб, які мають юридичну, податкову чи іншу професійну освіту. Хоча майже всі працівники Департаменту пройшли навчання у сфері ПВК/ФТ, які проводились іншими органами влади, це не свідчить про наявність систематичної та комплексної навчальної програми.

507. Законодавчі фактори ризику та терміни проведення виїзних перевірок означають, що Мінінфраструктури може мати лише частковий РОП до нагляду у сфері ВК/ФТ (див. Р.26). Виїзні перевірки проводилися (три у 2012 році, вісім у 2013 році, дві у 2014 році, та одна у 2015 році та жодної з того часу). Перевірки включали приділення особливої уваги ПЕПам, ФТ та інформації про відправників та одержувачів грошових переказів. Крім того, історична комбінація дефіциту ресурсів та відсутності штрафів, що застосовуються після виїзних перевірок, викликає у групи з оцінки стурбованість про те, що якість перевірок не була надійною. Законодавча методологія для проведення перевірок означає, що інтенсивність нагляду не може бути скоригована для індивідуальних ліцензіатів, за винятком відібраної кількості файлів клієнта. Невиїзний нагляд не здійснюється.

508. Створення нового підрозділу підтримується представниками сектора, нагляд за яким здійснює Мінінфраструктури.

Мінфін

509. Мінфін має п'ять працівників, задіяних у сфері ПВК/ФТ. Однак, ці працівники, також, відповідальні за розробку законодавства та координацію законодавчих ініціатив. Працівники мають змогу координувати та розробляти правила (які займають більшість їхнього часу), але їм значно не

вистачає ресурсів для здійснення ефективного операційного нагляду. Вказані працівники брали участь у навчальних заходах з питань ПВК/ФТ, які організовувались ПФР та брали участь у навчальних заходах з національними органами та міжнародними установами. Проте, не існує систематичної та комплексної навчальної програми для них.

510. СПФМи було класифіковано на категорії ризику, окреслені в законодавстві. Разом з тим, ці категорії та зазначені часові рамки для проведення виїзних перевірок означають, що лише частковий РОП застосовується до здійснення нагляду у сфері ПВК/ФТ (див. Р.28).

511. Виїзні перевірки були відновлені у 2016 році на основі планів перевірок, які склались кожного кварталу. 12 перевірок аудиторських фірм були проведені у 2016 році на підставі того, що жодна не підлягала перевірці протягом 5 років та враховуючи отримання Мінфіном інформації від ПФР та з урахуванням власного аналізу інформації з мережі Інтернет, яка давала підстави вважати, що мали місце порушення у сфері ПВК/ФТ. Це свідчить про те, що було здійснено обмежений невиїзний нагляд, але він не є систематичним (і не щодо суб'єтів, які охоплені визначенням ФАТФ щодо ВНУП). Враховуючи поточну кількість працівників підрозділу, що займається питаннями ПВК/ФТ, Мінфін не може відповідати вимогам щодо перевірки суб'єктів високого ризику щороку, суб'єктів середнього ризику кожні два роки та суб'єктів низького ризику кожні три роки. Методологія перевірок визначена в законодавстві таким чином, що не дозволяє базувати інтенсивність перевірок на ризику, за винятком випадків, коли кількість клієнтів установи є значною (хоча на практиці, під час виїзної перевірки, Мінфін звертає увагу на всіх клієнтів). Мінфін зазначає, що увага приділяється ПЕПам та БВ, і що застосовується РОП, але докази щодо застосування систематичного РОП не були надані групі з оцінки. Перевірки проводяться двома-трьома працівниками і зазвичай тривають близько 20 днів (хоча цей період може бути подовжений на 10 днів).

ПФР

512. У ПФР працює шість співробітників, які займаються питаннями нагляду у сфері ПВК/ФТ, але ці співробітники також займаються іншими численними видами діяльності. Це обумовлюється значною недостатністю ресурсів. Регулярні невиїзні перевірки не проводяться, три невиїзні перевірки було проведено у першому кварталі 2017 року.

513. Законодавчі критерії класифікації ризиків та терміни проведення виїзних перевірок означають, що може бути застосований лише частковий РОП (див. Р.28). Виїзні перевірки проводились у 2012-2014 роках, з тих пір ПФР був обмежений мораторієм. У першому кварталі 2017 року було проведено п'ять виїзних перевірок. Для здійснення нагляду використовується інформація з відкритого джерела, такого як ЄДР. План проведення перевірок розробляється щоквартально. Перевірки повинні відповідати методології, яка встановлена законодавством, і тому інтенсивність перевірок не може бути змінена для окремих ліцензіатів. Кожен файл клієнта перевіряється відносно періоду з моменту започаткування брокерської діяльності або з моменту проведення останньої перевірки. Перевірки проводяться двома співробітниками протягом двох-трьох тижнів.

МЕРТ

514. У МЕРТ функціонує відділ, який складається з п'яти співробітників, троє/четверо з яких займаються виконанням обов'язків МЕРТ у питаннях нагляду у сфері ПВК/ФТ. На практиці питання ПВК/ФТ є незначною частиною діяльності відділу. Участь у тренінгу, який проводився ПФР взяли два співробітники і тому навчання не є систематичним та комплексним. Законодавчі критерії ризику та терміни проведення виїзних перевірок вказують на те, що нагляд може бути лише дуже обмеженим з точки зору реалізації РОП у сфері ВК/ФТ. Методологія виїзних перевірок також означає, що інтенсивність нагляду не може бути змінена. У той час як у 2013 та 2014 роках було проведено 10 виїзних перевірок, на даний час проведення перевірок ще не відновлено після мораторію і планується їх проведення з другої половини 2017 року. За результатами виїзних перевірок, МЕРТ у письмовій формі звернулось до десяти товарних бірж з вимогою усунути порушення, виявлені ПФР та повідомлені МЕРТ.

Мін'юст

515. У Мін'юсті 4 співробітники, які знаходяться у Києві, задіяні у сфері нагляду, та по 4 співробітники, які знаходяться у кожному регіоні України (загалом близько 45 співробітників). Щороку співробітники проходять навчання у ПФР, але незрозуміло, скільки працівників пройшли навчання, і тому, не вбачається, що таке навчання є систематичним та комплексним.

516. Мін'юст здійснює невиїзний нагляд шляхом отримання кожні шість місяців статистики від нотаріусів щодо кількості операцій, що належать до сфери застосування Базового Закону та видів операцій. Вбачається, що ця інформація не включається до зібраної статистики чи аналізу. Кожен регіон аналізує індивідуальну інформацію кожного нотаріуса окремо, збирає дані та готує щоквартальні плани-графіки виїзних перевірок для схвалення головним офісом у Києві. Кожен регіон також подає на розгляд головному офісу щоквартальні звіти про їх висновки разом з роз'ясненнями, які надаються нотаріусам. Група з оцінки була поінформована, що існує швидше проактивна, ніж реактивна координація та використання цієї інформації. Процеси виїзних перевірок визначаються законодавством, тому інтенсивність нагляду не може бути змінена між ліцензіатами на основі ризику; файли клієнта перевіряються, але незрозуміло, чи відрізняється їх кількість у розрізі різних ліцензіатів. Визначені критерії для класифікації ліцензіатів та встановлені терміни проведення виїзних перевірок дозволяють застосовувати частковий РОП у сфері ВК/ФТ. Перевірки плануються на щоквартальній основі. Мін'юст не підлягав мораторію на здійснення нагляду. З початку 2012 року до кінця першого кварталу 2017 року Мін'юстом було проведено 7 986 виїзних перевірок нотаріусів. Незрозуміло, скільки нотаріусів було перевірено більше, ніж один раз, чи перевірялися усі нотаріуси, або чи перевірялися усі нотаріуси високого ризику.

517. Той самий підхід, окреслений вище для нотаріусів, також застосовується стосовно адвокатів.

Заходи впливу та ефективні, пропорційні і переконливі санкції

НБУ

518. Окрім потужної діяльності з питань правозастосування, приклади якої наведені вище і стосуються здійснення контролю з метою недопущення проникнення злочинності на ринок, НБУ відкликав десять ліцензій з причин ПВК/ФТ, у тому числі дві у 2016 році. НБУ застосовано ряд санкцій.

Таблиця 18: Санкції, накладені на банки

Заходи впливу, застосовані до банків за порушення законодавства у сфері ПВК/ФТ:	2013	2014	2015	2016	I квартал 2017
Письмові вимоги ⁵⁷	83	93	46	37	6
Письмові застереження	18	19	8	28	10
Кількість штрафів	81	94	36	28	3
Загальна сума штрафів, UAH	794 850 (~ 26 057,62 EUR)	1 263 080 (~ 41 407,64 EUR)	4 670 714 (~ 153 120,34 EUR)	9,321,023 (~ 11 146,24 EUR)	2 444 529 (~ 80 139,17 EUR)
Тимчасове відсторонення посадової особи		2	-	1*	-

⁵⁷ Письмові вимоги не розглядаються як тип санкцій і видаються у випадках, якщо встановлені незначні недоліки і банк може усунути порушення.

від виконання посадових обов'язків					
Заміщення посадової особи через питання репутації	-	-	-	1*	
Обмеження, накладені на операції, проведені банком	-	7	1	2	-
Скасування /ліквідація ліцензії	-	-	1	3	-

* Це рішення застосовується до 2 посадових осіб банку.

519. Штрафи були накладені в установлені законом терміни як стосовно банків, так і фізичних осіб. Середній розмір штрафу для банків у 2015 році склав 129 742 UAH (~ 4 253,34 EUR), тоді як у 2016 році - 332 893 UAH (~ 11 090,28 EUR). Найбільший фінансовий штраф, накладений НБУ, становив 5 млн. UAH (~ 0,16 млн. EUR). Групі з оцінки не зрозуміло, які саме порушення банків потрібні були б для накладення значно більших штрафів, з огляду на характер встановлених порушень, і, як видається, існує можливість для накладення більших штрафів, оскільки максимальний розмір штрафу становить 500 млн. UAH (~ 16,39 млн. EUR).

520. Відносно установ з переказу коштів, НБУ вживалися заходи лише у формі накладення штрафів. Середній розмір штрафів, накладених у 2016 та 2017 роках, становив 8500 UAH (~ 278,66 EUR) та 21 250 UAH (~ 696,64 EUR) відповідно. НБУ не застосував жодних санкцій стосовно пунктів з обміну валют. НБУ вважає, що наявна система санкцій для небанківських установ є недостатньою.

НКЦПФР

521. НКЦПФР вважає, що наявні максимальні фінансові штрафи не є переконливими та що різноманітність санкцій повинна бути удосконалена. Як правило, санкції накладаються через чотири-сім тижнів після проведення виїзної перевірки, за які відповідає окремий підрозділ контролю, який в основному складається з юристів, які, як видається, мають відповідний досвід. НКЦПФР виграла один судовий позов щодо накладення санкцій. Середня сума штрафів, накладених НКЦПФР у 2015 та 2014 роках склала 119 UAH (~ 3,90 EUR) та 95 UAH (~ 3,11 EUR). Ці цифри є дуже низькими. НКЦПФР, також, використовувала ширший ряд наявних санкцій, включаючи повнозначення щодо позбавлення ліцензії, та наклала деякі штрафи проти фізичних осіб (наприклад, протоколи, які є поданням до суду про порушення, на підставі яких суди приймають рішення про накладення штрафів). Результати протоколів незрозумілі. НКЦПФР, також, направила поліції нещодавні справи; на основі однієї із цих справ було накладено арешт та конфісковано активи.

Нацкомфінпослуг

522. Усі санкції були застосовані у встановлений законодавством термін. Нацкомфінпослуг вважає, що система санкцій є частково ефективною, не в останню чергу через низький максимальний рівень наявних штрафів. Крім того, Нацкомфінпослуг повідомила, що інші державні органи мають можливість направити їй скаргу та скасувати винесене Нацкомфінпослуг рішення. Останній раз Нацкомфінпослуг були накладені штрафи у 2014 році, а саме 91 штраф у розмірі 10 500 UAH (~ 344,22 EUR). Також було видано 18 протоколів у 2014 році, 9 у 2015 році, 7 у 2016 році та 2 у першому кварталі 2017 року. Органи влади не надали додаткової інформації про підсумки судового процесу. Нацкомфінпослуг не застосовувала інших повноважень щодо накладення санкцій.

Мінфін

523. Санкції у вигляді штрафів накладаються на усі виявлені порушення Мінфіном. Санкції не були накладені на фізичних осіб. Потенційне накладення санкцій у окремих випадках розглядається окремою Комісією, яка, як видається, має відповідний досвід. Як правило, санкції накладаються упродовж двох-трьох місяців, тобто протягом шестимісячного встановленого законом терміну. Міністерство вважає, що, хоча накладені санкції мають деякий ефект, структура санкцій не є достатньо ефективною. У 2013 році Мінфіном було накладено одинадцять штрафів, які в середньому становили 5 294 UAH (~ 173,55 EUR), а в 2014 році дванадцять штрафів, які в середньому становили 21 958 UAH (~ 719,85 EUR). У 2016 році Мінфіном було накладено дванадцять штрафів, які в середньому становили 263 500 UAH (~ 8 639 EUR).

ПФР

524. Санкції, переважно штрафи, накладались до мораторію, задовго до встановленого законодавством граничного строку їх накладення. Окремий персонал, який, як вбачається, має відповідний досвід, несе відповідальність за розгляд та накладення санкцій. Режим штрафів, як видається, не впливає на сектор агентів з нерухомості, і ПФР вважає його низьким. Останній раз санкції у формі фінансових штрафів накладались ПФР у 2014 році, а саме три штрафи в середньому по 170 UAH (~ 5,57 EUR). ПФР повідомив, що порушення були незначними, і у цих випадках він розглядав штрафи як пропорційні. У рамках виїзного елемента оцінки, ПФР також повідомив, що в 2015 та 2016 роках він видав 54 протоколи щодо посадових осіб за несвоєчасне подання ними інформації до ПФР. Результати судового розгляду не були повідомлені групі з оцінки.

МЕРТ

525. У зв'язку з тим, що виїзні перевірки не проводились, МЕРТ не застосувало санкцій.

Мін'юст

526. Санкції були накладені в установленій законом термін. Мін'юст вважає, що система фінансових штрафів є занадто низькою, і система в цілому може бути надто загальною. Середній фінансовий штраф у 2015 році становив 297 UAH (~ 9,74 EUR), у 2016 році - 319 UAH (~ 10,46 EUR) та 201 UAH (~ 6,59 EUR) за перше півріччя 2017 року. Інші санкції не застосовувались, і штрафи не були накладені щодо фізичних осіб.

Вплив заходів з нагляду на дотримання вимог законодавства

НБУ

527. Викладені вище дії НБУ щодо прозорості власності та контролю над банками, а також усунення злочинців від права власності та контролю, мали позитивний вплив на дотримання банками вимог законодавства. Ряд банків були виведені з ринку примусово. НБУ вважає, що його РОП та вимагання від банків зосередити увагу на ризику, разом із запровадженням більш сильних санкцій, запобігав схемам ВК. За пропозицією НБУ було усунено трудомістку систему кодування, для кожної транзакції, звільнивши ресурси для більш ефективної боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. НБУ бачив докази того, що його нагляд призводить до аналізу банками суті операцій та відхилення потенційних схем ВК.

НКЦПФР

528. Як зазначалося вище, НКЦПФР має посилений доступ до ринку цінних паперів, що призвело до підвищення якості учасників. Окрім цього, НКЦПФР не змогла вказати на конкретні сфери, де вона змінювала вимоги у сфері ПВК/ФТ.

Нацкомфінполуг

529. Нацкомфінполуг визнала, що системи управління ризиками у СПФМ поліпшилися, і що готовність суб'єктів брати участь у тренінгових ініціативах вказує на те, що вона позитивно впливає на дотримання вимог законодавства. Суб'єкти, з якими зустрічалася група з оцінки розходились у своїх поглядах, з одного боку зазначаючи що Нацкомфінполуг виконувала свої функції в достатній мірі, а з іншого, визнаючи той факт, що нестача спроможності Нацкомфінполуг мала виразний негативний результат.

Мінінфраструктури

530. Приватним сектором повідомлено групу з оцінки про те, що призначення нової команди є позитивним у порівнянні з попередньою наглядовою структурою.

Мінфін

531. Мінфін твердо погоджується з тим, що з 2011 року був здійснений прогрес з боку СПФМ (коли інший орган був відповідальний за проведення нагляду). В даний час відбувається управління ризиками, поліпшилась якість документації щодо заходів належної перевірки клієнта, яка спостерігалась під час перевірок, представники СПФМ беруть участь у тренінгах.

МЕРТ

532. Нагляд, який здійснюється МЕРТ не знаходиться на стадії, коли міністерство може суттєво вплинути на дотримання товарними біржами законодавства у сфері ПВК/ФТ.

Мін'юст

533. Мін'юст вважає, що суттєве зменшення кількості порушень у сфері ПВК/ФТ нотаріусами, свідчить про те, що його нагляд змінює ситуацію.

Сприяння чіткому розумінню зобов'язань щодо ПВК/ФТ та ризиків, пов'язаних з ВК/ФТ

НБУ

534. НБУ оновив свою навчальну програму вісімнадцять місяців тому. Він провів семінари для банків, які включають ризики дистанційних послуг. З 2010 року проведено 23 семінари, участь у яких взяли близько 2000 працівників банків. Він, також, проводить регулярні тренінги у своїх приміщеннях, участь у яких беруть представники кожного банку. Тренінги охоплювали питання різних типів корупції, джерел походження статків та джерел походження коштів, бенефіціарної власності, фіктивних підприємств, ідентифікації політичних діячів, ФТ, шахрайства (у тому числі комп'ютерних шахрайств), та платіжних систем. Також, НБУ регулярно проводить засідання з банківськими асоціаціями та розміщує на своєму веб-сайті інформацію стосовно нормативних змін. З серпня 2016 року він опублікував результати виїзних перевірок та санкції, які було застосовано щодо банків. НБУ, також, підтримує зв'язки з ПФР на семінарах. В цілому, НБУ регулярно надає банкам рекомендації, шляхом надання роз'яснень та відповідей на запити.

НКЦПФР

535. Веб-сайт НКЦПФР має розділ, присвячений питанням ПВК/ФТ. НКЦПФР також надає інформацію на одній із соціальних мереж та проводить тренінги та семінари (включаючи участь у заходах, які проводяться навчальним центром ПФР), вебінари, а також відповідає на запитання приватного сектора. Основні питання щодо яких надаються рекомендації, включають ідентифікацію та верифікацію особи та повідомлення про підозру.

Нацкомфінпослуг

536. Нацкомфінпослуг зосередила значну увагу на тренінгах та співпрацювала з ПФР та НКЦПФР. Нацкомфінпослуг було укладено формальні угоди з навчальними закладами та значною мірою сприяла навчанню. Також, Нацкомфінпослуг зосереджувала увагу на підтримці навчального центру ПФР, крім того, її співробітники провели численні лекції, входили до складу робочих груп та проводили круглі столи, наприклад, щодо розгляду ЦФС. У період з січня 2014 року по червень 2016 року, під час візитів до офісів СПФМ, майже 2 тисячі осіб взяло участь у обговореннях, проведених Нацкомфінпослуг. У 2016 році, Нацкомфінпослуг взяла участь у 67 освітніх заходах і продовжила реалізацію своєї програми у 2017 році. Нацкомфінпослуг розміщує інформацію на своєму веб-сайті щодо її наглядного підходу, включаючи її річний звіт та розпорядження, та регулярно надає рекомендації у відповідь на запити. В цілому, особлива увага приділялась ФТ.

Мінінфраструктури

537. До призначення нових співробітників, навчальні заходи для поштових операторів не проводились Мінінфраструктури.

Мінфін

538. У співпраці з Академією фінансового управління, протягом 2011-2016 років, Міністерством були проведені навчальні курси для 256 відповідальних працівників СПФМ. Також, Міністерство сприяє відвідуванню курсів. Крім того, в останні роки, Міністерством двічі проводилось засідання робочих груп аудиторів: організовано конференцію для аудиторів та бухгалтерів у 2015 році та проведено зустріч з фірмами бухгалтерів з питань ПВК/ФТ. На своєму веб-сайті, Міністерством, також, розміщується інформація у вигляді керівництва щодо визначення ПЕПів та моніторингу операцій, запитань та відповідей, а також прес-релізів. Крім того, Мінфін у співпраці з ПФР надає інформацію щодо проведення останніх навчальних заходів.

ПФР

539. Створення навчального центру ПФР стало позитивним і дуже значним кроком. ПФР докладає значних та позитивних зусиль для роботи навчального центру (для використання усіма секторами СПФМ).

540. Він скористався мораторієм для отримання переваг, при підготовці та розміщенні публікації на своєму веб-сайті, та сприяючи використанню навчального центру агентами з нерухомості - з початку 2014 року 65 осіб взяли участь у заходах. Це число може бути пояснено наявністю мораторію. Особливе занепокоєння виникає щодо незначної кількості повідомлень про підозри від агентів з нерухомості, а також стан типологічних досліджень у секторі нерухомості (розроблені ПФР у 2008 році і все ще розглядаються ПФР як актуальні) та управління ризиками. ПФР підтримує зв'язок із асоціативними структурами сектору нерухомості щодо типологій та інформує їх з інших загальних питань; ПФР має Меморандум про взаєморозуміння з однією з асоціацій. Нещодавно, ПФР було організовано захід для брокерів. Брокерам рекомендується звернути особливу увагу на предмет операцій, зокрема, чи проводяться вони ПЕПами або підлягають ЦФС, та чи дозволяє фінансовий статус клієнта придбати майно. ПФР також відповідає на запити.

МЕРТ

541. МЕРТ розмістило оголошення на своєму веб-сайті, що сприяє відвідуванню навчального центру ПФР.

Мін'юст

542. Мін'юстом проводяться щорічні семінари, під час яких нотаріусам надаються типології та керівництво. Інформація (наприклад, рекомендації, порушення у сфері ПВК/ФТ, матеріал, отриманий

під час семінарів та поточні питання) також розміщується на його веб-сайті. У 2016 році нотаріусам було надано 65 «методичних рекомендацій», а також представники Мін'юсту взяли участь у 46 семінарах (у тому числі семінарах, проведених навчальним центром ПФР). Головний офіс повідомляє свої представництва про заходи, які він проводить. Мін'юст планує опублікувати документ про діяльність нотаріусів.

Висновок

543. НБУ було докладено значних зусиль щодо забезпечення прозорості БВ банків та усунення злочинців від контролю над банками. Ці зусилля були доповнені ФГВ. НКЦПФР докладено значних зусиль щодо забезпечення того, що БВ та контролери не є злочинцями. Проте, інші наглядові органи не можуть або не здійснюють перевірку того, чи є БВ або контролери СПФМ підконтрольні злочинцям, або їхнім спільникам, з обмеженим винятком того, що ПФР перевіряв записи агенцій з нерухомості під час виїзних перевірок.

544. НБУ та НКЦПФР добре розуміють ризики ВК у банківському та інвестиційному секторах та мають широке розуміння ризиків ФТ у цих секторах. ПФР здається в цілому має подібне розуміння сектора агенцій з нерухомості. Нацкомфінпослуг добре розуміє ризики ВК. Під час візиту групи з оцінки до України, інші наглядові органи мали базове розуміння ризиків, а у випадку з Мінінфраструктури та МЕРТ розуміння було недостатнім.

545. НБУ здійснює комплексний виїзний та невиїзний нагляд за банками. Він застосовує головним чином РОП для здійснення нагляду у сфері ПВК/ФТ. Інші органи нагляду (і, можливо, НБУ по відношенню до установ з перказу коштів) не мають достатньої кількості персоналу. Наглядові органи, окрім НБУ та Мін'юсту, підлягали мораторію на проведення нагляду (вказаний мораторій припинив дію під час перебування в Україні групи з оцінки). Ці фактори обмежували нагляд з 2014 року. Жоден з цих небанківських наглядових органів (за винятком НБУ у дуже обмежений спосіб для небанків) не проводив регулярні невиїзні перевірки. За винятком Мін'юсту, виїзні перевірки поза банківським сектором були обмеженими. Отже, за межами банківського сектора загальний рівень нагляду виявився недостатнім. Крім того, з частковим винятком для НКЦПФР, встановлені законодавством критерії для класифікації СПФМ щодо категорій ризиків та термінів проведення виїзних перевірок, означають, що нагляд може бути частково заснований на оцінці ризику ВК/ФТ. Інтенсивність нагляду за небанківськими ліцензіатами з боку наглядових органів влади, крім НБУ, змінюється дуже обмеженим шляхом або взагалі не змінюється в залежності від встановленого рівня ризику.

546. НБУ застосував ряд санкцій до банків, включаючи штрафи та анулювання ліцензій. Він також застосовував жорсткі санкції (заборони) до осіб, але жодних інших покарань застосовано не було. За межами банківського сектору, рівень штрафів є надто низьким, і лише НКЦПФР застосовувала жорсткі санкції, крім накладання штрафів. Існують значні технічні прогалини, і система санкцій за межами банківського сектору може бути лише частково ефективною.

547. НБУ здійснив помітні зміни у рівні відповідності банківського сектору. У той час як НКЦПФР здійснила зміни щодо БВ та контролю над ліцензіатами, загалом, докази того, що небанківські наглядові органи регулярно здійснюють всебічні та систематичні оцінки щодо рівня дотримання законодавства у сфері ПВК/ФТ піднаглядними СПФМ, не є переконливими. Два наглядові органи, взагалі не здійснюють такої оцінки. Окрім нагляду за банківським сектором, рівні нагляду та санкціонування СПФМ в залежності від рівня відповідності вимогам законодавства майже не застосовуються.

548. Переважна більшість наглядових органів проводили роз'яснювальну роботу для сприяння розумінню зобов'язань та ризиків. Особливо сильна та позитивна роз'яснювальна діяльність проводилась ПФР (охоплюючи всі сектори СПФМ), НБУ (для банків) та Нацкомфінпослуг. Проте, інформаційне забезпечення Мінінфраструктури та МЕРТ є недостатнім.

Існує ряд технічних недоліків стосовно відповідних рекомендацій, зокрема, включаючи Р. 26 - 28 та 35.

Україна має середній рівень ефективності для БР.3.

РОЗДІЛ 7. ЮРИДИЧНІ ОСОБИ ТА ПРАВОВІ УТВОРЕННЯ

Ключові висновки та Рекомендовані дії

Ключові висновки

- Міра, в якій юридичні особи, в основному можуть бути використаними для ВК/ФТ добре розуміється. Однак НОР конкретно не охоплює питання, як юридичні особи, створені відповідно до законодавства України, можуть бути використані для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом.
- ЄДР, призначений для забезпечення прозорості юридичних осіб та є позитивним кроком на шляху досягнення цієї мети. Приватний сектор постійно використовує цей ресурс при ідентифікації або верифікації кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи. Ця інформація не перевірена, і, як вважає більшість опитаних з приватного сектору та органів влади, які використовують цей ресурс, що частина інформації в ЄДР є неточною.
- Не було визначено ні процесу, ні законодавчої процедури, яка зобов'язує органи влади забезпечити, щоб вся інформація, що зберігається в ЄДР, була правильною, точною та актуальною.
- Відповідно до рекомендації 24, були встановлені деякі прогалини у законодавстві, усунення цих недоліків сприятиме посиленню заходів щодо запобігання неправомірного використання юридичних осіб з метою ВК та ФТ. Зокрема, існують прогалини в застосуванні запобіжних заходів (див. БР 4) та здійсненні нагляду за номінальними акціонерами і директорами (див. БР 3).
- Санкції за надання недостовірної інформації щодо БВ до ЄДР є як адміністративними так і кримінальними. Внаслідок обмеженого характеру адміністративних санкцій, ДФС, як правило, застосовує кримінальні санкції до недобросовісних суб'єктів для проведення кримінального розслідування. Кількість судових переслідувань, які виникли внаслідок загальної кількості потенційних правопорушень, виявлених ДФС, не є пропорційною.

Рекомендовані дії

- Українські органи влади, повинні вжити належних заходів для перевірки інформації ЄДР на предмет достовірності та своєчасного оновлення.
- Органам влади слід проводити перевірку інформації, яка міститься у ЄДР щодо юридичних осіб, з метою встановлення рівня недостовірної інформації.
- Загрози, у розрізі використання різних видів українських юридичних осіб, повинні бути ідентифіковані з метою зміцнення основи для зменшення ризиків.
- Більш переконливі санкції повинні застосовуватися до осіб, які не надали достовірну, точну та актуальну базову інформацію та інформацію щодо БВ, або надали таку інформацію несвоєчасно.
- Технічні недоліки, виявлені в додатку з ТВ, повинні бути усунені, зокрема, у зв'язку з використанням номінальних директорів, учасників і власників.

549. Відповідний Безпосередній Результат, який було розглянуто і оцінено в цьому розділі, це БР 5. Рекомендації, що мають значення для оцінки ефективності в даному розділі –Р. 24 і 25.⁵⁸

⁵⁸ Наявність точної та актуальної основної інформації про БВ також оцінюється Глобальним форумом ОЕСР з питань прозорості та обміну інформацією в податковій сфері. У деяких випадках результати можуть відрізнятися через відмінності в відповідних методологіях, цілях та сфері застосування Стандартів ФАТФ та Глобального Форуму.

Безпосередній Результат 5 (Юридичні особи та правові утворення)

550. Нормативно-правова база, яка лежить в основі створення юридичних осіб в Україні, вбачається добре структурованою і зрозумілою. Крім того, вимога для юридичних осіб щодо реєстрації в Мін'юсті через ЄДР підвищує прозорість щодо таких осіб. Однак вбачаються деякі недоліки в частині застосування цих законів, зокрема відсутність перевірки інформації про БВ, що зберігається в ЄДР має істотний вплив на дієвість окреслених цілей.

Доступ громадськості до інформації про створення юридичних осіб, види юридичних осіб та правових утворень

551. Керівництво щодо порядку створення юридичної особи відповідно до Цивільного кодексу України можна знайти на сайті Мін'юсту. Процедура реєстрації юридичної особи загалом, на думку опитаних представників приватного сектору, вважається чіткою та простою для резидентів України. Ті особи, що не є резидентами, зобов'язані користуватися послугами нотаріуса або іншої уповноваженої особи для створення юридичної особи. Нотаріуси можуть надати рекомендації нерезидентам і допомогу у створенні української юридичної особи. Нерезиденти, які є БВ юридичної особи або будуть займати якусь посаду в цій компанії, зобов'язані зареєструватися в ДФС і отримати ідентифікаційний номер платника податків до моменту реєстрації юридичної особи.

552. Законодавством України не передбачено створення правових утворень, разом з тим, законодавство не забороняє управління такими утвореннями резидентами в (іншій) юрисдикції, на практиці це не трапляється часто. ЄДР також містить детальну інформацію про приватних підприємців, які є фізичними особами та здійснюють господарську діяльність індивідуально, або в якості партнерства. Хоча вони зареєстровані в ЄДР, такі особи не є юридичними особами самі по собі і партнерства не є ані юридичними особами, ані являють собою правові утворення. Тому ці економічні утворення не відповідають визначенням в БР5.

Виявлення, оцінка і розуміння ризиків ВК/ФТ та вразливості юридичних осіб

553. Під час проведення НОР визначено ризики, пов'язані з відсутністю перевірки БВ, це вказує на існування прогалини у ЄДР щодо інформації про БВ певних юридичних осіб, створених для конкретних цілей. Крім того, це вказує на те, що відсутність перевірки реєстраційних даних в ЄДР робить українських юридичних осіб уразливими до використання «підставними особами». Оцінка цієї уразливості видається обґрунтованою та відповідає ризикам, визначеним групою з оцінки.

554. Подальші вразливості щодо юридичних осіб були відзначені під час оцінки загальної ситуації щодо ПВК/ФТ ризиків в Україні. Це була не конкретна перевірка юридичних осіб, а обговорення типології що передбачають участь юридичних осіб. Крім того, особливі ризики, пов'язані з кожною категорією юридичних осіб, які можуть бути зареєстровані відповідно до законодавства України, не було оцінено детально.

555. Розуміння «фіктивної компанії» трохи відрізняється між приватним сектором та органами влади, проте в цілому визнається, що це такі суб'єкти, які створюються для зловживань з метою відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом або сприянню фінансуванню тероризму. Окремі представники приватного сектору вважають, що проблема незначна, інші стверджують, що це більш серйозне питання. В цілому, приватний сектор стверджує, що близько 20 % всіх зареєстрованих в Україні компаній надали помилкову або недостовірну інформацію в ЄДР ця інформація узгоджується з даними, наданими органами влади.

556. Статистичні дані, представлені в звіті НОР і групі з оцінки вказують на те, що проблема зловживання юридичними особами широко поширена, та такі юридичні особи, як вважають ПФР та ПО, є ключовими для успішної роботи так званих «конвертаційних центрів». Докази, зібрані групою експертів, свідчать про те, що юридичні особи в Україні становлять більшу загрозу щодо відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, і вразливість українських юридичних осіб має більш широке поширення, ніж недоліки, виявлені під час встановлення БВ.

Пом'якшувальні заходи для запобігання неправомірному використанню юридичних осіб та правових утворень

557. Україна здійснила ряд позитивних законодавчих змін з метою сприяння прозорості юридичних осіб та зменшенню їх привабливості для приховування доходів, одержаних злочинним шляхом, або ФТ. Найбільш істотні зміни в досягненні цієї мети включають в себе опублікування центрального реєстру БВ (ЄДР) та скасування акцій на пред'явника.

558. Акціонерним товариствам заборонили випуск нових акцій на пред'явника в лютому 2006 року, в 2014 році були введені нові правила, які вимагали, щоб акції на пред'явника, що вийшли в обіг до 2006 року, були заморожені компанією емітентом, а потім зареєстровані на законного власника в дематеріалізованій формі. Державні органи зазначили групі з оцінки, що немає більше ніяких акцій на пред'явника в обігу в даний час. Групою з оцінки не виявлено ніяких доказів зворотного.

559. В липні 2004 року був створений ЄДР і з 2015 року більшість інформації, що зберігається в ЄДР, була відкрита через інтернет-портал (за виключенням податкових ідентифікаційних номерів). Це позитивний крок розвитку української влади і чіткий доказ, що вказує на політичну підтримку прозорості юридичних осіб.

560. Особи контролерів, директорів і бенефіціарних власників відображаються у ЄДР, і доступні будь-якому органу або членам суспільства. Крім того, тренінг наглядових органів і ПФР, відкрив цей ресурс приватному сектору, який пояснив групі з оцінки, що вони зазвичай використовують його як частину належної перевірки, зокрема, для перевірки БВ будь-яких юридичних осіб, з якими вони вступають в ділові відносини.

561. Крім того, деякі великі СПФМ проводитимуть додаткові перевірки для встановлення достовірності даних, що містяться в реєстрі, щоб упевнитися в тому, що інформація, надана їм клієнтом вірна. Тим не менш, багато з дрібних СПФМ покладаються виключно на реєстр в якості ключової частини їх заходів з належної перевірки клієнта на основі упевненості, що інформація є точною і в деяких випадках опосередковано припускаючи, що інформація була перевірена органами влади.

562. У ході реалізації заходів з перевірки БВ клієнта, який є юридичною особою, СПФМ порівнюють інформацію, надану клієнтом, з тією, що представлена у ЄДР в процесі перевірки. Якщо інформація, що міститься в ЄДР, не була перевіреною СПФМ, це фактично означає, що інформація про БВ фактично не перевірялася ніким. Перш за все, ця довіра призводить до значного недоліку в загальному режимі, враховуючи широкий об'єм неточної інформації, що зберігається в реєстрі.

563. У доповнення до цього, тільки Мін'юст уповноважений проводити адміністративні перевірки заяв компаній, перевіряючи, що форми заповнені повністю і впевнитися, що всі документи наявні. Адміністратори ЄДР не мають жодної дискреції, якщо вони підозрюють, що інформація представлена в реєстрі може бути неточною або вводить в оману.

564. Щоб зменшити цю прогалину, в той самий час ДФС приймає свої власні кроки для визначення того, чи є така інформація неправдивою, неточною або вводить в оману, шляхом аналізу податкового обліку осіб, які задекларовані як такі, що пов'язані з юридичною особою, де юридична особа вважається ДФС, як така, що становить високий ризик. Крім того, ДФС отримує фінансову звітність юридичної особи та порівнює фінансові витрати, такі як заробітна плата і розподіл резервів (дивідендів) до доходів, зазначених в податкових деклараціях тих осіб, яких внесено як тих, що мають право на їх отримання відповідно до записів податкових органів. Там, де виявляються розбіжності, які не можуть бути пояснені, інформація направляється до ПО. Це трапляється на постійній основі. Прогалини виникають в умовах, коли особа може контролювати юридичну особу, але не отримує прямої фінансової вигоди, такі особи навряд чи будуть ідентифіковані в процесі інспекції ДФС.

Своєчасний доступ до відповідної, точної і актуальної основної інформації та інформації стосовно бенефіціарної власності юридичних осіб/правових утворень

565. Основна інформація стосовно кожної юридичної особи, зареєстрованої відповідно до законодавства України, так само, як інформація про кінцевого БВ, зберігається в ЄДР. Доступ до ЄДР надається необмежено цілодобово. Інформацію можуть знайти всі, хто її потребує, включаючи компетентні органи.

566. У тих випадках, коли ПО потрібна ідентифікація інформації щодо кінцевого БВ, то вони в першу чергу будуть використовувати свої власні записи і ЄДР. ПО мають необмежений і прямий доступ до даних інших компетентних органів, включаючи ДФС. Коли інформація про БВ не може бути отримана такими способами, ПО уповноважені отримати інформацію безпосередньо від СПФМ.

567. У тих випадках, коли ПФР потрібна ідентифікація інформації щодо кінцевого БВ, він в першу чергу аналізує свою власну базу даних і звертається за додатковою інформацією до інших компетентних органів, включаючи ДФС, а також безпосередньо до СПФМ. Якщо ПФР отримав запит на отримання інформації від іноземного ПФР, ПФР України має повноваження запитувати інформацію про БВ від СПФМ, ПО та ДФС. На сьогоднішній день ці запити про надання інформації завжди виконуються.

568. Відповідно до статті 164(7) КПК, ПО мають право на підставі ухвали суду робити запит для отримання інформації про БВ та відповідної документації безпосередньо у СПФМ. Ці ухвали мають юридичну силу протягом тридцяти днів з моменту їх постановлення. Однак на практиці, команда експертів виявила, що ці ухвали не виконуються до кінця тридцятиденного періоду. Оскільки на практиці отримання інформації щодо БВ, за даних умов, часто займає близько тридцяти днів, було б недоречно зробити висновок про те, що компетентні органи можуть отримати цю інформацію своєчасно.

569. ДФС зберігає, відповідно до статті 168 Податкового кодексу, реєстраційні дані для всіх осіб, юридичних і фізичних, які є резидентами України або мають економічні зв'язки з Україною. ДФС буде використовувати інформацію, отриману відповідно до Податкового кодексу і ЄДР, для розрахунку очікуваних податкових надходжень, які надходять від платників податків. У випадках, коли інформація, що надається юридичними особами або пов'язаними з ними фізичними особами не відповідає очікуваному фінансовому потоку, виявленим ДФС, розбіжності розслідуються. У зв'язку з цим ДФС має змогу визначити, чи подавалась до ЄДР помилкова інформація, інформація, що вводить в оману, або неточна інформація. ДФС обговорила з групою з оцінки, що розбіжності, які неможливо пояснити, схожі на зазначені, виявляються, розслідуються та майже щодня направляються ПО для вжиття ними заходів. Це ще раз підтверджує висновки групи з оцінки про те, що неточна інформація, що знаходиться в ЄДР, є значною. Проте, хоча ЄДР і не вбачається надійним джерелом інформації, група з оцінки задоволена тим фактом, що через ДФС компетентні органи можуть «отримати достовірну, точну та актуальну інформацію».

570. Підсумовуючи, як уже зазначалося при аналізі Рекомендації 24 в додатку з технічної відповідності, надання послуг номінального власника не є діяльністю, що підлягає фінансовому моніторингу. Група з оцінки знайшла доказ по ряду підприємств, як правило з надання юридичних і бухгалтерських послуг, що знаходяться в Україні або за її межами, та пропонують керівництво і підтримку з реєстрації українських юридичних осіб. Як правило, ці послуги надаються з метою сприяння зовнішньому інвестуванню в Україну. Більш того, деякі з цих компаній пропонують послуги з подальшої поточної підтримки, такі як надання місця реєстрації офісу, номінальних учасників і номінальних директорів. Мін'юст повідомило групі з оцінки, що в контексті відповідного управління ризиками, вони не в змозі визначити ознаки випадків, коли використовувалися номінальні особи.

571. Відповідно до Базового Закону правове утворення є тим самим що і юридична особа. Таким чином, повноваження, що застосовуються до юридичних осіб, теоретично, будуть застосовуватись до правових утворень. Однак, виявлені недоліки щодо виконання Р.25, матимуть суттєвий вплив на здатність ПО отримувати доступ до адекватної, точної та актуальної основної інформації та інформації щодо БВ правових утворень.

572. Експерти не змогли перевірити ефективність своєчасного доступу до інформації, пов'язаної з правовими утвореннями, оскільки в Україні є мало інформації про особу, яка виконує функції довіреної особи (або подібної). Група з оцінки не зустріла жодних осіб на місці, які працюють як довірені особи (або аналогічні) в Україні.

Ефективність, пропорційність і переконливість санкцій

573. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» передбачає, що неподання юридичною особою інформації про свого кінцевого бенефіціарного власника (контролера) Державному реєстратору, передбачає адміністративну відповідальність відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. На сьогоднішній день, як видається, існує невелика кількість таких санкцій.

574. Крім адміністративних санкцій, ДФС має право застосовувати кримінальні санкції, якщо неправдива інформація була надана ДФС. Оскільки всі особи, зазначені в ЄДР, повинні мати дійсний податковий ідентифікаційний номер, подання неправдивої інформації до ЄДР розглядається як подання недостовірної інформації ДФС, що в свою чергу має опосередкований вплив на трактування подання неправдивої інформації до ЄДР як кримінального злочину. Санкції, які застосовуються відповідно до статті 205(1) КК, включають в себе позбавлення волі і більш значні штрафи, ніж ті, які використовуються для санкціонування адміністративних правопорушень, що застосовується безпосередньо реєстратором.

575. У 2016 році близько 86000 нових юридичних осіб звернулися для того, щоб отримати ідентифікаційний номер платника податків. З цього числа, 17, 200 цих суб'єктів були передані ДФС для судового переслідування на підставі того, що подана інформація була підозрілою, близько 20 % усіх нових заявок. Ця статистика підтверджує більш широкі висновки, що близько 20 % інформації, що міститься в реєстрі може бути недостовірною.

576. У 2016 році лише 190 справ були передані ПО до суду для подальших кримінальних дій. Це означає, що приблизно 1,1 % від усіх виявлених випадків переслідується у судовому порядку. Загальна кількість вироків, які є результатом таких переслідувань за 2016 рік була відсутньою.

577. Хоча ДФС вживає позитивних зворотніх заходів відносно таких недоліків, та ймовірно застосовує більш переконливі санкції, лише 1 % випадків переслідується у судовому порядку, тому важко оцінити санкційний режим як ефективний.

578. Зрештою, якщо рішення суду вимагає від СПФМ надати ПО інформацію про БВ, цей суб'єкт має 30 днів для виконання цього рішення. Група з оцінки не вважає 30-денний термін строком для вчасного надання інформації про БВ.

Висновок

579. Державний реєстр інформації про БВ є дуже позитивним кроком у напрямі прозорості та відкритої культури щодо юридичних осіб. Однак, значна частина інформації, що міститься в реєстрі, є неточною або недостовірною, що підриває ефективність такого режиму. Приватний сектор значною мірою покладається на реєстр та використовує його для перевірки БВ своїх клієнтів, з огляду на недостовірність реєстру, це суттєво впливає на здатність приватного сектору ефективно перевірити БВ юридичних осіб, з якими вони вступають у ділові відносини. Лише 1,1 % порушень, які виявляються, переслідуються в судовому порядку, що ще більше підриває ефективність режиму. **Україна досягла середнього рівня ефективності для БР 5.**

РОЗДІЛ 8. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Ключові висновки та Рекомендовані дії

Ключові Висновки

- Україна має всебічну правову базу для надання та отримання ВПД щодо злочинів ВК, предикатних злочинів і ФТ. В основному, іноземні партнери України вважають, що надана взаємна правова допомога є задовільною, з точки зору якості та своєчасності.
- Наявні дані про ВПД, надані Україною, дають підстави припускати, що ефективність є обмеженою у певних сферах, зокрема, у сфері арешту та конфіскації активів.
- Зокрема, ряд факторів обмежує ефективність виконання вхідних запитів про надання ВПД:
 - Органи, які відповідають на запити про надання ВПД є вразливими до корупції. Витік інформації не є рідкісним явищем, практика щодо накладення санкцій за розголошення конфіденційної інформації не є переконливою.
 - Питання, висвітлені у БР 7 стосовно тимчасового доступу до інформації.
 - В Україні немає системи пріоритизації вхідних запитів про надання ВПД.
- Україна в цілому є активною в аспекті звернення про надання ВПД. Число вихідних запитів нещодавно зросло у сфері боротьби з корупцією. Однак, на момент проведення оцінки, процес здійснення запитів про надання ВПД відносно конфіскації, не виявився ефективним протягом перевірки.
- Поза межами надання ВПД, вбачається, що українські органи влади, активно використовують інші форми співробітництва з іноземними органами влади, особливо це стосується ПФР та СБУ.
- Співробітництво стосовно надання інформації щодо БВ, має обмежену ефективність з урахуванням недоліків, зазначених у БР 5 стосовно доступу до такого роду інформації. Проте, українські органи влади вказують на те, що інші джерела, включаючи дані, доступні для ДФС та фінансових наглядових органів, можуть бути використані для надання відповідей на такі запити.

Рекомендовані дії

- Мін'юсту необхідно встановити чітку систему пріоритизації щодо вхідних запитів про надання ВПД. ГПУ необхідно затвердити та імплементувати внутрішній порядок пріоритизації, який вона почала розробляти.
- Органам необхідно вжити заходів для забезпечення того, що розголошення інформації та інші практики щодо тимчасового доступу до інформації не перешкоджають ефективності виконання вхідних запитів про надання ВПД (згадується у БР 7).
- Забезпечити, що запити щодо тимчасового арешту активів супроводжуються отриманням рішення про здійснення конфіскації з боку обвинувачення та, що подання такого рішення іноземному органу, який затримав такі активи є своєчасним.
- Розробити нормативи для забезпечення того, що вхідні запити про надання ВПД відносно кінцевого БВ будуть оброблені після проведення перевірки цього питання, зокрема, ДФС та ПФР.

580. Відповідний Безпосередній Результат, який розглядається та оцінюється у цьому розділі, це БР 2. Рекомендації, які стосуються оцінки ефективності у цьому розділі, це Р. 36-40.

Безпосередній Результат 2 (Міжнародне співробітництво)

Надання конструктивної та своєчасної взаємної правової допомоги та екстрадиція

581. Кримінальний процесуальний кодекс встановлює всебічну правову основу для ВПД, яка дозволяє органам влади надавати широкий діапазон допомоги щодо розслідувань, кримінальних переслідувань і пов'язаних з ними проваджень, що стосуються ВК, пов'язаних предикатних злочинів та ФТ. ВПД повинна бути надана відповідно до вимог, викладених в міжнародних договорах і національному законодавстві.

582. Мін'юст і ГПУ є центральними державними органами, відповідальними за отримання, обробку і розподіл запитів стосовно взаємної правової допомоги. На стадії розслідування, компетентним органом влади, відповідальним за вхідні та вихідні запити про надання взаємної правової допомоги є ГПУ, яка направляє запити до відповідного ПО згідно з предметом запиту. На стадії судового розгляду, компетентним органом є Мін'юст для вхідних і вихідних запитів про надання ВПД.

583. Загалом, країни, які направляли запити, були задоволені рівнем співпраці з Україною. Однак три країни надали негативну оцінку, дві на підставі значних затримок в отриманні допомоги та одна у зв'язку із ненаданням допомоги.

584. Органи влади надали статистику щодо вхідних запитів про надання ВПД. Група з оцінки зіткнулася з деякими труднощами щодо отримання вичерпних статистичних даних від українських органів влади щодо міжнародного співробітництва, а також узгодження наданих даних, як це відображено у цьому розділі.

Таблиця 19: Вхідні запити про надання ВПД, оброблені ГПУ з розбивкою за предикатними злочинами

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ВК	22	26	23	19	39	36	67
ФТ	-	-	-	-	-	-	2
Корупція	4	2	-	2	2	32	35
Наркотики	32	47	61	57	50	102	146
Ухилення від сплати податків	38	37	28	40	50	50	79
Організована злочинність	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня	1
Банківські злочини	7	2	2	4	3	6	11
Крадіжка	63	37	66	55	145	198	168
Привласнення майна	26	26	12	10	11	13	28
Грабіж	11	8	10	10	13	53	19
Комп'ютерні злочини	18	11	28	46	75	77	94
Контрабанда	59	53	53	39	43	40	46
Розбій	6	7	14	9	16	21	12
Корупційні правопорушення, пов'язані з державою	25	15	29	21	12	19	26
Шахрайство	87	109	103	95	107	166	260
Інше (злочини, що не приносять прибутку: ДТП, хуліганство, військові та сексуальні злочини тощо)	308	303	358	360	365	374	392

Таблиця 20: Вхідні запити про надання ВПД, оброблені Мін'юстом з розбивкою за предикатними злочинами (за виключенням арешту та конфіскації)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ВПД	732	832	679	919	750	811	882
Екстрадиція	96	116	90	65	30	38	80
Передача кримінальної справи	9	8	3	14	1	10	1
Передача виконання вироків	34	9	11	10	2	5	10

585. Мін'юст зазначає, що жоден вхідний запит про надання ВПД не був відхилений. ГПУ надала статистику, що міститься в таблиці 21, та пояснила, що більшість запитів про надання допомоги була відхилена на підставі того, що вони носили політичний характер. Станом на жовтень 2017 року, НАБУ отримало (через ГПУ) 15 запитів про надання взаємної правової допомоги. 8 було виконано повністю; 4 частково та 3 обробляються.

Таблиця 21: Кількість вхідних запитів про надання взаємної правової допомоги, відхилені ГПУ

2012	2013	2014	2015	2016
12	17	33	56	64

586. Українські органи влади зазначили, що 7 запитів про надання ВПД були отримані у зв'язку з конфіскацією активів у період з 2010 по 2016 рік.

Таблиця 22: Вхідні запити про надання взаємної правової допомоги – Арешт і конфіскація активів

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Загальна сума іноземних запитів щодо арешту	-	-	Обладнання	Акції 14 господарюючих суб'єктів, 28 об'єктів власності	-	-	-
Загальна вартість арештованих активів на основі іноземних запитів	-	2,26 млн. EUR; квартира в Києві; 6 земельних ділянок в Одеській області	Обладнання	Акції 14 господарюючих суб'єктів, 28 об'єктів власності	-	-	-
Загальна сума іноземних запитів щодо конфіскації	-	£ 70 125*	-	-	82 517 EUR; Литовських літ 87 090**	Литовських літ 457 397,86*	-
Загальна сума конфіскованого майна на основі іноземних запитів	-	-	-	-	Інформація не доступна**	-	-
Загальна сума активів, направлених до країни, що надіслала запит, після остаточної конфіскації	-	-	-	-	-	-	-
Загальна сума активів, направлених до країни, що надіслала запит, після остаточної конфіскації	-	-	-	-	-	-	-

** Запити не були виконані або тому, що влада не змогла визначити майно на підставі наданої інформації або через те, що в Україні не було криміналізовано злочини*

*** Український суд визнав іноземне рішення про конфіскацію (82 517 EUR) таким, що підлягає виконанню в Україні. Однак, Мін'юст поки не надав оновлену інформацію щодо виконання запиту*

587. У період з 2010 по 2016 рік, українські суди постановили рішення (2014 року) про визнання рішення іноземного суду щодо конфіскації майна, як такого, що підлягає виконанню в Україні. Інші 6 запитів були відхилені, п'ять з яких на підставі того, що контрабанда (митне правопорушення) була частково декриміналізована в Україні у 2011 році (дивіться аналіз щодо Рекомендації 3 в додатку з Технічної відповідності). Інший запит не був виконаний через те, що власність і нерухомість, зазначені запитуючою стороною, не існували на основі інформації України. Українські органи влади наддали статистику, яка демонструє, що інші види допомоги (опитування свідків, вилучення документів ...) були надані у відповідності до запитів по ВПД пов'язані з контрабандою з 2010 року. Однак, відсутність повної криміналізації щодо злочинів, пов'язаних з контрабандою, обмежує можливість надання максимально можливої ВПД.

588. З 2010 року до першого кварталу 2016 року, Мін'юст отримав 8 запитів про надання взаємної правової допомоги щодо кримінальної екстрадиції у справах з ВК або ФТ. 5 вхідних запитів були задоволені; 1 запит було відхилено у зв'язку з тим, що особа була громадянином України; та 2 запити знаходяться на стадії обробки.

БР 2 Приклад Справи: Екстрадиція

14 січня 2015 року, Французький трибунал м. Ліону видав ордер на арешт громадянина Франції та Ізраїлю, якого обвинувачено у вчиненні злочинів, у тому числі шахрайства, участі у злочинній групі та відмиванні коштів у період з січня 2012 року по лютий 2014 року. 3 квітня 2015 року, Бориспільський районний суд виніс рішення про 40-денний тимчасовий арешт підозрюваного. 17 квітня 2015 року, ГПУ отримала запит від прокуратури трибуналу м. Ліону щодо екстрадиції підозрюваного. 22 квітня 2015 року, прокуратурою Київської області було отримано запит провести перевірку щодо екстрадиції. 6 травня 2015 року, Шевченківський районний суд м. Києва виніс рішення щодо екстрадиції. 6 травня 2015 року, Шевченківський районний суд м. Києва виніс рішення про застосування до підозрюваного арешту з метою екстрадиції. 25 травня 2015 року, прокуратура Київської області, вважаючи, що немає обставин, що перешкоджають екстрадиції, передала справу до ГПУ. 26 червня 2015 року, особу екстрадували до Франції.

589. Відповідно до ст. 558 КПК, запити про надання ВПД повинні бути виконані протягом одного місяця з дня отримання. При необхідності (в залежності, зокрема, від складності та масштабу запиту), термін виконання може бути продовжено (ст. 545 КПК). Відповідно до ст. 560 КПК, центральний орган надсилає отримані матеріали запитуючій стороні протягом десяти календарних днів з моменту отримання. У 2010 році такі запити виконувалися в середньому протягом 60 днів, у 2011 році - 60 днів, у 2012 році - 60 днів, у 2013 році - 90 днів, у 2014 році - 90 днів, у 2015 році - 90 днів, у 2016 році - 60 днів. Хоча у складних випадках середній строк виконання у декілька місяців є адекватним, відсутність чіткої системи пріоритизації запитів, як в Мін'юсті, так і в ГПУ може сповільнити процес обробки запиту. Подібна ініціатива Мін'юсту, яка вказує на те, що пріоритизація запроваджується у кожному окремому випадку, може також бути корисною для забезпечення більш ефективного розслідування та судового переслідування ВК/ФТ та, зокрема, арешту та конфіскації доходів, одержаних злочинним шляхом.

590. Ряд загальних питань, що характеризують застосування певних повноважень ПО, які детально описані в БР 7, також, здається, негативно впливають на якість та ефективність ВПД, наданої українськими органами влади, особливо у сфері тимчасового вилучення документів. Крім питань щодо повної криміналізації злочинів контрабанди, про які йшлося вище, занепокоєння з приводу корупції в державних установах, як це зазначено в НОР, може підірвати здатність України ефективно та своєчасно виконувати такі запити. Під час дискусій з органами влади, оцінювачам було повідомлено про декілька типових сценаріїв, коли питання конфіденційності підривали або перешкоджали ефективній реалізації запитів про надання ВПД. Органи влади надали декілька прикладів справ, в яких йшлося про те, що до

того часу, коли органи намагалися арештувати активи або банківські рахунки на виконання запиту про надання взаємної правової допомоги, активи вже зникли внаслідок розголошення інформації. Труднощі, про які повідомили декілька органів влади, з якими відбулись зустрічі під час виїзної місії, щодо вилучення документів, також проаналізовані в БР7, як видається, перешкоджають спроможності України надавати ВПД.

Запит про надання своєчасної правової допомоги для переслідування внутрішнього ВК, пов'язаних предикатних злочинів та справ з ФТ з транснаціональними елементами

591. Україна бере активну участь у міжнародному співробітництві шляхом надсилання вихідних запитів про надання ВПД з метою розслідування внутрішнього ВК або інших основних предикатних злочинів (зокрема, корупції, економічної злочинності, організованої злочинності, торгівлі наркотиками, та торгівлі людьми). Органи зазначили, що збільшення кількості вихідних запитів про надання ВПД у 2016 році щодо ВК та корупції є результатом збільшення досудових розслідувань кримінальних проваджень, пов'язаних з ВК, та запитів на додаткову інформацію щодо активів, одержаних злочинним шляхом в іноземних країнах.

592. ГПУ зазначила, що, в цілому, у період з 2010 до 2016 року, ПО направили 1059 запитів про надання ВПД (див. детальну інформацію у Таблицях 23 та 24 нижче). 792 з них було виконано; 231 в процесі розгляду; та 36 були відмовлені. Було відмовлено у наданні допомоги через те, що, від запитуваної держави, було недостатньо даних, пов'язаних з предметом розслідування; виконання запитів могло загрожувати інтересам держави; правопорушення відносно яких проводились розслідування були податковими злочинами; та запитувані дії суперечили законодавству країни.

Таблиця 23: Вихідні запити про надання ВПД від ГПУ, залежно від типу запитуваної допомоги (щодо ВК, предикатних злочинів або ФТ)

Характер допомоги	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Одержання документальних доказів	145	131	86	90	104	75	181
Допит свідка	497	396	267	319	314	245	243
Арешт активів	5	12	3	10	2	20	29

Таблиця 24: Вихідні запити про надання ВПД від ГПУ за типом предикатного злочину (лише щодо ВК або ФТ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ВК	9	5	11	30	6	25	86
ФТ	-	-	-	-	-	-	2
Корупція	7	9	11	2	23	154	211
Наркотики	38	29	27	40	19	9	19
Ухилення від сплати податків	40	39	39	52	54	32	43
Організована злочинність	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня	Статистика відсутня

593. З 2010 до першого кварталу 2016 року, Мін'юст направили 6 запитів ВПД щодо кримінальної екстрадиції стосовно ВК/ФТ справ (органи влади України надали приклад громадянина України, екстрадованого з Німеччини у 2011 році у зв'язку із звинуваченнями у ВК). Мін'юст також надав нижчезазначену загальну статистику щодо вихідних запитів по ВПД:

Таблиця 25: Вихідні запити про надання ВПД від Мін'юсту за типом запитуваної допомоги (усі типи злочинів)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ВПД	15	3	15	9	17	19	16
Екстрадиція	197	223	164	183	97	46	27

Передача кримінальної справи	6	10	23	12	12	9	2
Передача виконання	2	2	-	5	4	1	-

594. Слідчі та прокурори НАБУ дотримувались проактивного підходу щодо надання правової допомоги іноземним країнам за допомогою запитів про надання ВПД з питань корупції. З початку свого функціонування, НАБУ направило 248 вихідних запити про надання взаємної правової допомоги, включаючи 74 запити про надання ВПД у 2016 році. Загалом, у всіх вищезгаданих справах клопотання були задоволені судом.

595. У період з 2010 по 2016 роки, Україна надіслала 30 запитів про надання ВПД (більшість з них були надіслані у 2016 році) стосовно арешту активів, але не з метою запиту про здійснення остаточної конфіскації активів⁵⁹. Значні обсяги коштів були заарештовані в іноземних країнах на підставі запитів від українських органів влади. Проте, на основі зустрічей, проведених з державними органами, а також даних з відкритих джерел, оцінювачі були інформовані про випадки, коли Україна не була ефективною у відношенні до вихідних запитів про надання ВПД, шляхом несвоєчасного надання запитуваним країнам достатніх доказів, щоб дозволити їм винести рішення про остаточну конфіскацію. Зокрема, здається, що Україна досі не в змозі надати запитуваним країнам остаточне рішення суду про конфіскацію, з тим, щоб дозволити іноземним судам винести рішення про остаточну конфіскацію. Тим не менше, слід зазначити, що поточна відсутність судових рішень про конфіскацію вилученого майна, пов'язана з проведенням досудового слідства у відповідних кримінальних справах, оскільки розслідувані злочини є складними, вимагають великої кількості слідчих та інших процесуальних дій.

596. Не існує ні зобов'язань для компетентних органів, за винятком ПФР, здійснювати зворотній зв'язок щодо допомоги, отриманої в рамках міжнародного співробітництва, ні будь-яких правових обмежень, які б перешкождали органам влади це зробити. Органи влади надіслали листи-вдячності (включаючи інформацію про використання отриманої допомоги) низці країн, і такий зворотній зв'язок був здійснений на їх запити (наприклад до Канади, Британських Віргінських островів, Австрії тощо).

Запит та надання інших форм міжнародного співробітництва для цілей ПВК/ФТ

597. Крім надання взаємної правової допомоги, українські органи активно беруть участь в інших формах співробітництва з іноземними органами.

ПФР

598. ПФР є членом Егмонтської групи і суворо дотримується принципів щодо обміну інформацією Егмонтської групи. ПФР не потрібно укласти двосторонні або багатосторонні угоди, щоб співпрацювати зі своїми колегами. Проте, ПФР уклало 74 Меморандуми про взаєморозуміння з іноземними ПФР з метою сприяння співробітництву. Обмін інформацією між ПФР відбувається через захищений веб-сайт Егмонтської Групи. З 2014 року до середини 2016 року, ПФР надіслав 1547 запитів, і отримав 1144 відповіді від ПФР інших країн. 103 листи, пов'язані із добровільним розповсюдженням інформації, було надіслано іноземним партнерам. ПФР отримав 725 запитів та 205 листів, де було зазначено про добровільне розповсюдження інформації, та надав 784 відповіді ПФР іноземних держав.

599. Коли ПФР діє як запитуваний орган, час на надання відповіді залежить від типу і терміновості запиту. У середньому, ПФР відповідає протягом 30 днів на звичайні запити і протягом 5 днів на термінові запити. Наприклад, з січня по вересень 2016 року, ПФР отримав і розглянув 14 термінових запитів протягом 5 днів. ПФР також направляє інформаційні листи до ПФР інших країн у зв'язку з несанкціонованим рухом за кордон готівки, грошових і кредитних документів, дорогоцінних металів,

⁵⁹ Українські органи після виїзної місії надіслали запити стосовно конфіскації до Латвії у квітні 2017 та США у жовтні 2017.

тощо, а також культурних цінностей в сумі, яка дорівнює або перевищує 150 000 UAH (~ 4 917,46 EUR) або в сумі в іноземній валюті, банківських металах, інших активах, яка дорівнює 150 000 UAH (~ 4 917,46 EUR).

600. ПФР продовжує збирати факти ВК і привласнення майна колишнім Президентом України, його родичами, членами колишнього Уряду та взаємопов'язаними особами, а також щодо причетних осіб до «масового вбивства». ПФР, зокрема, бере участь у відстеженні і заморожуванні відповідних активів за кордоном. Запити було направлено до ПФР 136 країн для виявлення і заморожування активів. ПФР 8 країн надали інформацію про замороження активів на загальну суму 107,2 млн. USD, 15,9 млн. EUR і 135,0 млн. швейцарських франків.

ПО

601. ГПУ було підписано 43 угоди з компетентними органами іноземних держав про співробітництво, яке не пов'язане з наданням ВПД, а також з Міжнародним центром з повернення активів Базельського інституту управління ICAR (2014). У січні 2017 року, ГПУ було проведено 26 робочих зустрічей зі спеціалістами Базельського інституту управління щодо розслідування кримінальних проваджень відносно колишніх високопосадовців України, а також щодо виявлення та повернення їх активів. У 2012 році, Україна стала спостерігачем в Камденській міжвідомчій мережі з питань повернення активів (CARIN), діяльність якої спрямована на зміцнення міжнародного співробітництва між ПО і судовими органами щодо пошуку, замороження, арешту та конфіскації доходів, одержаних злочинним шляхом. ГПУ має досвід у створенні спільних слідчих груп (наприклад, розслідування катастрофи рейсу MN17 Малайзійських авіаліній). НАБУ підписало міжнародні договори з 5 країнами (США, Польща, Румунія, Латвія та Литва) та з Європейським агентством по боротьбі з шахрайством у 2016 році.

602. Були підписані 72 двосторонні конвенції про уникнення подвійного оподаткування та попередження ухилення від сплати податків на доходи, а також Конвенція про взаємну адміністративну допомогу з податкових питань (2009) і Протокол про внесення змін і доповнень про взаємну адміністративну допомогу з податкових питань (2013). Україна також підписала двосторонні угоди про співробітництво та обмін інформацією в галузі боротьби з порушенням податкового законодавства та багатосторонню угоду між країнами-членами СНД про співробітництво і взаємну допомогу з питань дотримання податкового законодавства і боротьби з порушеннями в цій сфері. У 2015 році, до ДФС надійшло 1856 запитів щодо обміну податковою інформацією.

Фінансові наглядові органи

603. Українські органи зазначили, що фінансові регулятори активно здійснюють співробітництво з іноземними партнерами з метою здійснення нагляду на консолідованій основі та обміну інформацією з питань діяльності фінансових установ у порядку, визначеному відповідними міжнародними договорами України, у тому числі угодами міжвідомчого характеру.

604. На даний час НБУ бере участь у міжнародному співробітництві в рамках 17 угод з іноземними наглядовими органами в рамках співробітництва у сфері ПВК/ФТ. Органи влади зазначають, що:

- у 2014 році до фінансового регулятора Великобританії було направлено кілька запитів стосовно юридичних осіб-резидентів Великобританії, їх реєстраційного статусу, фінансової діяльності у Великобританії, а також бенефіціарних власників та репутації;
- у 2015 році було направлено запити до фінансового регулятора Латвії щодо діяльності одного банку;
- у 2016 році 8 запитів було направлено кільком іноземним наглядовим органам щодо питань протидії відмиванню коштів (Польща, Латвія, Нова Зеландія, Великобританія, Британські Віргінські острови, Республіка Сейшели).

605. Інформація, отримана від цих органів, була використана НБУ в судах для підтвердження незаконних дій банків. НБУ також відповів на запити іноземних наглядових органів (Латвії в 2015 році, Естонії в 2016 році) надавши інформацію стосовно висновків, сформованих в контексті нагляду у сфері

ПВК.

606. НКЦПФР підписано 13 меморандумів про співробітництво з компетентними органами іноземних держав: Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Китай, Єгипет, Грузія, Киргизька Республіка, Йорданія, Мальта, Республіка Молдова, Румунія, Туреччина, ОАЕ. У 2015 році, до НКЦПФР надійшло 216 запитів. Всі запити були оброблені та на всі було надано відповіді. У середньому НКЦПФР відповідає протягом 7 днів (3 дні у випадках термінових запитів).

607. У 2012 та 2013 роках, Нацкомфінпослуг надіслано запити до 77 іноземних регуляторів ринків фінансових послуг щодо укладення меморандумів про співробітництво. У 2013 році, були підписані угоди з Вірменією, Польщею, Латвією та Литвою. В 2014 році, Нацкомфінпослуг направлено запити контрагентам в Індію та Німеччину, та було отримано запити від Фінансового Регуляторного Органу Мальти. Враховуючи передачу функцій Нацкомфінпослуг НБУ та НКЦПФР, у 2014 році активну роботу з формалізації взаємодії з іноземними регуляторними органами та укладання відповідних угод про співробітництво було припинено, однак органи зазначали, що це не завадило взаємодії з іноземними регуляторами небанківських ринків фінансових послуг. У відповідь на запити компетентних іноземних органів щодо перевірки ділової репутації суб'єктів господарювання, у 2012-2016 роках, Нацкомфінпослуг підготовлено понад 50 листів наглядовим органам іноземних держав, зокрема Великобританії, Грузії, Ірландії, Іспанії, Казахстану, Німеччині, Новій Зеландії, Туреччині, Чеській Республіці, Швейцарії, Швеції, на додаток до листування електронною поштою.

Міжнародний обмін основною інформацією та інформацією про бенефіціарну власність щодо юридичних осіб та правових утворень

608. Незважаючи на те, що українські органи влади не ведуть конкретної статистики про вхідні запити, пов'язані з інформацією щодо бенефіціарної власності, вони вказали, що кількість цього типу запитів є відносно малою. Такі запити в основному мають на меті встановлення осіб бенефіціарних власників підприємств та їх допит, що, як зазначалось Україною, безумовно здійснюється компетентними органами влади. Вхідний запит про надання взаємної правової допомоги щодо інформації стосовно бенефіціарної власності буде виконуватися в основному шляхом перевірки запитуваної інформації в ЄДР, який, як зазначено в БР 5, може не містити справжньої або точної інформації щодо 20 % - 30 % юридичних осіб. Як вже зазначалося, немає механізму для перевірки якості та точності інформації, на відміну від інформації про бенефіціарну власність, що міститься в ДФС. Проте, українські органи влади заявляють, що інші джерела, включаючи дані, доступні для ДФС та фінансових наглядових органів, також використовуються з метою надання відповідей на подібні запити.

Висновок

609. Хоча органи іноземних країн, схоже, задоволені якістю *ВПД*, наданої Україною, ефективності перешкоджає ряд причин. Україна активно зверталася про надання правової допомоги щодо різних кримінальних правопорушень. Однак, декілька запитів були здійснені з огляду на конфіскацію. Вбачається, що компетентні органи України, включаючи, зокрема, ПФР та фінансові наглядові органи, активно залучені до інших форм співробітництва. Співпраця щодо бенефіціарної власності має обмежену ефективність у світлі недоліків, відзначених в БР 5 щодо внутрішнього доступу до такого роду інформації. ***В цілому, Україна досягла середнього рівня ефективності для БР 2.***

ТЕХНІЧНА ВІДПОВІДНІСТЬ (ДОДАТОК)

1. У цьому додатку наведено детальний аналіз рівня відповідності 40 Рекомендаціям ФАТФ за порядком. Він не включає описового тексту щодо ситуації в країні або ризиків, обмежується аналізом технічних критеріїв для кожної Рекомендації. Його слід читати разом зі звітом про взаємну оцінку.
2. Якщо вимоги ФАТФ та національні закони або норми залишились незмінними, цей звіт відноситься до аналізу, проведеного в рамках попередньої взаємної оцінки в 2009 році. Цей звіт є доступним на сайті <https://rm.coe.int/mutual-evaluation-report-anti-money-laundering-and-combating-the-finan/168071532f>.

Рекомендація 1 – Оцінка ризиків та застосування ризик-орієнтованого підходу

3. Це нова Рекомендація, яка не була оцінена у Звіті про взаємну оцінку 2009 року.

4. *Критерій 1.1* (Відповідає) – Органи влади провели НОР та зробили звіт за висновками НОР щодо ВК/ФТ в кінці 2016 року. Відповідно до процедури⁶⁰ НОР, її метою є визначення, аналіз, оцінка та розробка заходів щодо пом'якшення ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму. НОР було проведено за методологією, підготовленою ПФР та схваленою Мінфіном. Звіт включає використання секторальних запитальників, виданих для СПФМ, і враховує як якісні, так і кількісні данні, у тому числі з незалежних джерел. НБУ також виконував провідну роль, допомагаючи ПФР у підготовці методології НОР та консолідації інформації, отриманої від банків. Всі органи влади з ВК/ФТ були задіяні в процесі НОР.

5. *Критерій 1.2* (Відповідає) – ПФР відповідає за координацію дій, що проводяться для ідентифікації та оцінки ризику (ст. 18.1 та 18.2 Базового Закону).

6. *Критерій 1.3* (Відповідає) – НОР буде проводитися регулярно та принаймні один раз на три роки (ст. 21 Базового Закону, ст. 6 процедури НОР).

7. *Критерій 1.4* (Відповідає) – Повна версія НОР була розміщена на веб-сайті ПФР та Мініфіну. У грудні 2016 року звіт НОР був предствалений високопосадовцями, компетентним органам та відповідним недержавним організаціям.

8. *Критерій 1.5* (Частково відповідає) – Не існує політик/процедур «цілісної системи» або політик/процедур на рівні органів влади для РОП, який має бути спрямований на розподіл ресурсів та імплементацію заходів. Однак, проект вичерпного плану дій щодо управління ризиками, зазначений у НОР, був розроблений та направлений КМУ для затвердження. Наприклад, наглядові органи повинні забезпечити, що вони використовують РОП для ідентифікації та аналізу операцій з клієнтами, а також при здійсненні оцінки ризиків СПФМ та використовувати їх при плануванні перевірок (виїзних та безвиїзних).

9. *Критерій 1.6* (Відповідає) – Україна не прийняла рішення про не застосування будь-якої Рекомендації ФАТФ вимагаючи від фінансових установ або ВНУП вжити заходів.

10. *Критерій 1.7* (Переважно відповідає) – СПФМ зобов'язані застосовувати посилені заходи для клієнтів з підвищеним ризиком (ст. 6(5) Базового Закону). Додаткові особливі положення повинні застосовуватися стосовно кореспондентських банківських відносин з іноземними фінансовими установами, національними та іноземними публічними діячами. Проте, від фінансових установ та ВНУП не вимагається вживати посилені заходи для управління та пом'якшення вищих ризиків, виявлених в НОР, або включити інформацію про ці ризики у свою оцінку ризиків.

11. *Критерій 1.8* (Відповідає) –

Ст. 9 Базового Закону передбачає, що регулятори та наглядові органи дозволяють СПФМ застосовувати «спрощену ідентифікацію» у встановлених обставинах. На момент перебування місії, лише НБУ здійснював ці повноваження відповідно до пункту 58 Постанови Правління НБУ № 417. У пункті 58 вимагається, щоб банки застосовували «спрощену ідентифікацію» для таких клієнтів:

- 1) Українські державні органи;
- 2) міжнародні установи або організації, в яких Україна бере участь за міжнародними договорами України, ратифікованими Верховною Радою України;
- 3) установи, органи, відділення або агенції Європейського Союзу;
- 4) дипломатичні представництва іноземних держав, акредитовані в Україні у встановленому порядку.

⁶⁰ Постанова Кабінету Міністрів України № 717 (16.08.2015).

У пункті 59 детально описані вимоги щодо ідентифікації для цих органів, єдиним виключенням є ідентифікація кінцевого БВ. Під визначенням «кінцевий БВ» відповідно до статті 1(21) Базового Закону навряд чи буде будь-яка особа, яка відповідатиме визначенню кінцевого БВ цих органів. Тому, здається, що пункт 58 дає більше роз'яснення вимог щодо ідентифікації, ніж «спрощеної процедури перевірки», відповідно до критерію 1.8.

Відповідно до ст. 9 Базового Закону не обов'язково проводити ідентифікацію та верифікацію клієнта у зв'язку з:

- (а) страховими контрактами, крім страхування життя, підписаними особою, із загальною страховою виплатою, яка не перевищує 5,000 UAH, або її сума еквівалентна вказаній сумі, у тому числі в іноземній валюті (~ 163,92 EUR);
- (b) діловими відносинами, які виникають на підставі угод про участь у лотереях, якщо розмір ставки гравця не перевищує 5 000 UAH (~ 163,92 EUR);
- (c) платіжними організаціями, учасниками або членами платіжної системи, банками, філіями іноземного банку, що здійснюють фінансові операції, не відкриваючи рахунок у розмірі меншому ніж 150 000 UAH (~ 4 917,46 EUR) або в сумі, що дорівнює зазначеній сумі, у тому числі в іноземній валюті, дорогоцінних металах, інших активах та одиницях вартості);
- (d) операціями між банками, зареєстрованими в Україні.

12. Ці положення є обґрунтованими і не суперечать НОР, але вони не були введені на підставі попереднього встановлення низьких ризиків.

13. *Критерій 1.9* (Відповідає) – наглядові органи мають контролювати дотримання СПФМ вимог ПВК/ФТ та визначати чи є достатніми заходи ПВК/ФТ вжиті такими суб'єктами для обмеження ризиків, пов'язаних з їх діяльністю (ст. 14.2(1) та (3) Базового Закону).

14. *Критерій 1.10* (Переважно відповідає) – Існує 3-х рівневий підхід для СПФМ, який вимагає визначити, оцінити та зрозуміти ризик: Базовий Закон, Наказ Мінфіну № 584 (липень 2016 року) для усіх СПФМ, та ряд наказів та розпоряджень наглядових органів, що застосовуються до конкретних наглядових органів та секторів якими вони керують⁶¹.

(а) та (b) Перший рівень – відповідно до ст. 6(4) та (23) Базового Закону, СПФМ повинні розробляти правила та програми, включаючи, зокрема, заходи з управління ризиками. Другий рівень – ч. 1 Розділу 1 Наказу Мінфіну 584 зазначає, що СПФМ повинні використовувати критерії наказу для класифікації ризиків клієнтів. Ч.1-4 Розділу 2 дають загальну оцінку ризиків. Ч.1-4 Розділу 3 розглядають оцінку ризиків за географічним розташуванням країни. Ч.1-4 Розділу 4 розглядають критерії ризику за типом клієнта. Розділ 5 розглядає ризики за типом продукту та наданими послугами. Розділ 6 розглядає ризики операцій. Розділ 2 наголошує, що рівень ризику має бути записаний разом з методами та процедурами оцінки ризику. Третій рівень – кожен нормативно-правовий акт державного регулятора також містить критерії заходів з оцінки ризику, які слід виконувати при встановленні та під час ділових відносин. Ці критерії виражаються в ідентичних термінах, які застосовуються до усіх нормативно-правових актів державного регулятора. Наприклад, згідно з наказом Мін'юсту № 999/5 нотаріуси та юристи/адвокати повинні оцінювати ризики клієнтів, беручи до уваги критерії, встановлені наказом Мінфіну № 584 та наказом Мін'юсту. Нормативно-правові акти державного регулятора не відносяться до каналів розповсюдження. Крім того, СПФМ повинні розробити свої власні

⁶¹ Наприклад: Постанова Правління НБУ № 417 «Про затвердження положення про здійснення банками фінансового моніторингу»; Постанова Правління НБУ № 388 «Про затвердження положення про здійснення небанківськими фінансовими установами фінансового моніторингу в частині надання ними фінансової послуги щодо переказу коштів»; наказ Мінфіну № 1160 (22.12.2015) для аудиторів та бухгалтерів; наказ Мін'юсту № 999/5 (18.06.2015) для нотаріусів та юристів/адвокатів; наказ Мінфіну № 662 (23.07.2015) для брокерів нерухомого майна.

критерії ризику, беручи до уваги критерії наказу № 584, відповідні нормативно-правові акти державного регулятора та їх конкретні заходи.

(с) СПФМ повинні періодично переглядати свої критерії ризику та заходи з управління ризиками (ст. 3-2 наказу Мінфіну № 584). В рамках нормативно-правових актів державного регулятора, кожен ризик клієнта має бути повторно оцінений принаймні щорічно стосовно клієнтів з високим ступенем ризику (від 2 до 3 років для клієнтів з низьким і середнім рівнем) та в ряді ситуацій, наприклад врахування того, що операції можуть бути пов'язані з ВК/ФТ, або у разі законодавчих змін. СПФМ повинні документувати результати таких повторних оцінок.

(в) Відповідно до ст. 6(16) Базового Закону, СПФМ зобов'язані забезпечити доступ до документів та інформації відповідним наглядовим органам та на вимогу правоохоронних органів.

15. *Критерій 1.11* (Відповідає) – критерій 1.11 виконується Україною на рівні наказів наглядових органів.

(а) Наприклад, Постанова Правління НБУ № 417 вимагає від банків розробляти та затверджувати внутрішні документи щодо ПВК/ФТ, які повинні оновлюватись згідно законодавчих змін та подій, які можуть вплинути на ризики ВК/ФТ. Документи, що включають програму управління комплаєнс-ризиком у сфері ПВК/ФТ, що описує систему управління ризиками та методи оцінки ризиків як на рівні банку, так і на рівні клієнтів. Документи мають бути затверджені органом управління або керівником виконавчого органу банку (або керівником філії іноземного банку) за пропозицією відповідального працівника. Інші нормативно-правові акти державного регулятора містять аналогічні положення.

(б) Відповідно до статті 35 Постанови Правління НБУ № 417, керівництво має бути проінформоване (у кварталних звітах) про: результати моніторингу клієнтського ризику; аналіз оцінки ризику банку; вжиті заходи; та запобіжні заходи в програмі фінансового моніторингу (CRM) у сфері ПВК/ФТ. Небанківські фінансові установи мають подібні зобов'язання згідно з Постановою Правління НБУ № 388.

(с) Відповідно до ст. 6 Базового Закону, наказом Мінфіну № 584 та нормативно-правових актів державного регулятора, СПФМ зобов'язані оцінювати та управляти ризиками клієнта. Наказ Мінфіну визначає критерії, які автоматично розглядаються як такі, що мають високий ризик. Клієнти мають класифікуватися за низьким, середнім, або високим ризиком (для банків та небанківських установ, нагляд за якими здійснюється НБУ: низьким, середнім, високим та неприйнятно високим ризиком). СПФМ повинні вживати запобіжні заходи/приділяти підвищену увагу стосовно клієнтів з високим рівнем ризику, що включає ретельні перевірки клієнтів; перевірки інформації про клієнта шляхом отримання додаткової інформації від клієнта чи з відкритих джерел; збір інформації про діяльність клієнта та фінансовий стан з відкритих джерел; відмову у встановленні або продовженні ділових відносин; інформування ПФР про фінансові операції клієнта. СПФМ можуть також вживати додаткових заходів, але це не є обов'язковим.

16. *Критерій 1.12* (Переважно відповідає) – Хоча ситуації, зазначені в критерії 1.8, не були встановлені на основі низького ризику, авторизовані спрощені заходи є дуже обмеженими за своїм характером, як зазначено в критерії 10.18, і не допускаються у випадку підозр ВК/ФТ. Критерії 1.9-11 відповідають в основному.

Перегляд та висновок

17. Більшість критеріїв відповідають або переважно відповідають. Лише критерій 1.5 частково відповідає, оскільки план дій, який вимагає від усіх органів влади застосовувати РОП у своїй діяльності, все ще у формі проекту. Були відзначені інші незначні недоліки. Незважаючи на те, що існують вимоги щодо застосування посиленних заходів до ситуацій з підвищеним ризиком, немає спеціальних вимог щодо управління та пом'якшення високих ризиків, виявлених у НОР, або включення інформації про ці ризики в оцінку ризиків. Ситуації, до яких застосовуються обмежені спрощені заходи, не були визначені на основі низького ризику та узгодженості з НОР. Для СПФМ немає вимог щодо визначення, оцінки та розуміння ризиків ВК/ФТ відносно каналів розподілу. **Рекомендація 1 оцінюється як така, що переважно відповідає.**

Рекомендації 2 – Національне співробітництво та координація

18. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що переважно відповідає цим вимогам. Хоча існуючі механізми розвиваються в правильному напрямі, необхідний подальший зворотній зв'язок та підзвітність, а також більша координація та співробітництво (особливо на операційному рівні та між державними органами).

19. *Критерій 2.1* (Відповідає) – З 2003 року політика у сфері ПВК/ФТ просувалась за допомогою національної стратегії ПВК/ФТ та планів дій у сфері ПВК/ФТ, висвітлених у стратегії. Ці правові інструменти, видані КМУ та погоджені усіма політичними та оперативними органами з ПВК/ФТ відображають ризики, виявлені на момент їх завершення. Нова стратегія затверджується кожні 5 років і на сьогоднішній день, новий план дій щорічно. Поточна стратегія діє з 2015 року. План дій, який базується на НОР, очікує остаточного схвалення від КМУ. Прогрес виконання плану дій розглядається щоквартально.

20. *Критерій 2.2* (Відповідає) – Мінфін несе відповідальність за вищезазначену політику (постанова КМУ № 375).

21. *Критерій 2.3* (Відповідає) – Рада з дослідження методів та тенденцій ПВК/ФТ (далі Рада⁶²), утворена Постановою КМУ № 25 (2010), сприяє координації та співпраці між відповідними компетентними органами щодо політики та заходів у сфері ПВК/ФТ. Рада також слугує координаційною платформою для оперативної діяльності державних органів, з двома робочими групами (одна для банківських та одна для небанківських установ), включаючи відповідних державних органів, представників приватного сектора та ПФР.

22. *Критерій 2.4* (Відповідає) – Механізми, згадані в пунктах 2.1 та 2.3 Базового Закону також застосовуються до фінансування розповсюдження зброї масового знищення. Передбачена законом роль ПФР щодо ПВК/ФТ стосовно пункту 2.2 окремо включає питання фінансування розповсюдження зброї масового знищення. Питання фінансування розповсюдження зброї масового знищення включене до плану дій від лютого 2016 року, який був розроблений ПФР спільно з відповідними державними органами (МЕРТ, Мінінфраструктури, НКЦПФР, Нацкомфінпослуг, СБУ, ДФС, Державна служба статистики, Національне агентство з питань державної служби, Адміністрація Державної прикордонної служби, Державний комітет телебачення та радіомовлення, Державна фінансова інспекція, НБУ, Державна служба зовнішньої розвідки, ГПУ та НАБУ).

Перегляд та висновок

23. Р. 2 оцінена як така, що відповідає.

⁶² Рада складається з представників ПФР, Мінфіну, МЕРТ, МЗС, Мін'юсту, Мінінфраструктури, ДФС, Антимонопольного комітету, Ради Національної Безпеки і оборони України, Державної казначейської служби України, Державної прикордонної служби України, Державної регуляторної служби України, Служби зовнішньої розвідки України, СБУ, Нацкомфінпослуг, НКЦПФР, Адміністрації Президента України, НБУ, Ліги страхових організацій України, Української асоціації банків, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Кабінету Міністрів України.

Рекомендація 3 – Злочин відмивання коштів

24. Україна була оцінена як така, що частково відповідає згідно з попередніми Рекомендаціями 1 та 2. Виявлені недоліки були пов'язані з фізичними елементами злочину відмивання коштів, загальним обсягом визначення поняття власності та обсягом предикатних злочинів.

25. *Критерій 3.1* (Відповідає) – Відмивання коштів криміналізовано ст. 209 КК. Зміни було внесено у 2015 році. Що стосується фізичних елементів «конверсії або переказу майна», передбачених ст. 6(1)(a)(i) Палермської Конвенції, положення охоплює здійснення «фінансової чи юридичної операції», що включає кошти чи інше майно (отримані в результаті суспільно небезпечного діяння). У контексті Постанови Верховного Суду, яку продовжують використовувати судді, «фінансова» операція означає проведення будь-якої операції, пов'язаної із здійсненням або забезпеченням будь-якого платежу через СПФМ. Постанова пояснює, що перелік видів операцій не є вичерпним і може опрацьовуватись будь-яким суб'єктом господарювання. Вчинення «юридичних» операцій означає здійснення будь-яких дій стосовно доходів, одержаних злочинним шляхом. Постанова наводить приклад будь-яких дій, спрямованих на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків (цитуючи статтю 202 Цивільного кодексу України, яка застосовується в контексті кримінального провадження, оскільки вважається спеціальним законом, що стосується економічних та фінансових правовідносин). Поняття юридичної операції чи правочину вживається у ширшому розумінні, ніж дії, здійснені через письмову угоду чи контракт, згідно зі статтею 202 Цивільного кодексу України. Хоча не було надано жодного прикладу, органи підтвердили, що проста передача активу від злочинця до іншої особи та будь-яка «конвертація» активу, залежно від обставин, може визначатися як злочини з відмивання коштів в Україні, без будь-яких письмових угод або юридичних документів. Стаття 6(1)(a)(ii) Палермської конвенції також повністю охоплюється статтею 209 КК. Органи влади також підтвердили, хоча і без надання прикладів, що придбання, володіння або користування доходами згідно зі ст. 6(1) (b) (i) Палермської Конвенції охоплено широким визначенням Цивільного кодексу щодо юридичної операції. Суб'єктивна сторона злочину охоплює прямий і непрямий (з необережності) намір. Стаття 306 КК також криміналізує розміщення коштів від торгівлі наркотиками у фінансових установах або використання цих надходжень для продовження незаконного обігу наркотиків.

26. *Критерій 3.2 та 3.3* (Відповідають) – Україна застосовує пороговий підхід до визначення основної предикатної злочинності. Стаття 209 КК відноситься до коштів або майна, отриманих від «суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів». Згідно з приміткою 1 до статті 209 КК, зараз суспільно небезпечне протиправне діяння - це діяння, яке відповідно до Кримінального Кодексу України, підлягає покаранню у вигляді «позбавлення волі» будь-якої тривалості (таким чином, усунутий колишній 1 річний поріг) або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (еквівалент 1,768 EUR). Зараз предикатні злочини включають в себе будь-який злочин, що передбачає позбавлення волі, і охоплюють низку злочинів у всіх визначених категоріях предикатних злочинів. Вбачається, що деякі аспекти злочину фінансування тероризму, включаючи судові переслідування ФТ відповідно до ст. 2(1)(a) терористичних злочинів, які містяться у додатку до ФТ Конвенції, можуть бути не повністю охоплені, тому не будуть предикатними злочинами до відмивання коштів. Крім того, певні транскордонні контрабандні злочини, які могли б бути предикатними злочинами щодо ВК, були декриміналізовані. Відповідно до ст. 201 КК України, зараз контрабанда застосовується до культурних цінностей, ряду небезпечних матеріалів та вибухових речовин, зброї та боєприпасів. Згідно з ст. 305 КК, контрабанда наркотиків тощо, залишається злочином, транскордонне переміщення інших товарів, до яких застосовуються митні платежі є адміністративним правопорушенням, яке не є предикатом до ВК.

27. *Критерій 3.4* (Відповідає) – Стаття 209 зазначає, що ВК здійснюється шляхом використання «коштів або іншого майна». Згідно з Базовим Законом «активи» охоплюють «кошти, майно, майнові та немайнові права», у той час як «доходи» «будь-яка вигода, одержана внаслідок вчинення суспільно небезпечного діяння, що передує легалізації (відмиванню) доходів, яка може складатися з рухомого чи нерухомого майна, майнових та немайнових прав, незалежно від їх вартості». «Майно» в статті 190 Цивільного Кодексу України охоплює майнові права інтелектуальної власності та визначається як

«окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки». Використовуючи ці визначення, українські органи влади вважають, що все майно, визначене в Методології ФАТФ буде охоплене. Це підтверджується Постановою Верховного Суду України 2005 року, яка дає зрозуміти, що кримінальні суди повинні слідувати Базовому Закону у цьому випадку (і можливо Цивільному Кодексу України).

28. *Критерій 3.5* (Переважно відповідає) – Формально, стаття 209 КК не вимагає засудження за предикатний злочин, щоб довести, що майно є доходами від злочину. Україна ратифікувала Варшавську конвенцію. Стаття 9(5) цієї Конвенції (до якої не було зроблено жодних застережень чи заяв) вимагає, щоб кожна сторона забезпечила відсутність визнання попереднього або одночасного засудження за предикатний злочин як передумови для засудження за відмивання грошей. Органи зазначили, що на обов'язкові положення міжнародних договорів, в яких Україна є учасником, можна посылатись у кримінальних справах в національних судах.

29. Єдине відповідне національне положення щодо цього критерію наведене в ст. 216-8 КПК. Незважаючи на спроби органів влади чітко імплементувати ст. 9(5) Варшавської конвенції в національне законодавство, ст. 216-8 КПК безпосередньо не охоплює питання про те, чи є засудження за предикатний злочин передумовою для кримінального провадження у суді за ВК. Ст. 216 (8) КПК передбачає, що досудові розслідування можуть проводитись без попереднього або одночасного засудження особи за суспільно небезпечне незаконне діяння (предикатний злочин), коли: предикатний злочин було скоєно за межами України та відмивання коштів відбулося в Україні; факт виникнення предикатного злочину був встановлений судом у відповідних процесуальних рішеннях. Органи влади вважають, що, незважаючи на відсутність «або» між цими двома умовами, їх слід застосовувати альтернативно, а не сукупно. Вони вказують на ч. 3 ст. 9 Базового Закону як прецедент для альтернативного законодавчого наміру без використання «або». Якщо тлумачити ст. 216-8 КПК таким чином, то вона застосовується до відкриття досудового розслідування за ВК з національним та іноземним предикатом, без притягнення до відповідальності за предикатний злочин. Немає обов'язкового рішення суду щодо тлумачення ст. 216-8 КПК. Вплив цього положення на те, чи все ще необхідне засудження особи за предикатний злочин до того, як передати справу до суду обговорювався у БР7 (маючи на увазі тверді погляди, висловлені під час виїзної місії, що на практиці вирок за предикатний злочин є обов'язковою передумовою для передачі справи про ВК до суду).

30. *Критерій 3.6* (Відповідає) – Згідно з статтею 209(1) КК, діяння, здійснене за межами України, вважається суспільно небезпечним протиправним діянням, яке передувало легалізації (відмиванню) доходів, за умови дотримання принципу подвійної криміналізації.

29. *Критерій 3.6* (Відповідає) – Згідно зі статтею 209(1) КК, діяння, вчинене за кордоном, вважається суспільно небезпечним діянням, яке передувало відмиванню, з урахуванням принципу подвійної криміналізації.

31. *Критерій 3.7* (Відповідає) – Стаття 209 КК не звільняє осіб, які вчинили предикатний злочин, від відповідальності за ВК.

32. *Критерій 3.8* (Відповідає) – У кримінальному провадженні підлягає доведенню вина обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення (ст. 91(1) КПК). Доведення полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження (ст. 91(2) КПК). Доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, які встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доведенню (ст. 84 КПК).

33. *Критерій 3.9* (Відповідає) – Фізичні особи, засуджені за основний злочин ВК караються позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років, з конфіскацією майна (ст. 209(1) КК). Для злочинів з обтяжуючими обставинами (повторно, за змовою або у великому розмірі), покаранням є позбавлення волі на строк від семи до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна (ст. 209 (2) КК). Якщо

злочин вчинено організованою групою або в особливо великому розмірі, покарання полягає в позбавленні волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна (ст. 209(3) КК). Санкції вбачаються пропорційними на папері та можуть бути більш суворими, ніж інші економічні злочини, хоча основний злочин відмивання коштів згідно зі ст. 209(1) КК передбачає менше покарання, ніж відмивання коштів від наркотиків згідно зі статтею 306.

34. *Критерій 3.10* (Відповідає) – З 2013 року, ст. 96³ КК передбачає кримінальну відповідальність щодо юридичних осіб за конкретні злочини, включаючи відмивання коштів. Кримінальні санкції можуть включати в себе штрафи, конфіскацію чи ліквідацію юридичної особи.

35. *Критерій 3.11* (Відповідає) – ст. 14, 15 та 27(4)(5) КК передбачають злочини, вчинені співучасниками, як було зазначено у Звіті 2009 року.

Перегляд і висновок

36. Усі критерії відповідають або переважно відповідають. Часткова декриміналізація злочинів, викладена у змінах, прийнятих у 2015 році означає, що більша частина контрабанди деяких важливих товарів, що підлягають оподаткуванню (наприклад, сигарет), більше не підлягає відповідальності за ВК, що може створити ризик ВК. Також залишаються питання щодо того, чи всі злочини ФТ у межах Рекомендації 5 можуть переслідуватись за ФТ і таким чином бути предикатними злочинами до ВК. **Україна переважно відповідає Рекомендації 3.**

Рекомендація 4 – Конфіскація та превентивні заходи

37. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, виконання Україною попередньої Рекомендації 3 було оцінено як «частково відповідає». Було встановлено наступні прогалини: не охоплювались конфіскація засобів, майна відповідної вартості, доходу, прибутку або іншої вигоди від доходів, одержаних злочинним шляхом, пов'язаних із вчиненням ВК; майно, отримане від вчинення певних предикатних злочинів не може бути конфісковане; законодавство не може забезпечити конфіскацію майна, що використовується або призначене для використання при ФТ.

38. *Критерій 4.1* (Переважно відповідає) –

- (a) Цей підкритерій виконано згідно зі ст. 96-2(1) (2) та (3) КК.
- (b) Ст. 96-2(1)(1) охоплює прямі та опосередковані доходи; ст. 96-2(1)(2)(4) охоплює засоби. Підкритерій виконано.
- (c) Якщо злочин ФТ може бути доведено, підкритерій буде виконано (ст. 96-2(1) (2) та (4) КК). Оскільки деякі акти ФТ, які пов'язані з договірними правопорушеннями відповідно до ст. 2 (1) (a) Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму, не можуть бути доведені через визначення поняття акту тероризму у ст. 258 КК (див. Р.5), конфіскація, передбачена цим підкритерієм, буде неможливою. Це було позначено як недолік Рекомендації 4, незважаючи на те, що він може бути мінімальним.
- (d) Ст. 96-2(2), стосується вартості конфіскації усіх видів майна та активів, охоплені ст. 96-2(1), які є відсутніми на момент винесення рішення суду. Недоліком є те, що вартість конфіскації не поширюється на засоби, оскільки засоби не охоплюються ст. 96-2 1(1) КК.

39. *Критерій 4.2* (Переважно відповідає) –

- (a) Українське законодавство передбачає низку заходів щодо виявлення та відстеження майна, що підлягає конфіскації. З 2015 року, відповідно до закону, слідчі та прокурори мають обов'язок вживати необхідних заходів для виявлення та відстеження майна, яке може бути арештоване для здійснення спеціальної конфіскації або конфіскації майна як покарання у кримінальному провадженні (ст. 170(2) КПК)⁶³. З цією метою, вони можуть вимагати будь-яку необхідну інформацію від інших державних або місцевих органів самоврядування, а також фізичних та юридичних осіб. Тимчасовий доступ до інформації, що містить таємницю, є дозволенним.
- (b) Вимога ФАТФ щодо застосування тимчасових заходів в односторонньому порядку (як тільки особа визнана підозрюваною в українському контексті) виконана. Ст. 172(2) передбачає, що запит слідчого, прокурора, цивільного позивача щодо арешту майна, яке не було попередньо вилучене, може розглядатися без повідомлення підозрюваного, іншого власника майна, його адвоката, представника чи законного представника, де це необхідно для забезпечення вилучення. У невідкладних випадках і виключно в цілях збереження фізичних доказів або провадження можливої конфіскації або спеціальної конфіскації в кримінальному провадженні щодо тяжкого або особливо тяжкого злочину за рішенням директора НАБУ

⁶³ Установчі закони різних правоохоронних органів також містять положення щодо доступу до інформації, якою володіють державні органи: ст. 23, 25 та 27 Закону «Про Національну поліцію», ст. 16, 17 Закону «Про Національне антикорупційне бюро», ст. 4(11), (37), (57), (58), (59), (60), 5(9) та 6 (2),(4),(7),(14) постанови Уряду «Про Державну фіскальну службу», ст. 8, 24, 25 Закону «Про Службу безпеки України», ст. 6(3),(4),(8),(9),(10), ст. 7(1),(2),(7),(10), ст. 22 Закону «Про Державне бюро розслідувань», ст. 2(1), ст. 9(1) (1) до (9), ст. 10, 11, 15, ст. 16(1) (1) до (3), ст. 16 (2) Закону «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», ст. 8(4), (15). Закону «Про оперативно-розшукову діяльність», ст. 7(2)(5) Закону «Про контррозвідувальну діяльність», ст. 12(2) Закону «про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю».

(або його заступника), що було схвалене прокурором, попередньо, може бути проваджене вилучення майна або рахунків до 48 годин. Не пізніше, ніж через 24 години після прийняття такого рішення, прокурор направляє слідчому судді клопотання про накладання арешту на майно відповідно до ст. 170(2) КПК.

- (с) Цей критерій розглядається в ст. 27(2) Базового Закону. Правочини, спрямовані на ВК, ФТ або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, можуть бути визнані недійсними у порядку, встановленому законом. Згідно зі ст. 228 Цивільного кодексу, правочини, що порушують публічний порядок, можуть бути визнані недійсними. Відповідно до Цивільного кодексу, ст. 215, правочин може бути скасований судом, якщо одна сторона заперечує його дійсність. Національне агентство з управління активами та НАБУ наділені окремими повноваженнями ініціювати визнання правочинів недійсними, але незрозуміло, чи можуть всі прокурори ініціювати такі дії, якщо правочин здійснюється з метою скасування рішення про конфіскацію.
- (d) Як вже зазначалося, органи влади вважають, що тепер ст. 170(1) становить собою законне повноваження на проведення фінансових розслідувань активів і доходів. Що стосується інших слідчих заходів, відповідно до ст. 234(1) КПК пошуки майна з боку прокурора/слідчого можуть включати в себе розшук майна, отриманого в результаті злочину, і місць знаходження інструментів, що використовуються в кримінальному злочині, за рішенням слідчого судді після розгляду запиту слідчим. Крім того, за наявності обґрунтованої підозри, що особа здійснює злочинні дії з використанням банківського рахунку, або з метою розшуку чи ідентифікації майна, що підлягає конфіскації або спеціальній конфіскації, віднесених до кримінальних проваджень Національного антикорупційного бюро України, відповідно до ст. 269(1) КПК, прокурор має право звернутися до слідчого судді для винесення ухвали про моніторинг банківських рахунків.

40. *Критерій 4.3* (Відповідає) – Права чесних третіх сторін захищаються ст. 962(4) та (5) КК та ст. 100(10) КПК.

41. *Критерій 4.4* (Переважно відповідає) – На сьогодні, існує механізм розпорядження конфіскованими активами через Державну виконавчу службу в Мін'юсті, залучення якого не здійснюється перед засудженням. Відповідно до ст. 20 Закону «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі - Агентство), управління коштами, арештованими у рамках кримінальних проваджень, повинне здійснюватися цим Агентством, яке управлятиме активами, арештованими в усіх кримінальних справах. Незважаючи на те, що законодавство існувало, це Агентство не функціонувало на момент перебування групи з оцінки, тому в Україні не було здійснено жодного заморожування/арешту активів, які б підлягали управлінню цього Агентства⁶⁴. Існують процедури, визначені статтею 100 КПК, що передбачають здійснення управління та розпорядження фізичними доказами та інструментаріями, арештованими в рамках кримінальних проваджень, але не зрозуміло на скільки ефективно здійснювалось таке управління активами (такими як автомобілі/товари розкоші і т.д.) органами досудового розслідування на час виїзної перевірки.

Перегляд та висновок

42. Були суттєві поліпшення у режимі конфіскації, який на сьогодні охоплює більш широке коло предикатних та інших злочинів. Більшість найважливіших критеріїв відповідають або переважно відповідають, хоча конфіскація вартості не застосовується до засобів. Існує невизначеність щодо скасування дій, коли органи влади можуть бути упереджені в своїх можливостях щодо повернення активів. Наразі не існує системного управління арештованим майном. **Рекомендація 4 оцінена як така, що переважно відповідає.**

⁶⁴ Зрозуміло, що з часу виїзної місії Агентство здійснює управління активами на суму близько 8,6 млрд. УАН.

Рекомендація 5 – Злочин фінансування тероризму

43. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що частково відповідає Спеціальній Рекомендації II, оскільки ряд вимог не було охоплено або було охоплено лише частково (наприклад, злочин тероризму не охоплював усіх дій, передбачених статтею 2 (1) Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму (далі Конвенції), не було автономної криміналізації ФТ). У 2010 році Україна внесла поправки у КК де передбачено кримінальну відповідальність за ФТ як за самостійний злочин.

44. *Критерій 5.1* (Частково відповідає) – Відповідно до змін, внесених до КК, ФТ тепер визнається як широкий автономний злочин згідно з новою статтею 258⁵, «надання або збір будь-яких активів зі знанням того, що вони будуть використані повністю або частково для будь-яких цілей, окремим терористом чи терористичною групою або організацією». Визначення безпосередньо не охоплює надання або збір коштів. Хоча визначення ФТ у Базовому Законі близьке до визначення Конвенцією із використанням таких формулювань як «надання або збір будь-яких активів в цілях тероризму». Органи зазначили, що суди можуть застосовувати відповідні визначення Базового Закону у кримінальних провадженнях.

45. Терористичні акти визначені в ст. 258 КК як «застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створюють небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою».

46. Щодо узгодженості криміналізації ФТ зі ст. 2(1)(а) Конвенції, є деякі проблеми. Ст. 258 КК (визначення терористичного акта) у контексті злочинів ФТ об'єднує ті діяння, які становлять злочин згідно зі ст. 2(1)(а) Конвенції (злочини в додатку до конвенції) та інші дії, передбачені ст. 2(1)(b) Конвенції. Враховуючи визначення терористичного акту у ст. 258, важко побачити, чи у всіх переслідуваннях, які базуються на злочинах у рамках ст. 2(1)(а) Конвенції, обвинувачення може встановити, що конкретний терористичний акт підпадає під дію злочину ФТ. Деякі договірні злочини, які містяться у КК України, можуть і не відповідати визначенню терористичних актів за ст. 258. У судовому переслідуванні ФТ існування договірного злочину тероризму як злочину в КК України не є суттєвим, якщо такі злочини можна встановити іншими способами в судовому переслідуванні ФТ. Тим не менш це можливо простіше зробити, якщо відповідний договірний злочин знаходиться в КК. Оцінювачі вважають, що в судовому переслідуванні можуть виникнути проблеми на практиці, у знаходженні зв'язку між злочинами, що випливають із договору, які передбачено КК, через мову статті 258. Це може бути особливо важко, як у випадку з деякими договірними злочинами, вони не є чітко охоплені в КК⁶⁵. Органи зазначили, що вони також можуть порушити кримінальне переслідування фінансування злочину, що входить до їхнього КК, притягаючи до відповідальності особу, яка фінансує, за сприяння та пособництво відповідного договірного злочину. Однак це рішення суперечило б виводу 14 в Методології.

47. Залежність від ст. 258 для цілей ФТ створює додаткові вимоги до сторони обвинувачення у злочині ФТ. Ст. 258 КК встановлює альтернативні елементи суб'єктивної сторони, які необхідно встановити для доведення терористичного акту (порушення громадської безпеки, залякування

⁶⁵ Зокрема: 1 злочинів, передбачених Протоколом 1988 року про боротьбу з незаконними актами насильства в аеропортах, що обслуговують міжнародну цивільну авіацію; щонайменше один злочинів, передбачених Конвенцією про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства 1988 року; та щонайменше 2 злочини згідно з Протоколом про стаціонарні платформи.

населення тощо). Таким чином, злочин ФТ, що ґрунтується на договірних злочинах, передбачених статтею 2(1) (а) Конвенції, також вимагатиме доказу одного з цих елементів, у той час, як більшість договірних злочинів не містять терористичних цілей. Хоча зазначалось про те, що поняття про порушення громадської безпеки буде широко інтерпретоване і, таким чином, легко доведено в більшості справ ФТ, необов'язковий, додатковий психічний елемент, що вимагається, залишається технічним недоліком злочину ФТ на основі договірних злочинів за ст. 2(1) (а) Конвенції.

48. Повертаючись до ст. 2(1)(b) Конвенції, стаття 258⁵, разом зі ст. 258 КК, відповідає більшості основних елементів з «визначення» тероризму у ст. 2(1)(b) Конвенції. Вона покриває діяння «з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування». Оцінювачі зрозуміли, що ст. 96-4 КК (відповідальність юридичних осіб) опосередковано визнає міжнародні організації як юридичні особи, оскільки вони є юридичною особою, спеціально виключеною від кримінальної відповідальності. Таким чином, можливо фінансування дій, спрямованих на вплив на міжнародну організацію, яка є юридичною особою, звичайно охоплюється посиланням на «юридичні особи» у ст. 258 КК. Незначний недолік полягає в тому, що така інтерпретація, здається, виключає фінансування дій, спрямованих на вплив на міжнародні організації, які не є юридичними особами.

49. Ст. 258⁵ і ст. 258 разом виявляються досить широкими, щоб охопити злочин фінансування дій, що можуть викликати смерть або тяжкі тілесні ушкодження будь-якої цивільної особи. Проте, стаття 258 не має конкретного посилання на ту частину Конвенції, яка у Статті 2(1)(b) обмежує фінансування дій, спрямованих на те, щоб викликати смерть або тяжке тілесне ушкодження будь-якої цивільної особи «або будь-якої іншої особи, яка не бере активної участі у воєнних діях в ситуації збройного конфлікту».

50. *Критерій 5.2* (Переважно відповідає) – Ст. 258⁵ КК не вказує, що злочин фінансування тероризму здійснюється, якщо кошти надаються або збираються «прямо чи опосередковано», тому неясно, чи може ФТ здійснюватися опосередковано через ланцюг операцій. Органи вважають, що Базовий Закон, який розширює визначення ФТ поза межі коштів до надання чи збору будь-яких активів, знаючи, що вони будуть повністю або частково використані для будь-яких цілей окремим терористом або терористичною організацією, не обмежуючись формами та методами збору коштів, а також це може бути виконано прямо чи опосередковано та вони можуть переслідуватись на підставі непрямого надання/збору. Жодної справи не було надано органами, які б охоплювали непряме надання або збір. Вимога стосовно того, що діяння має здійснюватись «незаконно та навмисно», здається охоплюється ст. 1(1)(51) Базового Закону, яка вимагає, що «надання або збір» активів мав здійснюватись з усвідомленням того, що вони будуть використовуватись з будь-якою метою терористом, терористичною групою або терористичною організацією. Закон «Про боротьбу з тероризмом» також вказує на те, що фінансування тероризму має здійснюватись «усвідомлено». Вимога про те, що ФТ є можливим, коли існує намір, щоб кошти використовувались повністю або частково для здійснення дій, зазначених у ст. 2(1)(а) та (б) Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму, чітко охоплені Базовим Законом у ст. 1(1)(51) за допомогою слів «повністю або частково». Як зазначалося, оцінювачі прийняли запевнення органів влади, що визначення ФТ у Базовому Законі буде прийнятним у кримінальних провадженнях.

51. Злочин ФТ виглядає достатньо широким по своїй суті, таким, що охоплює сприяння і підготовку терористичного акту чи іншої підтримки окремого терориста або терористичної організації без посилання на конкретний терористичний акт. Незважаючи на те, що це чітко не зазначено в кримінальному законодавстві, ця думка посилюється визначенням ФТ у Базовому Законі ст. 1 (1) (51), згідно з яким ФТ здійснюється, коли кошти надаються з упевненістю, що вони будуть використовуватись з будь-якою терористичною метою, терористичною групою чи організацією.

52. *Критерій 5.2 bis* (Переважно відповідає) – Злочин ФТ серед іншого передбачає матеріальне забезпечення терориста або терористичної групи. Органи вважають, що стаття 258⁵ буде широко інтерпретовано правоохоронними та судовими органами для охоплення фінансування поїздок з метою надання або отримання терористичної підготовки, але це не було перевірено. Злочин за

статтею 258-3 КК (очолення створення терористичної групи чи терористичної організації) передбачає широку криміналізацію «організаційного чи іншого сприяння створенню або діяльності терористичної групи». Це положення в даний час використовується в контексті розслідування за організацію подорожей для іноземних бойовиків, хоча справа ще не завершена. Незважаючи на те, що Закон «Про боротьбу з тероризмом» визначає, зокрема, як надання чи збір активів будь-якого роду з усвідомленням того, що їх буде використано для «будь-якої іншої терористичної діяльності», «вербування, озброєння, підготовку та використання терористів» включено до цього закону як «терористична діяльність». До тих пір, поки не буде вирішено деяких справ, залишається суперечливим, чи існуючі злочини відповідають вимогам цього критерію (зокрема, фінансування поїздок окремих осіб з метою надання або отримання терористичного навчання). Україна, звичайно, підписала Додатковий протокол до Конвенції Ради Європи про тероризм. Після того, як Протокол буде ратифіковано, вони зможуть клопотати в суді про те, що відповідні положення слід тлумачити з урахуванням зобов'язань України відповідно до Протоколу. Знову ж таки, обов'язкове рішення суду з цього приводу було б необхідним, щоб поставити це питання поза сумніву.

53. *Критерій 5.3* (Відповідає в основному) – Злочин ФТ не містить поняття «кошти» або «активи», але містить «дії з метою фінансового або матеріального забезпечення». Як вже зазначалося, Базовий Закон визначає активи як «гроші, майно, майнові та немайнові права». Незважаючи на те, що в законодавстві не зазначено, що кошти можуть бути «матеріальними або нематеріальними, рухомими або нерухомими, не важливо як набутими», постанова Верховного Суду, яку використовують суди при визначенні майна та активів для ВК, імовірно, що вони застосовуватимуться щодо визначення майна та активів і для цілей ФТ. Таким чином, відповідні визначення в Базовому Законі та Цивільному Кодексі будуть застосовуватись кримінальними судами для забезпечення максимально широкого застосування термінів «кошти» та «активи». Злочин ФТ не прямо визначає, чи фінансове або матеріальне забезпечення «поширюється на будь-які кошти, що надходять з законного чи незаконного джерела». Проте мова визначення злочину ФТ здається охоплює «матеріальне забезпечення», отримане як від законних так і нелегальних джерел.

54. *Критерій 5.4* (Відповідає) – Згідно зі ст. 258⁵ немає вимоги про те, щоб кошти (а) були фактично використані для здійснення або спроби терористичного акту або (б) були пов'язані з конкретним терористичним актом.

55. *Критерій 5.5* (Відповідає) – Відповідно до ст. 94 КПК, оцінка доказів слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом базується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження. Будь-які докази оцінюються з точки зору належності, допустимості, а сукупність зібраних доказів - з точки зору достатності та взаємозв'язку.

56. *Критерій 5.6* (Відповідає) – Фізична особа, засуджена за злочин ФТ, підлягає позбавленню волі на строк від 3 до 8 років за основний злочин та до 10 та 12 років залежно від обтяжуючих обставин. Фізична особа позбавляється права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років та з конфіскацією майна. Санкції за злочини, пов'язані з ФТ, загалом подібні до тих, що стосуються інших злочинів проти громадського порядку (створення та участь у злочинних організаціях, бандитизм та тероризм), і їх можна вважати переконливими та пропорційними. Однак ті ж сумніви, що стосуються засуджень за ВК стосовно застосування ст. 75 КК можуть бути застосовані й до ФТ.

57. *Критерій 5.7* (Відповідає) – 23 травня 2013 року Верховна Рада прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації візового режиму для України щодо відповідальності юридичних осіб» № 314-VII, який ввів в дію поняття корпоративної кримінальної відповідальності. Відповідно до статті 96-3 КК, кримінальні санкції застосовуються до юридичних осіб, включаючи штрафи (від 5000 до 75000 мінімальних розмірів заробітної плати), конфіскацію майна, та ліквідацію юридичних осіб, засуджених за фінансування тероризму. Вони, як видається, є переконливими.

58. *Критерій 5.8* (Відповідає) – КК повністю охоплює супутні злочини ФТ: замах (ст. 15 КК); участь як співучасника у вчиненні злочину або спроба (ст. 27-29 КК); організація та спонукання інших осіб на

скоєння злочину ФТ (стаття 30 КК); сприяння вчиненню одного або кількох злочинів ФТ або замах на вчинення злочинів групою осіб, що діють з єдиною метою (стаття 28 КК).

59. *Критерій 5.9* (Відповідає) – Будь-який злочин в Україні, який карається позбавленням волі, є предикатним злочином до ВК. Злочин ФТ потрапляє до цієї категорії, оскільки він карається мінімум 5 роками позбавлення волі.

60. *Критерій 5.10* (Відповідає) – Стаття 258⁵ не вимагає, щоб особа, яка фінансує тероризм, перебувала у тій самій країні, в якій знаходиться терорист/терористична організація, або де були вчинені/будуть вчинені терористичний(і) акт(и). Крім того, з огляду на те, що ФТ є тяжким злочином проти прав та свобод громадян України та національних інтересів України та впливає з міжнародної конвенції, громадяни України, іноземці чи особи без громадянства в іноземній державі підпадають під юрисдикцію кримінальних судів в Україні стосовно злочинів ФТ, скоєних в іноземній країні (Статті 7, 8 КК).

Перегляд та висновок

61. На даний час існує автономний злочин ФТ, який відповідає або в основному відповідає 10 з 11 відповідних критеріїв. Проте стаття 258 КК, яка визначає терористичний акт для цілей ФТ, об'єднує акти, які визначають злочини, передбачені у статті 2 (1) (а) Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму (у додатку договірні злочини) та злочини, передбачені статтею 2 (1) (b) Конвенції. З огляду на визначення терористичного акту в статті 258 КК правопорушення вимагатимуть непотрібного цілісного елемента, що має відношення тільки до ст. 2(1) (b) правопорушень Конвенції. Важко побачити, як зв'язки з діями, які охоплюються в договорах, що додаються до Конвенції, можуть бути враховані у судовому переслідуванні злочину ФТ включаючи ст. 2(1) (a) Конвенції, які не містять чіткого уточнення в Кримінальному Кодексі, що всі правопорушення, визначені договорами, що приєднуються до Конвенції, є терористичними актами для цілей ст. 258-5 КК (незалежно від того, чи вони криміналізовані в КК і незалежно від мови ст. 285). Є ще певна невизначеність щодо того, чи всі аспекти фінансування поїздок в цілях тероризму охоплюються чинним законодавством. Менше значення надається іншим слабким сторонам та потенційним недолікам. **Рекомендацію 5 оцінено як таку, що частково відповідає.**

Рекомендація 6 – Цільові фінансові санкції пов'язані з тероризмом та фінансуванням тероризму

62. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така, що частково відповідає Спеціальній Рекомендації III. Експерти зазначали, що (1) уповноважені державні органи не могли тимчасово зупиняти фінансові операції за власною ініціативою; (2) зупинення чітко не поширювалося на кошти, що належать або контролюються особами, які вчинили або намагалися вчинити терористичні акти або брали участь або сприяли вчиненню терористичних актів, за відсутності рішення національного суду або відповідного іноземного рішення; (3) відсутні процедури, що дозволяли отримати доступ до коштів для основних витрат; (4) неможливо було зупинити використання коштів та інших активів, якщо вони не були пов'язані з фінансовими операціями; (5) кошти, пов'язані з тероризмом, не могли бути конфісковані під час кримінального провадження злочинів, пов'язаних із тероризмом; (6) ПФР та інші компетентні органи (крім СБУ) не могли оперативно визначати та зупиняти терористичні кошти на основі іноземних запитів; та (7) не було деталізованих загальновідомих процедур для обробки запитів з виключення осіб та розморожування коштів виключених осіб своєчасно, в тому числі випадків, коли особи або організації випадково зазнали впливу механізму заморожування. З тих пір українська влада вжила деякі законодавчі заходи, але залишаються певні занепокоєння.

63. Основні правові положення, які регулюють застосування Цільових фінансових санкцій Україною щодо ФТ, зокрема ті, які пов'язані з пропозиціями щодо включення, формуванням національного списку, заходів заморожування, які повинні вживатися приватним сектором, заходами щодо повідомлення про включення та виключення/розморожування, містяться у Базовому Законі, Постанові КМУ № 966 (25.11.2015) (процедура складання списку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжнародні санкції), Наказі Мінфіну № 475 (процедура доведення списків до відома приватного сектора) та Постанова КМУ № 509 (08.08.2016) (процедура введення в дію запитів іншої країни). Крім того, Постанова КМУ № 351 (11.04.2011) (щодо імплементації Резолюцій РБ ООН 1267 та 1333) та Постанова КМУ 1800 (28.09.2001) (щодо імплементації Резолюції РБ ООН 1373) покладають обов'язки на державні органи імплементувати відповідні Резолюції ООН та надавати звіти МЗС про вжиті заходи для подальшого направлення до відповідних Комітетів ООН. Закон «Про санкції» (14.08.2014) також може застосовуватися органами для включення осіб за власним клопотанням країни. Однак, він ніколи не застосовувався в контексті тероризму та ФТ.

64. *Критерій 6.1 (Відповідає)*⁶⁶ –

- a) Згідно зі ст. 23(4) Базового Закону, СБУ у співпраці з МЗС може надсилати пропозиції для включення до Комітетів 1267/1989 та 1988. (Відповідає)
- b) На підставі Закону «Про оперативно-розшукову діяльність (контррозвідки)» разом із Законом «Про боротьбу з тероризмом», який регулює діяльність оперативних підрозділів СБУ, органи влади України розробили процедури моніторингу терористичної діяльності. Внутрішні інструкції додатково вказують, як виявляти, ідентифікувати та протидіяти ФТ. Органи влади збирають інформацію з відкритих джерел та інформаторів тощо. СБУ створила списки цілей, що підлягають моніторингу, включаючи список осіб, які підозрюються у належності до Аль-Каїди/Талібану та інших. Як тільки виникає така підозра щодо особи, ця інформація надсилається до МЗС та Ради оборони. (Відповідає)
- c) При визначенні того, чи слід вносити пропозицію для включення, СБУ у співпраці з МЗС застосовує доказовий стандарт належних підстав. (Відповідає)

⁶⁶ На момент перебування місії, Україна не подала жодних пропозицій щодо включення. Тому було важко чітко підтвердити, чи відповідали процедури та механізми для пропозицій Стандартам. Після цього, Україна подала три пропозиції для включення в рамках Резолюції 1267 РБ ООН, пов'язаної з ІДІЛ/Аль-Каїдою та підтвердила, що було дотримано критерій 6.1. (а)-(е) .

- d) Органи підтвердили, що форми процедур та стандартів РБ ООН для включення застосовуються при поданні пропозицій відповідним Комітетам. (Відповідає)
- e) Органи підтвердили, що при поданні пропозицій, вони намагаються надавати якомога ширшу інформацію. (Відповідає)

65. Критерій 6.2 (Відповідає) –

- a) Відповідно до Постанови КМУ № 966, ПФР відповідає за складання та внесення змін до національного списку визначених осіб чи то на підставі власного клопотання, чи то на підставі запиту іншої країни. Включення, яке базується на основі власного клопотання країни, здійснюється або за адміністративним рішенням суду на основі інформації, зібраної СБУ, або за рішенням РНБО відповідно до Закону «Про санкції»⁶⁷. Рішення, яке ґрунтується на запиті іншої країни, приймається Радою Міністрів за рекомендацією МЗС у співпраці з Мін'юстом, СБУ, Мінфіном, МЕРТ та ПФР. (Відповідає)
- b) Див. Критерій 6.1(b). (Відповідає)
- c) Процедура розгляду та виконання запиту іншої країни регулюється Постановою КМУ № 509. Коротко, після того, як МЗС отримає офіційні документальні докази, що підтверджують міжнародний запит, в невідкладному порядку приймає рішення (протягом місяця) та направляє рекомендацію КМУ. Після прийняття рішення КМУ, МЗС направляє відповідну інформацію ПФР для включення фізичних та юридичних осіб до списку не пізніше 5 робочих днів (п. 5 п. 2 Постанови КМУ № 966). (Відповідає)
- d) Включення фізичних та юридичних осіб у національний список не обумовлено наявністю кримінального провадження. Для включень за власним клопотанням країни, Постанова № 966 перелічує підстави для включення судового рішення (на відміну від засудження) щодо визначення того, що особа, пов'язана із здійсненням терористичної діяльності (п. 2(1)). Органи також посилаються на Закон «Про санкції», відповідно до якого, особа, яка здійснює терористичну діяльність може бути включена за рішенням Ради національної безпеки і оборони України, рішення якої потім вводиться в дію Указом Президента України (ст. 5(3)). Для включень на підставі запиту іншої країни, Постанова № 966 вимагає рішення компетентного іноземного органу щодо того, що особа пов'язана із здійсненням терористичної діяльності (п. 2(3)). (Відповідає)
- e) Україна ніколи не здійснювала запит іншій країні щодо вжиття заходів заморожування на національному рівні. Однак, у Законі не існує нічого, що б перешкоджало Україні надавати якомога більше інформації щодо ідентифікації та конкретної інформації, що підтримує включення. Це також підтримується ст. 23 Базового Закону, яка регулює міжнародне співробітництво у сфері ПВК/ФТ загалом та передбачає, що органи України повинні надавати найширший діапазон інформації своїм іноземним партнерам. (Відповідає).

66. Критерій 6.3 (Відповідає) –

- (a) Закони «Про боротьбу з тероризмом» та «Про Службу безпеки України» визначають правові повноваження та процедури для СБУ з метою збору або запиту інформації для визначення осіб та установ, які відповідають критеріям для включення (Відповідає).
- (b) Не існує вимоги повідомлення особи або установи, яка була ідентифікована та включення якої (пропозиція для включення) розглядається. Процес ідентифікації та включення відносяться до компетенції СБУ, яка підлягає суворим конфіденційним вимогам відносно цих операцій та діяльності (ст. 7 Закону «Про Службу безпеки України»). (Відповідає)

⁶⁷ Не зрозуміло, яким чином включення, здійснене відповідно до Закону «Про санкції» було б внесено до списку, сформованного ПФР відповідно до Постанови № 966, оскільки пункт 2 Постанови № 966 не включає рішення, яке приймається на основі Закону «Про санкції» як підстава для включення.

67. *Критерій 6.4* (Відповідає) – ПФР відслідковує зміни до режимів санкцій, передбачених Резолюціями 1267/1989 та 1988, на щоденній основі (пункт 5 абзац. 3 Постанови № 966), і у випадку ідентифікації нових включень, вони негайно (протягом декількох годин) вносяться до списку та стають обов'язковими. Для включень на підставі Резолюції Ради Безпеки ООН 1373, СБУ (у разі включень на національному рівні) та МЗС (у разі включень на підставі іноземного запиту) зобов'язані надсилати інформацію до ПФР протягом п'яти робочих днів після прийняття рішення про включення (пункт 5 абзац 2 Постанови № 966). ПФР зобов'язаний оновлювати список не пізніше 3 робочих днів після отримання інформації від СБУ чи МЗС. На практиці, ПФР оновлює список негайно. Група з оцінки вважає, що цей процес виконує вимогу щодо імплементації ЦФС відповідно до Резолюції Ради Безпеки ООН 1373 без затримки, беручи до уваги час, цілком необхідного для розгляду та виконання запиту іншої країни, та для органів, щоб переконатися, що особа відповідає критеріям для включення.

68. *Критерій 6.5* (Частково відповідає) –

- a) Стаття 17(1) Базового Закону вимагає, щоб СПФМ зупиняли фінансову операцію (операції), якщо її учасником або вигодоодержувачем є особа, яка включена до списку осіб, пов'язаних із провадженням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжнародні санкції, і повідомляти ПФР про це того ж дня. Це зобов'язання не охоплює всіх фізичних та юридичних осіб в країні. ПФР призупиняє операцію на строк до 30 днів. Якщо фінансові кошти, що беруть участь у операції, визначаються як такі, що підпадають під дію цільових фінансових санкцій, ПФР направляє справу до СБУ, яка звертається до адміністративних судів для отримання рішення щодо замороження активів на невизначений термін згідно з Кодексом адміністративного судочинства за ст. 183-4. (Відповідає в основному)
- b) Обов'язок заморожування активів (ст. 17(1) Базового Закону) не поширюється на всіх фізичних та юридичних осіб, а лише на СПФМ та застосовується лише до сторони або бенефіціара, які беруть участь у фінансовій операції. Отже, СПФМ не зобов'язані заморожувати всі кошти або інші активи, що належать або контролюються включеними особами або юридичними особами, які не пов'язані з певною операцією. Також незрозуміло, як заморожування коштів або інших активів, генерованих або отриманих з коштів чи інших активів, якими напряму або опосередковано володіють чи контролюють визначені особи, так само як й кошти чи активи осіб або організацій, що діють від імені або в інтересах визначених осіб або організацій, підлягають заморожуванню. (Частково відповідає)
- c) Немає такої чіткої заборони в Україні. Вона лише частково пом'якшується ст. 10(3) Базового Закону, яка забороняє СПФМ встановлювати ділові відносини, або здійснювати певні види звичайних операцій (обмін валюти; операції з «банківськими металами» або готівкою) з включеними особами. (Частково відповідає)
- d) Механізм повідомлення включених осіб описаний у ст. 3 та 4 Наказу Мінфіну № 475. Оновлений список опубліковує ПФР у розділі новин свого веб-сайту не пізніше наступного робочого дня з дати схвалення. Способи заморожування визначаються органами нагляду у відповідних нормативних документах. Органи влади зазначають, що керівні вказівки щодо зобов'язань за Резолюцією РБ ООН регулярно надаються як частина загальної інформаційно-роз'яснювальної роботи та тренінгів для ФУ та ВНУП. (Відповідає)
- e) Відповідно до пункту 1 статті 17 Базового Закону, СПФМ, при зупинці фінансової операції, повинен повідомити про це ПФР у день зупинення. У випадку встановлення спроби здійснення операції, СПФМ повинен надіслати повідомлення про підозрілу фінансову операцію. (Відповідає)
- f) Права добросовісних третіх осіб захищені відповідно до статті 17(10) та статті 27(3) Базового Закону. (Відповідає)

69. *Критерій 6.6* (Переважно відповідає) –

- a) Відповідно до ст. 23(4) Базового Закону, СБУ та МЗС відповідають за подання запитів про виключення зі списку до відповідних комітетів РБ ООН. Органи зазначають, що процедурам та критеріям вимог для виключення осіб, як передбачено у 1267/1989, будуть слідувати, якщо така потреба повстане у майбутньому. Ці процедури та критерії публікуються на веб-сайті ПФР. (Відповідає)
- b) Ст. 17(11) Базового Закону визначає відповідальні органи та підстави для виключення особи чи організації з національного списку. Постанова № 966 (пункт 10) визначає процес, якому ПФР слід дотримуватися в цьому контексті. (Відповідає)
- c) Огляд щодо включень відповідно до Резолюції РБ ООН 1373 здійснюється ПФР відповідно п.10 Постанови № 966. Від ПФР вимагається здійснити свій огляд протягом 30 днів. Крім того, відповідно до законодавства України, будь-яка фізична чи юридична особа має право апелювати нормативно-правові акти, а також акти або бездіяльність державних органів в адміністративних судах ст. 2(2) та 17(2) КАСУ. (Відповідає)
- d) ПФР опублікував та довів до відома громадян, шляхом розміщення на своєму офіційному веб-сайті, опис процедур для виключення зі списку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності. Опис механізму для включення/виключення фізичних осіб або юридичних осіб відповідно до Резолюції РБ ООН 1267 та 1988 розміщується на офіційному веб-сайті ПФР у розділі «Протидія тероризму/Інформація міжнародних організацій та установ». Фізичні особи можуть надсилати запити про виключення зі списку відповідно до процедур, визначених Комітетом 1267/1989 або Комітетом 1988. безпосередньо Координаційному центру Комітету РБ ООН або МЗС. (Відповідає)
- e) Офіційний веб-сайт ПФР, у розділі «Протидія тероризму/Інформація міжнародних організацій та установ» містить інформацію про наявність Офісу Омбудсмена ООН та процедури для направлення клопотань цьому Офісу. (Відповідає)
- f) Як зазначено у критерії 6.5(a), заморожування здійснюється лише тоді, коли кошти, задіяні в операції, зупиненій СПФМ визначаються ПФР як такі, що підлягають ЦФС, який потім направляє справу СБУ для застосування на невизначений період рішення щодо заморожування відповідно до ст. 183-4 КАСУ. Таким чином, на практиці, заморожування здійснюється лише тоді, коли особа, яка є учасником операції підтверджена ПФР та СБУ як така, що міститься у переліку. (Відповідає)
- g) Така ж процедура застосовується відповідно до критерію 6.5 (d). (Відповідає)

70. *Критерій 6.7* (Відповідає) – Згідно зі ст. 11-2 Закону «Про боротьбу з тероризмом» доступ до зупинених активів може бути наданий на підставі рішення суду для покриття основних та надзвичайних витрат.

Перегляд та висновок

71. Україна виконала більшість критеріїв Рекомендації 6. Однак, існують прогалини у виконанні критерію 6.5, який є основоположним компонентом Р.6: зобов'язання щодо звітування не застосовується до усіх фізичних та юридичних осіб в країні; зобов'язання щодо звітування не поширюються на усі кошти або інші активи, згадані у критерії 6.2(b)(i)-(iv); відсутність заборони, згаданої у критерії 6.2(c) лише частково пом'якшується зобов'язанням щодо утримання від встановлення ділових відносин та проведення певних видів звичайних операцій із включеними особами або установами. **Рекомендацію 6 оцінено як таку, що частково відповідає.**

Рекомендація 7 – Цільові фінансові санкції, пов'язані з розповсюдженням зброї масового знищення

72. Режим ЦФС, пов'язаний з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення базується на двох різних правових механізмах. ЦФС, пов'язані з КНДР регулюються Базовим Законом; Постановою КМУ № 966 (порядок складання «переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або, які підлягають міжнародним санкціям», яка включає в себе ЦФС, пов'язані з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення); наказом Мінфіну № 475 (порядок доведення списку до відома приватного сектора); та Постановою КМУ № 746 (16.05.2007) (щодо Резолюції РБ ООН 1718), яка зобов'язує державні органи імплементувати Резолюцію РБ ООН 1718 та звітувати перед МЗС про заходи, які вживаються для подальшої передачі до РБ ООН. Вбачається, що ЦФС, пов'язані з Іраном, ґрунтуються на тому ж режимі, що й для КНДР, і на Законі «Про санкції», а також на Постанові КМУ № 360 (29.04.2016) (Щодо Резолюції РБ ООН 2231), та Постанові НБУ № 654 (01.10.2015), яка зобов'язує фінансові установи на основі Постанови КМУ № 360. Група з оцінки вважає, що перекривання двох механізмів щодо режиму ЦФС, пов'язаних з ФР відносно Ірану, можуть подвоювати характер чинних вимог та процедур.

73. *Критерій 7.1* (Відповідає) – Як зазначено у критерії 6.4, на практиці, відповідно до Базового Закону, списки ООН опубліковуються ПФР та застосовуються в країні без затримки.

74. *Критерій 7.2* (Частково відповідає) –

- a) Відповідно до пункту 1 статті 17 Базового Закону, СПФМ зупиняє виконання фінансової операції, в якій задіяна сторона або одержувач, визначений у відповідних Резолюціях ООН. У той же день СПФМ повідомляє ПФР. ПФР зупиняє операцію на строк до 30 днів. Якщо встановлено, що кошти, залучені до операції, підпадають під дію ЦФС, ПФР направляє справу до СБУ, яка звертається до адміністративних судів для отримання рішення щодо замороження активів на невизначений термін згідно з Кодексом адміністративного судочинства ст. 183-4 КАСУ. Це зобов'язання не охоплює всіх фізичних та юридичних осіб. Попереднє повідомлення включених осіб чи установ не вимагається. Відповідно до Закону «Про санкції», що також стосується режиму ЦФС, пов'язаного з Іраном, Постанова КМУ № 360 здається стосується будь-якої юридичної чи фізичної особи. Немає жодного зобов'язання попередньо повідомляти включених осіб або осіб, що підпадають під цей режим. Залишається незрозумілим, чи дозволить Закон «Про санкції» застосовувати ЦФС, пов'язані з фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення до громадян України, які мають відношення до Ірану, оскільки пункт 2 статті 1, здається, виключає громадян із сфери застосування санкцій, за винятком «суб'єктів, що беруть участь у здійсненні тероризму». (Переважно відповідає)
- b) Як зазначено в критерії 6.5.b, згідно з статтею 17(1) Базового Закону, зобов'язання щодо заморожування застосовується лише до сторони або бенефіціара, який бере участь у здійсненні фінансової операції, і отже не до усіх необхідних видів коштів. Стосовно Ірану, на підставі Закону «Про санкції», Постанова КМУ № 360 передбачає «арешт (зупинення видаткових операцій по рахунках) коштів, інших фінансових активів та економічних ресурсів, розміщених на території України та тих, які належать або контролюються [включеними фізичними та юридичними особами], або юридичними особами, які контролюються ними або, які діють від їх імені ...», яка не охоплює усі категорії, визначені в критерії 7.2.b, зокрема (ii) - (iv). (Частково відповідає)
- c) У Базовому Законі не передбачено жодних положень, які б забороняли прямо чи опосередковано, повністю чи частково, робити доступ до коштів чи активів на користь включених осіб та установ. Стосовно Ірану, на підставі Закону «Про санкції», Постанова КМУ № 360 передбачає «заборону надання громадянами України або будь-якими фізичними чи юридичними особами на території України коштів, фінансових активів та економічних ресурсів [включеним фізичним та юридичним особам] або для використання в їхніх інтересах (...), або фізичними або юридичними особами, які контролюються ними або діють

від їх імені, та юридичними особами, що контролюються ними або залишаються їх власниками, у тому числі нелегальним шляхом». Обсяг заборони не точно повторюється в Постанові НБУ № 654, що може спричинити невизначеність зобов'язань, покладених на ФУ у цьому відношенні. (Частково відповідає)

- d) На підставі Базового Закону, механізм доведення до відома інформації стосовно включених осіб описаний у Постанові Мінфіну № 475. Список повинен бути доступним для СПФМ на веб-сайті ПФР не пізніше наступного робочого дня з дати затвердження, який здається є обґрунтованим. Органи влади вказують, що керівництво щодо зобов'язань за Резолюцією ООН регулярно надаються як частина інформаційно-роз'яснювальної роботи та навчання для фінансових установ та ВНУП. Що стосується Ірану, то, на підставі Закону «Про санкції», вбачається, що немає ніяких особливих механізмів для доведення до відома з метою імплементації Резолюції РБ ООН 2231 в Україні. (Переважно відповідає)
- e) Відповідно статті 17(1) Базового Закону в той самий день, коли фінансова установа/ВНУП зупиняють фінансову операцію за участю внесеної особи або бенефіціара, вони повідомляють про це ПФР. Стосовно Ірану, на підставі Закону «Про санкції», пункт 2 Резолюції НБУ № 654 вимагається, щоб фінансові установи інформували ПФР щомісяця про заморожені активи та спроби проведення операцій включеними особами відповідно до Резолюції РБ ООН 2231. (Відповідає)
- f) Права сумлінних третіх осіб захищені відповідно до п. 10 статті 17 та п. 3 статті 27 Базового Закону. Що стосується Ірану, то, на підставі Закону «Про санкції», таке положення, здається відсутнє. (Частково відповідає)

75. *Критерій 7.3* (Частково відповідає) – Відповідність вимогам Базового Закону контролюється відповідними наглядовими органами у сфері ПВК/ФТ відповідно до статті 14. Згідно з статтею 24(1) Базового Закону, фінансові установи та ВНУП, які не в змозі виконувати свої зобов'язання відповідно до Закону, несуть кримінальну, адміністративну та цивільну відповідальність. Відповідно до п. 2 статті 24, ті суб'єкти, які виконували фінансові операції з ВК, ФТ та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, можуть бути ліквідовані на підставі рішення суду. Ст. 24 додатково визначає санкції, які можуть бути застосовані за невиконання вимог (або неналежне виконання) у сфері ПВК/ФТ. Що стосується Ірану, то на підставі Закону «Про санкції», НБУ контролює дотримання ЦФС відносно Ірану. Проте незрозуміло, до якої міри інші фізичні чи юридичні особи підлягають моніторингу та санкціям за порушення зобов'язань ЦФС щодо Ірану.

76. *Критерій 7.4* (Частково відповідає) – Статті 17(11) Базового Закону і Постанова КМУ № 966 містять положення про підстави та процедури, яких треба дотримуватися при виключенні особи чи установи зі списку.

- a) Органи зазначають, веб-сайт ПФР містить інформацію щодо процедури направлення запиту про виключення зі списку, або безпосередньо у відповідному контактному центрі РБ ООН, чи через МЗС. Відповідність інформації не може бути підтверджена командою з оцінки. (Не відповідає)
- b) Процедура розморожування для осіб або установ, які випадково зазнали впливу механізму заморожування, залишається незрозумілою. Органи зазначили, що згідно з ст. 3 Цивільно-процесуального кодексу, будь-яка особа може звернутися до суду з метою захисту її порушених, невизнаних або оскаржених прав, свобод або інтересів. (Частково відповідає)
- c) Згідно з ст. 17(9) Базового Закону, доступ до активів ФТ, пов'язаних з фінансовими операціями, зупиненими відповідно до рішення, прийнятого на основі Резолюцій РБ ООН, має покривати основні або надзвичайні витрати. Що стосується Ірану, то на підставі Закону «Про санкції», доступ до заморожених активів, якщо виконані умови, викладені в Резолюції РБ ООН 2231, згадуються в ч. 3 пункту 1 Постанови КМУ № 360. (Відповідає)

- d) Відповідно до Базового Закону, застосовується процедура, зазначена у критерії 7.2. d. Що стосується Ірану, то, на підставі Закону «Про санкції», жодного конкретного механізму зв'язку не існує. (Переважно відповідає)

77. *Критерій 7.5* (Частково відповідає) –

- a) Згідно з Базовим Законом не існує відповідного положення. Стосовно Ірану, на підставі Закону «Про санкції», п. 4 Постанови КМУ № 360 відповідає елементам критерію 7.5.a. (Частково відповідає)
- b) Аналіз, в рамках критерію 7.5.a, також застосовується в b. (Частково відповідає).

Перегляд та Висновок

78. Існує безліч великих недоліків, зокрема, прогалин в обсягах коштів, що покриваються зобов'язанням заморожування, а також відсутність заборони звільняти доступ до коштів визначеним особам або установам та чітких процедур виключення зі списку/ розморожування коштів. Зв'язок між Базовим Законом та Законом «Про санкції» стосовно ЦФС за фінансування розповсюдження зброї масового знищення Іраном, повинен бути уточненим. **Рекомендація 7 оцінена як така, що частково відповідає.**

Рекомендація 8 – Неприбуткові організації

79. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що частково відповідає Спеціальній рекомендації VIII. Основними недоліками були: відсутність огляду внутрішнього сектора неприбуткових організацій (НПО) щодо їх використання з метою фінансування тероризму; відсутність інформаційно-роз'яснювальної роботи для сектору НПО; недоліки у нагляді або моніторингу за НПО; відсутність чітких юридичних вимог по відношенню до НПО вести облік особи (осіб), які володіють, контролюють або спрямовують діяльність НПО та вести облік протягом не менше 5 років і надавати такі записи відповідним органам.

80. *Критерій 8.1* (Переважно відповідає) –

- (a). Ст. 1 (26) Базового Закону визначає НПО як «юридичні особи (крім державних органів, органів державного управління та установ державної та комунальної власності), що не є фінансовими установами, створені для провадження наукової, освітньої, культурної, оздоровчої, екологічної, релігійної, благодійної, соціальної, політичної або іншої діяльності, з метою задоволення потреб та інтересів громадян (...), без мети отримання прибутку», що є ширшим, ніж визначення FATF. У 2016 році ПФР було здійснено «Національний огляд щодо діяльності неприбуткового сектору з метою ідентифікації, попередження та боротьби з фінансуванням тероризму (2014-2016 роки)». Національний огляд містить деякий аналіз загроз ФТ та вразливостей, з якими стикається сектор в цілому, але не визначає підгрупу організацій, що підпадають під визначення FATF, або особливості та типи НПО, які можуть підпадати під ризик бути використаними для ФТ, вищий рівень ризику благодійних організацій ризику висвітлено у документі, про що також зазначали ПФР та СБУ під час виїзної місії. Проте розуміння ризиків може бути корисним для поглибленого аналізу специфічних ризиків, спричинених міжнародним тероризмом для України. На додаток, хоча класифікація ризиків, що використовується ДФС, здебільшого бере до уваги ризику зловживання у комерційних цілях, вона також включає чіткий розгляд ПВК/ФТ. (Переважно відповідає)
- (b) Національний огляд, НОР та типологічний звіт за 2014 рік щодо ФТ (який містить главу про НПО), визначає ряд терористичних загроз та містить типології. НПО, зокрема благодійні організації, здебільшого зловживаються, щоб переказати кошти терористам. (Переважно відповідає)
- (c) Національний огляд описує ряд заходів, у тому числі законодавчі, які можуть зменшити ризику зловживання для ФТ, з якими стикаються НПО сектор в цілому. Ці заходи, в основному, базуються на законах, що регулюють ЄДР, громадські об'єднання, благодійні організації, а також Базовому Закону та Податковому кодексі. Рекомендації, що містяться в Національному огляді, зосереджують увагу на заходах ПО та збільшенні зусиль щодо належної перевірки клієнта, що свідчить про перегляд адекватності заходів, що застосовуються до НПО. (Відповідає)
- (d) Органи збираються проводити НОР принаймні раз на два роки. За результатами виїзного візиту, у зв'язку з цим було прийняте рішення Уряду № 601 (30.08.2017 р.). (Відповідає)

81. *Критерій 8.2* (Переважно відповідає) –

- a) Хоча не існує спеціального політичного документа щодо сприяння прозорості, цілісності та довіри громадськості до адміністрування та управління НПО, Національний огляд визначає відповідні політичні цілі та містить рекомендації. Більш того, ця мета відображається в законодавстві, головним чином в законах, зазначених у критерії 8.1.a. (Переважно відповідає).
- b) Органи звітують про різні ініціативи, спрямовані на підвищення обізнаності НПО щодо ризиків ФТ, включаючи оприлюднення Національного огляду на веб-сайті ПФР, навчання

для НПО у Навчально-методичному центрі ПФР, а також листи від ПФР до НПО та СПФМ звертаючи увагу на ризики ФТ. (Відповідає)

- c) Органи заявляють, що НПО брали участь у розробці типологій та розробці навчальних матеріалів у сфері боротьби з ФТ та фінансового моніторингу. (Переважно відповідає)
- d) Резолюція НБУ № 637 (15.12.2004) встановлює порогову величину, вище якої, і затримок, протягом яких, юридичні особи, включаючи НПО, мають перераховувати готівку на банківський рахунок, що ускладнює роботу НПО без банківського рахунку. Крім того, зобов'язання з фінансової звітності вимагають детального обліку касових операцій. (Відповідає)

82. *Критерій 8.3* (Відповідає в основному) –

Органи ввели широке коло зобов'язань стосовно НПО, включаючи благодійні організації, які охоплюють більшість заходів, зазначених у прикладах підпункту 6 (b) пояснювальної записки № 8. Вони включають реєстрацію (в ЄДР та Реєстрі НПО - див. Аналіз згідно з Р. 24); зобов'язання НПО зберігати широкий спектр інформації та вести облік; доступ громадськості та ПО до цієї інформації; зобов'язання НПО видавати фінансові звіти; можливість донорів контролювати використання коштів; обов'язкова звітність всіх транзакцій НПО СПФМ; та моніторинг з боку ДФС, в цілях оподаткування та ПВК/ФТ (на основі ризику). Незрозуміло, чи ці заходи ризик-орієнтовні.

83. *Критерій 8.4* (Відповідає) –

- a) ДФС, на додаток до відповідальності за ведення та моніторинг повноти та точності інформації, зібраної Реєстром НПО (ст. 63 (11) Податкового кодексу), здійснює моніторинг діяльності сектора як в цілях оподаткування, так і ПВК/ФТ. Зокрема, згідно з наказом 230 (2015), ДФС проводить перевірки НПО, аналізуючи джерело та використання їх коштів, з метою підтвердження того, що вони не беруть участі у діяльності ВК/ФТ. Незважаючи на те, що ризики комерційного зловживання є пріоритетними, інспекційна програма також інформується шляхом аналізу ризиків ВК/ФТ на основі фінансових звітів, отриманих ДФС. (Відповідає)
- b) Відповідно до Кодексу про адміністративні правопорушення, порушення вимог щодо реєстрації та надання інформації до ЄДР, а також щодо фінансової звітності, підлягають штрафу. Використання НПО для дій, які не відповідають його статутним цілям, може спричинити виключення НПО з Реєстру НПО та застосування штрафу. Згідно зі ст. 963 КК, за кримінальні правопорушення, визначені в ст. 209 та 258-258⁵ КК, вчинених від імені НПО, НПО може бути піддана штрафу, ліквідації та конфіскації майна. (Відповідає)

84. *Критерій 8.5* (Відповідає в основному) –

- a) Більшість даних про НПО можна знайти в ЄДР і в Реєстрі НПО і організації. Обидва реєстри є у вільному доступі для громадськості через електронний портал (крім реєстраційних номерів облікової картки платника-податків та паспортних даних, до яких має доступ ПО). Ст. 8 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» передбачає, що у загальному, всі відповідні органи влади повинні співпрацювати з метою припинення злочинної діяльності осіб, задіяних у тероризмі, включаючи міжнародне фінансування, підтримку чи вчинення терористичних актів та злочинів, скоєних з метою тероризму. Згідно з статтею 11, будь-який суб'єкт звітування, який знаходить зв'язок із ФТ повинен негайно повідомити СБУ про всі пов'язані фінансові операції або виявлені терористичні активи. (Відповідає)
- b) У сфері боротьби з тероризмом Україна чітко визначила органи із широкими повноваженнями, зокрема згідно Закону України «Про боротьбу з тероризмом» та «Про Службу безпеки України», і здається має належний досвід розслідувань та здатність вивчити НПО, що підозрюється у ФТ. (Відповідає)
- c) Відповідно до Наказу Мін'юсту № 1657-5, державні органи, в тому числі судді, органи НП, органи прокуратури, органи СБУ, а також органи місцевого самоврядування та їх посадові

особи зобов'язані мати електронний доступ до ЄДР, включаючи базову документацію в електронному форматі. Доступ до інформації, яку ведуть НПО, включаючи інформацію щодо їх керівництва, є необмеженим. (Відповідає)

- d) Ніяких конкретних механізмів для повідомлення про підозрілу діяльність, пов'язану з фінансуванням тероризму, в секторі НПО не існує. Однак Україна має кілька каналів звітності, які могли б полегшити обмін інформацією між відповідними органами. Як обговорювалося в підпункті (а), всі урядові установи уповноважені ділитися і запитувати інформацію, що стосується НПО. Згідно з ст. 15 Базового Закону, фінансові операції, пов'язані з кредитуванням або отриманням коштів НПО, підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу СПФМ. Крім того, банки і небанківські фінансові установи, що надають послуги НПО, зобов'язані повідомити ПФР про ймовірний зв'язок із фінансуванням тероризму протягом трьох робочих днів з дати реєстрації або наміру здійснення. Наказ Мінфіну № 584 зобов'язує СПФМ проводити оцінку ризику, якщо клієнт є НПО. У разі сумнівів, СПФМ повинні повідомити ПФР, який, у свою чергу, повинен негайно повідомити СБУ про будь-які фінансові операції або активи терористів. (стаття 11 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»). (Переважно відповідає)

85. *Критерій 8.6* (Відповідає) – Стаття 7 Закону «Про боротьбу з тероризмом» зобов'язує Антитерористичний центр, що діє від імені СБУ, співпрацювати зі спецслужбами, правоохоронними органами іноземних держав і міжнародних організацій з усіх питань, пов'язаних із боротьбою з тероризмом. На підставі ст. 27 Закону України «Про боротьбу з тероризмом», Україна надає інформацію іноземній державі з питань, пов'язаних з міжнародним контр тероризмом, на підставі запиту, відповідно до вимог законодавства України і міжнародно-правових зобов'язань.

Перегляд та висновок

86. Україна відповідає або в основному відповідає всім критеріям, передбаченим рекомендацією. **Рекомендація 8 оцінюється як така, що переважно відповідає.**

Рекомендація 9 – Закони про збереження таємниці фінансових установ

87. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що частково відповідає по відношенню до минулої Рекомендації 4. У Звіті було зазначено обмеженість своєчасного доступу правоохоронних органів до інформації від деяких секторів і відсутність знань відповідних процедур, які застосовуються в цій галузі. Група з оцінки також мала істотні побоювання з приводу практичної реалізації положень про банківську таємницю. З тих пір Україна зробила ряд законодавчих змін і вживає заходів щодо забезпечення професійної підготовки співробітників правоохоронних органів, з тим щоб вони повною мірою зрозуміли процедури та вимоги для отримання судового наказу.

88. *Критерій 9.1* (Відповідає) – ст. 12(2) та (9) Базового Закону та частини галузевого законодавства, які встановлюють вимоги до фінансової секретності і захисту даних включають в себе ряд положень, спрямованих на реалізації Рекомендацій ФАТФ.

89. Галузеве законодавство:

- a) **Банківський сектор:** ст. 62(1) (5) (9) Закону «Про банки і банківську діяльність» зобов'язує банки розкривати інформацію про юридичних і фізичних осіб на прохання ПФР щодо фінансових операцій.
- b) **Страховання:** ст. 40(3) Закону «Про страхування» передбачає, що інформація про юридичних та фізичних осіб, яка включає в себе будь-які страхові таємниці, повинна бути представлена страховальником в ПФР відповідно до Базового Закону.
- c) **Кредитні спілки:** ст. 21(5) Закону «Про кредитні спілки», передбачає конфіденційність інформації щодо власників рахунків. Обмеження щодо надання інформації кредитними спілками не має застосовуватись у випадках, передбачених Базовим Законом.
- d) **Нотаріуси:** відповідно до ст. 8 Закону «Про нотаріат», подання інформації нотаріуса в ПФР, у відповідності до Базового Закону, не є порушенням нотаріальної таємниці.
- e) **Адвокати:** у відповідності до ст. 22 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» подання інформації до ПФР, в порядку, передбаченим Базовим Законом, не є порушенням адвокатської таємниці.
- f) **Аудиторська діяльність:** ст. 19(1)(8) Закону «Про аудиторську діяльність» зобов'язує аудиторів надавати інформацію в ПФР в порядку, встановленому Базовим Законом. Надання інформації аудитором (аудиторською фірмою) до ПФР, не є порушенням комерційної таємниці.
- g) **Бухгалтерський облік:** відповідно до ст. 8 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», головний бухгалтер або особа, яка здійснює фінансовий облік повинен надавати інформацію до ПФР в порядку, встановленому і передбаченому Базовим Законом.

90. Немає протиріч між Базовим Законом та галузевим законодавством з точки зору зобов'язань СПФМ.

Перегляд та висновок

91. Україна відповідає критерію 9. **Рекомендація 9 оцінюється як така, що відповідає.**

Рекомендація 10 – Належна перевірка клієнта

92. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що частково відповідає по відношенню до минулої Рекомендації 5. Недоліки були визначені по відношенню до більшості критеріїв, починаючи від відсутності зобов'язання вживати заходів з належного ставлення до клієнта при проведенні разових операцій, які є електронними переказами, до недоліків, пов'язаних з визначенням бенефіціарних власників. З тих пір Україна виправила ряд прогалин шляхом прийняття нового Базового Закону.

93. *Критерій 10.1* (Відповідає) – Відповідно до ст. 64(1) Закону «Про банки та банківську діяльність», банкам заборонено відкриття та ведення анонімних (пронумерованих) рахунків.

94. Відповідно до розділу III (13)(3) Положення про проведення депозитарної діяльності, затвердженого рішенням № 735 НКЦПФР, будь-який рахунок у цінних паперах будь-якого вкладника або клієнта, не повинен бути анонімним.

95. *Критерій 10.2* (В основному відповідає) –

- a) Відповідно до ст. 9(3)(2) Базового Закону, СПФМ, повинні ідентифікувати та перевіряти своїх клієнтів (представників клієнтів) у разі встановлення з ними будь-яких ділових відносин. Що стосується ідентифікації та верифікації бенефіціарного власника, ст. 9(18) вимагає від СПФМ визначити та перевірити особу, від імені або вказівок якої здійснюється фінансова операція, а також встановити бенефіціарного власника.
- b) та c) Відповідно до ст. 9(3)(6) Базового Закону, СПФМ, ідентифікують своїх клієнтів у випадках здійснення фінансових операцій у розмірі 150 000 UAH (~ 4 917,46 EUR) та більше, незалежно від того, чи така фінансова операція виконується як одна операція або декілька пов'язаних фінансових операцій, грошових переказів (у тому числі міжнародних), здійснених фізичною особою, індивідуальним підприємцем без відкриття рахунку на суму, що дорівнює або перевищує 15 000 UAH (~ 490 EUR), або на суму, еквівалентну визначеній сумі в іноземній валюті, дорогоцінних металах, інших активів, одиниць вартості, але менше 150 000 UAH (~ 4 917,46 EUR).
- d) Відповідно до ст. 9(3) Базового Закону, ідентифікація та перевірка клієнта здійснюється у випадку будь-яких сумнівів щодо наданої інформації або інформації, яка становить ризик для підозри. Така сама вимога повторюється в галузевому законодавстві для банків (частина друга ст. 64 ЗУ «Про банки і банківську діяльність»).
- e) Ст. 9(4) Базового Закону передбачає зобов'язання СПФМ, які надають звіт, про проведення детальної перевірки клієнта у разі сумнівів або підозри щодо точності та повноти наданої інформації клієнта.

Інші заходи належної перевірки виконуються в рамках процесу перевірки клієнта під час ідентифікації та/або обслуговування клієнта. Ці положення, однак, не охоплюють повний набір заходів належної перевірки клієнта такі як розуміння мети та наміченого характеру ділових відносин та проведення належної перевірки ділових відносин.

96. *Критерій 10.3* (Відповідає) – Відповідно до ст. 9(1) Базового Закону, СПФМ проводять ідентифікацію та перевірку клієнтів. Верифікація повинна базуватися на офіційних документах або сертифікованих копіях документів, наданих клієнтом (або представником клієнта). Це положення стосується також фізичних та юридичних осіб.

97. *Критерій 10.4* (Відповідає) – ст. 9(18) Базового Закону передбачає зобов'язання СПФМ, проводити ідентифікацію та перевірку особи, від імені якої або за наказом якої здійснюється фінансова операція, та визначення БВ. Ст. 9 (19) Базового Закону вимагає, щоб СПФМ, використовували наявні офіційні документи для перевірки того, що будь-яка особа, яка має намір діяти від імені замовника уповноважена на такі дії.

98. Стаття 6(2) вимагає, щоб СПФМ ідентифікував та верифікував особистість свого клієнта та його представника. Стаття 1(35) окремо визначає «представника клієнта», як «фізичну особу, яка на законних підставах має право вчиняти певні дії від імені клієнта».

99. *Критерій 10.5* (Відповідає) – Стаття 9(18) Базового Закону вимагає від СПФМ ідентифікувати та верифікувати особу, від імені або за дорученням якої здійснюється фінансова операція, та визначити вигодоодержувача. Верифікація визначається за ст. 1(1)(3) як «встановлення відповідності особи клієнта (представника клієнта) у його присутності отриманим від нього ідентифікаційним даним». Ст. 9(7) Базового Закону, вимагає від клієнта та представників клієнта «подати інформацію, необхідну для ідентифікації, верифікації, вивчення клієнта, уточнення інформації про клієнта. З метою встановлення кінцевого бенефіціарного власника (контролера)». Ст. 9(7) написана щоб примусити клієнта або іншу особу, яка діє від імені клієнта, надати таку інформацію на запит СПФМ у відповідності до ст. 6(2).

100. Ст. 1(21) Базового Закону дає визначення «кінцевий бенефіціарний власник (контролер)» як: «Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) - фізична особа, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначити умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління, або яка має можливість здійснювати вплив шляхом прямого або опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самостійно або спільно з пов'язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у розмірі 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі».

101. Крім того, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) не може бути особа, яка має формальне право на 25 і більше відсотків статутного капіталу або право голосу юридичної особи, але є агентом, номінальним утримувачем (номінальним власником) або є лише посередником стосовно такого права».

102. Українське визначення бенефіціарного власника включає фізичну особу або особи (як фізичні особи), які в кінцевому підсумку контролюють клієнта. Воно також включає тих осіб, які здійснюють остаточний ефективний вплив на управління або господарську діяльність (контроль) над юридичною особою або організацією. Це застосовується до особи, що здійснює контроль прямо або опосередковано, формально чи неофіційно. Це, здається, відповідає визначенню остаточного бенефіціарного власника згідно з рекомендаціями ФАТФ.

103. *Критерій 10.6* (Переважно відповідає) – Відповідно до Базового Закону від СПФМ вимагається провести «вивчення клієнта». Хоча вимоги є вичерпними, це правило не вимагає, щоб СПФМ «розуміли природу та цілі ділових відносин». Галузеві Положення, що діють для тих, які мають ліцензію та санкціоновані НЦКПФР, НБУ та Нацкомфінпослуг також вимагають, щоб «наміри ділових відносин» були зрозумілими.

104. *Критерій 10.7* (Відповідає) Ст. 6(2)(2) Базового Закону зобов'язує СПФМ проводити ідентифікацію, верифікацію клієнта, вивчення клієнта та уточнення інформації про клієнта. Ці вимоги повністю поширюються на «представників клієнта». Проте це положення не повністю охоплює вимогу дослідження грошового переказу. Стосовно клієнтів, які оцінюються як такі, що становлять підвищений ризик, ст. 6(5)(2)(е) передбачає, що інформація переглядається та оновлюється щонайменше один раз на рік. Положення № 417 та № 388 НБУ включають інформацію до «аналізу фінансових операцій», яка поширює цю вимогу на всіх клієнтів незалежно від ризику. Це також передбачає вимогу до СПФМ, які надають звітність, про перевірку операцій клієнта на узгодженість з діяльністю клієнтів, однак рішення НБУ стосується лише тих суб'єктів, які контролюються НБУ.

105. *Критерій 10.8* (Переважно відповідає) – Як зазначалося в аналізі критерію 10.5, ст. 9(7) Базового Закону містить зобов'язання СПФМ ідентифікувати будь-якого кінцевого бенефіціарного власника та розуміти структури власності таких клієнтів. Така сама вимога є і в галузевому законодавстві (пункт 53

Постанови Правління НБУ № 417). Проте, як зазначено в критерії 10.6, немає жодних вимог до СПФМ, які не мають ліцензій та дозволів Нацкомфінпослуг, НБУ та НКЦПФР, щодо розуміння природи та цілей діяльності клієнта.

106. *Критерій 10.9* (Переважно відповідає) – ст. 9(9)(3) та ст. 9(10)(2) Базового Закону вимагає, щоб СПФМ отримували ідентифікаційні дані (юридичних осіб, які є резидентами України), які, зокрема, включають:

- a) повне найменування та ідентифікаційний код підприємства згідно з ЄДР (це достатньо для підтвердження юридичної форми особи та його існування, див. Р.24 більш детально);
- b) інформацію про органи управління, реквізити банківського рахунку та номер поточного рахунку, ідентифікаційні дані осіб, які мають право керувати рахунками та/або майном та достатньо інформації, що дозволяє визначити кінцевого бенефіціарного власника; і
- c) місцезнаходження СПФМ.

107. Якщо СПФМ, вимагає ідентифікації та перевірки нерезидентів, СПФМ повинні отримати ідентифікаційні дані, які включають, зокрема:

- d) повне найменування юридичної особи, номер рахунку, копію засвідченого витягу з торгового, банківського або судового реєстру або сертифіката реєстраційного посвідчення уповноваженого органу іноземної держави про реєстрацію відповідного суб'єкта господарювання;
- e) інформацію про органи управління, реквізити банківського рахунку та номер поточного рахунку, ідентифікаційні дані осіб, які мають право керувати рахунками та/або майном та достатньо інформації, що дозволяє визначити кінцевого бенефіціарного власника;
- f) місцезнаходження установи.

108. Однак ці вимоги не застосовуються до правових організацій. Немає жодних доказів того, що правові організації складають важливу частину клієнтів приватного сектору.

109. *Критерій 10.10* (Відповідає) – Для аналізу визначення бенефіціарних власників, див. критерій 10.5.

110. Для загальних вимог щодо ідентифікації та перевірки бенефіціарного власника, будь ласка, зверніться до критерію 10.5.

- a) Ст. 9(9-10) Базового Закону зобов'язує СПФМ вимагати від юридичних осіб (резидентів або нерезидентів) дані, які дозволяють їм встановлювати кінцевих бенефіціарних власників (контролерів).
- b) і c) відповідно до ст. 9(9)(3) Базового Закону під час ідентифікації та перевірки резидентів СПФМ слід встановлювати для юридичної особи-резидента та нерезидента ідентифікаційну інформацію щодо виконавчого органу, осіб, які мають право розпоряджатися рахунками та/або майном. Визначення фактичного власника (див. Аналіз згідно з пунктом 10.5) включає, зокрема, осіб, які виконують функції органу управління.

111. *Критерій 10.11* (Не відповідає)–

- a) відповідно до ст. 9 (10) Базового Закону, СПФМ що звітують, повинні знаходити додаткову інформацію про членів правління Трастів. Закон також вимагає отримання додаткової інформації щодо «довіренних осіб», однак термін «довірена особа» не визначений і не має сучасного значення. Однак, закон не вимагає:
- b) від СПФМ, ідентифікувати засновників, заступників та бенефіціарних власників трасту, а також будь-яку особу, яка може здійснювати остаточний ефективний контроль трастом.

- с) Для інших типів правових організацій банки зобов'язані отримувати інформацію та встановлювати кінцевого бенефіціарного власника клієнта, бенефіціарних власників фінансових операцій відповідно до п. 22 Постанови Правління НБУ № 417.

112. *Критерій 10.12* (Відповідає) – Відповідно до ст. 9(11) Базового Закону для ідентифікації БВ полісу страхування життя, страховики (перестраховки), страхові (перестрахові) брокери зобов'язані:

- а) встановлювати прізвище, ім'я та по батькові (якщо такі є) бенефіціарних власників, зазначених у контракті чи полісах;
- б) збирати достатню інформацію, на підставі якої СПФМ може встановити БВ при здійсненні страхового внеску. Це стосується бенефіціарних власників, які ідентифікуються за їх характеристиками чи категорією (наприклад, чоловіком, дружиною чи дітьми на момент страхового випадку) або іншими засобами (наприклад, за бажанням);
- с) вищезгадана стаття також зобов'язує страховиків (проводити ідентифікацію та перевірку бенефіціарних власників полісів страхування життя, коли здійснюється страховий внесок).

113. *Критерій 10.13* (Відповідає) – СПФМ зобов'язані ідентифікувати та верифікувати особу всіх вигодоодержувачів на момент здійснення виплати, незалежно від ризику, які вони становлять, оскільки визначення вигодоодержувачів (згідно з статтею 1(1)(6) Базового Закону поширюється на їхніх БВ.

114. *Критерій 10.14* (Відповідає) – згідно зі ст. 9(3) ідентифікація та перевірка клієнтів потрібна «при встановленні ділових відносин» (з урахуванням конкретних виключень). Ідентифікація та перевірка клієнтів також потрібна, коли СПФМ має підозру або коли фінансова операція підлягає контролю фінансового моніторингу (грошові перекази становлять або перевищують 15 000 UAH (~ 491.75 EUR) і коли одноразова фінансова операція становить 150 000 UAH або більше) (~ 4917,46 EUR). У Базовому Законі відсутнє положення про відстрочку ідентифікації або перевірки клієнта.

115. Спеціальними «винятками», на які посилаються, є:

- 1) договори страхування, крім страхування життя, за яким клієнт є фізичною особою, а загальний страховий внесок не перевищує 5000 UAH (~ 163,92 EUR) або його сума еквівалентна вказаній сумі, у тому числі в іноземній валюті;
- 2) ділові відносини, що виникають на підставі угод про участь у лотереях, якщо розмір ставки гравця не перевищує 5000 UAH (~ 163,92 EUR);
- 3) платіжна організація, учасник або член платіжної системи, банк, філія іноземного банку, що здійснює фінансові операції без відкриття рахунку на суму, що менше за 150 000 UAH (~ 4 917,46 EUR) або у сумі, еквівалентній зазначеній сумі, в тому числі в іноземній валюті, дорогоцінних металах, інших активах та одиницях вартості).

116. Хоча ці види діяльності «виключаються», вони фактично не підпадають під визначення ФАТФ щодо фінансових установ чи ВНУП.

117. Значення а), б) та с) – Не застосовуються.

118. *Критерій 10.15* (Не застосовується).

119. *Критерій 10.16* (Переважно відповідає) – Відповідно до пункту 62 Постанови Правління НБУ № 388 та № 417, СПФМ, повинен застосовувати вимоги належної перевірки існуючих клієнтів, виходячи із РОП та оцінки ризику, який представляє клієнт, беручи до уваги заходи, які були раніше вжиті. СПФМ також зобов'язані оновлювати інформацію, яку вони отримують, виходячи із РОП, протягом періоду, що не перевищує 3 років, і 1 року у випадках великих ризиків.

120. *Критерій 10.17* (Відповідає) – Відповідно до ст. 6(5) Базового Закону, СПФМ, що звітують, зобов'язані виконувати посилені заходи належної перевірки клієнтів із високим ризиком. Існують також додаткові, спеціальні положення, яких необхідно дотримуватись по відношенню до іноземних фінансових установ, з якими встановлені кореспондентські банківські відносини, а також відносини з

національними та іноземним публічними діячами. Ті самі вимоги можна знайти у галузевому законодавстві щодо банків (пункт 60 Постанови Правління НБУ № 417) та небанківських фінансових установ (п. 45 Положення про здійснення фінансового моніторингу небанківської фінансової установи).

121. *Критерій 10.18* (Відповідає) – Ст. 9 Базового Закону передбачає, що регулятори та наглядові органи дозволяють СПФМ застосовувати «спрощену ідентифікацію» у встановлених обставинах. На дату оцінки лише НБУ використовував це право відповідно до пункту 58 Постанови Правління НБУ № 417. У пункті 58 вимагається, щоб банки застосовували «спрощену ідентифікацію» до таких клієнтів:

- 1) українські державні органи;
- 2) міжнародні установи або організації, в яких Україна бере участь за міжнародними договорами України, ратифікованими Верховною Радою України;
- 3) установи, органи, відділення та установи Європейського Союзу;
- 4) дипломатичні представництва закордонних держав, акредитовані в Україні у встановленому порядку.

122. У пункті 59 детально описані вимоги щодо ідентифікації для цих органів, єдиною концесією є ідентифікація кінцевого бенефіціарного власника. Під визначенням «кінцевий бенефіціарний власник» відповідно до статті 1(20) Базового Закону навряд чи буде будь-яка особа, яка відповідатиме визначенню кінцевого бенефіціарного власника цих органів. Тому здається, що пункт 58 надає більше уточнення щодо вимог ідентифікації, а не «спрощує процедуру обґрунтованості належного ставлення», передбачену рекомендацією 10.18.

123. Крім того, відповідно до ст. 9(3) Базового Закону, не обов'язково здійснювати перевірку клієнта у наступних випадках:

- 1) договори страхування, крім страхування життя, за яким клієнт є фізичною особою, а загальний страховий внесок не перевищує 5000 UAH (~ 163,92 EUR) або його сума еквівалентна вказаній сумі, у тому числі в іноземній валюті;
- 2) ділові відносини, що виникають на підставі угод про участь у лотереях, якщо розмір ставки гравця не перевищує 5000 UAH (~ 163,92 EUR);
- 3) платіжна організація, учасник або член платіжної системи, банк, філія іноземного банку, що здійснює фінансові операції без відкриття рахунку у розмірі менше 150 000 UAH (~ 4917,46 EUR) або у сумі, еквівалентній зазначеній сумі, в тому числі в іноземній валюті, дорогоцінних металах, інших активах та одиницях вартості);
- 4) операції між банками, зареєстрованими в Україні.

124. Крім того, ці «поступки» не застосовуються у випадках, коли банк може мати підозри щодо ВК/ФТ та/або коли існує ситуація з високим ризиком, як це передбачено пунктами 47, 49, 50-51, 53, 55, 64 - 65, 72.

125. *Критерій 10.19* (Відповідає) – Відповідно до ст. 10 Базового Закону у випадках, коли неможливо ідентифікувати/перевірити клієнта або визначити кінцевих бенефіціарних власників, СПФМ, зобов'язані (1) відмовитися від встановлення чи збереження ділових відносин та (2) здійснити повідомлення про підозрілу операцію.

126. *Критерій 10.20* (Не відповідає) – Немає спеціальних законодавчих положень, які б дозволили СПФМ подавати Звіти про підозрілі операції, розголошуючи без ідентифікації клієнта, якому може бути розголошена інформація під час процесу ідентифікації та перевірки.

Перегляд та висновок

126. Україна виконує пункти 10.1, 10.3-10.5, 10.9, 10.10, 10.12-10.14, 10.17-10.18 та 10.19 та в основному відповідає пунктам 10.2, 10.6-10.8, і не відповідає 10.11 та 10.20.

127. Вимоги щодо належної перевірки клієнта для фізичних та юридичних осіб виявляються всеосяжними та відповідають рекомендаціям. Залишаються слабкі місця щодо застосування таких положень до правових утворень. Інші недоліки стосуються тих, хто не зв'язаний нормативними актами НБУ щодо юридичних вимог аналізу фінансових операцій, а також вимог належної перевірки клієнта, що застосовуються до існуючих клієнтів. **Рекомендація 10 оцінюється як така, що переважно відповідає.**

Рекомендація 11 – Ведення обліку

128. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що здебільшого відповідає вимогам попередньої Рекомендації 10. Основними недоліками були: (1) відсутність вимог до небанківських фінансових установ для ведення обліку ідентифікаційних даних протягом не менше п'яти років після припинення облікового запису або ділових відносин; (2) відсутність вимог про те, що записи транзакцій мають бути достатніми для того, щоб дозволити провести реконструкцію операцій особи. Крім того, було відзначено, що зобов'язання зберігати документи є вузькою інтерпретацією стандартів ФАТФ, які вимагають підтримки всіх необхідних «записів про транзакції». З 2009 року Україна усуває ці недоліки шляхом перегляду Базового Закону та застосування положень банківського законодавства. Список даних, які мають збиратися як банками, так і небанківськими фінансовими установами, достатній для відновлення окремих транзакцій. У той же час, закон про ПВК/ФТ до сих пір містить термін «документи», а не «необхідні записи».

129. *Критерій 11.1* (Відповідає) – Згідно зі ст. 6(2)(15) Базового Закону, СПФМ слід зберігати «офіційні документи, інші документи (включаючи електронні документи) і їх копії не менше п'яти років після завершення транзакції, закриття рахунків та припинення ділових відносин». Це зобов'язання повторюється в галузевому законодавстві (пункт 55(14)(13,14) Постанови Правління НБУ № 417, п. 6, 7, 41 Положення про проведення фінансового моніторингу небанківських фінансових установ з боку НБУ).

130. *Критерій 11.2* (Відповідає) – Згідно ст. 6 Базового Закону, СПФМ несуть відповідальність за ведення документів та їх копій не менше 5 років після завершення угоди, закриття рахунку та припинення ділових відносин. Ці вимоги повторюються в галузевому законодавстві (див. Критерій 11.1). Документи включають:

- a) офіційні документи щодо ідентифікації клієнтів;
- b) записи про клієнтів, яким відмовлено у проведенні фінансових операцій;
- c) матеріали аналізу клієнта (включаючи результати будь-якого аналізу для перевірки клієнта або проведення докладного вивчення клієнта); а також
- d) документи, що відносяться до ділових відносин.

131. *Критерій 11.3* (Відповідає) – Ст. 6(2) Базового Закону вимагає, щоб СПФМ зберігали всі необхідні дані про фінансові транзакції, які є достатніми для відстеження прогресу такої операції, не менше ніж п'ять років після завершення транзакції.

132. *Критерій 11.4* (Відповідає) – Ст. 6(2) (16) Базового Закону передбачає типи інформації, яку відправники повинні надавати ПО. Положення «Swift» визначається часовими рамками, заданими для кожного типу даних. Відповідно до підпункту 16 ст. 6 Базового Закону, СПФМ зобов'язані забезпечувати вільний доступ для відповідних державних органів фінансового моніторингу, ПФР і ПО. ПО можуть отримувати документи та інформацію, що становить комерційну таємницю від банків, в порядку та розмірі, встановленому Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Перегляд та висновок

133. Україна відповідає всім критеріям. **Рекомендація 11 була оцінена як така, що відповідає.**

Рекомендація 12 – Публічні діячі

134. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що не відповідає попередній Р.6. Експерти відзначали відсутність чіткого та ясного визначення публічних діячів у відповідності до Глосарію ФАТФ та вимог щодо фінансових посередників, щоб: (1) запровадити відповідні системи управління ризиками (Система Управління Ризиками), щоб визначити, чи потенційний споживач є публічним діячем; (2) отримати згоду керівництва для встановлення ділових відносин з публічним діячем; (3) вживати розумних заходів для встановлення джерела багатства та коштів публічних діячів; і (4) проводити посилений постійний моніторинг ділових відносин з публічними діячами.

135. *Критерій 12.1* (Частково відповідає) – Ст. 1(19) Базового Закону визначає іноземних публічних діячів як «осіб, які виконують або виконували важливі державні функції в інших країнах протягом останніх 3 років, а саме: глава держави, керівник уряду, міністри та їх заступники; депутати парламенту; голови та члени правління центральних банків; члени верховного суду, конституційного суду або інших судових органів, рішення яких не підлягають оскарженню, крім оскарження за виняткових обставин; надзвичайні та повноважні посли, повірені у справах та керівники центральних органів військового управління; керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних підприємств, що мають стратегічне значення; керівники керівних органів політичних партій, представлених у парламенті.»

136. ФАТФ визначає публічних діячів як «осіб, яким доручаються або були доручені визначні публічні функції ...» Хоча в Р.12 не вказаний період часу, протягом якого особа повинна залишатися визнаною як публічний діяч, після того, як склала політичні функції, Керівництво ФАТФ вказує на більш РОП і (особливо) не на встановлені терміни. Визначені терміни давності у 3 роки відповідно до статті 1(19) Базового Закону не відповідають цьому підходу.

- a) Відповідно до ст. 6(4) Базового Закону, СПФМ зобов'язуються визначати національних та іноземних публічних діячів, їх близьких або пов'язаних осіб та юридичних осіб, в яких публічні діячі або особа, яка діє від його імені, є кінцевим бенефіціарним власником як такими, що становить високий ризик. Відповідно до ст. 6(5) Базового Закону, СПФМ повинні застосовувати додаткові заходи належної перевірки для таких клієнтів. Що стосується внутрішніх процедур визначення публічних діячів, відповідно до статті 6(3) Базового Закону, існує загальна вимога до СПФМ самостійно оцінювати ризики своїх клієнтів за критеріями ризику, визначеними ПФР та іншими установами, що залучені до контролю ПВК/ФТ. У випадку з банками, додаткові системи оцінки ризиків можна знайти в Частині II (17) Постанови Правління НБУ № 417. Крім того, за підтримки МВФ, ПФР розробив керівні принципи (які не підлягають примусовому виконанню) для виявлення та ідентифікації публічних діячів та забезпечення моніторингу їх фінансових операцій. Існує перелік інформаційних ресурсів, що містять перелік національних публічних діячів в Україні. Не існує жодної законодавчої чи іншої зобов'язуючої вимоги до СПФМ щодо впровадження аналогічних систем управління ризиками.
- b) СПФМ має отримати дозвіл керівника СПФМ для встановлення ділових відносин з публічними діячами відповідно до статті 6(5)(2)(b) Базового Закону. Таке ж зобов'язання знайшло відображення в банківському законодавстві (ч. V(48) Постанови Правління НБУ № 417).
- c) СПФМ зобов'язуються вжити заходів для визначення джерела фінансування публічних діячів з метою «підтвердження походження їх активів та прав на такі активи» згідно зі ст. 6(5)(2)(c) Базового Закону. Ті ж вимоги повторюються в ч. V(50) Постанови Правління НБУ № 417. Це, здається, включає вимогу встановити джерело багатства замовника.
- d) СПФМ зобов'язані проводити «первинний ФМ» фінансових операцій та оновлювати інформацію щодо своїх клієнтів не рідше одного разу на рік, яка зберігається у них відповідно до пункту (5)(2)(d) та (e) ст. 6 Базового Закону.

137. *Критерій 12.2* (Відповідає) – Ст. 1(26) Базового Закону визначає національних публічних діячів як осіб, які виконують або виконували особливі державні функції в Україні протягом останніх 3 років⁶⁸. Трирічне обмеження не відповідає підходу ФАТФ. Заходи, описані в пунктах b) – d) ст. 12.1 можуть бути застосовані до іноземних та національних публічних діячів та осіб, які мають політичні функції описані в Безпосередніх Результатах .

138. *Критерій 12.3* (Відповідає) – Відповідно до ст. 6(5) Базового Закону, вимоги щодо публічних діячів також стосуються їх близьких або пов'язаних осіб. Пов'язані особи визначаються як особи, з якими члени сім'ї національних та іноземних публічних діячів, а також особи, які виконують політичні функції в Безпосередніх результатах мають ділові та особисті стосунки, а також юридичні особи, чії кінцеві бенефіціарні власники є такими діячами або членами їх сімей, або особи, з якими такі особи мають ділові та особисті стосунки.

139. *Критерій 12.4* (Відповідає) – Стаття 6(5)(2) Базового Закону вимагає, щоб СПФМ вжили заходів для встановлення того, чи є бенефіціарний власник полісу страхування життя публічним діячем. У випадку ідентифікації публічного діяча, проводиться детальна перевірка клієнта, що має страховий поліс. Після результатів такої верифікації вирішується, чи слід повідомити про підозрілу діяльність до ПФР.

Перегляд та висновок

140. Україна відповідає пунктам з 12.12 по 12.4 та частково відповідає пункту.12.1. Визначення публічного діяча в рамках Базового Закону відповідає Рекомендаціям ФАТФ і застосовується як до іноземних, так і до вітчизняних осіб. Істотна слабкість визначення публічного діяча за законодавством України – строк давності 3 роки, після чого особа вже не вважається публічним діячем. **Рекомендація 12 оцінюється як така, що переважно відповідає.**

⁶⁸ Президент, Прем'єр-міністр, члени КМУ, перші заступники та заступники Міністрів, керівники інших центральних органів виконавчої влади, їх перші заступники та заступники, народні депутати, Голова та члени Правління НБУ, голови та суди Конституційного Суду, суд та вищі спеціалізовані суди, члени Вищої ради юстиції, Генеральний прокурор та його заступники, голова СБУ та його заступники, Голова Антимонопольного комітету та його заступники, Голова та члени Рахункової палати, члени Національної ради з питань телебачення та радіомовлення, спеціальні посли та повноважні представники, Начальник Генерального штабу - Головнокомандувач Збройними Силами, Командуючі Сухопутних військ, Повітряних сил, Військово-Морських Сил, державні посадові особи, посади яких належать до першої категорії посад; керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та громадських організацій, які КМУ відносить до стратегічно важливих, голови керівних органів політичних партій та члени їх центральних статутних органів.

Рекомендація 13 – Кореспондентські банківські відносини

141. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що частково відповідала вимогам Рекомендації 7. Прогалини були відзначені у зв'язку зі збором достатньої інформації про установу-респондента; встановлення відповідності системи ПВК/ФТ подібної установи; і схвалення вищим керівництвом встановлення нових кореспондентських відносин.

142. *Критерій 13.1* (Відповідає) – Відповідно до ст. 6(5) Базового Закону, СПФМ зобов'язані приймати наступні додаткові заходи щодо іноземних респондентів фінансових установ:

- a) Забезпечити збір інформації про їх репутацію та визначити, чи підлягає респондент будь-яким наглядовим заходам (санкціям) щодо його діяльності з ПВК/ФТ;
- b) Встановити тип заходів, які респондент має для запобігання та протидії ВК/ФТ і на основі отриманої інформації, визначити, чи є заходи з ПВК/ФТ, що застосовуються респондентом, достатніми і ефективними;
- c) Отримувати схвалення головного виконавчого директора до відкриття рахунку респондента;
- d) Відповідно до пункту 52, кореспондентські рахунки банків-нерезидентів та у банках-нерезидентах відкриваються з дозволу керівника виконавчого органу банку/менеджера філії іноземного банку.

143. *Критерій 13.2* (Не застосовується) – Законодавство України не передбачає транзитні рахунки.

144. *Критерій 13.3* (Відповідає) – Відповідно до ст. 64 Закону України про банки, банки не можуть встановлювати переписку з фіктивними банками або з банками та іншими фінансовими установами-нерезидентами, які підтримують листування з фіктивними банками. Відповідно до ст. 7 Закону «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» лише банки можуть створювати або підтримувати рахунки. Тому інші ФУ не можуть підтримувати кореспондентські банківські відносини з іншими банками.

Перегляд та висновок

145. Україна відповідає всім критеріям. Критерій 13.2 не застосовується. **Рекомендація 13 оцінена як така, що відповідає.**

Рекомендація 14 – Послуги з переказу коштів або цінностей

146. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що частково виконала вимоги Спеціальної рекомендації VI. Основні недоліки зводились до наступних: не було потрібно, щоб оператори з надання послуг з переказу коштів або цінностей підтримували поточний список своїх агентів; ті ж недоліки, які застосовні до банківського сектору з точки зору превентивних заходів, також застосовуються до сектору надання послуг з переказу коштів або цінностей; відсутність статистичних даних про кількість санкцій, введених відносно сектору надання послуг з переказу коштів або цінностей.

147. *Критерій 14.1* (Відповідає) – Ст. 7(27) Закону України «Про НБУ» передбачає, що НБУ може видавати ліцензії небанківським фінансовим установам, які претендують на участь в платіжних системах, для переказу коштів без відкриття рахунків. Закон також дозволяє НБУ скасувати ці ліцензії. Крім того, у Постанові Правління НБУ № 281 «Про затвердження Положення про порядок надання банкам і філіям іноземних банків генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій» (від 15.08.2011), у пункті 1.2, йдеться про те, що небанківські фінансові установи та національні поштові оператори мають право здійснювати операції згідно зі ст. 4 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Якщо діяльність пов'язана з валютними операціями, діяльність може бути здійснена тільки після отримання загальної ліцензії відповідно до пункту 2 ст. 5 Декрету КМУ від 19.02.1993 № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю».

148. *Критерій 14.2* (Переважно відповідає) – Згідно зі статтею 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення, участь в економічній діяльності без державної реєстрації або без одержання ліцензії тягне за собою штраф. Однак не існує механізму або процесу для ідентифікації операторів сектору надання послуг з переказу коштів або цінностей, які здійснюють діяльність без ліцензії.

149. *Критерій 14.3* (Відповідає) – Відповідно до ст. 14(1)(1) Базового Закону НБУ виконує роль державного регулювання та наглядового органу у сфері ПВК/ФТ для нерезидентних небанківських фінансових установ, які надають послуги з переказу коштів або цінностей. Цей режим не поширюється на поштових операторів з точки зору переказу ними коштів або філії іноземних банків та інших банків, оскільки вони підпорядковуються іншим вимогам ліцензування для цих видів діяльності.

150. *Критерій 14.4* (Відповідає) – Агенти для постачальників надання послуг з переказу коштів або цінностей не підлягають реєстрації або ліцензуванню. Відповідно до Постанови Правління НБУ № 386 «Про затвердження Положення про порядок ведення реєстру комерційних агентів (комерційних представників) банків», НБУ веде реєстр комерційних агентів - банків та може встановлювати необхідні вимоги.

151. *Критерій 14.5* (Відповідає) – Відповідно до Постанови Правління НБУ № 42 «Про врегулювання питань щодо приймання готівки для подальшого її переказу» небанківським установам, що надають послуг з переказу коштів і цінностей не дозволяється призначати агентів.

Перегляд та висновок

152. Критерії 14.1, 14.3 та 14.4 та критерій 14.5 відповідає та критерій 14.2 відповідає в основному. **Рекомендація 14 оцінена як така, що переважно відповідає.**

Рекомендація 15 – Нові технології

153. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що частково відповідала попередній Рекомендації 8, через те, що у фінансових установ не було зобов'язання проводити політику і процедури для вирішення будь-яких конкретних ризиків, пов'язаних з непрямыми діловими відносинами або операціями.

154. *Критерій 15.1* (Відповідає) – У статті 6(23) Базового Закону передбачається, що СПФМ зобов'язані управляти ризиками, пов'язаними з впровадженням та використанням нових та існуючих інформаційних продуктів, ділової практики або технологій, в тому числі тих, які гарантують, що фінансові операції здійснюються без прямого контакту з клієнтом.

155. *Критерій 15.2* (Частково відповідає) – Не існує явної вимоги до СПФМ, що проводять оцінку ризиків до запуску/випуску нових продуктів, практик або технологій. Стаття 1(44) Базового Закону визначає управління ризиками як «заходи, що вживаються СПФМ для створення і забезпечення функціонування системи управління ризиками, яка передбачає, серед іншого, визначення (виявлення), оцінку (вимірювання), моніторинг і контроль ризиків з метою їх зменшення».

Перегляд та висновок

156. Україна відповідає вимогам критерію 15.1 та не повністю відповідає вимогам критерію 15.2. Від СПФМ вимагається наявність загальної політики управління ризиками, яка поширюється на технологічні системи, однак немає необхідності проводити оцінку ризиків при запуску чи впровадженні нових систем. **Рекомендація 15 оцінена як така, що переважно відповідає.**

Рекомендація 16 – Грошові перекази

157. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена, як така що частково дотримується вимог Спеціальної рекомендації VII. Основними недоліками були: Наказ № 211 щодо Укрпошти (Українське державне підприємство поштового зв'язку) не відповідав вимогам ФАТФ; не було чіткої вимоги до фінансових установ щодо застосування ефективних ризик-орієнтовних процедур для ідентифікації та обробки грошових переказів, які не супроводжуються повною інформацією про платника; компетентні органи не мали необхідних повноважень для ефективного моніторингу небанківських фінансових установ та Укрпошти відповідно до вимог Постанови Правління НБУ № 348; компетентні органи не мали необхідних механізмів для введення санкцій за конкретні порушення відповідно до Постанови Правління НБУ № 348.

158. *Критерій 16.1* (Відповідає) – Відповідно до ст. 9(14) Базового Закону, СПФМ повинні забезпечити, щоб усі перекази у розмірі, що дорівнюють або перевищують 502 EUR (або в еквіваленті) супроводжуються наступною інформацією:

a) інформацію про платника

i) для фізичних осіб - прізвище, ім'я та (якщо є) по батькові; номер рахунку, з якого знімаються гроші, або, за відсутності рахунку, унікальний реєстраційний номер фінансової операції, що дозволяє відслідковувати операцію, крім того, має бути надано місце проживання (або місце перебування фізичної особи-резидента або місце тимчасового перебування фізичної особи-нерезидента в Україні). Також, може бути наданий реєстраційний номер картки платника податку або ідентифікаційний номер відповідно до державного реєстру фізичних осіб, які сплачують податки та здійснюють інші подібні платежі. У випадках, якщо особа не має ідентифікаційного податкового номера, СПФМ замість цього можуть вимагати серію та номер паспорта такої особи.

ii) для юридичних осіб - найменування, місцезнаходження, код ЄДРПО, номер рахунку, з якого знімаються гроші, або, за відсутності рахунку, унікальний реєстраційний номер фінансової операції;

b) інформацію про одержувача

i) для фізичних осіб - прізвище, ім'я та (якщо є) по батькові, номер рахунку, на який зараховуються гроші, а за відсутності рахунку – унікальний реєстраційний номер фінансової операції;

ii) для юридичних осіб – повне найменування, номер рахунку, на який зараховуються гроші, а за відсутності рахунку - унікальний реєстраційний номер фінансової операції.

159. *Критерій 16.2* (Не застосовується) - Н/З.

160. *Критерій 16.3* (Відповідає) – Відсутні жодні вимоги щодо транскордонних грошових переказів нижче застосованого мінімального порогу. Однак, поріг, який застосовується в Україні, є нижчим за поріг, зазначений у критерії 16.1 та застосовується як до внутрішніх, так і до транскордонних грошових переказів.

161. *Критерій 16.4* (Відповідає) – Згідно з Постановою Правління НБУ № 43 (пункти 1 та 2) НБУ вимагає від банківських та небанківських фінансових установ перевіряти інформацію про ініціатора/одержувача у випадках виникнення підозри стосовно операції ВК/ФТ.

162. *Критерій 16.5* (Відповідає) – Ст. 9(1 і 3) Базового Закону визначено, що СПФМ ідентифікує та перевіряє клієнта чи представника клієнта. Така перевірка базується на офіційних документах, наданих клієнтом (або представником клієнта) або засвідчених копіях документів. Ідентифікація та перевірка клієнта виконується у разі здійснення грошових переказів (в тому числі міжнародних) фізичною особою або фізичною особою-підприємцем у розмірі від 502 до 5 020 EUR (або в еквіваленті).

163. *Критерій 16.6* (Відповідає) – Відповідно до ст. 9(14) Базового Закону, СПФМ мають забезпечити, щоб усі грошові перекази, які дорівнюють або перевищують суму у 502 EUR (або в еквіваленті),

супроводжуються «унікальним реєстраційним номером» фінансової операції, що дає змогу відстежувати операцію. Крім того, у ст. 9(15) зазначено, що ідентифікація або перевірка клієнта не повинна виконуватися а) якщо фінансова операція здійснюється особами, які вже раніше були ідентифіковані або перевірені, і б) якщо операції здійснюються між банками, зареєстрованими в Україні.

164. *Критерій 16.7* (Відповідає) – ст. 6(2), (15) Базового Закону визначено, що СПФМ зобов'язаний вести документацію (у тому числі електронні документи), які ідентифікують клієнтів (та представників клієнтів), а також осіб, чиї операції були відхилені. Крім того, СПФМ зобов'язані зберігати ці записи протягом не менше п'яти років після завершення операції, закриття рахунку та припинення ділових відносин.

165. *Критерій 16.8* (Відповідає) – Пряма заборона щодо здійснення грошових переказів, якщо критерії 16.1-16.7 не можуть бути виконані, відсутня. Проте, якщо СПФМ не може виконати відповідні правові вимоги, він не може поновити виконання грошового переказу. Зокрема, Постановою № 43 (розділ II, пункти 1 та 2) НБУ вимагається, щоб операції, які не містять відповідної інформації за критеріями 16.1-16.7, були призупинені або відхилені.

166. Крім того, Інструкцією № 22 (розділ II, пункт 2.5) «Про нормативні положення щодо безготівкових розрахунків в національній валюті» вимагається, щоб банки повертали розрахункові документи без їх оформлення, якщо інформація не була надана і жодна супровідна документація не була представлена. Крім того, Постановою Правління НБУ № 216 (пункти 3.7-3.8), що стосується положень про оформлення документів для грошових переказів, визначено, що уповноважені СПФМ мають право повернути платнику платіжне доручення в іноземній валюті або в дорогоцінних металах, якщо платник не надасть документи та інформацію, необхідну для визначення даних.

167. У той же час, ст. 10 Базового Закону встановлено, що СПФМ зобов'язані відмовляти у встановленні або підтриманні ділових відносин або здійсненні фінансової операції, якщо ідентифікація та / або перевірка клієнта неможлива. Це включає випадки, коли СПФМ має підстави сумніватися в наданій інформації або у тому, що ця особа діє від свого імені.

168. *Критерій 16.9* (Відповідає) – Ст. 9(14)(1) та (2) вимагається, щоб будь-які СПФМ, які здійснюють грошові перекази, забезпечили наявність усієї інформації про ініціатора та вигодоодержувача. Це, схоже, у рівній мірі пов'язано з усіма посередниками і застосовується, коли така інформація супроводжує транскордонний грошовий переказ.

169. *Критерій 16.10* (Відповідає) – У Базовому законі відсутні спеціальні вимоги стосовно технічних обмежень у наданні інших послуг з переказу грошових коштів і цінностей. Статтею 9(14) вимагається, щоб інформація, деталізована згідно з критерієм 16.1, містила усі грошові перекази. Первинний ефект полягає в тому, що будь-який грошовий переказ, який не містить усієї необхідної інформації про ініціатора та бенефіціарного власника, повинен бути відхилений. Записи про операції повинні зберігатися протягом 5 років з дати здійснення операції, незалежно від наявності чи відсутності таких обмежень.

170. *Критерій 16.11 та Критерій 16.12* (Відповідають) – Правові основи для моніторингу, відхилення та призупинення фінансових операцій встановлюються відповідно до ст. 9, 10 та 15 Базового Закону. Зобов'язання, які покладаються на фінансові установи, застосовуються в однаковій мірі незалежно від того, чи фінансова установа діє у якості основної, чи посередника.

171. Статтею 9 (14) Базового Закону вимагається, щоб усі СПФМ забезпечили, щоб перекази, що дорівнюють або перевищують 502 EUR, містили інформацію, деталізовану за критерієм 16.1. Якщо інформація про ініціатора або бенефіціарного власника відсутня, оператор з надання послуг переказу грошових коштів і цінностей (що виступає в ролі посередника) зобов'язаний відхилити платіж та розкрити інформацію для ПФР.

172. Крім того, Постановою Правління НБУ № 43 (розділ II, пункт 1, підпункт 3) від банків вимагається встановити порядок забезпечення виконання процедур системи управління ризиками ПВК, зобов'язання відхилити або призупинити перекази, що містять обмежену інформацію про

ініціатора або бенефіціарного власника. Ті самі зобов'язання викладені в Статуті НБУ від 2016 року «Про здійснення фінансового моніторингу небанківських фінансових установ» (розділ II, стаття 17).

173. *Критерій 16.13 та Критерій 16.14* (Відповідають) –

174. Відповідно до статті 9 (п. 14) Базового Закону, суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані забезпечити, щоб усі перекази у розмірі, що дорівнює або перевищує 502 EUR (або в еквіваленті), супроводжувалися інформацією про платника і одержувача. Інформація повинна містити реквізити рахунку та унікальний номер рахунку для фінансової операції. Проте, законом не передбачається чіткої вимоги для фінансових установ-одержувачів приймати обґрунтовані заходи, які можуть включати моніторинг після події або, за можливості, моніторинг у режимі реального часу для ідентифікації транскордонних грошових переказів, в яких бракує необхідної інформації про ініціатора або бенефіціарного власника.

175. *Критерій 16.15* (Відповідає) – Див. аналіз критеріїв 16.11 та 16.12 вище. Ст. 9(14) Базового Закону в однаковій мірі застосовується до банків-одержувачів та банків-посередників.

176. *Критерій 16.16* (Частково відповідає) – Відповідно до ст. 5 Базового Закону оператори з надання послуг переказу грошових коштів та цінностей визначаються як СПФМ, до яких застосовуються усі вимоги Базового Закону. Тим не менше, немає жодного спеціального положення про те, що оператори з надання послуг переказу грошових коштів та цінностей підпадають під дію цих вимог.

177. *Критерій 16.17* (Відповідає) –

- a) Нормативне положення має конкретні вимоги стосовно заходів, які мають бути прийняті, якщо оператор з надання платіжних послуг діє і як ініціатор, і як вигодоодержувач переказу. Однак, Постановою Правління НБУ від 2016 року «Про здійснення фінансового моніторингу небанківських фінансових установ» (розділ II, пункт 17) передбачено, що внутрішні документи небанківських фінансових установ повинні виконувати вимоги щодо перевірки інформації про ініціатора/вигодоодержувача. А саме, у випадку виникнення підозри що здійснення операції проводиться з метою ВК, ФТ або фінансування розповсюдження зброї масового знищення, фінансові установи повинні надати відповідну інформацію відповідній наглядовій установі.
- b) будь-яка пряма вимога подати звіт про підозрілі операції до будь-якої іншої країни відсутня. Однак, беручи до уваги принцип територіальності Базового Закону, якщо оператор з надання платіжних послуг, встановлений в кількох країнах, здійснює грошовий переказ між двома її суб'єктами, і операція має підозрілий характер, може виникнути вимога надати до ПФР повідомлення про підозрілу операцію у кожній із цих країн відповідно до їх національного законодавства.

178. *Критерій 16.18* (Відповідає) – Ст. 17 Базового Закону передбачено детальні процедури для призупинення фінансових операцій, які мають певні характерні особливості. Зокрема, у ст. 17(8) зазначено, що списки осіб, які беруть участь у здійсненні терористичної діяльності або підпадають під дію міжнародних санкцій, надаються до фінансових установ Підрозділом Фінансової Розвідки (ПФР) і фінансові установи та ПФР несуть відповідальність за дотримання типів та умов виконання санкцій відповідно до списків. Крім того, Нормативним положенням Постанови Правління НБУ № 417 «Про здійснення заходів протидії відмиванню коштів банками» (розділ VIII), визначено порядок призупинення фінансових операцій та виконання рішень (наказів) спеціально уповноваженого органу. Зокрема, банки зобов'язані призупинити фінансову (-і) операцію (-ії), якщо стороною або вигодоодержувачем є особа, включена до списку визначених осіб, залучених до терористичної діяльності, а також зобов'язані використовувати програмне забезпечення, яке передбачає автоматичне виявлення та припинення фінансової (-их) операції (-ій).

Перегляд та висновок

179. Україна відповідає критеріям 16.1 та 16.3-16.18. **Рекомендацію 16 оцінено, як таку, що відповідає.**

Рекомендація 17 – Надійність третіх сторін

180. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що не підпадає під дію Рекомендації 9, оскільки вона не застосовувалась до української системи. В той час як законом прямо не заборонялось залучення третіх сторін, було рекомендовано запровадити у законодавство таку заборону.

181. *Критерій 17.1* (Не застосовується) – Статтею 9(5) Базового Закону визначено, що порядок надання СПФМ повноважень третім сторонам здійснювати ідентифікацію та верифікацію клієнта, може визначатися нормативно-правовими актами суб'єктів державного фінансового моніторингу. На сьогоднішній день такі нормативно-правові акти не були розроблені наглядовими органами. Стаття 9(5) може тлумачитися так, що за відсутності нормативних положень, будь-яке покладання на третю сторону буде не можливим.

182. *Критерії 17.2 та 17.3* (Не застосовуються)

Перегляд та висновок

183. Україна не передбачає можливості покладання на третіх сторін. **Рекомендацію 17 оцінено як таку, що не застосовується.**

Рекомендація 18 – Внутрішній контроль та іноземні відділення і філії

184. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що частково відповідає вимогам попередніх Рекомендацій 15 та 22. Було встановлено наступні прогалини: не існує ані правових вимог, ані практики для відповідальних працівників небанківських фінансових установ на рівні керівництва; не існує ані правових вимог, ані практики для небанківських фінансових установ з метою підтримки адекватно забезпеченої ресурсами та незалежної функції аудиту для перевірки дотримання процедур, політик та контролю у сфері ПВК/ФТ; низька обізнаність небанківських фінансових установ щодо ролей і обов'язків функції внутрішнього аудиту; не існує адекватної вимоги для фінансових установ запроваджувати процедури перевірки для забезпечення високих стандартів під час найму працівників або приділяти особливу увагу їх філіям та відділенням у країнах, які не застосовують або в недостатній мірі застосовують Рекомендації ФАТФ; і не існує вимоги щодо забезпечення виконання високого стандарту ПВК/ФТ їх іноземними філіями та відділеннями.

Критерій 18.1 (Відповідає) – Відповідно до ст. 6(1) Базового Закону, СПФМ «розробляють, впроваджують та постійно оновлюють» правила фінансового моніторингу, програми фінансового моніторингу та інші внутрішні документи щодо фінансового моніторингу, а також визначають працівника, відповідального за імплементацію таких процедур («відповідальний працівник»).

- a) Ст. 7(1 і 2) зазначає, що відповідальний працівник призначається на керівному рівні СПФМ.
- b) Ст. 6(10) вимагає від суб'єктів державного фінансового моніторингу, які контролюють СПФМ, встановлювати кваліфікаційні вимоги до відповідних відповідальних працівників; та вимагає від СПФМ перевіряти, чи відповідають кандидати на посади відповідальних працівників таким кваліфікаційним вимогам. У той же час, нормативно-правові акти суб'єктів державного фінансового моніторингу можуть встановлювати вимоги щодо «бездоганної ділової репутації» (як визначено в статті 1 Базового Закону) відповідального працівника.
- c) Ст. 6(2)(20) Базового Закону зобов'язує СПФМ вживати заходів для проходження відповідальним працівником відповідного навчання з питань ПВК/ФТ протягом трьох місяців після призначення. СПФМ зобов'язаний забезпечити проходження відповідальним працівником навчання щонайменше кожні три роки.
- d) Ст. 6(2)(19) Базового Закону вимагає від СПФМ здійснювати перевірку своєї власної діяльності відповідно до вимог Базового Закону. Крім того, СПФМ можуть здійснювати незалежну перевірку своєї діяльності (крім банківської діяльності). Також, ст. 7(6) Базового Закону визначає, що відповідальний працівник діє самостійно, звітує лише керівнику СПФМ, і зобов'язаний щонайменше кожного місяця інформувати керівника СПФМ про будь-які підозрілі операції, які підлягають фінансовому моніторингу, та про вжиті заходи.

185. *Критерій 18.2* (Частково відповідає) –

- a) Ст. 6(1) Базового Закону вимагає від фінансових груп, члени яких включають СПФМ, розробляти та приймати загальні правила фінансового моніторингу, включаючи процедури використання інформації в межах групи для цілей фінансового моніторингу. Такі правила охоплюють всі СПФМ, які є частиною фінансової групи.
- b) Базовий Закон вимагає призначення відповідального працівника за критерієм 18.1(a), однак у Законі незрозуміло, яким саме є обсяг повноважень цього працівника по відношенню до СПФМ в межах групи, які розташовані за межами України. Це заслуговує на особливу увагу, коли материнська компанія СПФМ перебуває за межами України та не має аналогічної ролі відповідального працівника на рівні групи.
- c) Ст. 6(2)(14) вимагає, щоб деталі будь-якої інформації, наданої ПФР, не розкривались третій стороні за межами самого СПФМ (це включає заборону обмінюватися інформацією стосовно повідомлень про підозрілі операції, створених в межах групи). Хоча це охоплює деталі за інформацією, що надається ПФР, вбачається, що розкриття зібраної статистичної інформації

між суб'єктами групи для цілей ПВК/ФТ (кількість повідомлень про підозрілі операції, наданих у даному періоді) не забороняється.

186. *Критерій 18.3* (Відповідає) – Ст. 6(7) Базового Закону передбачено, що вимоги Базового Закону застосовуються СПФМ, його відділеннями, іншими відокремленими підрозділами та філіями, включаючи ті, що знаходяться у країнах, в яких Рекомендації FATF не застосовуються або застосовуються недостатньо, в межах, визначених законодавством такої Держави. Крім того, СПФМ з його відділеннями, іншими відокремленими підрозділами та філіями, що знаходяться в таких країнах, зобов'язані оцінювати заходи, вжиті в цих країнах для боротьби з ВК/ФТ. Якщо такі заходи не дозволяються законодавством країни розташування, СПФМ зобов'язаний поінформувати наглядовий орган про відповідні запобіжні заходи, які він прийме для обмеження виявлених ризиків. Вони, також, повинні вживати належних запобіжних заходів, щоб: виконати поглиблену перевірку клієнта для встановлення ділових відносин з фізичними особами або компаніями таких країн; повідомити ПФР про фінансові операції з клієнтами відповідних країн; попередити представників нефінансового сектора, що операції з фізичними або юридичними особами у відповідних країнах можуть становити ризик відмивання незаконно одержаних доходів або ФТ або фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Перегляд та висновок

187. Україна виконує критерії 18.1 та 18.3 і частково виконує критерій 18.2. Базовий Закон вимагає від СПФМ запроваджувати адекватні внутрішні контролю, які будуть перевірятися функцією внутрішнього аудиту. Проте, правила конфіденційності та секретності перешкоджають ефективному комплаєнсу та обміну інформацією у сфері ПВК/ФТ на рівні групи. **Рекомендацію 18 оцінено, як таку, що переважно відповідає.**

Рекомендація 19 – Високоризикові країни

188. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що не відповідає, попередній Рекомендації 21. Основними недоліками були: відсутність чіткої вимоги для фінансових установ щодо приділення особливої уваги усім діловим відносинам та операціям з особами або в країнах, які не застосовують або недостатньо застосовують Рекомендації ФАТФ; відсутня чітка вимога стосовно того, що перевірка передумови та цілі фінансових операцій з такими країнами повинна бути розширена наскільки це можливо; та відсутні посилені механізми застосування повного набору контрзаходів.

189. *Критерій 19.1 та 19.2* (Відповідають) – Ст. 6(4) Базового Закону вимагає від СПФМ застосовувати посилені заходи належної перевірки, у разі встановлення високих ризиків. Ст. 6(4) вимагає, щоб наступні клієнти розглядалися як високоризиковані: клієнти, які проживають у країнах, які не застосовують або не належним чином застосовують Рекомендації ФАТФ (або Рекомендацій інших міжнародних органів, відповідальних за ПВК/ФТ; іноземні фінансові установи (за винятком фінансових установ, зареєстрованих у юрисдикціях ЄС та ФАТФ, з якими встановлюються кореспондентські відносини; національні та іноземні публічні діячі; і клієнти, включені до списків осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю, або щодо яких були введені міжнародні санкції. Хоча ці положення прямо не стосуються контрзаходів, вони досить широко розроблені, щоб дозволити застосування контрзаходів.

190. *Критерій 19.3* (Відповідає) – Наказ ПФР № 139 (01.10.2012) затвердив Публічну заяву FATF від 2012 року «Про перелік країн (територій), які не виконують або не належним чином виконують положення міжнародних міжурядових організацій у сфері ПВК/ФТ», відповідно до яких суб'єкти державного фінансового моніторингу розробляють процедури застосування превентивних заходів стосовно таких держав. Зокрема, СПФМ повинні застосовувати запобіжні заходи:

- a) якщо в таких країнах створюються відділення, представництва чи філії СПФМ;
- b) попереджати СПФМ нефінансового сектора про те, що будь-які операції з фізичними чи юридичними особами у відповідній державі можуть мати ризик відмивання злочинних доходів або ФТ або фінансування розповсюдження зброї масового знищення; та
- c) обмежити ділові відносини або проведення фінансових операцій з такою державою або особами в таких державах. Однак, органи влади не надали конкретних прикладів, коли такі процедури мали місце.

Перегляд та висновок

191. Україна відповідає усім критеріям. **Рекомендацію 19 оцінено, як таку, що відповідає.**

Рекомендація 20 – Повідомлення про підозрілі операції

192. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що частково виконує вимоги попередньої Рекомендації 13 та СР IV. Технічними недоліками були наступні: режим звітування не міг вважатись таким, що базується на підозрі та відповідає специфікам різних секторів; відсутність застосування вимоги щодо повідомлень про підозрілі операції у випадках, які можливо залучають інсайдерську торгівлю та маніпулювання ринком; усі типи спроб здійснення операцій не були охоплені; недолік у криміналізації ФТ обмежує зобов'язання щодо звітування; та відсутність вимоги у законодавстві чи нормативно-правовому акті для усіх типів спроб здійснення операцій.

193. *Критерій 20.1* (Відповідає) – Ст. 6(2) Базового Закону зобов'язує СПФМ забезпечувати, щоб фінансові операції, які підлягають фінансовому моніторингу, були виявлені під час чи після їх проведення, та прозвітовані в день виникнення підозри. Ст. 6(2) також включає зобов'язання повідомляти, якщо клієнт відмовляється від проведення заходів належної перевірки. Відповідно до Базового Закону, СПФМ зобов'язані повідомляти ПФР про такі категорії операцій (Ст. 6(2)(6)):

- a) фінансові операції, які підлягають «обов'язковому фінансовому моніторингу» - тобто порогові операції, які мають один або більше об'єктивних показників ризику, передбачених статтею 15 Базового Закону. Відповідно до ст. 6(2)(6)(a) Базового Закону передбачено, що про такі операції слід повідомити ПФР протягом трьох робочих днів з дня їх реєстрації або спроби їх здійснення;
- b) фінансові операції, які підлягають «внутрішньому фінансовому моніторингу» – тобто ті, які базуються на підозрі, а також інформація щодо їх підозр відносно видів діяльності осіб або їх активів, якщо є підстави вважати, що вони пов'язані зі злочином, визначеним Кримінальним кодексом України; така інформація повинна бути повідомлена ПФР у день виникнення підозри або спроби здійснення фінансових операцій, але не пізніше наступного робочого дня з дати реєстрації таких фінансових операцій; та
- c) фінансові операції, коли є підстави підозрювати, що вони пов'язані або призначені для фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення; про них слід повідомляти ПФР у день їх виявлення, але не пізніше наступного робочого дня з дати реєстрації таких фінансових операцій. ПО повинні бути поінформовані про такі фінансові операції та їх учасників.

194. *Критерій 20.2* (Відповідає) – У Базовому Законі не встановлено жодного порогу для підозрілих операцій, про які слід повідомляти ПФР. Тоді, як повідомлення про спроби здійснення операцій, пов'язаних з відмиванням коштів є спеціальною вимогою відповідно до пунктів (a) та (b) статті 6(2) (6) Базового Закону, не існує такого прямого зобов'язання щодо підозрілих операцій, пов'язаних з ФТ, однак пункт (c) стосується фінансових операцій, що пов'язані або призначені для фінансування тероризму, яке інтерпретується як таке, що охоплює спроби здійснення підозрілих операцій, пов'язаних з фінансуванням тероризму.

Перегляд та висновок

195. Україна відповідає усім критеріям. **Рекомендацію 20 оцінено, як таку, що відповідає.**

Рекомендація 21 – Розголошення інформації та конфіденційність

196. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що переважно відповідає попередній Рекомендації 14. Базовий Закон прямо не передбачав захист суб'єктів, якщо вони діяли «добросовісно» і не знали, яка злочинна діяльність була задіяна, в незалежності від того, чи відбулася незаконна діяльність. Заборона на розголошення конфіденційної інформації не поширювалась на фінансові установи.

197. *Критерій 21.1* (Відповідає) – Ст. 12(3) Базового Закону визначено, що СПФМ, їх посадові особи та інші працівники не несуть дисциплінарної, адміністративної, кримінальної та цивільної відповідальності за надання інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, та будь-якої іншої інформації, яка може бути пов'язана з ВК/ФТ або фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Інформація розкривається ПФР та забезпечується захистом за умови, що таке розкриття здійснюється в рамках Базового Закону, навіть, якщо таке розкриття завдає шкоди юридичним або фізичним особам, а також інші дії, пов'язані із застосуванням Базового Закону.

198. *Критерій 21.2* (Відповідає) – Відповідно до ст. 12(11) Базового Закону, працівникам СПФМ, суб'єктів державного фінансового моніторингу та інших державних органів, які надають ПФР будь-яку інформацію про будь-яку фінансову операцію та її учасників «забороняється інформувати осіб, які беруть участь у здійсненні таких операцій, а також третіх сторін». Крім того, Закон запроваджує заборону розголошення інформації про надання ПФР повідомлень про підозрілі операції або пов'язану з ними інформацію працівникам СПФМ, державних органів, органів місцевого самоврядування, посадовим особам та працівникам суб'єктів господарювання, підприємств, установ та організацій незалежно від форми їх власності, що не є СПФМ, які отримують запити від ПФР щодо інформації про будь-яку фінансову операцію та/або надають відповідь на такі запити.

199. Санкції, що застосовуються за порушення заборони розголошення інформації передбачені Кодексом про адміністративні порушення (стаття 166⁹) та Кримінальним Кодексом (ст. 209¹). Наявні санкції включають штрафи від 101 до 502 EUR та інші штрафи.

Перегляд та висновок

200. Україна відповідає усім критеріям. **Рекомендацію 21 оцінено, як таку, що відповідає.**

Рекомендація 22 – Визначені нефінансові установи та професії (ВНУП): належна перевірка клієнтів

201. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що не відповідає попередній Рекомендації 12. Експерти виявили широкий діапазон недоліків стосовно заходів належної перевірки клієнтів, що застосовуються для різних типів ВНУП. Новий Базовий Закон був розроблений для усунення ряду недоліків.

202. *Критерій 22.1* (Переважно відповідає) –

- (a) Відповідно до ст. 15(1) Базового Закону, казино буде зобов'язане ідентифікувати та перевіряти особу клієнта, якщо сума фінансової операції дорівнює і перевищує 1 400 EUR.
- (b) Відповідно до ст. 8(2) Базового Закону агенти з нерухомості, які беруть участь у операції щодо продажу та купівлі нерухомості, зобов'язані відповідати вимогам заходів належної перевірки клієнта.
- (c) Відповідно до ст. 8(3) та 15(1) Базового Закону торговці дорогоцінними металами та камінням повинні відповідати вимогам заходів належної перевірки клієнта, якщо вони здійснюють готівкову операцію, яка дорівнює або перевищує 5 020 EUR.
- (d) Відповідно до ст. 8(1) Базового Закону юристи, адвокатські контори та асоціації, нотаріуси та особи, які надають юридичні послуги, а також аудитори, аудиторські фірми, суб'єкти господарювання, які надають бухгалтерські послуги за умови, що такі послуги використовуються у фінансових операціях клієнта, зобов'язані ідентифікувати клієнта та перевірити його/її особу, якщо вони готують або виконують операції для їх клієнта, що пов'язані з такими видами діяльності: купівля та продаж нерухомості; управління активами клієнта; управління банківським рахунком або заставним рахунком; залучення коштів для формування юридичних осіб, забезпечення їх діяльності та управління ними; формування юридичних осіб, забезпечення їх функціонування (включаючи аудит) або керування ними, а також придбання юридичних осіб (корпоративних прав).
- (e) Базовий Закон не застосовується до професій, які здійснюють такі види діяльності:
 - діє (або організовує іншу особу діяти) у якості директора або секретаря компанії, партнера партнерства або на аналогічній посаді щодо інших юридичних осіб;
 - надання зареєстрованого офісу, адреси або місця проживання, кореспонденції або адміністративної адреси для компанії, товариства або будь-якої іншої юридичної особи чи правового утворення;
 - діє (або організовує іншу особу діяти) у якості довіреної особи, що довіряє чи виконує еквівалентну функцію для іншої форми правового утворення;
 - діє (або організовує іншу особу діяти) як номінальний акціонер для іншої особи.

203. Законодавство України не передбачає створення правових утворень, але не забороняє українським особам чи підприємствам діяти в Україні в якості довіреної особи трасту, який створений за кордоном.

204. *Критерій 22.2* (Відповідає) – Стаття 6(2) (15) Базового Закону поширюється на підприємства, перелічені у критерії 22.1. Див. Р.11 для опису вимог щодо ведення обліку.

205. *Критерій 22.3* (Частково відповідає) – Див. Р.12 для детального опису заходів, вжитих Україною для дотримання вимог щодо публічних діячів та виявлених прогалин.

206. *Критерій 22.4* (Переважно відповідає) – Відповідно до статті 6(2)(23) Базового Закону, СПФМ зобов'язані керувати ризиками, пов'язаними з впровадженням або використанням нових та існуючих інформаційних продуктів, ділової практики чи технологій, включаючи ті, що надають інформацію щодо фінансових операцій без прямого зв'язку з клієнтом. Див. Р.15 для детального аналізу заходів, що вживаються Україною, та недоліків, пов'язаних із вимогами до нових технологій.

207. *Критерій 22.5* (Не застосовується) – Див. Р.17 для детального аналізу заходів, вжитих Україною, та недоліків, пов'язаних із вимогами до третіх сторін.

Перегляд та висновки

208. Україна відповідає критерію 22.2, відповідає в основному вимогам критерію 22.1, 22.4 та 22.5. Критерію 22.3 відповідає частково. **Рекомендацію 22 оцінено, як таку, що переважно відповідає.**

Рекомендація 23 – ВНУП: Інші заходи

209. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така що не відповідає попередній Рекомендації 16. Було відзначено, що ті самі недоліки у впровадженні попередніх Рекомендацій 15 та 21 стосовно фінансових установ однаково застосовуються до ВНУП. Крім того, комплаєнс та функції аудиту ВНУП були відсутні. З того часу, Україна прийняла новий Базовий Закон, а недоліки в Рекомендаціях 15 і 21 були усунуті ст.6 та 8.

210. *Критерій 23.1* (Переважно відповідає) – ВНУП зобов'язані повідомляти про підозрілі операції на основі тих самих положень Базового Закону, що і для фінансових установ. Ст. 8(5) Базового Закону містить юридичний привілей, який звільняє юристів, адвокатські контори та асоціації, юридичних осіб, аудиторів, бухгалтерських фірм, суб'єктів, що надають бухгалтерські послуги від зобов'язань щодо звітування, який не створює зайвих та необґрунтованих перешкод вимозі для професійного юриста надавати повідомлення про підозрілі операції, і таким чином відповідає стандартам ФАТФ.

211. *Критерій 23.2* (Р.18), *Критерій 22.3* (Р.19) та *Критерій 22.4* (Р.21) (Переважно відповідають) – Див. Р.18, Р.19 та Р.21.

Перегляд та висновок

212. Україна в основному виконує усі критерії. **Рекомендацію 23 оцінено як таку, що переважно відповідає.**

Рекомендація 24 – Прозорість та бенефіціарна власність юридичних осіб

213. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що частково відповідає попередній Рекомендації 33. Було відзначено, що існуюча система не досягла адекватної прозорості щодо бенефіціарної власності та контролю юридичних осіб. Відносна легкість, з якою можна було б створити фіктивні компанії, перешкоджала б зусиллям органів у сфері ПВК/ФТ, хоча існували деякі занепокоєння щодо своєчасного доступу до достовірної, точної та актуальної інформації, що міститься в Єдиному державному реєстрі (ЄДР).

214. *Критерій 24.1* (Відповідає) – Керівництво щодо створення юридичної особи відповідно до Цивільного кодексу України можна знайти на веб-сайті Мін'юсту. Правова основа, яка регулює різні типи, форми та основні риси юридичних осіб в Україні, описана у пунктах 61-71 Звіту про взаємну оцінку. Цивільний кодекс (ст. 87) визначає процес створення юридичних осіб. Крім того, Закон про реєстрацію передбачає, що інформація про кінцевого БВ (контролера) юридичних осіб та їх засновника подається до ЄДР.

215. *Критерій 24.2* (Частково відповідає) – Органи влади зобов'язані оцінювати ризики, що виникають у кожному типі юридичної особи (Постанова КМУ № 717), і здійснили це в контексті НОР. Проте НОР розглянула лише ризики, які представляють юридичні особи в цілому, а не ті, що формуються відповідно до Законів України або ті різні типи юридичних осіб, які дозволені Цивільним кодексом.

216. *Критерій 24.3* (Відповідає) – Відповідно до Цивільного кодексу (ст. 87) юридичні особи вважаються створеними з дня їх державної реєстрації. Необхідна інформація для реєстрації охоплює вимоги за цим критерієм. Інформація, що міститься в ЄДР, є відкритою та публічною (крім реєстрації номерів карткових рахунків платників податків та даних паспорта). Існує виключення з вищевказаного для державних установ та органів місцевого самоврядування як суб'єктів, створених Законом «Про реєстрацію» (див. критерій 24.4) та деяких громадських асоціацій, таких як: асоціацій юристів, торгових палат, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків або релігійних організацій.

217. *Критерій 24.4* (Відповідає) – Наказ Мін'юсту № 578/5 (12.04.2012) окреслює типові документи, що мають зберігатись юридичними особами, а саме: а) установчі документи (установчий акт положень договору про заснування) та зміни до них; б) список засновників/ учасників (реєстр акціонерів); в) виписка з ЄДР (щодо підприємства, підтвердження реєстрації, юридична форма, адреса, список директорів тощо); г) інші документи, що містять інформацію про БВ. Інформація зберігається юридичною особою всередині країни. Ця вимога поширюється на всіх юридичних осіб.

218. Крім того, відповідно до Закону «Про депозитарну систему України» (06.07.2012) (стаття 1(16)) емітент іменних цінних паперів зберігає інформацію про БВ відносно акціонерів, а також веде реєстр кількості акцій кожного акціонера та категорій акцій (включаючи характер відповідних прав голосу). У цьому випадку визначеною депозитарною установою є НБУ.

219. *Критерій 24.5 та 24.7* (Частково відповідають) – Закон «Про реєстрацію» (ст. 10) зазначає, що всі документи та інформація, що були внесені до ЄДР, дійсні та можуть бути використані у спорі з третьою стороною. Проте закон не передбачає жодного спеціального механізму чи процедури реєстратора для своєчасної перевірки та оновлення інформації, згаданої в критеріях 24.3 та 24.4.

220. Слід зазначити, що ДФС здійснює ліквідацію та перевірку тих юридичних осіб, які, на її думку, несуть підвищений ризик для цілей оподаткування. Ця перевірка здійснюється на досить оперативній основі. Юридичні особи, які не несуть підвищений ризик не підпадають під процедуру верифікації.

221. *Критерій 24.6* (Відповідає) – Стаття 64 Господарського кодексу зобов'язує юридичних осіб, крім державних та муніципальних підприємств, встановлювати своїх кінцевих бенефіціарних власників (контролерів), регулярно оновлювати та зберігати інформацію про них та подавати її до ЄДР у випадках та у мірі, передбачених законом. Закон «Про громадські об'єднання», ст. 9(2), передбачає, що інформація про БВ та їх засновника подається до ЄДР (за винятком зазначених у критерії 24.3). Крім того, Базовий Закон ст. 9(9)(3) вимагає, щоб СПФМ надавати інформацію, що детально описана в критерії 10.9 та 10 для юридичних осіб.

222. *Критерій 24.8* (Переважно відповідає) – Незважаючи на те, що Господарський кодекс та Закон «Про громадські об'єднання» передбачають вимогу щодо встановлення кінцевого бенефіціарного власника, не існує жодного спеціального положення, яке вимагає від однієї чи кількох фізичних осіб-резидентів України, або щодо призначення ВНУП, відповідального за збереження інформації про бенефіціарного власника та бути підзвітним органам влади. Закон «Про реєстрацію» передбачає, що неподання юридичною особою інформації про кінцевого бенефіціарного власника до ЄДР призводить до адміністративної відповідальності відповідно до Кодексу про адміністративні правопорушення (ст.166). Ці санкціонуючі повноваження обмежуються застосуванням їх проти юридичної особи, а не безпосередньо проти будь-яких осіб, однак, якщо було встановлено, що юридичною особою вчинено злочин відповідно до Господарського кодексу, посадові особи (директори) цієї юридичної особи також можуть бути притягнуті до відповідальності.

223. *Критерій 24.9* (Переважно відповідає) – Закон «Про реєстрацію», ст. 7, передбачає, що програмне забезпечення ЄДР повинно забезпечувати зберігання інформації про юридичних осіб, інших організацій та фізичних осіб-підприємців строком 75 років з дня державної реєстрації, ліквідації юридичної особи, іншої організації або припинення діяльності фізичної особи-підприємця. Крім того, СПФМ зобов'язані зберігати офіційні документи, інші документи (в тому числі електронні документи, створені СПФМ), їх копії щодо ідентифікації осіб (клієнтів, представників клієнтів), а також осіб, яким СПФМ відмовив проводити фінансові операції. СПФМ зобов'язані перевіряти клієнта, уточнювати інформацію про клієнта, а також усі документи, що стосуються ділових відносин (проведення фінансових операцій) з клієнтом (включаючи результати будь-якого аналізу, оскільки вживаються заходи для перевірки клієнта чи проведення детального вивчення клієнта), не менш як через п'ять років після завершення операції, закриття рахунку, та припинення ділових відносин. Нормативно-правовий акт суб'єкта державного фінансового моніторингу, який відповідно до цього Закону здійснює державну реєстрацію та функції нагляду за СПФМ можуть передбачати більш тривалий термін зберігання документів (Стаття 6 Базового Закону пункт 2, підпункт 15). Також, Закон «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», ст. 41 стверджує, що ліквідатор зберігає документи про банкрутство, які згідно з юридичними документами підлягають обов'язковому зберіганню протягом не менш як п'яти років від зазначеної дати банкрутства.

224. *Критерій 24.10* (Переважно відповідає) – Компетентні органи мають доступ до інформації про юридичних осіб для здійснення своїх повноважень, як це визначено законом. Доступ до основної інформації та інформації про кінцевого бенефіціарного власника надається виключно електронним шляхом, безкоштовно та відповідно до процедури надання інформації з ЄДР (Закон «Про реєстрацію», ст. 11, п. 7). Крім того, ПФР має право запитувати та одержувати додаткову інформацію від СПФМ, як визначено Базовим Законом, ст. 20 (п.6).

225. *Критерій 24.11* (Відповідає) – Україна не має юридичних осіб, які можуть випускати акції на пред'явника, у той час як відповідно до Закону «Про цінні папери та фондовий ринок» акції мають лише реєстраційну форму. Відповідно до Рішення НКЦПФР № 804 (24.06.2014) акціонерні товариства були зобов'язані переводити випущені сертифіковані акції в зареєстровані бездокументарні акції.

226. *Критерій 24.12* (Переважно відповідає) – Законодавство України не передбачає номінальну діяльність (юридичні особи, які можуть володіти номінальними акціями та мати номінальних директорів), і не має поняття номінального одержувача. Проте, в українському законодавстві немає нічого, що заважає особі, виступати в якості довіреної особи для іншої особи. Широке визначення кінцевого бенефіціарного власника, схоже, розглядається за допомогою найпростіших типів довірених осіб.

227. *Критерій 24.13* (Переважно відповідає) – Як вже зазначалося, згідно Закону «Про реєстрацію», неподання юридичною особою інформації щодо її кінцевого бенефіціарного власника до ЄДР тягне за собою адміністративну відповідальність відповідно до ст. 166 Кодексу про адміністративні правопорушення. Наявні санкції включають штрафи від 101 до 502 EUR, а також адміністративні штрафи. Санкції на цьому рівні, як видається, не є переконливими за своїм характером. Ст. 205 КК передбачає, що подання неправдивих відомостей та навмисне подання таких реєстраційних

документів, що містять неправдиву інформацію юридичними особами або фізичними особами-підприємцями, тягнуть за собою кримінальну відповідальність. Кодекс про адміністративні правопорушення (ст. 92) передбачає адміністративну відповідальність за недбале зберігання, пошкодження, незаконне знищення, приховування, незакону передачу архівних документів іншій особі та порушення процедури доступу до цих документів.

228. *Критерій 24.14* (Переважно відповідає) –

- а) Як вже зазначалося, згідно ст. 9 Закону «Про реєстрацію» інформація про кінцевого бенефіціарного власника подається до ЄДР, і ця інформація є відкритою та публічною через портал електронних послуг. Крім того, ЄДР на час подання запиту надає відповідну інформацію про видачу дозволів та ліцензій, а також про видані дозволи та ліцензії на укладання цивільних договорів, у тому числі про наявність записів про державну реєстрацію ліквідації юридичної особи або стан припинення, стан реєстрації припинення або стан припинення діяльності фізичної особи-підприємця, місцезнаходження, діяльність, центральний чи місцевий орган виконавчої влади, до юрисдикції якого належить державне підприємство чи державна частка у статутному капіталі юридичної особи.
- б) і с) Ст. 23 Базового Закону уповноважує органи влади здійснювати міжнародне співробітництво з іноземними установами в межах досвіду та обміну інформацією у сфері ПВК/ФТ, відповідно до міжнародних договорів, підписаних Україною за принципом взаємності або за власною ініціативою. Питання, зазначені в Р.31 стосовно доступу правоохоронних органів до інформації, можуть мати вплив на їх здатність здійснювати міжнародне співробітництво оперативно.

229. *Критерій 24.15* (Відповідає) – ПФР надсилає форми зворотного зв'язку до іноземних ПФР стосовно якості наданої інформації, її використання, а також результатів аналізу, проведеного на основі інформації, отриманої у разі запиту від такого ПФР.

Перегляд та висновки

230. Україна відповідає критеріям 24.1, 24.3, 24.4, 24.6, 24.11 та частково відповідає критеріям 24.15. К.24.2 24.5 та 24.7. Критеріям 24.8, 24.9, 24.10, 24.12, 24.13 та 24.14 переважно відповідає. Україна відповідає або відповідає в основному більшості критеріїв Рекомендації 24. Незважаючи на те, що ДФС здійснює ліквідацію та перевірку тих юридичних осіб, які, на її думку, становлять підвищений ризик для податкових цілей, існують істотні недоліки щодо перевірки правової інформації та інформації щодо бенефіціарного власника, що зберігається в ЄДР, та її санкційних повноважень щодо недобросовісних юридичних осіб. **Рекомендацію 24 оцінено як таку, що переважно відповідає.**

Рекомендація 25 – Прозорість та бенефіціарна власність правових утворень

231. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що не підпадає під дію попередньої Рекомендації 34.

232. *Критерій 25.1* (Не відповідає) – Відповідно до ст. 1(41) Базового Закону траст є юридичною особою-нерезидентом, яка здійснює свою діяльність на фідучіарних умовах, коли «довірена особа» діє від імені та в інтересах принципала, і зобов'язана приймати певні правові дії з метою отримання вигоди. Законодавство України не передбачає створення та функціонування правових утворень у країні. Законодавство України не перешкоджає особам-резидентам країни діяти у вигляді довіреної особи трасту, що формується відповідно до законодавства іншої країни. Законодавство України не містить жодних положень, які б вимагали від професійних довірених осіб, що базуються в Україні зберігати інформацію, яка стосується критерію 25.1 (а) та (b). Україна не є стороною Гаазької конвенції про право, що застосовується до трастів, та їх визнання.

233. *Критерій 25.2* (Не відповідає) – Не існує подібної вимоги.

234. *Критерій 25.3* (Переважно відповідає) – Не існує чіткої вимоги для довірених осіб розкривати свій статус. Проте, відповідно до статті 9 Базового Закону, СПФМ повинні ідентифікувати та перевірити клієнта чи представника клієнта. Що стосується трастів, то під час ідентифікації та перевірки «СПФМ повинні ідентифікувати довірених осіб». Крім того, у Статті 9 (18 та 19) передбачено, що, якщо клієнт діє як представник або діє від імені іншої особи, СПФМ зобов'язаний, ідентифікувати та перевірити особу, від імені якої здійснюється фінансова операція, та встановити бенефіціара. У випадку, коли клієнт діє як представник, СПФМ використовує наявні офіційні документи для перевірки повноважень такої особи. СПФМ також зобов'язані відмовитися від встановлення або підтримки ділових відносин або від здійснення фінансової операції, якщо ідентифікація та/або перевірка клієнта (включаючи встановлення даних, що дозволяють визначити кінцевого бенефіціарного власника) неможлива, або СПФМ має підставу сумніватись, що ця особа діє від свого імені.

235. *Критерій 25.4* (Відповідає) – Не існує жодних юридичних перешкод для професійних довірених осіб надавати інформацію, зазначену у цьому критерії.

236. *Критерій 25.5* (Переважно відповідає) – Правоохоронні органи мають повноваження запитувати будь-яку інформацію, необхідну для розслідування, у межах компетенції, визначеної законодавчими актами. Проте, як зазначено в Р. 31, застосовуються певні обтяжливі умови, коли правоохоронні органи звертаються до суду про винесення рішення для отримання доступу до інформації.

237. *Критерій 25.6* (Переважно відповідає) – Див. критерій 24.14.

238. *Критерій 25.7* (Не відповідає) – Хоча Україна не визнає трастів у межах юрисдикції, не існує жодних заборон щодо надання довірчих послуг в Україні.

239. *Критерій 25.8* (Не відповідає) – Хоча Україна не визнає трастів у межах юрисдикції, не існує жодних заборон щодо надання довірчих послуг в Україні.

Перегляд та висновки

240. Україна в основному відповідає критеріям 25.3-25.6 і не відповідає критеріям 25.1, С.25.2, 25.7 та 25.8. Правова система України не визнає трастів і не є стороною Гаазької конвенції. Слабке визначення правових утворень та їх учасників означає, що Рекомендація 25 має суттєві недоліки. **Рекомендацію 25 оцінено як таку, що частково відповідає.**

Рекомендація 26 – Регулювання та нагляд за фінансовими установами

241. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що частково відповідає попередній Рекомендації 23. Експерти відзначали наявність різних недоліків, пов'язаних з відповідними та належними критеріями, РОП до ПВК/ФТ та адекватними рамками у ПВК/ФТ для нагляду за іноземними пунктами обміну валют та платіжними системами у сфері ПВК/ФТ.

242. В межах контексту, наглядовими органами у сфері ПВК/ФТ та секторами, які підлягають їх нагляду є наступні: НБУ здійснює нагляд за банками, відправниками грошових переказів-не банківськими установами та пунктами з обміну валют; Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку здійснює нагляд за суб'єктами інвестиційного сектора; Мінфінфраструктури здійснює нагляд за поштовими відділеннями; а Нацкомфінпослуг здійснює нагляд за іншими фінансовими установами, що охоплюються системою. Відповідальність за ліцензування є аналогічною, за винятком здійснюваного НБУ та Нацкомфінпослуг ліцензування відправників коштів та пунктів з обміну валют. Таблиця у розділі 1 чітко виражає позицію.

243. *Критерій 26.1* (Відповідає) – Ст. 14 Базового Закону визначено органи, відповідальні за нагляд у сфері ПВК/ФТ та сектори, за які вони є відповідальними. Крім того, стаття 63 Закону «Про банки та банківську діяльність» забезпечує НБУ повноваженнями здійснювати нагляд за банками у сфері ПВК/ФТ.

244. *Критерій 26.2* (Відповідає) – Ст. 17 Закону «Про банки та банківську діяльність» передбачено, що суб'єкти, які мають намір здійснювати банківську діяльність, повинні бути зареєстровані НБУ. Вона також визначає інформацію, яка повинна бути надана. Крім того, вимоги, передбачені статтею 30 та статтею 69 про капітал, корпоративне управління, управління ризиками, управління банком та внутрішній контроль; збори акціонерів; зобов'язання звітувати перед НБУ; банківську діяльності означають, що в Україні не можуть створюватися чи функціонувати фіктивні банки.

245. Постанова Правління НБУ № 297 від серпня 2002 року (стаття 1.2) вимагає від небанківських фінансових установ та поштових операторів мати ліцензію на здійснення валютних операцій, тоді як Постанова НБУ № 281 від серпня 2011 року вимагає ліцензування банків, що здійснюють валютні операції. Див. критерій 26.3 для аналізу. Ст. 10(10)(3) Закону «Про платіжні системи та грошові перекази в Україні» передбачає, що не банківські фінансові установи можуть надавати послуги з переказу коштів лише на основі ліцензії, виданої НБУ.

246. Ст. 16 Закону «Про цінні папери та фондовий ринок» передбачає, що професійна діяльність⁶⁹ на фондовому ринку повинна здійснюватись лише на основі ліцензії, виданої НКЦПФР.

247. Згідно статті 34 Закону «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», Нацкомфінпослуг видає ліцензії на наступні види діяльності фінансових установ: 1) страхова діяльність; 2) діяльність щодо надання накопичувальних послуг з пенсійного забезпечення; 3) надання позик із залучених коштів; 4) надання будь-яких фінансових послуг, що включають пряме або непряме залучення фінансових активів фізичних осіб.

248. *Критерій 26.3* (Переважно відповідає) – Пункти 11-13 статті 14(2) Базового Закону містять положення про запобігання здійснення контролю чи управління фінансовими установами злочинцями. Вони вимагають від наглядових органів вжити таких заходів: перевірити, що ділова репутація керівників, власників та бенефіціарних власників є бездоганною; не дозволяти особам з непогашеною судимістю управляти фінансовими установами; а також вжити заходів для запобігання фінансуванню суб'єктів моніторингу грошовими коштами, джерело яких не може бути підтверджене на підставі офіційних документів. Спільники злочинців не чітко охоплюються Базовим Законом.

249. Крім того, існують відповідні положення в окремих галузевих законодавчих актах (див. нижче).

⁶⁹ На фондовому ринку проводяться наступні види професійної діяльності:

- діяльність з торгівлі цінними паперами; діяльність з управління активами інституційних інвесторів; депозитарна діяльність; і діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку.

250. Пунктами 14 та 15 статті 34 Закону «Про банки та банківську діяльність» передбачено, що НБУ може заборонити будь-якій особі придбавати або збільшувати кваліфіковану частку участі (на рівні 10 %, 25 %, 50 % та 75 %) у банку. Юридичні особи, які мають намір придбати або зменшити кваліфіковану частку участі, повинні надати визначені НБУ документи щодо ділової репутації юридичної особи, членів її виконавчої та наглядової ради та всіх суб'єктів, через які, ймовірно, виконуватиметься бенефіціарна власність або контроль за часткою участі. Крім того, повинна бути надана інформація про фінансове становище суб'єкта: документи, що підтверджують особу юридичної особи та її бенефіціарних власників та контролерів; а також інформація щодо форми власності. Фізичні особи, які мають намір придбати або збільшити істотну долю участі, також повинні надати інформацію про свою ділову репутацію та про ділову репутацію особи, через яку, ймовірно, виконуватиметься право власності, а також інформацію про джерело коштів та асоційовані компанії. Це, як виявилось, стосується потенційної прогалини у Базовому Законі щодо асоційованих компаній у відношенні до фізичних осіб, які є потенційними законними та бенефіціарними власниками, а не щодо прогалини управління асоційованими компаніями (хоча інформація, яка відповідно до Постанови Правління НБУ № 306 повинна надаватися вищим керівництвом охоплює основні деталі асоційованих осіб). Особам, чия ділова репутація не відповідає вимогам НБУ, а вимоги прозорості НБУ не виконуються, може бути заборонено придбавати або збільшувати кваліфіковану частку участі.

251. Статтею 42 Закону «Про банки і банківську діяльність» (яка підкріплюється частиною 3 Постанови Правління НБУ № 360) передбачено, що керівники банків (визначені як голова, його/її заступники та інші члени ради банку, головний бухгалтер та його / її заступники та керівники відокремлених підрозділів банку) повинні мати бездоганну ділову репутацію. Голова правління та головний бухгалтер можуть приступати до виконання своїх обов'язків лише після того, як НБУ дав згоду. Призначення інших посадових осіб, про які йдеться вище, повинні бути повідомлені НБУ протягом одного дня після призначення, а повна інформація про ділову репутацію призначених посадових осіб повинна бути надана НБУ через місяць після їх призначення. На підставі результатів проведеного аналізу, НБУ має право вимагати звільнення та заміни будь-якого з посадових осіб банку, якщо його професійні навички та ділова репутація не відповідають вимогам закону. Крім того, розділ 8 Постанови Правління НБУ № 417 містить процедуру схвалення призначення та звільнення відповідального працівника банку. Є подібні положення для головного внутрішнього аудитора.

252. Стаття 2 (пункт 14) розділу I Постанови Правління НБУ № 306 надає приклади того, що НБУ може вважати як відсутність бездоганної ділової репутації. Стаття 4 розділу II вимагає, щоб повідомлення та інформація про потенційне придбання або збільшення істотної участі надавалися та перевірялися НБУ. Заявки можуть бути відхилені за статтею 34 Закону «Про банки та банківську діяльність».

253. НБУ видає ліцензії небанківським фінансовим установам та поштовому відділенню відповідно до Постанови Правління НБУ № 297 від серпня 2002 року для здійснення валютних операцій. Відповідно до статей 2.1 та 2.2 розділу 2 та розділу 6, суб'єкти зобов'язані подавати заявку та отримати ліцензію від НБУ для здійснення валютних операцій. Інформація, яка повинна надаватися НБУ, включає інформацію про законних та бенефіціарних власників, які відповідають пороговому значенню 10 % (власники істотної частки), хоча НБУ може також запитати інформацію стосовно десяти найбільших учасників структури власності. НБУ може вимагати надання інформації для перевірки структури власності. Структура власності повинна бути прозорою⁷⁰. НБУ може відмовити у видачі ліцензії, якщо законні власники та бенефіціарні власники не дотримуються вимог законодавства України. Він може анулювати ліцензію, якщо структура власності є непрозорою. Проте, Регламент про відповідність та доцільність законних або бенефіціарних власників не містить конкретних положень.

254. Повна (оновлена) інформація повинна надаватися щороку станом на 1 січня та протягом 10 робочих днів з моменту будь-якої зміни.

⁷⁰ Органи України розробили зміни до Постанови Правління НБУ № 297, які наразі обговорюються в межах НБУ. Наміром є внесення змін до кінця 2017 року.

255. Основними регуляторами для небанківських фінансових установ є НКЦПФР (для ринків цінних паперів), Нацкомфінпослуг (для інших ринків фінансових послуг) та Мінінфраструктури для поштових відділень.

256. Що стосується процедур вимог ліцензування відносно високопосадовців установ з надання грошових послуг, то НБУ застосовує ті самі процедури, які описані вище для банків.

257. Рішення НКЦПФР № 817 від травня 2016 року містить процедуру, якої слід дотримуватися для отримання ліцензії НКЦПФР. Ділова репутація осіб, які прямо чи опосередковано володіють істотною участю у фінансовій установі, керівника, головного бухгалтера, керівника відокремленого підрозділу фінансової установи, також повинна бути бездоганною. Фактори, що свідчать про те, що ділова репутація не є бездоганною, на прикладі включають: особу, яка має непогашену судимість за корисливі злочини, та інформацію про те, що особа включена до переліку осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю, або до якої застосовано міжнародні санкції. Керівник, головний бухгалтер та керівник кожного відокремленого підрозділу фінансової установи повинні відповідати професійним вимогам, встановленим НКЦПФР. Не все керівництво охоплено цими положеннями.

258. Крім того, Рішення НКЦПФР №394 від березня 2012 року встановлює рамки для придбання або збільшення істотної участі у професійних учасниках фондового ринку (крім банків) будь-якою особою, яка прямо або опосередковано володітиме або контролюватиме 10, 25, 50 та 75 відсотків ліцензіата. Це застосовується в обох випадках: перед видачею ліцензії та збільшенні істотної участі у професійних учасниках фондового ринку після видачі ліцензії. Необхідно надавати інформацію щодо ділової репутації прямих та не прямих контролерів. Приклади документації, які вимагаються Рішенням включають в себе: документи, що ідентифікують фізичну особу/юридичну особу; документи про ділову репутацію; довідку про відсутність або наявність непогашених судимостей; документи про рівень та джерело коштів. Перед видачею ліцензії НКЦПФР, необхідно надавати достатню інформацію.

259. Вимоги НКЦПФР до членів виконавчого органу та наглядової ради ліцензіата, а також головного бухгалтера та керівника внутрішнього аудиту, також встановлені Рішенням Комісії № 394. Зокрема, їх ділова репутація протягом останніх двох років повинна відповідати переліку вимог, включаючи відсутність судимості; відсутність адміністративної відповідальності за порушення законодавства на фондовому ринку більше двох разів протягом року (це, здається, не є переконливим положенням); відсутність особи у списку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності, або до яких застосовуються міжнародні санкції. Положення застосовуються лише до надмірного вибору керівництва, а обмеження ділової репутації до двох років є граничним.

260. Постанова Уряду № 913 від грудня 2016 року містить процедуру, яка повинна бути дотримана для отримання ліцензії, яка видається Нацкомфінпослуг. Ділова репутація осіб, які прямо чи опосередковано володіють істотною участю у ФУ, керівника та головного бухгалтера фінансової установи, повинні відповідати професійним вимогам. Фактори, які свідчать про те, що якість ділової репутації на прикладі включає: особу, яка має судимість за корисливий злочин, яка не погашена, а також інформація про те, що особа включена до переліку осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю, або до яких застосовуються міжнародні санкції. Групі з оцінки не було надано інформації щодо того, чи повинна та коли Нацкомфінпослуг повинна бути повідомлена про призначення бенефіціарного власника, законного власника або керівника після видачі ліцензії.

261. *Критерій 26.4 (Відповідає в основному) -*

- (а) Згідно статті 9 Закону «Про банки та банківську діяльність», консолідований нагляд за банківською групою повинен здійснюватися НБУ для забезпечення стабільності банківської системи та пом'якшення ризиків (у тому числі ризику ВК/ФТ), з якими стикається банк у результаті участі в банківській групі нагляд слід здійснювати шляхом регулювання, моніторингу та контролю ризиків у банківській групі у порядку, встановленому НБУ. Відповідно до ст. 2 Закону «Про банки і банківську діяльність», визначення банківської групи включає в себе компанії, які є фінансовими установами, або для яких фінансові послуги становлять собою переважну діяльність. Пунктами 144-146 Постанови Правління НБУ № 417

від червня 2015 року також передбачено загальні стандарти ПВК/ФТ, які застосовуються банківськими групами в Україні. Подібні положення не включені до галузевого законодавства, яке регулюється НКЦПФР для сектора цінних паперів та Нацкомфінпослуг для страхового сектора. Проте, НБУ (для банків), НКЦПФР та Нацкомфінпослуг зобов'язані здійснювати консолідований нагляд відповідно до статті 16 Закону 1792-VIII «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Ця стаття вимагає консолідованого нагляду для забезпечення стабільності фінансової системи включаючи ризики ВК/ФТ, з якими стикається фінансова установа завдяки її участі в групі. Україна не підлягала незалежним оцінкам відповідно до Принципів Базельського Комітету, Принципів Міжнародної асоціації страхових наглядачів (IAIS) або Принципів та Обов'язків Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO).

- (b) Див. критерій 26.1 про визначення наглядових органів. Цей підкритерій застосовується до не банківських фінансових установ відносно установ з надання фінансових послуг та НКЦПФР та Нацкомфінпослуг для нагляду за додатковими установами. Пункт 2 статті 14 Базового Закону вимагає здійснення нагляду (виїзного та невиїзного) визначеними наглядовими органами та вимагає від наглядових органів брати до уваги їх оцінку ризиків відносно окремих установ (але не обов'язково галузеві ризики ВК/ФТ). До небанківських фінансових установ, нагляд за якими здійснює НБУ, застосовуються критерії ризику викладені в Постанові Правління НБУ № 197. Для НКЦПФР та Нацкомфінпослуг здається, немає конкретних, детальних положень, що охоплюють підходи, які ґрунтуються на оцінці ризику для здійснення безвиїзного нагляду, але існує низка Наказів та Постанов у сфері нагляду, які застосовують критерії ризику для здійснення виїзного нагляду. Ці критерії мають регламентований характер, які не повністю ґрунтуються на ризику ВК/ФТ. Наглядові органи не можуть повторно переглядати свої підходи, поки не буде переглянуто чинне законодавство (див. критерій 26.5).

262. *Критерій 26.5* (Відповідає в основному) – Постанова Правління НБУ № 191 від березня 2016 року включає методологію з оцінки ризиків та матрицю, яку використовує НБУ для банків. Згаданий критерій ризику згідно з Постановою Правління НБУ враховує під час формування річного плану перевірок, а саме: (a) чи буде закінчуватися трирічний термін; (b) факт невідкриття рахунків протягом дванадцяти місяців після отримання ліцензії від НБУ; (c) ризик ВК/ФТ кожного банку, встановленого НБУ; (d) банки, в яких за попередніми перевірками було виявлено види діяльності, що несуть ризик (не лише види діяльності, що несуть ризик ВК/ФТ); (e) банки, з власністю іноземних держав, або якщо санкції міжнародних органів загрожують інтересам кредиторів, наприклад, вкладників та/або стабільності банківської системи; (f) була отримана інформація про можливі порушення законодавства ПВК/ФТ. НБУ має право самостійного вирішення, яким чином він зважає встановлені законом фактори і яким чином він був спроможний зважити фактори для застосування в основному підходу, що ґрунтується на ризику ВК/ФТ. Для банків Постанова № 191 передбачає різноманітність та кількість банків, право самостійного вирішення, яке дозволяється в рамках підходу, що ґрунтується на оцінці ризику, та банківської політики, внутрішнього контролю та процедур підлягає розгляду. На момент виїзної перевірки різноманітність та кількість банків, право самостійного вирішення, яке дозволяється в рамках підходу, що ґрунтується на оцінці ризику, та банківської політики, внутрішнього контролю та процедур, не були включені до жодного законодавчого акту чи процедури для небанківських фінансових установ. Крім того, згідно з Постановою Правління НБУ № 197 від липня 2011 року усі банки та установи з переказу коштів повинні підлягати перевірці принаймні раз на три роки (також, можуть бути проведені позапланові перевірки). Відповідно до Постанови Правління НБУ № 338, такі ж положення включені для установ з обміну валют. Пункт 11 Постанови Правління НБУ № 197 передбачає проведення позапланових виїзних перевірок. НБУ розглядає ризики ВК/ФТ, ідентифіковані за результатами НОР. НБУ використовує «технологічну картку невиїзних перевірок», яка дає можливість здійснювати безвиїзні перевірки на основі РОП для банків та небанківських фінансових установ.

263. Стосовно небанківських фінансових установ, у 2016 році, заступником Голови НБУ було затверджено документ, який зазначає що ризик ВК/ФТ окремої небанківської фінансової установи

повинен бути оцінений за допомогою індикаторів, які включені в матрицю ризиків, а саме структурний ризик (походження капіталу, зв'язки між кінцевими бенефіціарними власниками та публічними діячами чи їх пов'язаними особами та прозорість структури власності); географічний ризик; обсяг операцій; та чи була отримана будь-яка негативна інформація щодо небанківських фінансових установ, кінцевих бенефіціарних власників чи менеджерів. Група з оцінки не отримала інформацію щодо технічних стандартів інтенсивності проведення перевірок небанківських фінансових установ. Однак, на практиці НБУ застосовує в основному РОП у сфері ПВК/ФТ для небанківських фінансових установ.

264. Рішення НКЦПФР № 617 від травня 2017 року визначає критерії для НКЦПФР щодо оцінки ризику їх ліцензіатів. Категоризація ризику базується на типі діяльності, яка здійснюється (брокери з цінних паперів з депозитарними операціями, які становлять високий ризик), період часу, протягом якого суб'єкт моніторингу, займався бізнесом (менше, ніж 2 роки вважається таким, що становить високий ризик); порушення у сфері ПВК/ФТ (порушення, які були здійснені протягом останніх трьох років вважаються такими, що становлять високий ризик); операції з нерезидентами, які зареєстровані в офшорних зонах (операції на суму 150 000 UAH (~ 4 917,46 EUR) чи вищезазначені, які становлять високий ризик); операції з нерезидентами, які зареєстровані у визначених країнах; та операції з цінними паперами за межами організатора торгівлі (операції на суму 1 млрд. UAH або (якщо гривня не використовується) 1 млрд. або більше USD, які становлять високий ризик. Суб'єкти високого ризику повинні перевірятися щорічно, суб'єкти з середнім ризиком не більше, ніж 1 раз кожні 3 роки та суб'єкти низького ризику не більш, ніж кожні 5 років. Частота перевірок зазначена в Рішенні НКЦПФР № 1038 від липня 2015 року. Загалом, це не повністю РОП для цілей критерію 26.5.

265. Рішення НКЦПФР № 2481 від жовтня 2015 року містить критерії для оцінювання ризику СПФМ та частоти перевірок. Ризик обумовлений періодом часу, протягом якого провадилась діяльність (менше, ніж 2 роки вважається таким, що становить високий ризик), порушення вимог у сфері ПВК/ФТ (2 виявлених порушення, що становлять високий ризик) та письмова інформація щодо потенційних порушень у сфері ПВК/ФТ (5 можливих порушень, що становлять високий ризик). Перевірки суб'єктів високого ризику повинні проводитись тільки раз на рік. Суб'єкти середнього та низького ризику повинні підлягати перевіркам не більше, ніж кожні 2 чи 3 роки відповідно. Тільки один з критеріїв повинен відповідати суб'єкту, щоб бути класифікованим як такий, що становить високий ризик. Позапланові перевірки дозволяються Розпорядженням Нацкомфінпослуг № 26 (серпень 2003 року)⁷¹. В цілому, це є частковим РОП у сфері ПВК/ФТ для цілей критерію 26.5.

266. Для Мінінфраструктури, групі з оцінки було повідомлено, що встановленими законом критеріями ризику щодо класифікації ліцензіатів за ризиком є: період провадження діяльності, чи не було будь-яких порушень у сфері ПВК/ФТ та кількість філій/відділень. Суб'єкти високого ризику є предметом виїзних перевірок кожного року, суб'єкти середнього та низького ризику – кожні 2 та 3 роки відповідно. Групі з оцінки не було надано законодавства але це є частковим РОП у сфері ПВК/ФТ для цілей критерію 26.5.

267. За винятком НБУ щодо банків, не існує окремого законодавства чи процедури, які зазначають, що політики, внутрішній контроль та процедури суб'єкта повинні враховуватися під час здійснення оцінки ризику ВК/ФТ суб'єкта (хоча, наслідки наявних чи невдалих політик, внутрішнього контролю та процедур, наприклад, порушення у сфері ПВК/ФТ враховуються).

⁷¹ Позапланові перевірки можуть проводитись Нацкомфінпослуг, якщо існує принаймні одна із наступних підстав:

письмове повідомлення про ознаки порушень вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ;

на виконання рішень суду та запитів правоохоронних органів;

у випадку порушення законодавства у сфері ПВК/ФТ протягом провадження чинної діяльності за результатами невіїзних перевірок;

виявлення Нацкомфінпослуг нових документів (обставин), які не були (не могли бути) відомими протягом проведення планової перевірки та, які можуть вплинути на висновки планової перевірки (п. 1.6. Порядку проведення перевірок у сфері ПВК/ФТ, затвердженого Розпорядженням Нацкомфінпослуг № 26 (05.08.2003), зареєстрованим в Мін'юсті від 15.08.2003 № 716/8037.

268. За винятком банків, не існує законодавства чи процедури відносно інтенсивності проведення перевірок.

269. *Критерій 26.6* (Частково відповідає) –

270. Технічні стандарти, зазначені в критерії 26.4 та 25.5 вимагають здійснення наглядовими органами класифікації ризиків СПФМ. Кількість статутів включає період діяльності суб'єкта як фактор, який необхідно врахувати. Це означає, що відповідно до цих статутів, збільшуючі часові рамки, в межах яких суб'єкт провадив свою діяльність, можуть призвести до зміни рейтингу ризику. Однак, лише НБУ підлягає специфічним вимогам щодо перегляду класифікації ризику, як результат ст. 7 Постанови НБУ № 191 та внутрішній процедурі, розробленій згідно цієї статті. НБУ аналізує рейтинг ризику кожного банку щокварталу та в основному застосовує РОП у сфері ПВК/ФТ. Не існує законодавчого положення, яке передбачає такий же процес перегляду оцінки профілю ризику ВК/ФТ інших суб'єктів, які є предметом нагляду НБУ⁷².

271. Згідно з Постановою Правління НБУ № 407 Департамент фінансового моніторингу НБУ щоквартально отримує інформацію від Департаменту нагляду НБУ щодо заходів впливу, які здійснює НБУ. Ці заходи впливу (як якість, так і суворість порушень) включаються в заходи огляду НБУ оцінки ризику кожного банку. Ризики невідповідності НБУ щодо інших суб'єктів чи іншими наглядовими органами розглядаються частково у мірі, в якій інформація щодо здійснених порушень (чи потенційно здійснених у випадку Нацкомфінпослуг) була отримана, але такий обмежений розгляд покладається на отримання інформації від третіх сторін чи наглядового органу, який проводить виїзну перевірку. Також, щодо наглядових органів, інших ніж НБУ та НКЦПФР, класифікація ризику визначається кількістю порушень, яка не враховує їх ступінь тяжкості.

272. Згідно з Постановою Правління НБУ № 191, НБУ щокварталу отримує інформацію щодо структурних та бізнес-ризиків, що означає, що основні заходи чи розробки в управлінні та функціонуванні фінансових установ чи групи можуть враховуватись та враховуються для перегляду оцінки ризику. Інші державні органи не переглядають профіль ризику СПФМ, коли здійснюються основні заходи чи розробки в управлінні та функціонуванні фінансової установи чи групи – законодавча база, відповідно до якої вони функціонують є директивною (див. критерій 26.5) та не передбачає такого розгляду.

Перегляд та висновок

273. Україна відповідає критеріям 26.1 та 26.2, відповідає в основному критеріям 26.3, 26.4 та 26.5 та частково відповідає критерію 26.6. Наглядові органи не мають вимоги здійснювати перегляд оцінки профілю ризику ВК/ФТ фінансової установи, за винятком банків. **Рекомендацію 26 оцінено як таку, що переважно відповідає.**

⁷² З моменту візиту в Україну групи з оцінки, НБУ було переглянуто свій підхід, який є повністю ризик-орієнтованим у сфері ВК/ФТ.

Рекомендація 27 – Повноваження наглядових органів

274. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що частково відповідає попередній Рекомендації 29. Оцінка базувалась на (1) відсутності чіткого обсягу нагляду у сфері ПВК/ФТ повноважень щодо впливу відносно пунктів з обміну валют; (2) фактів, що санкції не включають можливість усунення з посади директорів та вищого керівництва (окрім банків); (3) недостатньо максимальних штрафів для фінансових установ; та (4) відсутності чіткого положення, яке б встановлювало вибіркоче тестування як наглядову практику. З тих пір, Україна усунула недоліки, шляхом внесенням змін до Базового Закону та відповідних нормативних актів.

275. *Критерій 27.1* (Відповідає) – Повноваження наглядових органів щодо нагляду за дотриманням фінансовими установами вимог у сфері ПВК/ФТ міститься в ст. 14 Базового Закону, в якому також зазначається, що органи нагляду можуть вимагати від СПФМ дотримання законодавства у сфері ПВК/ФТ. Крім того, ст. 63 та 67 Закону «Про банки і банківську діяльність» надають повноваження НБУ для перевірки дотримання банками законодавства у сфері ПВК/ФТ.

276. *Критерій 27.2* (Відповідає) – Ст. 14(2) Базового Закону надає наглядовим органам повноваження проводити перевірки у порядку, встановленому галузевим законодавством. Постанови Правління НБУ № 197 та № 193 від березня 2016 року містять основу для проведення перевірки. Крім того, Постанова Правління НБУ № 194 містить основу для проведення тематичних перевірок, які зосереджують увагу на публічних діячах.

277. *Критерій 27.3* (Відповідає) – Відповідно до ст. 14(3) та (4) Базового Закону, державні органи мають право запитувати у СПФМ та державних органів інформацію, документи та копії документів.

278. *Критерій 27.4* (Частково відповідає) – Усі фінансові наглядові органи, за винятком НБУ, уповноважені на підставі ст. 24(8) Базового Закону накладати санкції на СПФМ за недотримання положень закону. Статтею 24(3-6) Закону з ПВК/ФТ встановлюються санкції за невиконання СПФМ вимог законодавства. До них відносяться штрафи, тимчасове відсторонення посадової особи СПФМ від виконання службових обов'язків (але тільки до того часу, коли буде усунено порушення у сфері ПВК/ФТ), анулювання ліцензії (але лише для будь-яких двох повторних порушень, незалежно від того, який рівень порушення) та інші заходи, передбачені галузевим законодавством.

279. Банки підлягають санкціям, передбаченим Законом «Про банки і банківську діяльність» та Постановами Правління НБУ. Відповідно ст. 73 Закону «Про банки і банківську діяльність», НБУ, у тій мірі, що відповідає порушенню чи серйозності загроз, має право застосовувати санкції за порушення у сфері ПВК/ФТ. Санкції включають письмові застереження; проведення загальних зборів акціонерів або наглядової ради банку; укладання письмової угоди з банком (примусове виконання) для вжиття коригувальних заходів та/або підвищення ефективності та адекватності системи управління ризиками; призупинення дивідендів або розподілу капіталу; збільшення економічних коефіцієнтів; обмеження, призупинення або припинення проведення операцій, що здійснюються банком; стягнення штрафів; тимчасове відсторонення банківських посадових осіб до того часу, поки банк не вжив коригувальних заходів; анулювання ліцензії на проведення операцій з іноземною валютою; оголошення банку проблемним банком; і скасування банківської ліцензії та ліквідації банку. Постанова Правління Правління НБУ № 346 (серпень 2012 року) містить процедури накладення санкцій НБУ.

280. Що стосується небанківських фінансових установ, НБУ також має санкціонує повноваження згідно з Постановою Правління НБУ № 316. Відповідно до ст. 5 розділу I Постанови, ці повноваження обмежуються штрафними санкціями (які прив'язуються ст. 1 розділу II Постанови до рівнів у Базовому Законі); анулювання ліцензії на провадження окремих видів діяльності; і звільнення керівника фінансової установи.

281. Кожний з наглядових органів уповноважений застосовувати санкції, включаючи повноваження накладати штрафи та відкликати ліцензії/реєстрації. Проте, як зазначено в Рекомендації 35, загалом повноваження частково пропорційні та переконливі.

Перегляд та висновок

282. Наглядові органи мають належні повноваження для нагляду та контролю за усіма фінансовими установами, включаючи повноваження проводити виїзні перевірки, примушувати оформлення документів та накладати санкції. Проте санкційні повноваження є обмеженими, оскільки санкції не є пропорційними та переконливими. **Рекомендацію 27 оцінено як таку, що переважно відповідає.**

Рекомендація 28 – Регулювання та нагляд за ВНУП

283. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що не відповідає попередній Рекомендації 24. Основні недоліки були пов'язані з наглядовим та регуляторним режимом грального бізнесу, недостатністю ресурсів Мінфіну для здійснення нагляду у сфері ПВК/ФТ та тим фактом, що вимоги, викладені в законодавстві України, не охоплювали усі категорії ВНУП.

284. *Критерій 28.1* (Не застосовується) – Згідно з ст. 2 Закону «Про заборону грального бізнесу», азартні ігри, казино та віртуальні казино заборонені в Україні.

285. *Критерії 28.2 та 28.3* (Відповідає) – Ст. 14 Базового Закону визначає органи, відповідальні за здійснення нагляду у сфері ПВК/ФТ та сектори, за які вони відповідають. Ст. 14(2) Базового Закону вимагає здійснення нагляду (виїзні та безвиїзні перевірки) визначеними наглядовими органами у порядку, встановленому галузевим законодавством. У Таблиці 2 та частині, яка стосується ВНУП у розділі 1 зазначено кількість наявних в Україні ВНУП та узагальнено реєстрацію і нагляд.

286. *Критерій 28.4* (Частково відповідає) –

- a) Ст. 6(2)(13) та ст. 14(2) Базового Закону вимагає здійснення нагляду визначеними наглядовими органами у порядку, встановленому галузевим законодавством. Відповідно до ст. 14(3) Базового Закону державні органи можуть отримати інформацію, документи та копії документів від СПФМ. Відповідно до статті 14(4) Базового Закону, державні органи мають повноваження вимагати інформацію від СПФМ. Крім того, Наказом Мінфіну № 1168 (липень 2015 року) визначено порядок для витребування ПФР інформації у СПФМ. Як зазначено в Р. 35, повноваження щодо витребування інформації та документів не підкріплені жорсткими санкціями, що може вплинути на здатність контролювати їх дотримання. Також див. критерій 28.5 (а) для системи нагляду, встановленої наказами у сфері нагляду.
- b) Пункти 11-13 ст. 14(2) Базового Закону містять положення про перешкоджання злочинцям контролювати або управляти фінансовими установами. Вони вимагають від державних органів вживати наступних заходів: перевіряти, чи є ділова репутація керівників, власників та бенефіціарних власників бездоганною; перешкоджати особам, які мають непогашену кримінальну відповідальність управляти ВНУП; і запобігати фінансуванню СПФМ, джерело походження якого не може бути підтвержене на підставі офіційних документів. Не існує законодавчих положень стосовно осіб, пов'язаних зі злочинцями. Не існує додаткового законодавства, яке застосовується до бухгалтерів, торговців дорогоцінними металами та камінням або брокерів з нерухомості. Відповідно до ст. 10 Закону «Про аудиторську діяльність», аудитори повинні бути зареєстрованими Палатою аудиторів та не мати непогашеного кримінального покарання або адміністративного покарання за вчинення корупційного правопорушення протягом останнього року. Палата аудиторів може скасувати реєстрацію відповідно до ст. 22 закону та має повноваження видавати попередження та зупинити реєстрацію на рік, причому останнє повноваження є потенційно застосовним відносно ст. 10. Ці положення є відносно обмеженими. Ст. 6 Закону «Про адвокатуру» передбачає, що особа не може бути адвокатом, якщо вона має непогашений вирок за тяжкі та середні злочини, протягом попередніх двох років була відсторонена від здійснення адвокатської практики або була звільнена з посади судді, державного прокурора, слідчого, нотаріуса, державного службовця або служби в органах місцевого самоврядування за порушення присяги або за вчинення корупційного злочину протягом останніх трьох років. Адвокати також підлягають правилам етики, які вимагають від них дотримання високих етичних стандартів поведінки, але, крім очікувань відповідності законодавству, не містять інших положень, що мають відношення до цього. Ці положення відносно обмежені. Ст. 3 та 5 Закону «Про нотаріат» передбачають, що практикуючий нотаріус не може мати судимості та повинен дотримуватися правил професійної етики. Ці положення відносно обмежені.
- c) Положення ст. 24 Базового Закону описані в критерії 27.4, а система описана в Р. 35 є

належною. Крім того, наказом Мінфіну № 465 запроваджено протокол високого рівня, якого слід дотримуватися ПФР при застосуванні адміністративних санкцій.

287. *Критерій 28.5* (Частково відповідає) –

- а) Не існує спеціальних положень, що охоплюють уразливі до ризику підходи щодо невиїзного нагляду, але існує ряд наказів у сфері нагляду за критеріями ризику для виїзного нагляду. Ці критерії є директивними і державні органи не можуть переналаштовувати свої підходи поки законодавство не буде переглянуто. Немає законодавства чи процедури щодо інтенсивності проведення перевірок. Наказ Мінфіну № 17 (січень 2016 року) зобов'язує Мінфін класифікувати ризик кожного суб'єкта, за яким воно здійснює нагляд (включаючи аудиторів, бухгалтерів та торговців дорогоцінними металами та камінням) в силу часу, протягом якого він провадив свою діяльність (менше, ніж 3 роки для суб'єктів високого ризику), порушення у сфері ПВК/ФТ (2 або більше порушень для суб'єктів високого ризику) та існування галузевих операцій (більше трьох років для суб'єктів високого ризику). Суб'єкт повинен відповідати усім критеріям, щоб бути класифікованим як такий, що становить високий ризик. Суб'єкти високого ризику повинні підлягати перевірці не частіше, ніж кожні 2 та 3 роки відповідно. Існує спеціальне положення для проведення спеціальних перевірок відповідно до Наказів Мінфіну № 436 та № 489. Це частково РОП. Наказ Мінфіну № 18 (березень 2016 року) вимагає від ПФР здійснювати категоризацію кожного ризику агента з нерухомості в силу часу протягом якого він провадив свою діяльність (менше, ніж 3 роки для агентів високого ризику), порушення у сфері ПВК/ФТ (2 або більше порушень для агентів високого ризику) та існування галузевих операцій (більше 3 років для агентів високого ризику). Усі критерії повинні відповідати високому ризику. Високоризиковані суб'єкти первинного фінансового моніторингу повинні перевірятися не частіше, ніж щороку; суб'єкти середнього та низького ризику підлягають перевірці не частіше ніж кожні 2 і 3 роки відповідно. Положень для спеціальних перевірок не передбачено. Це частково уразливий до ризику підхід. Що стосується Мін'юсту, критеріями високого ризику є: провадження діяльності менше двох років, наявність порушень у сфері ПВК/ФТ протягом останніх трьох років та здійснення більш, ніж 15 операцій, на які поширюється Базовий Закон протягом шести місяців. Достатньо лише одного із критеріїв ризику для того, щоб СПФМ вважався суб'єктом високого ризику. СПФМ високого ризику повинні підлягати перевіркам не частіше одного разу на рік, а СПФМ середнього та низького ризику повинні підлягати виїзним перевіркам не більше одного разу на два чи три роки відповідно. Вбачається, що існує процедура проведення спеціальних перевірок згідно з наказом Мін'юсту № 673/5 (II) (7) (для подальшого обговорення). Це частково уразливий до ризику підхід.
- б) Не існує законодавства чи процедури, яка б прямо зобов'язувала державні органи приймати до уваги ступінь дискреції для СПФМ згідно РОП при оцінці адекватності внутрішнього контролю, політики та процедур у сфері ПВК/ФТ.

Перегляд та висновок

288. В цілому, регуляторна база для ВНУП не відповідає рекомендаціям. **Рекомендацію 28 оцінено як таку, що частково відповідає.**

Рекомендація 29 – Підрозділи фінансової розвідки

289. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що відповідає вимогам.

290. *Критерій 29.1* (Відповідає) – ПФР був створений Указом Президента України № 1199 (10.12.2001) і повністю почав функціонувати у 2003 році. Повноваження та обов'язки ПФР включають отримання та аналіз фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та передача інформації до правоохоронних органів (ст. 18 Базового Закону).

291. *Критерій 29.2* (Відповідає) – ПФР одержує (1) повідомлення про підозрілі фінансові операції та повідомлення про операції, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу, які подаються відповідно до ст. 6(2)(6)(b) та (c) Базового Закону; і (2) будь-яку іншу інформацію таку, як повідомлення про порогові операції, яка подається відповідно до ст. 6(2)(6)(a) Базового Закону.

292. *Критерій 29.3* (Відповідає) –

- a) ПФР може запитувати та одержувати додаткову інформацію від СПФМ (ст. 20(6) Базового Закону). На запит ПФР, СПФМ повинні надати (a) інформацію, пов'язану з фінансуванням тероризму або розповсюдженням зброї масового знищення, яка може стосуватися призупинення фінансової операції (пов'язана з ВК/ФТ або розповсюдженням зброї масового знищення) протягом 1 робочого дня після отримання запиту (ст. 6(2)(9)(a) Базового Закону); (b) будь-яку іншу інформацію (не охоплену підпунктом (a)) протягом 5 робочих днів з моменту отримання запиту або протягом періоду, узгодженого з ПФР в установленому порядку (ст. 6(2)(9)(b) Базового Закону); (c) будь-яку додаткову інформацію, необхідну для виконання запиту іноземного ПФР, включаючи інформацію з обмеженим доступом, протягом 5 робочих днів з моменту отримання запиту або протягом періоду, узгодженого з ПФР (ст. 6(2)(10) Базового Закону); і (d) інформацію, що стосується моніторингу операцій, який здійснюється відповідно до наказу про здійснення моніторингу ПФР (ст. 6(2)(11) Базового Закону).
- b) ПФР може запитувати будь-яку інформацію (включаючи копії документів) у будь-якого державного органу, крім НБУ (ст. 18(2)(2) Базового Закону). Крім того, органи зобов'язані надавати ПФР доступ до своїх інформаційних ресурсів та баз даних (ст. 12(6) Базового Закону). Для реалізації цього положення створено єдину державну інформаційну систему, яка надає ПФР прямий доступ до 14 баз даних державних органів (Постанова № 299, 14.05.2015). ПФР обмінюється інформацією з НБУ на основі двосторонньої угоди.

293. *Критерій 29.4* (Відповідає) – ПФР проводить оперативний аналіз фінансових операцій (ст. 18(1)(1) Базового Закону); аналіз методів та фінансових схем ВК/ФТ (ст. 18(2)(7) Базового Закону); стратегічний аналіз (ст. 18(2)(8) Базового Закону); і типологічні дослідження у сфері ВК/ФТ/фінансування розповсюдження зброї масового знищення (ст. 18(2)(11) Базового Закону).

294. *Критерій 29.5* (Відповідає) – ПФР розповсюджує результати свого аналізу («узагальнені матеріали») та іншу інформацію правоохоронним органам та розвідувальним органам спонтанно, коли є обґрунтовані підстави вважати, що фінансова операція пов'язана з ВК, ФТ та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, або обґрунтована підозра, що фінансова операція або клієнт пов'язані з вчиненням інших злочинів. Процедура розповсюдження інформації встановлена у двох міністерських наказах⁷³, які також регулюють конфіденційність інформації.

295. *Критерій 29.6* (Відповідає) – ПФР вжито різних заходів безпеки:

- a) Існує п'ять наказів⁷⁴ ПФР, що стосуються обробки, зберігання, захисту та доступу до

⁷³ Наказ від 02.12.2013 № 1026/1184/739/484, зареєстрований в Мін'юсті 23.12.2013 № 2170 24702, та наказ від 01.12.2015 № 1112/426/678/1533, зареєстрований в Мін'юсті 17.12.2015 № 1583/28028.

⁷⁴ Наказ від 03.10.2011 № 186, наказ від 27.01.2011 № 11, наказ ПФР від 24.11.2015, наказ від 15.10.2010 № 189 та наказ 24.12.2013 № 155.

інформації, що міститься в інформаційній системі ПФР - Система комплексної інформаційної безпеки (CISS), доступ до якої можуть мати лише працівники ПФР;

- b) Система комплексної інформаційної безпеки чітко визначає ролі користувача для доступу до інформації. ПФР веде список працівників, яким дозволено здійснювати обробку певних категорій інформації. Положення щодо інформаційних систем ПФР включає обов'язкове навчання для користувачів баз ІТС, та захисту інформаційних систем та відповідальність за будь-які порушення, пов'язані з обробкою секретної інформації.
- c) Будівля ПФР підлягає режиму безпеки. Існує процедура доступу персоналу до офісів. Доступ до об'єктів контролюється системою відеоспостереження. Офіси обладнані сигналізацією безпеки. Фізичний доступ до ПФР обмежується особами, які мають спеціальні в'їзні документи, що надаються правоохоронними органами та ліцензованими компаніями з охорони. Політика безпеки реалізується та контролюється правилами доступу до інформаційних ресурсів та їхньої інформації.

296. *Критерій 29.7* (Відповідає) – ПФР – оперативно незалежний та автономний орган:

- a) Не існує жодних законодавчих положень, які б не дозволяли ПФР вільно виконувати свої функції. Згідно з Базовим Законом, ПФР має право отримувати, обробляти, аналізувати та поширювати інформацію автономно. На основі Постанови КМУ № 537, ПФР є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Мінфін.
- b) ПФР має право укладати міжвідомчі угоди з відповідними органами інших країн (ст. 20(1)(9) Базового Закону). ПФР може самостійно співпрацювати з внутрішніми компетентними органами та здійснює це на регулярній основі (ст. 18(2)(3) Базового Закону).
- c) ПФР не входить до структури будь-якого іншого державного органу.
- d) ПФР не можна використовувати для партійних, групових або особистих інтересів. Під час своєї роботи посадові особи та співробітники зобов'язані припинити своє членство у партіях, рухах та інших громадських об'єднаннях з політичними цілями. Голова ПФР не може бути членом політичної партії, руху та інших громадських об'єднань із політичними цілями. (ст. 19 Базового Закону). Чисельність співробітників ПФР затверджується Постановою КМУ № 537. Структура та бюджет ПФР затверджується Головою за погодженням з Мінфіном. ПФР є державним органом публічного права, який має печатку з державним гербом України та її найменування, а також свої власні фірмові бланки та рахунки в казначействі.

297. *Критерій 29.8* (Відповідає) – ПФР є членом Егмонтської групи з 2004 року.

Перегляд та висновок

298. Усі критерії виконані. **Рекомендацію 29 оцінено як таку, що відповідає.**

Рекомендація 30 – Обов'язки правоохоронних та слідчих органів

299. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що частково відповідає попередній Рекомендації 27. Наступні недоліки були пов'язані з ефективністю: практичне застосування процедур для розслідування у сфері ВК/ФТ викликало занепокоєння, зокрема ризик дублювання зусиль з боку правоохоронних органів; корупція; статистика свідчить про зменшення кількості порушених кримінальних справ та переданих до суду.

300. *Критерій 30.1* (Відповідає) – НП, НАБУ, ДФС, СБУ та ДБР відповідальні за розслідування (пов'язаних) предикатних злочинів (ст. 216(1) - (7) КПК) та розслідування злочинів ВК/ФТ, пов'язаних з предикатними злочинами, що належать до їх компетенції (ст. 216(8) КПК). СБУ є відповідальною за розслідування злочинів фінансування тероризму (ст. 216(2) КПК). Усі досудові розслідування підлягають контролю ГПУ.

301. *Критерій 30.2* (Відповідає) – ПО, зазначені у критерії 30.1, повинні проводити паралельні фінансові розслідування в контексті кримінального розслідування ВК/ФТ та предикатних злочинів (ст. 170 (1), пункт 2 КПК).

302. *Критерій 30.3* (Відповідає) – АРМА має право виявляти та відстежувати активи. Крім того, у ході досудового розслідування, ПО, зазначені в критерії 30.1, можуть використовувати повноваження, надані відповідно до їх установчих законів, для виявлення та відстеження майна. ПО можуть тимчасово конфіскувати майно, якщо існують обгрунтовані підстави вважати, що таке майно (1) було використано (або передбачалося для використання) як спосіб вчинення злочину; (2) є об'єктом злочину; (3) походить від вчинення злочину; або (4) є майном, в яке ці доходи були перетворені повністю або частково (ст. 167 КПК). Майно залишатиметься конфіскованим допоки слідчий суддя або суд не прийме рішення про накладення арешту на майно протягом судового розгляду (ст. 170(2) КПК). За невідкладних обставин, Директор НАБУ може за згодою ГПУ прийняти рішення про накладення арешту на майно або кошти на рахунках, власниками яких є фінансові установи, під час кримінального провадження щодо правопорушень, що належать до компетенції НАБУ. Протягом 24 годин після прийняття рішення, Директор НАБУ направляє слідчому судді або суду клопотання про накладення арешту на майно (ст. 170(2) КПК).

303. *Критерій 30.4* (Не застосовується) – Органи влади, які мають повноваження проводити фінансові розслідування предикатних злочинів, вважають такими, що зазначені у критерії 30.1.

304. *Критерій 30.5* (Відповідає) – НАБУ, яке є органом, відповідальним за розслідування злочинів ВК/ФТ, які походять від вчинення корупції, має достатні повноваження для виявлення, відстеження та ініціювання замороження та арешту активів, зазначених у критерії 30.3.

Перегляд та висновок

305. Усі критерії виконані. **Рекомендацію 30 оцінено як таку, що відповідає.**

Рекомендація 31 – Повноваження правоохоронних та слідчих органів

306. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року Україна була оцінена як така, що переважно відповідає Рекомендації 28. У той час правоохоронні органи зіткнулися з деякими проблемами щодо отримання усієї необхідної інформації для використання у розслідуваннях ВК/ФТ.

307. *Критерій 31.1* (Відповідає) – Глава 15 («Тимчасовий доступ до об'єктів та документів») та 20 («Слідчі (ідентифікаційні, пошукові) дії») КПК передбачають правову базу для правоохоронних органів для отримання доступу до документів та інформації з метою її використання при здійсненні розслідувань та судових переслідувань.

- a) за рішенням слідчого судді або суду, ПО можуть отримати тимчасовий доступ, вивчати та копіювати будь-який об'єкт або документ (ст. 159(1)(1) КПК). Це включає доступ до електронної інформації та систем мобільного зв'язку (ст. 159(1)(2) КПК). Термін доступу до об'єктів та документів не може перевищувати 30 днів (ст. 164(7) КПК). Інформація, що захищається банківською, комерційною або нотаріальною таємницею, може бути отримана лише у випадках, якщо правоохоронний орган доведе, що (1) інформація може бути використана як доказ; і (2) якщо інакше неможливо було б довести обставини справи без такої інформації (ст. 160(6) КПК). Органи підтвердили, що від правоохоронних органів не вимагається надавати суду чи слідчому судді значну кількість доказів для задоволення таких обставин⁷⁵.
- b) ПО, за рішенням слідчого судді, можуть здійснювати обшук осіб та приміщень з метою виявлення інформації про обставини, пов'язані з вчиненням кримінального правопорушення, виявлення засобів, що використовуються для вчинення злочину, ідентифікації доходів, які походять від вчинення кримінального правопорушення та встановлення місцезнаходження особи, яка розшукується. Умови видачі ордеру на обшук та положення, що регулюють спосіб здійснення обшуку, наведені в ст. 234-237 КПК.
- c) ПО можуть викликати до суду особу для надання свідчень у кримінальному провадженні (ст. 133, 224-227 КПК).
- d) ПО мають повноваження збирати докази шляхом застосування слідчих розшукових дій (ст. 93 (2) КПК). ПО, за рішенням слідчого судді або суду, можуть конфіскувати будь-які об'єкти або документи, якщо правоохоронні органи доведуть, що (1) існують достатні підстави вважати про наявність реальної ймовірності того, що об'єкти та документи можуть бути змінені або знищені, і (2) доступ до об'єктів та документів може бути забезпечений тільки після їх конфіскації (ст. 163(7) КПК).

308. *Критерій 31.2* (Відповідає) – ПО у своєму розпорядженні мають широкий спектр слідчих методів для здійснювання розслідування ВК, пов'язаних предикатних злочинів та ФТ. Вони викладені у Главі 21 КПК, яка також регулює спосіб, у який слід проводити приховані слідчі операції. Приховані операції можуть проводитися лише у кримінальних провадженнях, що стосуються тяжких або особливо тяжких злочинів.

- a) ПО можуть проводити цілий ряд прихованих операцій, у тому числі спостереження за фізичною особою, об'єктом або місцем, спостереження за банківськими рахунками⁷⁶, перевірка місць, недоступних для громадськості, контроль над вчиненням злочину тощо (ст. 260-275 КПК).
- b) КПК передбачає різні інструменти для прослуховування повідомлень: аудіо- та відеомоніторинг (ст. 260 КПК), вилучення та перевірка кореспонденції (ст. 261-262 КПК) та прослуховування телекомунікацій (ст. 263 КПК).
- c) ПО можуть збирати інформацію, що зберігається в електронних інформаційних системах (ст. 264 КПК).
- d) ПО можуть здійснювати контрольовані поставки (ст. 271 КПК).

⁷⁵ Статистичні дані були надані, щоб продемонструвати, що запит про тимчасовий доступ рідко відхиляється судом або слідчим суддею.

⁷⁶ Може застосовуватися лише НАБУ (ст. 269¹)

309. *Критерій 31.3* (Відповідає) – (а) ДФС веде реєстр рахунків усіх платників податків. ПО можуть запитувати інформацію з реєстру відповідно до ст. 93 КПК. (б) Перед тим, як приймати рішення про тимчасовий арешт, суд або слідчий суддя зобов'язані викликати особу, відносно якої було прийнято таке рішення (ст. 165(1) КПК). Цього можна уникнути, якщо судове переслідування доводить, що є достатні підстави вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення об'єктів або документів.

310. *Критерій 31.4* (Відповідає) – ПО можуть запитувати у ПФР всю відповідну інформацію (ст. 170(2) КПК).

Перегляд та висновки

311. Україна відповідає усім критеріям Р.31. **Рекомендацію 31 оцінено як таку, що відповідає.**

Рекомендація 32 – Кур'єри з перевезення готівки

312. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що частково відповідає, попередній Спеціальній Рекомендації IX. Було виявлено наступні технічні недоліки: всі оборотні інструменти на пред'явника не охоплюються Резолюцією НБУ і відповідною пояснювальною формою Прикордонної служби (ПС); немає повноважень для зупинення або стримання готівки або оборотних інструментів; відсутність переконливих та ефективних адміністративних штрафів за фальшиві або не задекларовані кошти; вплив недоліків, виявлених відносно Р.3 та СР.ІІІ; незначні людські та фінансові ресурси та брак навчання персоналу.

313. *Критерій 32.1* (Переважно відповідає) – Україна запровадила систему письмових декларації, яка регулюється Постановою Правління НБУ № 148 «Про перевезення готівкових коштів та інвестиційних металів через кордон України». Постанова застосовується як на ввезення так і на вивезення готівкових коштів, що включають в себе банкноти та монети в українській або іноземній валюті та дорожні чеки, а також дорогоцінні метали (розділи 1 і 2). Інші форми оборотних інструментів, такі як чеки, векселі та грошові перекази, не охоплені цією Постановою. Постанова, також застосовується до готівки, що переказана поштою (розділ 3), але не як вантаж.

314. *Критерій 32.2* (Відповідає) – Україна накладає наступні порогові обмеження:

Фізичне переміщення готівки через кордон подорожуючими			
Резеденти та Нерезеденти фізичні особи	< 10 000 EUR	ввезення/вивезення	• Не потребує декларування
Фізична особа резидент	> 10 000 EUR	ввезення/вивезення	• Вимагається повна митна декларація • Надання підтвердження банком зняття коштів на суми, що перевищують 10 000 EUR
Фізичні особи нерезеденти	>10 000 EUR	ввезення	• Вимагається повна митна декларація
		вивезення	• Повна митна декларація, необхідна для сум, що перевищують суму, заявлену особою на кордоні після прибуття в Україну
Резидент/нерезидент юридична особа через авторизованого представника	Будь-яка сума	ввезення/вивезення	• Вимагається повна митна декларація
Фізичне переміщення готівки через кордон поштою			
Фізичні та юридичні особи	< 300 EUR	ввезення/вивезення	• Вимагається повна митна декларація
Фізичні та юридичні особи	> 300 EUR	ввезення/вивезення	• Заборонено – кошти повертаються відправнику

315. *Критерій 32.3* (Не застосовується) – Цей критерій не застосовується.

316. *Критерій 32.4* (Частково відповідає) – Прикордонна служба не має спеціальних повноважень для запиту та отримання інформації від кур'єра щодо джерела походження коштів або мети використання валюти або оборотних інструментів в разі виявлення недостовірної інформації або незадекларованих коштів. Органи влади посилаються на ст. 54 Митного Кодексу, яка встановлює повноваження Прикордонної служби, зокрема, для перевірки достовірності даних, наданих в митній декларації⁷⁷. Хоча ця стаття включає в себе право вимагати додаткові документи або дані від декларанта, вона застосовується тільки в тих ситуаціях, коли надається декларація, і не уповноважує прикордонну службу особливим чином для запиту інформації стосовно джерела походження коштів або мети використання валюти або оборотних інструментів.

⁷⁷ Ст. 54 направлена на оцінку задекларованих товарів на кордоні. Визначення товарів згідно з ст. 57 включає в себе валютні цінності.

317. *Критерій 32.5* (Відповідає) – Неспроможність задекларувати готівку чи надання недостовірної інформації, тягне за собою адміністративне стягнення, яке складається зі штрафу, що дорівнює вартості готівки, яка не була оголошена або помилково заявлена, та конфіскації таких грошових коштів (Митний кодекс ст. 472 та 483). Крім того, контрабанда великих обсягів готівки через кордон – є кримінальним злочином, що карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років (ст. 201 КК).

318. *Критерій 32.6* (Відповідає) – ПФР має прямий електронний доступ до всіх готівкових декларацій, що зберігаються в базі даних прикордонних органів (Стаття 20(1)(5) Базового Закону). Крім того, Прикордонна служба повина подавати інформацію до ПФР, коли готівкові кошти фізично перевозяться через кордон, без подання декларації або в разі неправильного декларування (Стаття 12(5) Базового Закону).

319. *Критерій 32.7* (Відповідає) – Митні органи, Прикордонна служба, СБУ, НП координують свої операції на постійній основі. Спільний наказ було підписано вищезазначеними органами разом з МЗС, Службою зовнішньої розвідки та Міністерством соціальної політики для врегулювання міжвідомчого обміну інформацією щодо моніторингу осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають кордон (наказ 284 \ 287 \ 214 \ 150 \ 64 \ 175 \ 266 \ 75, від 03.04.2008).

320. *Критерій 32.8* (Відповідає) – Валютні кошти можуть бути тимчасово вилучені, якщо вони є фальшивими / незадекларованими або валютні кошти переміщується через кордон з елементами будь-якого іншого кримінального правопорушення (включаючи ВК та ФТ). Це повноваження може бути застосоване у випадках, коли існує підозра у ВК / ФТ або предикатного правопорушення (Митний кодекс, ст. 511, 471 та 196).

321. *Критерій 32.9* (Відповідає) – Митні органи повинні забезпечити відповідне міжнародне співробітництво іншим країнам у випадках, пов'язаних з митними справами держави (Митний кодекс ст. 543). Відповідно до положень Наказу ДФС № 645 (28.08.2015), Митні органи зберігають інформацію щодо перевезення готівки: суму готівкових коштів, що перевозяться, валюту готівки, дату перевезення готівки, фіксувати ввезення та вивезення готівки, країну походження або призначення і особисті дані особи, що перевозить готівку, включаючи дату народження та номер паспорта.

322. *Критерій 32.10* (Відповідає) – Інформація, що стосується державних митних справ, отримана митними органами, може використовуватися тільки для митних цілей та не може бути розкрита, крім випадків, встановлених Кодексом та іншими законами України (Митний кодекс, ст. 11, 56). Штрафи передбачені за порушення конфіденційності (Митний кодекс, ст. 419). Вимоги щодо конфіденційності не обмежують торговельні платежі між країнами за товари та послуги та свободу капіталу.

323. *Критерій 32.11* (Відповідає) – Особи, які відмивають кошти або фінансують тероризм через перевезення готівкових коштів, підпадають під дію санкцій, передбачених ст. 209, ст. 258⁵ та ст. криміналізація предикатної діяльності у КК. Застосовується спеціальна конфіскація за ст. 961 КК.

Перегляд та висновок

324. Україна відповідає більшості критеріїв згідно з Р.32. Проте система декларування не застосовується до певних форм оборотних інструментів, і немає правил стосовно готівки та оборотних інструментів, які перевозяться вантажем. Більш того, митні органи не мають спеціальних повноважень для запиту та отримання інформації від перевізника щодо джерела походження коштів або передбаченого використання валюти або оборотних інструментів після виявлення фальшивих або незадекларованих коштів. **Рекомендація 32 оцінюється як така, що переважно відповідає.**

Рекомендація 33 – Статистика

325. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що частково відповідає попередній Рекомендації 32. Відзначено, що перевірка результатів діяльності системи в цілому та стратегічна координація недостатньо розроблені, а компетентні органи не у повній мірі вели всеохоплюючу щорічну статистику щодо кількості випадків та обсягів замороженого майна, вилучених та конфіскованих коштів, одержаних злочинним шляхом через ВК/ФТ, а також статистику повідомлень про транскордонні валютні операції та про операції з оборотними інструментами на пред'явника та статистику запитів про ВПД та екстрадицію.

326. *Критерій 33.1* (Частково відповідає) – Відповідно до ст. 18(3) Базового Закону ПФР зобов'язаний вести облік фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу.

- a) ПФР має систему для регулярного ведення статистики щодо отриманих звітів про підозрілі операції (STR) ВК та ФТ. Цьому сприяють вимоги статті 13 Базового Закону згідно з якими ПФР має реєструвати кожний звіт про підозрілу фінансову операцію, та вимоги статті 18 щодо обробки та аналізу звітів про підозрілу фінансову операцію. Статистика ведеться по кожному підзвітному сектору та включає ознаки, що містяться у звіті про підозрілу фінансову операцію, наприклад, використання готівки. Стаття 18 Базового Закону та наказ ПФР № 37 (березень 2014 року) також передбачає ведення статистики ПФР про заходи, вжиті після отримання звіту про підозрілу фінансову операцію, а саме результати досудового розслідування; про судові рішення, прийняті стосовно кримінальних проваджень та кількість осіб, які вчинили правопорушення або підозрюються у скоєнні злочину та були засуджені за злочини.
- b) Кожний правоохоронний орган має систему для ведення статистики щодо розслідувань з ВК/ФТ, хоча підстава для ведення статистики є специфічною для кожного ПО, що означає те, що статистичні дані поміж ПО не є послідовними. ГПУ веде реєстр досудових розслідувань, хоча система не є надійною; причина включення інформації прокурорами до реєстру часто не зазначається або, якщо й зазначається, то ґрунтується на практичних міркуваннях. У зв'язку з цим характер злочину не є зрозумілим з реєстру. Згідно з наказом ДСА № 55 (червень 2006 року), № 158 та № 153 (листопад 2012 року), Державна судова адміністрація веде статистику всіх судових переслідувань та засуджень у сфері ПВК/ФТ.
- c) За формою 1-І Державна судова адміністрація зобов'язана зберігати інформацію про конфісковані активи. Хоча органи не були взмозі надати статистику про конфіскацію за ФТ.
- d) Що стосується ВПД, то статистика ведеться НАБУ, ГПУ та Мін'юстом щодо надісланих і отриманих запитів. Статистика про ВПД за 2013 та 2014 роки була знищена, тобто наявні статистичні дані не є всеохоплюючими. Що стосується інших міжнародних запитів про співпрацю: ПФР, ДФС, НБУ, НКЦПФР та Нацкомфінпослуг ведуть статистику щодо надісланих та отриманих запитів щодо співпраці, у той час, як ГПУ та НАБУ не мають такої системи і статистика не ведеться.

Перегляд та висновок

327. Велика кількість статистики, наданої органами, команді оцінювачів не є сумісною. Різні статистичні дані були надані команді оцінювачів з різних сфер. **Україна частково відповідає Рекомендації 33.**

Рекомендація 34 – Методичні рекомендації та зворотній зв'язок

328. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що відповідає в основному попередній Рекомендації 25. Методичні рекомендації з ПВК/ФТ, що були надані деякими наглядовими органами своїм секторам, були визнані недостатніми.

329. *Критерій 34.1* (Відповідає) –

Зворотній зв'язок:

330. Відповідно до ст.18(2) та (16) Базового Закону, ПФР має надати зворотній зв'язок СПФМ про результати, пов'язані з повідомленнями про фінансові операції. Наказ Мінфіну № 695 (липень 2013 року) встановлює порядок повідомлення СПФМ про факт початку досудового розслідування (або про факт закриття кримінального провадження в ході досудового розслідування) та інформування суб'єктів фінансового моніторингу про прийняті судами рішення.

Методичні рекомендації:

331. Згідно зі Статтею 14(2)(2) Базового Закону наглядові органи мають забезпечувати методологічну, процедурну та іншу допомогу СПФМ (включаючи надання пояснень щодо імплементації закону). БРЗ містить інформацію про надані вказівки та відгуки.

332. ПФР опублікував на своєму веб-сайті наступні рекомендації: Організація фінансового моніторингу / Керівництво з організації фінансового моніторингу; Питання-відповіді; Типологія / Путівник та керівництво; Інформаційне співробітництво / Форми повідомлень про фінансові операції.

333. НБУ, НКЦПФР, Нацкомфінпослуг, Мінфін, МВС, ПФР та Мін'юст проводять тренінги СПФМ (надання рекомендацій та зворотного зв'язку), методи залежать від їхнього підходу, які передбачають семінари, вебінари чи круглі столи. Ці наглядові органи також зустрічалися з асоціаціями та проводили навчання СПФМ на місцевому рівні, що включає інформацію на своїх веб-сайтах та відповіді на запити СПФМ. ПФР має тренінговий центр, у якому навчаються СПФМ (що включає керівництво та зворотній зв'язок) і всі інші наглядові органи сприяють цьому. Типології публікуються ПФР та НКЦПФР.

Перегляд та висновок

334. **Рекомендація 34 оцінена як така, що відповідає.**

Рекомендація 35 – Санкції

335. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що відповідає в основному попередній Р.17. Оцінювачі відмітили, що накладені санкції згідно з законами ПВК/ФТ не були переконливими та пропорційними до серйозності ситуації. Більше того, Законодавство ПВК/ФТ та галузеві закони передбачають різні розміри штрафів, що може створити невизначеність щодо суми штрафів, які можуть бути застосовані. Також були проблеми, пов'язані з ефективністю санкційного режиму; відсутність відповідного санкційного режиму для пунктів обміну валют та провайдерів з переказу коштів; і неможливість відкликання банківської ліцензії, якщо тільки банк не зазнав значних втрат активів та доходів. Новий Базовий Закон та зміни до Закону України «Про банки і банківську діяльність» усунули деякі прогалини.

336. *Критерій 35.1* (Частково відповідає) – Стаття 24(3-6) Базового Закону передбачає санкції за невиконання СПФМ-небанками, Закону. Санкції включають в себе штрафи, тимчасове усунення посадової особи СПФМ (але тільки до тих пір, поки невиконання правил ПВК/ФТ не буде усунено), відкликання ліцензії (але тільки для будь-яких двох порушень, незалежно від рівня порушення) та інших заходів, які запроваджуються галузевим законодавством. Пункт також зазначає, що наглядові органи можуть вимагати дотримання СПФМ норм законодавства у сфері ПВК/ФТ.

337. Санкції наглядових органів: Згідно з статтею 24(3) Базового Закону за невиконання (неналежне виконання) вимог цього Закону та іншого законодавства з ПВК/ФТ, такі штрафи можуть бути застосовані до СПФМ:

- невиконання вимог щодо ідентифікації, верифікації, вивчення клієнтів (осіб) у випадках, передбачених законодавством – 295 EUR (для СПФМ, які не є юридичними особами – 59 EUR);
- невиконання або запізнення щодо виявлення невідповідності в процедурі реєстрації, фінансової операції, що підпадають під фінансовий моніторинг відповідно законів – 472 EUR (для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які не є юридичними особами – 59 EUR);
- невиявлення, несвоєчасне подання та порушення порядку подання інформації, або надання недостовірної інформації до ПФР України – 1179 EUR (для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які не є юридичними особами – 118 EUR)
- порушення порядку зупинення фінансової (фінансових) операції (операцій) – 1179 EUR (для СПФМ, які не є юридичними особами – 118 EUR);
- невиконання процедури призупинення фінансової операції (транзакцій) – до 1179 EUR (для СПФМ, які не є юридичними особами, до 118 EUR);
- неподання, подання не в повному обсязі, подання недостовірної інформації/документів, подання копій документів, у яких неможливо прочитати всі написані в них відомості, на запит суб'єкта державного фінансового моніторингу, для виконання необхідних ним функцій з державного регулювання і нагляду відповідно до Закону з ПВК/ФТ, або втрату документів (у тому числі інформації про рахунки або активи – 1 179 EUR (для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які не є юридичними особами – 118 EUR);
- порушення обов'язків, визначених цим Законом та/або нормативно-правовими актами у сфері запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та не зазначених в абзацах вище – 177 EUR (для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які не є юридичними особами – 59 EUR).

338. Згідно з статтею 24(8), у разі вчинення СПФМ двох або більше порушень вимог Базового Закону, штрафи накладаються в межах більшого розміру штрафу.

339. Рівень штрафів не є пропорційним чи переконливим. Повноваження щодо відкликання ліцензії занадто вузькі. Вся система штрафів ПВК/ФТ є непропорційною та непереконливою. Хоча НБУ має додаткові повноваження, див нижче.

340. Стаття 24 не застосовується до банків бо, відповідно до статті 24(7), банки є суб'єктами, які підлягають санкціям згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність» та Постанови НБУ № 346. Згідно з статтею 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність», НБУ, в тій мірі, яка відповідає ступеню порушення або серйозності загроз, які вони становлять, має право застосовувати санкції за порушення правил у сфері ПВК/ФТ. До них відносяться письмове попередження; скликання загальних зборів акціонерів або наглядової ради або ради правління банку; укладання письмової угоди з банком (обов'язкове зобов'язання) для вжиття коригувальних дій та/чи для підвищення ефективності та адекватності системи управління ризиком банку; призупинити дивіденди або розподіл капіталу; підвищення економічних показників; обмеження, призупинення або припинення операції, що здійснюються банком; накладення штрафів (до 1 % статутного капіталу банка); тимчасове призупинення ліцензії на проведення валютних операцій; оголошення банку як проблемного; та відкликання банківської ліцензії та ліквідації банку (відповідно до статті 77 зазначає, що ліцензія може бути відкликана, якщо банк здійснив повторні порушення законодавства у сфері ПВК/ФТ).

341. Загалом повноваження накладання санкцій, що має НБУ не є пропорційним та дієвим, через обмеження 1% статутного капіталу банку та спроможності банку сплачувати такий штраф.

342. Постанови Правління НБУ № 346 та № 316 містять положення щодо накладання санкцій НБУ на банки та небанківські установи відповідно.

343. Відповідно до небанківських фінансових установ НБУ також має повноваження щодо санкцій згідно з Постановою Правління НБУ № 316 (травень 2015 року). Згідно з частиною 5 Розділу I Постанови, ці повноваження обмежуються штрафом (згідно з статтею 1 Розділу II Постанови щодо рівнів штрафів відповідно до Базового Закону); скасування ліцензії на спеціальні види діяльності; та звільнення керівника фінансової установи. Ці повноваження не є пропорційними та переконливими, максимальний рівень санкцій не є відповідним і повноваження їх накладення є обмеженими.

344. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Санкції згідно цього кодексу можуть накладатися наглядовими органами та ПФР у відповідності до статті 166⁹ Кодексу України про адміністративні правопорушення, санкції передбачаються за порушення законодавства з ПВК/ФТ, а також за неподання, несвоєчасне подання інформації та подання недостовірної інформації (включаючи повідомлення про підозрілі операції) до ПФР. Розмір штрафу варіюється від 57 EUR до 284 EUR, що не оподатковуються. Стаття може не включати всі відповідні документи. Рівень штрафних та загальних санкцій не є пропорційним чи переконливим. Крім того, санкції за ненадання інформації (як описано вище) можуть бути застосовані відповідно до Базового Закону.

345. Кримінальний Кодекс: Стаття 209¹ КК застосовується до умисного порушення законодавства з ПВК/ФТ, умисного неподання, несвоєчасного подання або подання недостовірної інформації про фінансові операції та розкриття інформації (включаючи повідомлення про підозрілі операції), що були надані ПФР але лише за умови якщо такі діяння заподіяли істотну шкоду правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб. Невизначено, як ця концепція "заподіяної шкоди" буде інтерпретована владою та судами. Санкції застосовуються лише до інформації про операції. Це може бути штраф у сумі від 570 до 2 840 EUR, який не є пропорційним чи переконливим, враховуючи серйозність злочину. Загалом рівень накладання санкцій є непереконливим та непропорційним.

Неприбуткові організації

346. Див критерій 8.4(б).

Цільові фінансові санкції

347. Санкції за порушення вимог щодо санкційних режимів ООН, підпадають під статтю 24 Базового Закону. СПФМ (не банки), який є юридичною особою, може підлягати штрафу у розмірі 1,179 EUR за неможливість зупинити операцію визначеної особи. Це не є пропорційним чи переконливим.

348. Банки, які не зупинили фінансові операції, які підпадають під цільові фінансові санкції обкладаються штрафом, зазначеним у статті 73 Закону «Про банки і банківську діяльність» (дивіться вище). Постанова Правління НБУ № 316 (травень 2015 року) застосовується до небанківських фінансових установ.

349. Ст. 209-1 КК (див вище) також застосовується у відповідності до цільових фінансових санкцій.

350. *Критерій 35.2* (Частково відповідає) –

351. Лише один із видів відповідальності, згідно з статтею 24 Базового Закону, застосовується до осіб, які працюють у СПФМ, а саме відповідальність, передбачена у статті 24(6) – тимчасове відсторонення посадової особи згідно з умовами ПВК/ФТ, поки порушення не буде усунуто (фізичні особи, які працюють в якості СПФМ, підлягають штрафам, зазначеним у таблиці в критерії 35.1.) Це повноваження занадто вузьке, і загалом положення не є пропорційними та переконливими.

Відповідно до статті 73 Закону України «Про банки і банківську діяльність», НБУ має право усунути тимчасово особу з посади, доки він/вона не вживе коригувальних дій. Крім того, згідно з ст. 42 Закону «Про банки і банківську діяльність», НБУ може вимагати заміни будь-якого з керівників банку, якщо його професійні навички та ділова репутація не відповідають вимогам цього закону.

352. Згідно з статтею 166⁹(1) Кодексу України про адміністративні правопорушення (дивіться вище) порушення норм СПФМ карається штрафом від 57 до 284 EUR, що неоподатковуються. Згідно з ст. 188³⁴ до адміністративної відповідальності притягуються працівники СПФМ за порушення вимог законодавства наглядових органів та встановлюється штраф у розмірі від 34 до 114 EUR. Цей розмір штрафу не є пропорційним та переконливим.

353. Директори та керівництво СПФМ порушуючи законодавство з ПВК/ФТ підлягають кримінальній відповідальності згідно статті 209¹ КК. Покаранням може бути штраф, що коливається від 570 до 2840 EUR; заборона займати певні посади; та заборона займатися визначеними видами діяльності на строк до трьох років. Ці покарання не є пропорційними та переконливими, беручи до уваги серйозність злочину.

354. Загалом санкції не є пропорційними та переконливими.

Неприбуткові організації

355. Див К.8.4(б).

Цільові фінансові санкції

356. Положення, згадані вище у Базовому Законі та Законі «Про банки і банківську діяльність» в перших пунктах Критерію 35.2 також застосовуються стосовно фізичних осіб у відношенні до цільових фінансових санкцій. Фінансовий штраф для фізичних осіб згідно Базового Закону складає 118 EUR.

357. Крім того, згідно з частиною 1 статті 166⁹ Кодексу України про адміністративні правопорушення штрафи можуть бути накладені на посадових осіб СПФМ, підприємців, членів ліквідаційної комісії, ліквідаторів та уповноважених осіб Фонду гарантування вкладів за порушення процедури зупинення фінансових операцій. Штраф може бути від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (тобто від 57 до 284 EUR). Штраф не є пропорційним чи переконливим.

Ст.209¹ КК (див. вище) також застосовується у розрізі цільових фінансових санкцій.

Рівень штрафів не є пропорційним та переконливим.

Перегляд та висновок

358. Загалом, санкції за порушення вимог ПВК/ФТ не є пропорційними та переконливими. Санкції, що застосовуються до директорів та керівників, є занадто обмеженими. **Рекомендація 35 оцінена як така, що частково відповідає.**

Рекомендація 36 – Міжнародні інструменти

359. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що частково відповідає та не відповідає попередній Р.35 та СР I. У Звіті про взаємну оцінку були відзначені прогалини у виконанні Віденської, Палермської та Конвенції про боротьбу з ФТ. Рейтинг Р.35 був пов'язаний з недоліками криміналізації ВК, невизначеністю та недоліками в тимчасових заходах та режимами конфіскації та недоліками відповідальності юридичних осіб. Рейтинг СР.I базувався на невідповідності ЦФС та Резолюціям РБ ООН 1267 та 1373. З тих пір Україна досягла значного прогресу в напрямку кращого узгодження злочинів ВК та ФТ з міжнародними стандартами та з конфіскацією та тимчасовими заходами, включаючи запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб.

360. *Критерій 36.1* (Відповідає) – Україна ратифікувала та підписала наступні інструменти:

Назва	Дата підписання	Дата ратифікації
Віденська Конвенція	16.03.1989	28.08.1991
Палермська Конвенція	12.12.2000	21.04.2004 ⁷⁸
Конвенція про боротьбу з ФТ	08.06.2000	06.09.2002
Меридська Конвенція	11.12.2003	02.12.2009

361. Крім того, Україна стала учасницею як Варшавської конвенції Ради Європи 2005 року, так і Конвенції 2001 року по кіберзлочинності.

362. *Критерій 36.2* (Переважно відповідає) – Деякі основні положення Віденської, Палермської, Меридської Конвенцій та Конвенції про боротьбу з ФТ, в даний час, імplementовані в національне законодавство. Проте впровадження конвенцій все ще є частиною недоліків, описаних в Рекомендаціях 3, 4 та 5. Законодавство охоплює більшу частину статей, викладених в примітці 64 в Методології Р.36. Проте положення Віденської конвенції (ВК), зокрема статті 10 та 15, не застосовуються в національному законодавстві. Запити ВПД можуть бути відхилені, якщо запит стосується поточного українського досудового слідства чи судового розгляду. Статтею 559 КК також передбачено відкладання в наданні міжнародної правової допомоги, якщо виконання буде перешкоджати внутрішнім розслідуванням або судовим розглядам, хоча, як видається, немає положення, яке б відобразило б ст. 7(17) ВК та ст.18(25 та 26) Палермської Конвенції (ПК), що дозволило б в таких умовах визначити, чи може (часткова) допомога надаватися вчасно, за умови, якщо запитувана сторона вважає це за необхідне. Також незрозуміло, чи було враховано, як вимагається ст. 54 1 (с) Меридською Конвенцією (МК) про внутрішні заходи, дозвіл на проведення конфіскації за відсутності кримінального обвинувачення, чи проведення ВПД за таких обставин.

363. Україна покращила рівень дотримання вимог ПК, запровадивши кримінальну відповідальність для юридичних осіб згідно ст. 963 КК. У той же час, юридичні особи не можуть притягуватись до кримінальної відповідальності за створення злочинної організації або перешкоджання здійсненню правосуддя, як того вимагає ст. 5, 10 і 23 ПК.

364. Рівень відповідності Конвенції про боротьбу з ФТ покращився з моменту введення ст. 258⁵ КК як автономного злочину ФТ. У той же час, хоча Україна ратифікувала більшість договорів, перелічених у додатку до Конвенції про боротьбу з ФТ, вона не ратифікувала Протокол 2010 року, що є додатковим до Конвенції про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден, Протокол 2005 року до Конвенції про припинення протиправних дій проти безпеки морського судноплавства та Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, що стосуються міжнародної цивільної авіації, від 2010 року.

Перегляд та висновок

365. Деякі положення ВК, ПК та МК не були впроваджені. Основна проблема полягає в тому, що є якісь постійні слабкі сторони, пов'язані з обвинуваченням у країні по ВК та ФТ, що створюють труднощі у міжнародному співробітництві. **Рекомендація 36 оцінюється як така, що переважно відповідає.**

⁷⁸ Із застереженнями та деклараціями до пункту 6 статті 13 та пункту «б» ст. 2.

Рекомендація 37 – Взаємна правова допомога

366. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що частково відповідає попередній Р.36 та СР V. Оцінювачі відзначають відсутність детальних процедур надання різних типів ВПД, включаючи терміни реагування на запити ВПД. Крім того, низка країн зазначили, що якість отриманих матеріалів була низькою. У 2009 році Україна досягла значного прогресу, прийнявши новий КПК, який містить більш комплексну структуру та розробляє додаткові детальні процедури надання різних типів ВПД, а також відповідні керівні вказівки для всього персоналу, який працює з цими питаннями. Такі процедури передбачають детальні строки реагування на запити ВПД.

367. *Критерій 37.1* (Переважно відповідає) – Правова база надання широкого спектру юридичної допомоги у кримінальних справах, пов'язаних з ВК, пов'язаними предикатними злочинами та ФТ, наведена в ч. IX КПК та Міжнародних договорах, підписаних Україною, включаючи Європейську конвенцію про взаємну допомогу у кримінальних справах (ЄКВПД) та два її додаткових протоколи. ВПД може також надаватися на основі взаємності. Відповідно до ст. 561, будь-який процесуальний акт, передбачений КПК чи міжнародним договором, може здійснюватися в Україні для виконання запиту ВПД. Українські органи влади повідомили, що, хоча не всі обов'язкові зобов'язання в ратифікованих документах про ВПД імplementовані в українське законодавство, у статті 19 Закону «Про міжнародні договори України» передбачено, що ратифіковані договори є частиною національного законодавства та застосовуються в порядку, передбаченому національним законодавством. Згідно зі ст. 558 КПК, ВПД повинна бути надана протягом 1 місяця з дати отримання запиту, якщо запит ВПД не передбачає складних або тривалих процесуальних дій. Це, зокрема, стосується запитів про надання ВПД, що підлягають затвердженню прокурором (наприклад, перевірку фізичної особи) або судом (наприклад, вилучення майна, пошук, втручання у приватне життя, спостереження, приховане отримання зразків). ВПД може не надаватися щодо деяких злочинів, пов'язаних із транскордонною контрабандою, які були декриміналізовані. Контрабанда в рамках ст. 201 КК тепер застосовується до культурних цінностей, ряду небезпечних матеріалів та вибухових речовин, зброї та боєприпасів. Хоча контрабанда наркотиків та ін. залишається правопорушенням за ст. 305 КК, контрабанда інших товарів, на які накладається мито, є адміністративним правопорушенням.

368. *Критерій 37.2* (Переважно відповідає) – Органи, відповідальні за обробку запитів ВПД, (1) ГПУ під час досудового слідства; (2) НАБУ під час досудового розслідування фінансових та корупційних правопорушень, що належать до його компетенції; (3) Мін'юст під час судового розгляду; або (4) будь-який інший орган, де КПК або міжнародний договір вказують інше (Стаття 545 КПК).

369. ГПУ та Мін'юст, як центральні органи влади, зобов'язані протягом 3 днів передавати матеріал, наданий у порядку ВПД у справах компетенції НАБУ, до НАБУ. Положення, які регулюють передачу та виконання запитів ВПД, можна знайти в ст. 548, 551 та 552 КПК. Запити ВПД контролюються за допомогою електронної системи управління справами, яка підтримується відділом міжнародного правового співробітництва та європейської інтеграції ГПУ. У Мін'юсті подібна система. Аналогічну систему має НАБУ. Органи влади вказують на відсутність системи визначення пріоритетності запитів ВПД.

370. *Критерій 37.3* (Відповідає) – У статті 562 зазначено, що якщо процедурний акт у КПК вимагає дозволу від прокурора або суду, запит ВПД, пов'язаний із цим процесуальним актом, може виконуватися лише після надання дозволу, навіть якщо закони запитуючої сторони не вказують таку умову. Група з оцінки не вважає це нерозумним або надмірно обмежувальним.

371. *Критерій 37.4* (Відповідає) – Відмова від надання допомоги на тій підставі, що злочин розглядається як такий, що пов'язаний з фіскальними питаннями, не передбачений КПК. Крім того, Україна є учасницею Додаткового протоколу 1978 року до Європейської Конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах. Протокол статті 1 чітко скасовує це як підставу для відмови у наданні допомоги. Вимоги щодо таємниці та конфіденційності не є підставою для відмови у ВПД.

372. *Критерій 37.5* (Відповідає) – Відповідно до ст. 558 (пункт 1 частина 1), Українські органи, які займаються запитами ВПД, повинні вжити необхідних заходів для забезпечення конфіденційності

запиту. Крім того, згідно зі ст. 556 КПК, на вимогу іноземного органу, Україна може вживати додаткових заходів для збереження конфіденційності (1) того факту, що запит було надіслано; (2) змісту запиту; і (3) інформації, отриманої в результаті запиту ВПД.

373. *Критерій 37.6* (Частково відповідає) – Відповідно до Міжнародних договорів, ратифікованих парламентом, ВПД надається навіть за відсутності подвійного характеру злочину. Проте згідно зі ст. 557 КПК, за відсутності міжнародного договору, вимагається наявність подвійного характеру злочину, незалежно від того, чи включає цей запит примусові дії.

374. *Критерій 37.7* (Відповідає) – Принцип подвійного характеру злочину не вимагає, щоб правопорушення підпадало під одну категорію або було однаковим за термінологією обох країн.

375. *Критерій 37.8* (Відповідає) – Згідно зі ст.561 КПК, будь-які акти процесуальні дії на території України, що передбачені КПК або Міжнародними договорами застосовуються до запитів ВПД, у відповідності до Р. 31.

Перегляд та висновок

376. Більшість критеріїв цієї Рекомендації мають рейтинг відповідає або переважно відповідає. Є чітка юридична платформа для ВПД. Здається немає жодної чіткої пріоритетності процедур. Інша прогалина пов'язана з ВПД, коли між Україною та запитуючою державою немає міжнародних договірних відносин. За таких обставин, непримусова ВПД залишається залежною від подвійної злочинності. **Рекомендація 37 оцінюється як така, що переважно відповідає.**

Рекомендація 38 – Взаємна правова допомога: заморожування та конфіскація

377. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що переважно відповідає попередній Р.38. Відзначено прогалини у виявленні, заморожуванні, вилученні та конфіскації відповідної власності, які впливають на здатність виконувати такі дії для ВПД.

378. *Критерій 38.1* (Відповідає) – На вимогу іноземної держави органи повинні виявити та арештувати активи, гроші та цінності, отримані як доходи від злочинної діяльності (включаючи ВК, предикатні злочини та ФТ) та активи, що належать підозрюваному, обвинуваченому або засудженому (стаття 568(1) КПК). Арештована власність може бути конфіскована після винесення остаточного вироку судом в країні запитуючої сторони (пункт 3(2) статті 568 КПК). Стаття 23(8) Базового Закону передбачає, що «Україна визнає судові вердикти (рішення), рішення інших компетентних іноземних органів, що набрали чинності щодо осіб, які отримали доходи злочинним шляхом, та щодо конфіскації доходів, одержаних злочинним шляхом, або еквівалентного майна, розташованого на території України». Органи вказують на те, що інструменти вчинення злочинів (або призначені для використання при) ВК, предикатних злочинах та ФТ можуть бути вилучені та конфісковані на основі Статті 568 КПК, яка передбачає, що «Будь-які процесуальні заходи, передбачені цим Кодексом або міжнародним договором, можуть здійснюватися на території України для виконання запиту ВПД», а Стаття 100(9) КПК передбачає конфіскацію інструментів вчинення злочинів (і майна у відповідній вартості до таких інструментів).

379. Як зазначалося раніше, Стаття 558 КПК встановлює, що терміни обробки та виконання іноземного запиту не повинні перевищувати одного місяця, який може бути подовжено, якщо запит передбачає складні та тривалі процедури.

380. *Критерій 38.2* (Відповідає) – Українські органи влади вважають, що допомога у виконанні запиту на конфіскацію з-за кордону може бути надана за певних обставин при відсутності обвинувачення, у тому випадку, якщо запит базується на рішенні суду про конфіскацію, надану як частина кримінального провадження: Стаття 568(3) КПК передбачає, що активи, виявлені на підставі іноземного запиту ВПД, можуть бути конфісковані на підставі «вироку або будь-якого іншого рішення, прийнятого судом запитуючої Сторони, яке набуло законної сили». Українські органи влади також зазначають, що згідно Ст. 602(8) КПК, яка передбачає «визнання та виконання вироку, виданого судом іноземної держави в частині цивільного позову, повинна бути винесена відповідно до вимог Цивільного процесуального кодексу», ВПД може також надаватися стосовно некримінального досудового провадження щодо конфіскації. Це не було випробувано на практиці.

381. *Критерій 38.3* (Переважно відповідає) –

- a) Українські органи влади зазначили, що механізми координації дій щодо арешту та конфіскації з іншими країнами містяться в міжнародних договорах, підписаних Україною. Ст. 571 КПК надає правову основу для створення спільних слідчих груп для проведення досудового розслідування кримінальних злочинів, скоєних на території кількох держав, або в яких зачіпаються інтереси таких держав. Спільні слідчі групи уповноважені проводити процесуальні заходи, викладені в КПК, включаючи арешт активів.
- b) Ст. 568(2) КПК вимагає від органів зберігати активи, на які накладається арешт від імені запитуючої сторони доти, поки суд не винесе рішення відносно таких активів. Як повідомляється, АРМА було створено, але ще не було повністю діюче на час виїзної місії (див. критерій 4.4).

382. *Критерій 38.4* (Відповідає) – Відповідно до ст. 23(8) Базового Закону, конфісковані доходи від злочину або еквівалентне майно, згідно з відповідним договором України, можуть бути повністю або частково передані іноземній державі, суд чи інша компетентна установа якої винесла вирок (рішення) про конфіскацію. Відповідно до ст. 568 (6) КПК, на запит центрального органу влади України, суд може вирішити передати запитуючій стороні майно (або його грошовий еквівалент), конфісковане в рамках взаємної правової допомоги:

- а) як компенсацію для жертв, що зазнали шкоди, заподіяної правопорушенням (якщо запитуюча сторона надала українським органам влади остаточне рішення суду);
- б) відповідно до міжнародних договорів України, що регулюють розподіл конфіскованого майна або його грошового еквівалента. Українські органи влади надали приклади двосторонніх договорів, включаючи положення, що дозволяють розподіляти активи, наприклад, «На взаємно прийнятних умовах» або «відповідно до [Сторін] внутрішнього законодавства, якщо інше не узгоджено Сторонами». Незважаючи на те, що такі положення, здається, не були імплементовані, Українські органи влади повідомляють, що угоди високого рівня про розподіл активів були встановлені та впроваджені з Нідерландами (2014 рік), на основі рішення про конфіскацію голландського суду.

Перегляд та висновок

383. Всі критерії відповідають або відповідають в основному. **Рекомендація 38 має рейтинг такий, що переважно відповідає.**

Рекомендація 39 – Екстрадиція

384. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що відповідає в основному цим вимогам. Оцінювачі виявили певні правові перешкоди, які обмежували надання допомоги, пов'язаної з екстрадицією. Виявлено, що обмеження криміналізації ВК впливає на здатність України застосовувати екстрадицію до осіб засуджених за ВК. Було також зазначено, що ефективність системи екстрадиції не може бути повністю оцінена.

385. *Критерій 39.1* (Переважно відповідає) –

- a) Україна може забезпечити екстрадицію на основі двосторонніх чи багатосторонніх угод. Україна стала учасницею Європейської конвенції про видачу правопорушників 1957 року та її першого та другого протоколів. Екстрадиція також може надаватися на спеціальній основі за принципом взаємності відповідно до розділу 44 КПК. За правопорушення ВК та ФТ застосовується екстрадиція, оскільки ВК та ФТ караються позбавленням волі на термін більше 1 року, що є необхідною умовою розгляду клопотання про екстрадицію. Проте занепокоєння, викладені у розділах Р.3 та Р.5 щодо обставин порушень ВК та ФТ, можуть означати, що не всі аспекти ВК та ФТ, як вони розуміються на міжнародному рівні, можуть стати предметом успішного застосування екстрадиції. (Переважно відповідає)
- b) ГПУ відповідає за видачу обвинувачених під час попереднього розслідування. Мін'юст відповідає за видачу обвинувачених, засуджених у кримінальних впровадженнях, під час судового розгляду або для виконання вироку (Ст. 574 КПК). Моніторинг виконання запитів на екстрадицію здійснюється за допомогою спеціально розробленої системи електронного обліку та контролю, що здійснюється підрозділом міжнародно-правового співробітництва та європейської інтеграції ГПУ. Оцінювачам було повідомлено, що подібна система існує в Мін'юсті. Здається, немає чітких процедур визначення пріоритетів. Своєчасне виконання запитів про екстрадицію забезпечується Статутом. Існує процедура тимчасового арешту на 40 днів до отримання офіційного запиту про екстрадицію. Відповідно до ст. 584 КПК, після отримання офіційного запиту про видачу від компетентного органу іноземної держави, видається ордер на екстрадеційний арешт, який не може тривати більше 12 місяців. Після цього, згідно зі Статтею 587 КПК, центральний орган влади України проводить експертизу протягом 60 днів, для перевірки відсутності обставин, які перешкоджають екстрадиції. Ст. 590 КК затверджує, що рішення потім приймаються ЦОВВ. Якщо протягом десяти днів екстрадиція не буде оскаржена в судді, то організовується фактична доставка цієї особи до компетентних органів іноземної держави (частина третя ст. 590 КК). Будь-яка апеляція здійснюється протягом п'яти днів після її отримання судом. (Переважно відповідає)
- c) Конституція та, як зазначалося, КПК встановлюють обмеження на екстрадицію, які, як видається, не є необґрунтованими або надмірно обмеженими. Відповідно до ст. 573 КПК, екстрадицію можуть здійснювати лише за правопорушення, які караються строком позбавлення волі на 12 місяців або більше, а також, коли тюремній вирок, який має застосовуватися, становить щонайменше 4 місяці. (Відповідає)

386. Особа, якій Україна надає статус біженця, статус особи, яка потребує додаткового захисту або тимчасового захисту, не може підлягати екстрадиції. Людина не може бути екстрадована в іноземну країну, де є загроза здоров'ю, життю або свободі, а також утиски за приналежністю до раси, віросповідання (релігії), етнічної приналежності, громадянства (національності), членства в певній соціальній групі або політичних переконань, за винятком випадків передбачених міжнародними договорами України.

387. *Критерій 39.2* (Переважно відповідає) – Відповідно до ст. 25 Конституції, Україна не може видавати своїх громадян. Ст. 10 КК також включає осіб без громадянства, які постійно проживають на території України.

388. Ст. 589(3) КПК передбачає, що відмова видавати особу на підставі громадянства, статусу біженця або з якихось інших причин не виключає кримінального провадження в Україні. На вимогу

компетентного іноземного органу, ГПУ має ініціювати досудове слідство щодо особи, яка підлягає запиту на екстрадицію. Проте, це положення не вимагає від генерального прокурора приступити до розгляду справи без затримки.

389. *Критерій 39.3* (Відповідає) – Згідно зі ст. 589(2) КПК, у запиті на екстрадицію може бути відмовлено, якщо діяння, щодо якого вимагається екстрадиція, не є злочином в Україні. Проте закон не вимагає, щоб злочин знаходився в межах тієї ж категорії, або виражався за такою ж термінологією, доки обидві країни визнають криміналізацію поведінки, що лежить в основі злочину.

390. *Критерій 39.4* (Відповідає) – Відповідно до ст. 588 КПК, спрощена процедура екстрадиції вимагає письмової згоди підсудного. У випадку згоди, слідчий суддя надсилає заявку до ЦОВВ, який розглядає запит протягом трьох днів і визначає, чи може застосовуватися спрощена процедура. Як тільки відбувається підтвердження проведення спрощеної процедури, воно не може бути відкликаним.

Перегляд та висновок

391. Існують занепокоєння щодо розуміння злочинів ВК та ФТ та застосування екстрадиції. Здається, немає чітких пріоритетних процедур. Існує також питання про те, чи відмова в екстрадиції з мотивів громадянства (на прохання країни, яка вимагає екстрадиції) буде передана компетентним органам без затримки, оскільки законодавством це не передбачено. **Рекомендація 39 оцінюється як така, що переважно відповідає.**

Рекомендація 40 – Інші форми міжнародного співробітництва

392. У Звіті про взаємну оцінку від 2009 року, Україна була оцінена як така, що переважно відповідає вимогам Р.40. У звіті про взаємну оцінку були визначені прогалини в правовій базі стосовно неможливості спонтанного обміну інформацією.

393. *Критерій 40.1* (Відповідає) – У всіх компетентних органах існують механізми, які дозволяють їм швидко забезпечувати найширший діапазон міжнародного співробітництва по відношенню до ВК, предикатних злочинів та злочинів ФТ, як спонтанно, так і за запитом. Ці механізми описані більш детально у критеріях 40.9 та 40.19.

394. *Критерій 40.2* (Переважно відповідає) – Всі компетентні органи мають правову основу для забезпечення співробітництва (Базовий Закон: ст. 22(1) загальні основи про співробітництво, ст. 23(1) про ПФР та ст. 23(6) про наглядові та правоохоронні органи, доповнені відповідними положеннями галузевих законів). Ніщо не перешкоджає компетентним органам використовувати найбільш ефективні засоби співпраці. Для обміну інформацією використовуються наступні безпечні канали зв'язку: захищений канал зв'язку Егмонтської групи (ПФР); Інтерпол та Європол (Національна поліція); I-SECOM (НАБУ). Згідно з законодавством, СБУ повинне обмінюватися інформацією з іноземними партнерами, використовуючи засоби зв'язку, які відповідають технічному та криптографічному захисту інформації, але не було надано конкретної інформації щодо заходів, проведених для виконання цієї мети. Схоже, не існує систем для встановлення пріоритетів або термінів виконання запитів у сфері неформального співробітництва. ПФР забезпечує безпеку та конфіденційність отриманої інформації відповідно до принципів ЕГ. Постанова Правління НБУ № 246 регулює створення, обробку та зберігання документів, що містять інформацію, що має обмежений доступ, включаючи інформацію, отриману в процесі міжнародного співробітництва. Нацкомфінпослуг забезпечує захист інформації, отриманої завдяки міжнародному співробітництву, відповідно до вимог інструкції щодо процедури реєстрації, зберігання, використання та знищення документів та інших носіїв інформації, що містять відповідну інформацію.

395. *Критерій 40.3* (Переважно відповідає) – Хоча ПФР не потребує укладання двосторонніх чи багатосторонніх угод, для співпраці зі своїми партнерами, він підписав Меморандуми про взаєморозуміння з 74 країнами для полегшення співробітництва. НБУ уповноважений співпрацювати зі своїми іноземними колегами та іншими іноземними компетентними органами на підставі взаємності та міжнародних двосторонніх та багатосторонніх угод (було укладено 17 міжнародних угод про співробітництво). НАБУ, НКЦПФР, Нацкомфінпослуг, ГПУ та ДФС також уклали угоди з іноземними колегами.

396. *Критерій 40.4* (Відповідає) – Входячи до складу Егмонтської групи, ПФР надає своєчасний зворотний зв'язок компетентним органам, від яких вони отримали запит, про використання та корисність отриманої інформації відповідно до п. 19 Принципів Егмонтської групи щодо обміну інформацією. Що стосується інших компетентних органів влади, вони вказали на те, що немає конкретних правових положень, які чітко регулюють надання зворотного зв'язку органу, який надсилав запит на отримання допомоги, та надання такого зворотнього зв'язку своєчасно. Проте, немає жодних положень, які б перешкождали цьому. На практиці таке траплялось (наприклад, Управління контролю за іноземними активами, Служба боротьби з шахрайствами Великої Британії).

397. *Критерій 40.5* (Переважно відповідає) – Не існує жодних заборон або обмежень, які застосовуються до забезпечення обміну інформацією або надання допомоги. Правові основи для обміну інформацією не перешкоджають компетентним органам відповідати на запит, якщо це стосується податкових питань. Фінансові та інші вимоги таємності не обмежують обмін інформацією з іноземними колегами. Специфічне галузеве законодавство передбачає, що наглядові органи можуть обмінюватися інформацією, що є таємною, з їхніми іноземними колегами (Закон про Банки та банківську діяльність, ст. 62(22)). Неясно, чи буде слідство, розслідування чи процес, що ведеться в Україні причиною відмови від співпраці за межами ВПД. Органи влади можуть обмінюватися інформацією зі своїми іноземними колегами, незалежно від того, що статус запитуючої сторони може відрізнятися.

398. *Критерій 40.6* (Відповідає) – Стосовно ПФР, ст. 12(12) Базового Закону та принципи ЕГ встановили механізми забезпечення обміну інформацією та забезпечення того, щоб вона використовувалась лише за призначенням, а також органами влади, для яких ця інформація була отримана або надана. Розкриття будь-яким чином секретної інформації ПФР тягне за собою відповідальність згідно з законом або за рішенням суду. Будь-яке розповсюдження інформації іншим агентствам або третім особам або будь-яке використання цієї інформації для адміністративних, слідчих, прокурорських та судових цілей повинно бути предметом попереднього дозволу ПФР. Двосторонні угоди про банківський нагляд та / або ПВК між НБУ та іноземними органами включають положення спрямовані на те, що інформація, отримана однією зі сторін, не може бути передана третім сторонам без попередньої згоди розголошуючої сторони. Загальні вимоги та механізми захисту секретної інформації, щодо обміну в міжнародному співробітництві, також містяться в статті 222 КПК.

399. *Критерій 40.7* (Відповідає) – Див. критерії 40.2 та 40.6.

400. *Критерій 40.8* (Відповідає) – Українські органи влади зазначають, що на основі загальних положень, що містяться в статтях 22 та 23 Базового Закону та галузевому законодавстві, компетентні органи можуть проводити розслідування на вимогу та обмінюватися будь-якою інформацією, отриманою національними органами від іноземних органів партнерів.

401. *Критерій 40.9* (Відповідає) – Згідно з ст. 23 Базового Закону, ПФР може співпрацювати з відповідними органами іноземних держав з метою запобігання та протидії ВК, ФТ, та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

402. *Критерій 40.10* (Відповідає) – ПФР повинен, якщо це можливо, надати зворотний зв'язок іноземним колегам, на вимогу та можливо за можливості, щодо використання наданої інформації, а також за результатами проведеного аналізу, на основі наданої інформації. Більш того, як член Егмонтської Групи, ПФР надає відповідь відповідно до положення 19 Основних принципів ЕГ про обмін інформацією.

403. *Критерій 40.11* (Відповідає) – Стаття 23(3) Базового Закону надає повноваження ПФР, з метою надання відповіді на запит іноземних колег, отримувати інформацію від державних установ, підприємств, організацій та СПФМ. Стаття охоплює категорії інформації, зазначеної в критерії 40.11. Крім того, як член ЕГ, український ПФР може обмінюватися відповідною інформацією згідно з положенням 22 Основних принципів ЕГ про обмін інформацією.

404. *Критерій 40.12* (Відповідає) – Стаття 23 Базового Закону визначає загальноправову базу, на підставі якої фінансові наглядові органи забезпечують міжнародне співробітництво з питань ПВК/ФТ, відповідно до міжнародних договорів, схвалених Україною або за їхньою ініціативою. Правова база детально описана в ст. 62(13) Закону «Про банки та банківську діяльність» для НБУ та ст. 32 Закону «Про державне регулювання ринків фінансових послуг» для Нацкомфінпослуг. В обох випадках застосовуються принципи взаємності або співпраці відповідно до міжнародних угод. Органи влади України повідомляють, що на цих підставах НБУ, Нацкомфінпослуг та НКЦПФР уклали міжнародні угоди для забезпечення співробітництва, у тому числі для наглядових цілей за ПВК/ФТ.

405. *Критерій 40.13* (Відповідає) – Ст. 62(13) Закону «Про банки та банківську діяльність» передбачає, що відповідно до міжнародного договору або за принципом взаємності, НБУ має право обмінюватись інформацією, отриманою в контексті його наглядової діяльності, з органом банківського нагляду іншої країни та отримувати таку інформацію від органу банківського нагляду іншої країни. Надана (отримана) інформація, може використовуватися виключно для цілей банківського нагляду або запобігання ВК або ФТ. Стаття 32 Закону «Про державне регулювання ринків фінансових послуг» дозволяє Нацкомфінпослуг, на запит, що лежать у межах його компетенції, надавати та отримувати на взаємній основі інформацію про нагляд за фінансовими ринками та установами, які не становлять державної таємниці та не призводять до розголошення комерційної таємниці, а також інформацію про «окремі фінансові установи, як це передбачено відповідними міжнародними договорами». Уряд України зазначає, що НКЦПФР може також надати закордонним партнерам доступну інформацію на національному рівні на підставі статей 22 та 23 Базового Закону та відповідних двосторонніх угод.

406. *Критерій 40.14* (Відповідає) – Немає жодних обмежень щодо обміну інформацією, згадану у критерії 40.14, фінансовими наглядовими органами.

407. *Критерій 40.15* (Відповідає) – Українські органи влади зазначають, що правові підстави, описані в К. 40.8, дозволяють фінансовим наглядачам проводити запити від імені іноземних колег.

408. *Критерій 40.16* (Переважно відповідає) – НБУ надав приклади договорів, що потребують попереднього дозволу запитуваної сторони для поширення інформації, наглядач, який подає запит, не зобов'язаний розкривати та повідомляти таку інформацію. Подібна інформація не була надана Нацкомфінпослуг та НКЦПФР.

409. *Критерій 40.17* (Відповідає) – ГПУ уповноважена обмінюватися інформацією для проведення досудового розслідування ВК, пов'язаних з ним предикатних злочинів або ФТ, включаючи інформацію про ідентифікацію, відстеження доходів та майна, одержаних злочинним шляхом. Такий обмін інформацією (якщо вона не містить таємниць, захищених законом) може бути здійснений під час прямого контакту представників офіційних установ. Крім того, обмін відповідною інформацією може здійснюватися через канали Євроюсту. НАБУ співпрацює, в межах своєї компетенції, відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

410. *Критерій 40.18* (Відповідає) – Для отримання інформації щодо правової основи, відповідно до якої, ПО можуть проводити розслідування та отримувати інформацію від імені іноземних колег, див. критерій 40.8. Що стосується міжнародних режимів та практик, що регулюють співробітництво у правовій сфері, Україна підписала угоди з Інтерполом, Європолем та Євроюстом. НАБУ діє відповідно до цих угод.

411. *Критерій 40.19* (Відповідає) – Відповідно до ст. 571 КПК, спільні слідчі групи можуть створюватись у випадку досудового розслідування кримінальних злочинів, скоєних на території кількох держав, або у випадку порушення інтересів цих держав. ГПУ розглядає та приймає рішення про створення спільних слідчих груп на запит органів, що проводять досудове розслідування, прокурора України та компетентних органів іноземних держав. Члени спільної слідчої групи безпосередньо співпрацюють між собою, узгоджують основні напрямки досудового розслідування, судочинства, обмінюються інформацією. Координація їх діяльності забезпечується стороною, яка ініціювала створення спільної слідчої групи або одним із її членів. Розслідування (заходи щодо здійснення запиту) та інші процесуальні дії здійснюються членами спільної слідчої групи в державі, на території якої був скоєний злочин.

412. *Критерій 40.20* (Відповідає) – Відповідно до ст. 23(6) Базового Закону, органам державного фінансового моніторингу та правоохоронним органам дозволено здійснювати міжнародне співробітництво з «відповідними іноземними установами», що, здається, обмежує співробітництво, оскільки взаємодія відбувається лише з партнерами. Проте, Українські органи влади повідомляють про випадки, коли ГПУ звернувся та отримав допомогу через канали співпраці, які включали як внутрішні, так і іноземні ПФР.

Перегляд та висновок

413. Україна відповідає або відповідає в основному всім критеріям, окрім одного з критеріїв цієї рекомендації. умови для поширення інформації, отриманої усіма фінансовими наглядовими органами, можуть бути додатково уточнені українськими органами влади. **Рекомендація 40 оцінюється, як така, що переважно відповідає.**

Відповідність Рекомендаціям ФАТФ

Рекомендація	Рейтинг	Фактор (фактори), які лежать в основі рейтингів
1. Оцінка ризиків та застосування ризико-орієнтовного підходу	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> План заходів, який вимагає від усіх органів застосовувати ризико-орієнтовний підхід до своєї діяльності перебуває на стадії проекту. Не існує окремої вимоги щодо застосування посиленних заходів з метою управління та зменшення високих ризиків, встановлених у ході національної оцінки ризиків, або включення інформації щодо цих ризиків до оцінки ризиків. Спрощені заходи не були визначені на основі нижчого ризику та у відповідності до Національної оцінки ризиків. Не існує вимоги для СПФМ виявляти, оцінювати та розуміти ризики ВК/ФТ, пов'язані з каналами розподілу.
2. Національне співробітництво та координація	В	
3. Злочин відмивання коштів	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Не всі необхідні предикатні злочини повністю охоплені (часткова декриміналізація контрабанди, та фінансування деяких злочинів тероризму у додатку до Міжнародної Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму є не чіткими предикатними злочинами до ВК).
4. Конфіскація та тимчасові заходи	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Конфіскація вартості не застосовується до засобів і інструментів. На сьогодні не існує систематичного управління арештованим майном.
5. Злочин фінансування тероризму	ЧВ	<ul style="list-style-type: none"> Злочин ФТ не чітко охоплює пряме та опосередковане надання або збір коштів. Злочини ФТ на основі ст. 2 (1) (а) Міжнародної Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму потребуватиме додаткового цільового елементу. Деякі злочини, які містяться у Конвенціях та Протоколах, включених до додатку не чітко підлягають судовому переслідуванню. Міжнародні організації, які не є юридичними особами не охоплюються злочином ФТ. Не повна криміналізація всього фінансування поїздок в терористичних цілях відповідно до Резолюції РБ ООН 2178.
6. Цільові фінансові санкції, пов'язані з тероризмом та фінансуванням тероризму	ЧВ	<ul style="list-style-type: none"> Механізми для ідентифікації, включення та виключення осіб, а також для надання відповідей на запити органів-партнерів є недостатніми. Усі необхідні категорії активів не охоплені. Зобов'язання щодо заморожування не застосовується до усіх фізичних та юридичних осіб в країні. Зобов'язання щодо заморожування не поширюється на усі кошти або інші активи, зазначені у Критерії 6.2 (b) (i) до (iv). Не існує чіткої заборони для громадян, або будь-яких осіб та установ за винятком СПФМ на утримання від надання доступу включеним особам до коштів або інших активів, господарських ресурсів, або фінансових чи інших пов'язаних послуг.
7. Цільові фінансові санкції, пов'язані з розповсюдженням	ЧВ	<ul style="list-style-type: none"> Зобов'язання щодо заморожування не охоплює усіх фізичних та юридичних осіб. Зобов'язання щодо заморожування не застосовується до усіх необхідних видів коштів.

Відповідність Рекомендаціям ФАТФ

Рекомендація	Рейтинг	Фактор (фактори), які лежать в основі рейтингів
		<ul style="list-style-type: none"> Не існує положення, яке б перешкоджало доступу включених осіб та установ до коштів та активів. Не зрозуміло, чи надається достатнє керівництво. Не існує загальнодоступних процедур для направлення запитів про виключення осіб зі списку. Вбачається, що не існує прав щодо добросовісних третіх сторін у питаннях відносно Ірану. Не існує відповідних положень щодо договорів, угод або зобов'язань, які виникли до дати, коли рахунки стали предметом цільових фінансових санкцій.
8. Неприбуткові організації	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Не було проведено детального аналізу ризиків неприбуткових організацій і не зрозуміло, чи заходи відповідають ризикам. Існують недоліки щодо обміну інформацією про ризики ФТ для неприбуткових організацій серед відповідних органів влади. Недостатнє керівництво надаються неприбутковим організаціям чи донорам.
9. Закони про таємницю фінансової установи	В	
10. Заходи належної перевірки клієнта	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Не існує вимоги для СПФМ, які не мають ліцензії та повноважень, наданих НКЦПФР, НБУ або Нацкомфінмопслуг для розуміння характеру та мети діяльності клієнта. Від СПФМ не вимагається розуміти природу діяльності клієнта та його структуру власності та контролю відносно правових організацій. Законом не передбачено вимогу для СПФМ проводити ідентифікацію довіреної особи, захисника та бенефіціарів або будь якої особи, яка може здійснювати кінцевий ефективний контроль за трастом. Жодне конкретне законодавче положення не дозволяє СПФМ подавати повідомлення про підозрілі операції без проведення ідентифікації клієнта, якого може бути попереджено під час проведення ідентифікації та верифікації.
11. Збереження даних	В	
12. Публічні діячі	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Обмежений строк у три роки після закінчення виконання функцій публічного діяча не відповідає положенням ФАТФ.
13. Кореспондентські банківські відносини	В	
14. Послуги з переказу коштів або цінностей	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Не існує механізму або процесу ідентифікації надавачів послуг з переказу коштів та цінностей, які проводять діяльність без ліцензії.
15. Новітні технології	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Немає чіткої вимоги для СПФМ здійснювати оцінку ризиків до запровадження нових продуктів, практик або технологій.
16. Грошові перекази	В	
17. Надійність третіх сторін	Н/З	
18. Внутрішні контролю та іноземні відділення та філії	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Не зрозуміло, як багато повноважень має відповідальний працівник відносно групи СПФМ, яка розташована за межами України. Вбачається, що розкриття більш широкої інформації між групою установ для цілей ПВК/ФТ не є охопленою.

Відповідність Рекомендаціям ФАТФ

Рекомендація	Рейтинг	Фактор (фактори), які лежать в основі рейтингів
19. Високо-ризикові країни	B	
20. Звітування про підозрілі операції	B	
21. Розголошення та конфіденційність	B	
22. ВНУП: Заходи належної перевірки клієнта	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Більшість недоліків, зазначених у вимогах до заходів належної перевірки клієнта для фінансових установ, стосуються ВНУП, особливо прогалини, зазначеної у Р. 12.
23. ВНУП: Інші заходи	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Більшість недоліків, зазначених у Р. 18-21, стосуються ВНУП.
24. Прозорість та бенефіціарна власність юридичних осіб	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Ризики, які становлять юридичні особи, утворені згідно з українським законодавством, та різних типів юридичних осіб, дозволених Цивільним кодексом, не було переглянуто. Не існує вимог для фізичних осіб резидентів України або призначених у ВНУП, бути відповідальними за ведення інформації щодо бенефіціарної власності та бути підзвітними органам влади. Законодавство не передбачає окремого механізму або процедури для своєчасної перевірки або оновлення інформації відповідно до критеріїв 24.3 та 24.4. Якщо від СПФМ вимагається надання інформації, існують певні умови, за яких ПО можуть отримувати інформацію на основі рішення суду. Не існує законодавчого положення, яке б перешкоджало особі діяти в ролі номінанта для іншої особи. Вбачається, що рівень санкцій не є переконливим за своєю природою.
25. Прозорість та бенефіціарна власність правових утворень	ЧВ	<ul style="list-style-type: none"> Немає інформації, чи відповідна інформація є актуальною та оновлюється. Не існує вимоги щодо збереження точної та якомога новішої інформації, а також її вчасного оновлення відповідно до цієї Рекомендації. Довірені особи не несуть юридичної відповідальності за будь-яке порушення своїх зобов'язань; та не підлягають пропорційним та переконливим санкціям, кримінальним, цивільним чи адміністративним. Існують пропорційні та переконливі санкції незалежно від того, які вони: кримінальні, цивільні чи адміністративні, за ненадання компетентним органам тимчасового доступу до інформації щодо трасту.
26. Регулювання та нагляд за фінансовими установами	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Не всі керівні посади є придатними та підлягають належній перевірці у певних фінансових установах. Для фінансових установ, не пов'язаних з основними принципами, можливість наглядових органів класифікувати фінансові установи залежно від ризику на свій власний розсуд є обмеженою. Не існує вимоги для наглядового органу переглядати оцінку профілю ризику ВК/ФТ фінансової установи, за винятком банків.
27. Повноваження наглядових органів	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Санкційні повноваження обмежені, адже санкції не є пропорційними та переконливими.
28. Регулювання та нагляд за ВНУП	ЧВ	<ul style="list-style-type: none"> Обмежені заходи, спрямовані на запобігання спільників злочинців контролювати або управляти ВНУП.

Відповідність Рекомендаціям ФАТФ

Рекомендація	Рейтинг	Фактор (фактори), які лежать в основі рейтингів
		<ul style="list-style-type: none"> Шкала санкцій не є достатньо ефективною. Відсутні вимоги, які б покривали підходи, уразливі до ризику, для здійснення виїзного та невиїзного нагляду. Відсутні вимоги для наглядових органів враховувати рівень дискреції, дозволений ВНУП відповідно до ризико-орієнтованого підходу.
29. Підрозділи фінансової розвідки	B	
30. Відповідальність правоохоронних та слідчих органів	B	
31. Повноваження правоохоронних та слідчих органів	B	
32. Кур'єри з перевезення готівки	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Система декларування не поширюється на певні форми оборотних інструментів на пред'явника. Немає правил щодо транспортування як вантажу готівки та оборотних інструментів на пред'явника. Митні органи не наділені спеціальними повноваженнями запитувати та отримувати інформацію стосовно походження або запланованого використання валюти або оборотних інструментів на пред'явника, після виявлення неправдивого декларування або недекларування.
33. Статистика	ЧВ	<ul style="list-style-type: none"> Багато із статистичних даних, наданих групі оцінки, не були послідовними. Різні цифри у різних сферах було отримано групою з оцінки.
34. Нагляд та зворотній зв'язок	B	
35. Санкції	ЧВ	<ul style="list-style-type: none"> Санкції за порушення у сфері ПВК/ФТ не є пропорційними та переконливими. Санкції для директорів та вищого керівництва є занадто низькими.
36. Міжнародні інструменти	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Містяться певні прогалини щодо імплементації конвенцій, описаних у Р. 3, 4 та 5.
37. Взаємна правова допомога	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Не зрозумілим є чи існують системи з управління справами у Мін'юсті. У будь-якому випадку відсутні чіткі процедури пріоритизації. У випадку відсутності міжнародного договору між Україною та запитуючою державою, взаємна правова допомога у випадку не застосування заходів впливу залишається залежною від подвійної криміналізації.
38. Взаємна правова допомога: заморожування та конфіскація	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Відсутність чіткості щодо конфіскації інструментарію, конфіскації еквівалентної вартості та відмитого майна від імені інших країн.
39. Екстрадиція	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Прогалини у злочинах з ВК та ФТ мають негативний вплив на екстрадицію. Вбачається, що не існує чітких процедур пріоритетності/ пріоритизації. Незрозумілим є, чи відмова в екстрадиції на підставі громадянства (на запит країни щодо екстрадиції) буде надана компетентним органам без затримки.
40. Інші форми міжнародного співробітництва	ПВ	<ul style="list-style-type: none"> Вбачається, що не існує конкретних систем пріоритизації/ пріоритетності виконання запитів у сфері неформального співробітництва.

Відповідність Рекомендаціям ФАТФ

Рекомендація	Рейтинг	Фактор (фактори), які лежать в основі рейтингів
		<ul style="list-style-type: none">• Не зрозуміло, чи дізнання, розслідування або судове переслідування, яке наразі здійснюється в Україні були б підставою для відмови у співробітництві поза ВПД.• Відсутність чіткості умов розповсюдження інформації Нацкомфінпослуг та НКЦПФР.

СЛОВНИК АКРОНІМІВ

- АРМА – Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів
- Базовий Закон – Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»
- БВ – бенефіціарний власник
- БР – Безпосередній результат
- ВВП – Валовий внутрішній продукт
- ВК – відмивання коштів
- ВНУП – визначені нефінансові установи та професії
- ВПД – взаємна правова допомога
- ГПУ – Генеральна прокуратура України
- ДБР – Державне бюро розслідувань
- ДСА – Державна судова адміністрація України
- ДФС – Державна фіскальна служба України
- ЕГ – Егмонтська група підрозділів фінансових розвідок
- ЄДР – Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань
- Закон «Про реєстрацію» – Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських організацій»
- ЗМЗ – зброя масового знищення
- ЗНП – заходи належної перевірки клієнта
- ІДІЛ – Ісламська держава Іраку та Леванту
- ІТБ – іноземні терористичні бойовики
- КБВ – кінцевий бенефіціарний власник
- КК – Кримінальний Кодекс України
- КПК – Кримінальний процесуальний кодекс України
- МВС – Міністерство внутрішніх справ України
- МЗС – Міністерство закордонних справ України
- МЕРТ – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
- Мінфін – Міністерство фінансів України
- Мін'юст – Міністерство юстиції України
- НАБУ – Національне антикорупційне бюро України
- Нацкомфінпослуг – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг
- НБУ – Національний банк України
- НКЦПФР – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

- НОР – Національна оцінка ризиків
- НП – Національна поліція України
- НПО – неприбуткові організації
- ОЗУ – організовані злочинні угруповання
- ООН – Організація об'єднаних Націй
- ПЕП – публічні діячі
- ПО – правоохоронні органи
- ПВК/ФТ – протидія відмиванню коштів та фінансуванню тероризму
- ПФО – підозрілі фінансові операції
- ПФР – Підрозділ фінансової розвідки, Державна служба фінансового моніторингу України
- РБ – Рада Безпеки
- РОП – ризик-орієнтований підхід
- СБУ – Служба безпеки України
- САП – Спеціалізована антикорупційна прокуратура
- СПФМ – суб'єкти первинного фінансового моніторингу
- СР – Спеціальна Рекомендація
- ТВ – технічна відповідність
- ЦФС – цільові фінансові санкції
- ФАТФ – Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей
- ФГВ – Фонд гарантування вкладів
- Фінансування розповсюдження – фінансування розповсюдження ЗМЗ
- ФТ – фінансування тероризму
- ФУ – фінансові установи

© MONEYVAL

www.coe.int/MONEYVAL

Грудень 2017

Заходи щодо боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму

Україна

Звіт за результатами п'ятого раунду взаємної оцінки

Цей звіт підсумовує заходи боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму на момент перебування оціночної місії (27 березня – 8 квітня 2017 року). Він аналізує рівень відповідності 40 Рекомендаціям ФАТФ та рівень ефективності системи боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму України, а також надає рекомендації, яким чином система може бути зміцнена.

**РЕЙТИНГИ ВЗАЄМНИХ ОЦІНОК КРАЇН
(станом на 30.01.2018)**

Країна	Тип звіту	Дата звіту	Орган(и) з оцінки	IO1	IO2	IO3	IO4	IO5	IO6	IO7	IO8	IO9	IO10	IO11
Armenia	MER	Jan.16	MONEYVAL	ME	SE	ME	SE	SE	ME	LE	LE	SE	SE	SE
Andorra	MER	Sep.17	MONEYVAL	SE	SE	ME	ME	ME	SE	ME	ME	SE	ME	ME
Australia	MER	Apr.15	FATF/APG	SE	HE	ME	ME	ME	SE	ME	ME	SE	ME	SE
Austria	MER+FUR	Dec.17	FATF	ME	SE	ME	ME	ME	LE	LE	ME	SE	ME	SE
Austria	MER	Sep.16	FATF	ME	SE	ME	ME	ME	LE	LE	ME	SE	ME	SE
Austria	FUR	Dec.17	FATF	ME	SE	ME	ME	ME	LE	LE	ME	SE	ME	SE
Bahamas	MER	Aug.17	CFATF	LE	ME	ME	ME	ME	ME	LE	LE	LE	LE	LE
Bangladesh	MER	Nov.16	APG	ME	SE	ME	LE	LE	ME	LE	LE	SE	ME	SE
Belgium	MER	Apr.16	FATF	SE	SE	ME	ME	ME	SE	ME	ME	SE	ME	ME
Bhutan	MER	Nov.16	APG	LE	ME	LE	LE	LE	LE	LE	LE	ME	LE	LE
Botswana	MER	May.17	ESAAMLG	LE	ME	LE	LE	LE	ME	LE	LE	LE	LE	LE
Canada	MER	Sep.16	IMF/FATF/APG	SE	SE	SE	ME	LE	ME	ME	ME	SE	SE	ME
Cambodia	MER	Sep.17	APG	ME	ME	LE	LE	LE	LE	LE	LE	SE	ME	LE
Costa Rica	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	ME	SE	ME	ME	LE	ME	ME	ME	ME	LE	LE
Costa Rica	MER	Dec.15	GAFILAT	ME	SE	ME	ME	LE	ME	ME	ME	ME	LE	LE
Costa Rica	FUR1	Oct.16	GAFILAT	ME	SE	ME	ME	LE	ME	ME	ME	ME	LE	LE
Costa Rica	FUR2	Oct.17	GAFILAT	ME	SE	ME	ME	LE	ME	ME	ME	ME	LE	LE
Cuba	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	ME	ME	SE	ME	SE	ME	ME	SE	SE	SE	ME
Cuba	MER	Dec.15	GAFILAT	ME	ME	SE	ME	SE	ME	ME	SE	SE	SE	ME
Cuba	FUR	Oct.17	GAFILAT	ME	ME	SE	ME	SE	ME	ME	SE	SE	SE	ME
Denmark	MER	Aug.17	FATF	ME	SE	LE	LE	ME	ME	ME	ME	SE	ME	SE
Ethiopia	MER	Jun.15	ESAAMLG/WB	LE	ME	LE	LE	ME	LE	LE	LE	LE	LE	LE
Fiji	MER+FUR	Oct.17	APG	ME	ME	ME	ME	LE	ME	ME	LE	LE	LE	LE
Fiji	MER	Nov.16	APG	ME	ME	ME	ME	LE	ME	ME	LE	LE	LE	LE
Fiji	FUR	Oct.17	APG	ME	ME	ME	ME	LE	ME	ME	LE	LE	LE	LE
Guatemala	MER	Feb.17	CFATF/GAFILAT	ME	SE	ME	ME	ME	SE	SE	SE	ME	ME	ME
Honduras	MER	Jan.17	GAFILAT	ME	SE	ME	ME	LE	ME	ME	HE	SE	ME	LE
Hungary	MER	Jan.17	MONEYVAL	LE	SE	ME	ME	LE	SE	LE	LE	ME	ME	ME
Ireland	MER	Sep.17	FATF	SE	SE	SE	ME	ME	SE	ME	ME	ME	ME	SE
Isle of Man	MER	Feb.17	MONEYVAL	SE	SE	ME	ME	ME	LE	LE	LE	ME	ME	ME
Italy	MER	Feb.16	IMF/FATF	SE	SE	ME	ME	SE	SE	SE	SE	SE	ME	SE
Jamaica	MER	Jan.17	CFATF	ME	ME	ME	LE	LE	ME	LE	SE	LE	LE	LE
Macao, China	MER	Dec.17	APG	ME	SE	SE	ME	SE	SE	LE	LE	ME	SE	SE
Malaysia	MER	Sep.15	APG/FATF	SE	ME	SE	ME	ME	SE	ME	ME	ME	SE	ME
Mexico	MER	Jan.18	IMF/FATF/GAFILAT	SE	SE	ME	LE	ME	ME	LE	LE	ME	SE	SE
Nicaragua	MER	Oct.17	GAFILAT	ME	ME	LE	ME	LE	LE	ME	SE	ME	ME	LE
Mongolia	MER	Sep.17	APG	LE	ME	LE	LE	LE	LE	LE	ME	LE	LE	LE
Norway	MER	Dec.14	FATF	ME	SE	ME	ME	ME	ME	ME	ME	SE	ME	ME
Panama	MER	Jan.18	GAFILAT	LE	ME	ME	ME	LE	LE	ME	ME	ME	SE	SE
Portugal	MER	Dec.17	FATF	SE	SE	ME	ME	ME	ME	SE	ME	SE	SE	SE
Samoa	MER+FUR	Oct.17	APG	ME	SE	LE	ME	ME	LE	LE	ME	ME	ME	LE
Samoa	MER	Oct.15	APG	ME	SE	LE	ME	ME	LE	LE	ME	ME	ME	LE
Samoa	FUR	Oct.17	APG	ME	SE	LE	ME	ME	LE	LE	ME	ME	ME	LE
Serbia	MER	Jun.16	MONEYVAL	ME	ME	ME	ME	ME	ME	LE	ME	ME	LE	LE
Singapore	MER	Sep.16	FATF/APG	SE	SE	ME	ME	ME	SE	ME	ME	LE	ME	SE
Slovenia	MER	Aug.17	MONEYVAL	ME	SE	ME	ME	ME	ME	ME	ME	ME	ME	ME
Spain	MER	Dec.14	FATF	SE	SE	SE	ME	SE	HE	SE	SE	SE	ME	ME
Sri Lanka	MER	Oct.15	APG	ME	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	SE	LE	LE
Sweden	MER	Apr.17	FATF	ME	HE	ME	ME	ME	ME	SE	SE	SE	ME	SE
Switzerland	MER	Dec.16	FATF	SE	ME	ME	ME	ME	SE	SE	SE	SE	SE	SE
Thailand	MER	Dec.17	APG	SE	SE	ME	LE	LE	SE	ME	SE	ME	ME	LE
Trinidad and Tobago	MER	Jun.16	CFATF	ME	ME	ME	ME	ME	ME	LE	LE	LE	LE	LE
Tunisia	MER+FUR	Dec.17	MENAFATF	ME	ME	LE	LE	LE	ME	ME	ME	LE	LE	LE
Tunisia	MER	Jun.16	MENAFATF/ WB	ME	ME	LE	LE	LE	ME	ME	ME	LE	LE	LE
Tunisia	FUR	Dec.17	MENAFATF	ME	ME	LE	LE	LE	ME	ME	ME	LE	LE	LE
Uganda	MER	Sep.16	ESAAMLG	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE
Ukraine	MER	Jan.18	MONEYVAL	SE	ME	ME	ME	ME	SE	LE	ME	ME	ME	ME
United States	MER	Dec.16	FATF/APG	SE	SE	ME	ME	LE	SE	SE	HE	HE	HE	HE
Vanuatu	MER+FUR	Nov.17	APG	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE
Vanuatu	MER	Oct.15	APG	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE
Vanuatu	FUR	Nov.17	APG	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE
Zimbabwe	MER	Jan.17	ESAAMLG	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	LE	ME	ME	LE

Країна	Тип звіту	Дата звіту	Орган(и) з оцінки	R.1	R.2	R.3	R.4	R.5	R.6	R.7	R.8	R.9	R.10	R.11
Armenia	MER	Jan.16	MONEYVAL	PC	LC	LC	LC	LC	LC	PC	LC	C	LC	C
Andorra	MER	Sep.17	MONEYVAL	LC	PC	PC	C	LC	LC	C	PC	LC	LC	LC
Australia	MER	Apr.15	FATF/APG	PC	LC	C	C	LC	C	C	NC	C	PC	LC
Austria	MER+FUR	Dec.17	FATF	LC	LC	LC	C	C	PC	PC	PC	C	C	C
Austria	MER	Sep.16	FATF	PC	PC	LC	C	C	PC	PC	PC	LC	LC	C
Austria	FUR	Dec.17	FATF	LC	LC	LC	C	C	PC	PC	PC	C	C	C
Bahamas	MER	Aug.17	CFATF	PC	PC	C	C	LC	NC	PC	PC	C	PC	LC
Bangladesh	MER	Nov.16	APG	PC	LC	LC	LC	LC	C	LC	LC	PC	LC	C
Belgium	MER	Apr.16	FATF	LC	LC	C	C	LC	PC	PC	PC	C	LC	C
Bhutan	MER	Nov.16	APG	NC	PC	PC	PC	NC	NC	NC	PC	LC	C	C
Botswana	MER	May.17	ESAAMLG	NC	PC	PC	PC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Canada	MER	Sep.16	IMF/FATF/APG	LC	C	C	LC	LC	LC	LC	C	C	LC	LC
Cambodia	MER	Sep.17	APG	PC	PC	LC	LC	LC	LC	NC	PC	C	LC	LC
Costa Rica	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	C	C	LC	C	LC	C	PC	C	LC	C
Costa Rica	MER	Dec.15	GAFILAT	PC	PC	LC	LC	PC	PC	NC	NC	C	LC	C
Costa Rica	FUR1	Oct.16	GAFILAT	LC	C	C	LC	C	PC	PC	NC	C	LC	C
Costa Rica	FUR2	Oct.17	GAFILAT	LC	C	C	LC	C	LC	C	PC	C	LC	C
Cuba	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	C	LC	LC	C	C	LC	PC	C	LC	C
Cuba	MER	Dec.15	GAFILAT	LC	C	LC	LC	C	C	LC	PC	C	LC	C
Cuba	FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	C	LC	LC	C	C	LC	PC	C	LC	C
Denmark	MER	Aug.17	FATF	PC	PC	LC	LC	C	PC	PC	PC	LC	PC	LC
Ethiopia	MER	Jun.15	ESAAMLG/WB	NC	PC	LC	LC	LC	NC	NC	PC	C	LC	C
Fiji	MER+FUR	Oct.17	APG	LC	PC	LC	C	C	PC	PC	PC	C	LC	C
Fiji	MER	Nov.16	APG	PC	PC	LC	C	PC	NC	NC	PC	C	PC	PC
Fiji	FUR	Oct.17	APG	LC	PC	LC	C	C	PC	PC	PC	C	LC	C
Guatemala	MER	Feb.17	CFATF/GAFILAT	LC	C	LC	LC	PC	PC	PC	LC	C	LC	C
Honduras	MER	Jan.17	GAFILAT	PC	LC	LC	C	LC	LC	PC	LC	C	LC	C
Hungary	MER	Jan.17	MONEYVAL	PC	PC	LC	C	PC	PC	PC	PC	C	PC	LC
Ireland	MER	Sep.17	FATF	LC	LC	C	C	LC	PC	PC	PC	C	LC	LC
Isle of Man	MER	Feb.17	MONEYVAL	LC	C	C	LC	LC	LC	LC	LC	C	LC	LC
Italy	MER	Feb.16	IMF/FATF	LC	LC	LC	C	C	LC	PC	LC	C	LC	C
Jamaica	MER	Jan.17	CFATF	PC	PC	LC	LC	LC	NC	PC	NC	C	PC	PC
Macao, China	MER	Dec.17	APG	LC	LC	LC	C	LC	C	C	LC	C	C	C
Malaysia	MER	Sep.15	APG/FATF	LC	C	LC	LC	LC	C	PC	LC	LC	C	LC
Mexico	MER	Jan.18	IMF/FATF/GAFILAT	LC	LC	C	LC	LC	C	C	PC	C	PC	LC
Nicaragua	MER	Oct.17	GAFILAT	PC	LC	LC	LC	PC	LC	NC	PC	LC	PC	PC
Mongolia	MER	Sep.17	APG	PC	PC	LC	LC	LC	PC	NC	PC	LC	LC	C
Norway	MER	Dec.14	FATF	PC	PC	C	LC	LC	PC	PC	LC	LC	PC	LC
Panama	MER	Jan.18	GAFILAT	LC	LC	PC	C	LC	LC	LC	LC	C	LC	LC
Portugal	MER	Dec.17	FATF	LC	LC	C	LC	C	C	PC	LC	LC	LC	C
Samoa	MER+FUR	Oct.17	APG	PC	LC	PC	LC	PC	PC	NC	PC	C	PC	C
Samoa	MER	Oct.15	APG	PC	PC	PC	LC	PC	PC	NC	PC	C	PC	C
Samoa	FUR	Oct.17	APG	PC	LC	PC	LC	PC	PC	NC	PC	C	PC	C
Serbia	MER	Jun.16	MONEYVAL	PC	LC	LC	LC	LC	PC	NC	PC	LC	PC	LC
Singapore	MER	Sep.16	FATF/APG	LC	C	LC	C	LC	LC	LC	LC	C	C	C
Slovenia	MER	Aug.17	MONEYVAL	PC	LC	LC	LC	PC	PC	PC	PC	LC	LC	C
Spain	MER	Dec.14	FATF	C	LC	LC	C	LC	PC	PC	LC	C	LC	C
Sri Lanka	MER	Oct.15	APG	PC	PC	LC	PC	C	LC	NC	PC	LC	NC	LC
Sweden	MER	Apr.17	FATF	LC	PC	LC	LC	LC	PC	PC	LC	LC	LC	C
Switzerland	MER	Dec.16	FATF	LC	LC	LC	LC	LC	LC	C	PC	C	PC	C
Thailand	MER	Dec.17	APG	PC	LC	LC	LC	LC	LC	NC	PC	LC	LC	LC
Trinidad and Tobago	MER	Jun.16	CFATF	PC	LC	LC	LC	C	PC	NC	NC	C	LC	C
Tunisia	MER+FUR	Dec.17	MENAFATF	LC	PC	C	LC	LC	PC	NC	PC	C	LC	C
Tunisia	MER	Jun.16	MENAFATF/WB	PC	PC	C	LC	C	PC	NC	LC	C	PC	C
Tunisia	FUR	Dec.17	MENAFATF	LC	PC	C	LC	LC	PC	NC	PC	C	LC	C
Uganda	MER	Sep.16	ESAAMLG	NC	PC	PC	LC	NC	NC	NC	NC	C	PC	NC
Ukraine	MER	Jan.18	MONEYVAL	LC	C	LC	LC	PC	PC	PC	LC	C	LC	C
United States	MER	Dec.16	FATF/APG	PC	C	LC	LC	C	LC	LC	LC	C	PC	LC
Vanuatu	MER+FUR	Nov.17	APG	NC	NC	NC	PC	PC	PC	NC	NC	LC	PC	LC
Vanuatu	MER	Oct.15	APG	NC	NC	NC	PC	PC	PC	NC	NC	LC	PC	LC
Vanuatu	FUR	Nov.17	APG	NC	NC	NC	PC	PC	PC	NC	NC	LC	PC	LC
Zimbabwe	MER	Jan.17	ESAAMLG	PC	LC	C	PC	C	C	NC	NC	C	PC	C

Країна	Тип звіту	Дата звіту	Орган(и) з оцінки	R.12	R.13	R.14	R.15	R.16	R.17	R.18	R.19	R.20	R.21	R.22
Armenia	MER	Jan.16	MONEYVAL	PC	C	C	C	C	C	C	C	C	C	LC
Andorra	MER	Sep.17	MONEYVAL	PC	LC	LC	PC	PC	LC	LC	C	LC	LC	PC
Australia	MER	Apr.15	FATF/APG	LC	NC	LC	LC	PC	PC	PC	PC	C	C	NC
Austria	MER+FUR	Dec.17	FATF	C	LC	C	C	C	LC	C	C	C	C	LC
Austria	MER	Sep.16	FATF	PC	LC	C	PC	PC	LC	PC	C	C	C	PC
Austria	FUR	Dec.17	FATF	C	LC	C	C	C	LC	C	C	C	C	LC
Bahamas	MER	Aug.17	CFATF	PC	C	C	PC	LC	PC	PC	PC	C	C	PC
Bangladesh	MER	Nov.16	APG	LC	LC	LC	C	PC	LC	PC	PC	C	C	LC
Belgium	MER	Apr.16	FATF	PC	PC	LC	LC	PC	PC	PC	LC	C	C	LC
Bhutan	MER	Nov.16	APG	C	C	PC	C	LC	LC	LC	LC	PC	NC	C
Botswana	MER	May.17	ESAAMLG	NC	NC	NC	NC	NC	NA	PC	NC	PC	NC	NC
Canada	MER	Sep.16	IMF/FATF/APG	NC	LC	C	NC	PC	PC	LC	C	PC	LC	NC
Cambodia	MER	Sep.17	APG	PC	PC	LC	C	PC	LC	PC	PC	LC	LC	PC
Costa Rica	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	LC	C	C	LC	PC	LC	C	C	C	PC
Costa Rica	MER	Dec.15	GAFILAT	LC	LC	C	NC	PC	NC	LC	PC	PC	LC	PC
Costa Rica	FUR1	Oct.16	GAFILAT	LC	LC	C	C	LC	PC	LC	C	C	C	PC
Costa Rica	FUR2	Oct.17	GAFILAT	LC	LC	C	C	LC	PC	LC	C	C	C	PC
Cuba	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	LC
Cuba	MER	Dec.15	GAFILAT	C	C	LC	C	C	C	C	C	C	C	LC
Cuba	FUR	Oct.17	GAFILAT	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	LC
Denmark	MER	Aug.17	FATF	PC	PC	LC	PC	PC	PC	PC	LC	C	C	PC
Ethiopia	MER	Jun.15	ESAAMLG/WB	C	C	PC	LC	C	C	LC	PC	C	LC	LC
Fiji	MER+FUR	Oct.17	APG	PC	C	C	PC	LC	LC	LC	NC	LC	LC	PC
Fiji	MER	Nov.16	APG	PC	C	C	PC	PC	PC	PC	NC	LC	LC	NC
Fiji	FUR	Oct.17	APG	PC	C	C	PC	LC	LC	LC	NC	LC	LC	PC
Guatemala	MER	Feb.17	CFATF/GAFILAT	LC	C	PC	PC	PC	PC	C	C	LC	C	PC
Honduras	MER	Jan.17	GAFILAT	LC	C	C	C	PC	PC	LC	C	C	C	LC
Hungary	MER	Jan.17	MONEYVAL	PC	PC	LC	PC	PC	LC	PC	PC	C	LC	PC
Ireland	MER	Sep.17	FATF	PC	PC	LC	PC	PC	LC	PC	NC	C	C	PC
Isle of Man	MER	Feb.17	MONEYVAL	LC	C	LC	C	PC	LC	LC	C	C	LC	LC
Italy	MER	Feb.16	IMF/FATF	LC	PC	C	LC	PC	LC	LC	C	LC	LC	LC
Jamaica	MER	Jan.17	CFATF	PC	C	PC	C	LC	PC	PC	PC	C	PC	PC
Macao, China	MER	Dec.17	APG	C	C	C	C	LC	C	C	C	C	C	PC
Malaysia	MER	Sep.15	APG/FATF	LC	LC	C	C	C	LC	C	C	C	C	LC
Mexico	MER	Jan.18	IMF/FATF/GAFILAT	PC	LC	LC	PC	PC	PC	PC	LC	PC	LC	PC
Nicaragua	MER	Oct.17	GAFILAT	PC	C	PC	PC	LC	LC	LC	LC	PC	PC	NC
Mongolia	MER	Sep.17	APG	LC	LC	PC	LC	LC	NC	LC	PC	LC	PC	NC
Norway	MER	Dec.14	FATF	PC	PC	LC	PC	PC	PC	PC	LC	C	LC	PC
Panama	MER	Jan.18	GAFILAT	C	C	PC	C	LC	LC	C	PC	PC	C	LC
Portugal	MER	Dec.17	FATF	LC	PC	C	LC	PC	LC	LC	LC	LC	C	PC
Samoa	MER+FUR	Oct.17	APG	PC	PC	C	PC	PC	PC	LC	NC	LC	C	PC
Samoa	MER	Oct.15	APG	PC	PC	C	PC	PC	PC	LC	NC	LC	C	PC
Samoa	FUR	Oct.17	APG	PC	PC	C	PC	PC	PC	LC	NC	LC	C	PC
Serbia	MER	Jun.16	MONEYVAL	PC	PC	LC	LC	PC	C	PC	PC	C	C	PC
Singapore	MER	Sep.16	FATF/APG	C	C	LC	C	C	C	C	LC	LC	C	PC
Slovenia	MER	Aug.17	MONEYVAL	PC	PC	C	C	PC	LC	LC	LC	C	C	LC
Spain	MER	Dec.14	FATF	C	C	C	C	PC	LC	C	C	C	C	LC
Sri Lanka	MER	Oct.15	APG	NC	NC	NC	PC	NC	NC	PC	NC	C	C	NC
Sweden	MER	Apr.17	FATF	LC	LC	C	C	PC	PC	PC	LC	C	C	LC
Switzerland	MER	Dec.16	FATF	LC	LC	C	LC	PC	LC	LC	PC	LC	LC	PC
Thailand	MER	Dec.17	APG	LC	PC	LC	LC	PC	C	LC	PC	PC	LC	NC
Trinidad and Tobago	MER	Jun.16	CFATF	C	C	C	C	LC	C	C	PC	C	LC	LC
Tunisia	MER+FUR	Dec.17	MENAFATF	LC	LC	LC	LC	LC	LC	LC	LC	C	C	PC
Tunisia	MER	Jun.16	MENAFATF/ WB	PC	LC	LC	PC	NC	PC	PC	PC	C	C	PC
Tunisia	FUR	Dec.17	MENAFATF	LC	LC	LC	LC	LC	LC	LC	LC	C	C	PC
Uganda	MER	Sep.16	ESAAMLG	NC	C	PC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	C	PC
Ukraine	MER	Jan.18	MONEYVAL	LC	C	LC	LC	C	NA	LC	C	C	C	LC
United States	MER	Dec.16	FATF/APG	PC	LC	LC	LC	PC	LC	LC	LC	PC	C	NC
Vanuatu	MER+FUR	Nov.17	APG	LC	LC	PC	LC	NC	NC	NC	PC	LC	LC	PC
Vanuatu	MER	Oct.15	APG	LC	LC	PC	LC	NC	NC	NC	PC	LC	LC	PC
Vanuatu	FUR	Nov.17	APG	LC	LC	PC	LC	NC	NC	NC	PC	LC	LC	PC
Zimbabwe	MER	Jan.17	ESAAMLG	PC	LC	PC	NC	PC	LC	PC	NC	C	C	PC

Країна	Тип звіту	Дата звіту	Орган(и) з оцінки	R.23	R.24	R.25	R.26	R.27	R.28	R.29	R.30	R.31	R.32	R.33
Armenia	MER	Jan.16	MONEYVAL	C	LC	LC	LC	C	PC	C	LC	PC	C	C
Andorra	MER	Sep.17	MONEYVAL	PC	LC	PC	PC	LC	PC	LC	C	PC	PC	LC
Australia	MER	Apr.15	FATF/APG	NC	PC	NC	PC	PC	NC	C	LC	LC	LC	LC
Austria	MER+FUR	Dec.17	FATF	LC	PC	PC	C	C	LC	LC	C	LC	LC	PC
Austria	MER	Sep.16	FATF	LC	PC	PC	C	C	LC	PC	C	LC	LC	PC
Austria	FUR	Dec.17	FATF	LC	PC	PC	C	C	LC	LC	C	LC	LC	PC
Bahamas	MER	Aug.17	CFATF	PC	PC	PC	PC	PC	PC	C	PC	LC	PC	PC
Bangladesh	MER	Nov.16	APG	LC	PC	PC	PC	LC	PC	LC	C	LC	LC	PC
Belgium	MER	Apr.16	FATF	LC	LC	LC	PC	LC	PC	C	C	C	C	PC
Bhutan	MER	Nov.16	APG	PC	PC	LC	PC	C	NC	NC	PC	PC	PC	PC
Botswana	MER	May.17	ESAAMLG	PC	NC	NC	NC	LC	NC	NC	PC	PC	PC	NC
Canada	MER	Sep.16	IMF/FATF/APG	NC	PC	NC	LC	C	PC	PC	C	LC	LC	C
Cambodia	MER	Sep.17	APG	LC	PC	PC	PC	LC	PC	LC	LC	LC	LC	PC
Costa Rica	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	PC	LC	LC	LC	LC	NC	PC	LC	LC	C	LC
Costa Rica	MER	Dec.15	GAFILAT	PC	PC	PC	LC	LC	NC	PC	LC	LC	C	LC
Costa Rica	FUR1	Oct.16	GAFILAT	PC	PC	PC	LC	LC	NC	PC	LC	LC	C	LC
Costa Rica	FUR2	Oct.17	GAFILAT	PC	LC	LC	LC	LC	NC	PC	LC	LC	C	LC
Cuba	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	LC	C	LC	LC	PC	LC	LC	PC	C	LC
Cuba	MER	Dec.15	GAFILAT	LC	LC	C	LC	LC	PC	LC	LC	PC	C	LC
Cuba	FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	LC	C	LC	LC	PC	LC	LC	PC	C	LC
Denmark	MER	Aug.17	FATF	LC	PC	PC	PC	LC	LC	LC	C	LC	LC	PC
Ethiopia	MER	Jun.15	ESAAMLG/WB	LC	PC	NA	LC	C	PC	LC	LC	LC	PC	PC
Fiji	MER+FUR	Oct.17	APG	PC	PC	PC	LC	LC	PC	C	C	LC	LC	PC
Fiji	MER	Nov.16	APG	PC	PC	PC	LC	LC	PC	C	C	LC	LC	PC
Fiji	FUR	Oct.17	APG	PC	PC	PC	LC	LC	PC	C	C	LC	LC	PC
Guatemala	MER	Feb.17	CFATF/GAFILAT	PC	LC	LC	C	LC	PC	C	C	C	C	C
Honduras	MER	Jan.17	GAFILAT	PC	NC	LC	LC	C	PC	LC	C	C	C	PC
Hungary	MER	Jan.17	MONEYVAL	PC	PC	PC	LC	LC	PC	C	C	LC	PC	PC
Ireland	MER	Sep.17	FATF	LC	LC	PC	LC	C	LC	PC	C	LC	PC	PC
Isle of Man	MER	Feb.17	MONEYVAL	PC	PC	PC	LC	LC	LC	LC	C	C	LC	LC
Italy	MER	Feb.16	IMF/FATF	LC	LC	LC	LC	LC	LC	LC	C	C	LC	LC
Jamaica	MER	Jan.17	CFATF	PC	PC	PC	PC	PC	PC	LC	LC	LC	LC	PC
Macao, China	MER	Dec.17	APG	PC	LC	LC	C	C	LC	C	LC	C	NC	LC
Malaysia	MER	Sep.15	APG/FATF	LC	PC	PC	C	C	LC	C	C	C	LC	C
Mexico	MER	Jan.18	IMF/FATF/GAFILAT	NC	PC	LC	LC	LC	PC	C	LC	LC	PC	PC
Nicaragua	MER	Oct.17	GAFILAT	NC	NC	NC	PC	LC	NC	C	C	LC	LC	LC
Mongolia	MER	Sep.17	APG	NC	PC	PC	PC	LC	NC	PC	C	C	PC	PC
Norway	MER	Dec.14	FATF	LC	PC	PC	PC	LC	PC	LC	C	LC	C	PC
Panama	MER	Jan.18	GAFILAT	LC	NC	PC	LC	LC	LC	C	PC	LC	LC	PC
Portugal	MER	Dec.17	FATF	LC	PC	PC	LC	C	LC	LC	C	C	LC	LC
Samoa	MER+FUR	Oct.17	APG	PC	PC	PC	PC	PC	PC	LC	C	LC	LC	LC
Samoa	MER	Oct.15	APG	PC	PC	PC	PC	PC	PC	LC	C	LC	LC	LC
Samoa	FUR	Oct.17	APG	PC	PC	PC	PC	PC	PC	LC	C	LC	LC	LC
Serbia	MER	Jun.16	MONEYVAL	PC	LC	PC	PC	LC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Singapore	MER	Sep.16	FATF/APG	PC	PC	PC	LC	C	PC	C	C	C	C	LC
Slovenia	MER	Aug.17	MONEYVAL	LC	LC	LC	PC	C	PC	C	C	LC	PC	LC
Spain	MER	Dec.14	FATF	C	LC	LC	LC	C	LC	C	C	C	C	C
Sri Lanka	MER	Oct.15	APG	PC	NC	NC	PC	C	NC	PC	C	LC	PC	PC
Sweden	MER	Apr.17	FATF	LC	PC	PC	PC	LC	LC	LC	C	LC	PC	LC
Switzerland	MER	Dec.16	FATF	PC	LC	LC	LC	LC	LC	C	C	LC	LC	PC
Thailand	MER	Dec.17	APG	PC	PC	PC	PC	LC	PC	LC	C	LC	PC	LC
Trinidad and Tobago	MER	Jun.16	CFATF	LC	PC	PC	PC	LC	PC	LC	C	LC	PC	PC
Tunisia	MER+FUR	Dec.17	MENAFATF	PC	PC	PC	PC	LC	PC	LC	C	PC	LC	PC
Tunisia	MER	Jun.16	MENAFATF/ WB	PC	PC	NC	NC	LC	PC	LC	C	PC	LC	PC
Tunisia	FUR	Dec.17	MENAFATF	PC	PC	PC	PC	LC	PC	LC	C	PC	LC	PC
Uganda	MER	Sep.16	ESAAMLG	PC	NC	NC	NC	NC	NC	PC	PC	PC	NC	NC
Ukraine	MER	Jan.18	MONEYVAL	LC	LC	PC	LC	LC	PC	C	C	C	LC	PC
United States	MER	Dec.16	FATF/APG	NC	NC	PC	LC	C	NC	C	C	LC	C	LC
Vanuatu	MER+FUR	Nov.17	APG	PC	NC	NC	LC	PC	LC	LC	C	PC	LC	NC
Vanuatu	MER	Oct.15	APG	PC	NC	NC	PC	PC	PC	LC	C	PC	LC	NC
Vanuatu	FUR	Nov.17	APG	PC	NC	NC	LC	PC	LC	LC	C	PC	LC	NC
Zimbabwe	MER	Jan.17	ESAAMLG	PC	NC	NC	PC	LC	PC	PC	C	LC	LC	PC

Країна	Тип звіту	Дата звіту	Орган(и) з оцінки	R.34	R.35	R.36	R.37	R.38	R.39	R.40
Armenia	MER	Jan.16	MONEYVAL	C	LC	LC	LC	LC	LC	C
Andorra	MER	Sep.17	MONEYVAL	PC	LC	PC	LC	LC	LC	LC
Australia	MER	Apr.15	FATF/APG	LC	PC	LC	C	C	C	C
Austria	MER+FUR	Dec.17	FATF	LC	C	LC	LC	LC	C	LC
Austria	MER	Sep.16	FATF	LC	C	LC	LC	LC	C	LC
Austria	FUR	Dec.17	FATF	LC	C	LC	LC	LC	C	LC
Bahamas	MER	Aug.17	CFATF	LC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Bangladesh	MER	Nov.16	APG	PC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Belgium	MER	Apr.16	FATF	LC	LC	C	LC	LC	LC	LC
Bhutan	MER	Nov.16	APG	PC	PC	PC	NC	NC	LC	PC
Botswana	MER	May.17	ESAAMLG	PC	NC	PC	LC	PC	PC	PC
Canada	MER	Sep.16	IMF/FATF/APG	LC	LC	C	LC	LC	C	LC
Cambodia	MER	Sep.17	APG	PC	PC	LC	PC	PC	LC	PC
Costa Rica	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	PC	C	C	LC	C	C
Costa Rica	MER	Dec.15	GAFILAT	LC	PC	C	C	LC	C	C
Costa Rica	FUR1	Oct.16	GAFILAT	LC	PC	C	C	LC	C	C
Costa Rica	FUR2	Oct.17	GAFILAT	LC	PC	C	C	LC	C	C
Cuba	MER+FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Cuba	MER	Dec.15	GAFILAT	LC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Cuba	FUR	Oct.17	GAFILAT	LC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Denmark	MER	Aug.17	FATF	PC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Ethiopia	MER	Jun.15	ESAAMLG/WB	PC	LC	PC	LC	LC	LC	NC
Fiji	MER+FUR	Oct.17	APG	LC	LC	PC	LC	C	PC	LC
Fiji	MER	Nov.16	APG	LC	PC	PC	LC	C	PC	LC
Fiji	FUR	Oct.17	APG	LC	LC	PC	LC	C	PC	LC
Guatemala	MER	Feb.17	CFATF/GAFILAT	C	PC	C	LC	LC	LC	LC
Honduras	MER	Jan.17	GAFILAT	NC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Hungary	MER	Jan.17	MONEYVAL	PC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Ireland	MER	Sep.17	FATF	LC	LC	C	C	LC	C	LC
Isle of Man	MER	Feb.17	MONEYVAL	LC	PC	LC	LC	LC	C	LC
Italy	MER	Feb.16	IMF/FATF	LC	PC	C	LC	LC	C	LC
Jamaica	MER	Jan.17	CFATF	LC	PC	LC	C	LC	C	PC
Macao, China	MER	Dec.17	APG	C	C	LC	C	LC	LC	LC
Malaysia	MER	Sep.15	APG/FATF	LC	LC	LC	LC	LC	LC	LC
Mexico	MER	Jan.18	IMF/FATF/GAFILAT	LC	LC	LC	PC	PC	LC	LC
Nicaragua	MER	Oct.17	GAFILAT	LC	PC	LC	LC	LC	LC	LC
Mongolia	MER	Sep.17	APG	PC	PC	C	C	LC	LC	LC
Norway	MER	Dec.14	FATF	LC	PC	C	LC	LC	LC	LC
Panama	MER	Jan.18	GAFILAT	C	LC	C	LC	LC	LC	LC
Portugal	MER	Dec.17	FATF	LC	LC	C	LC	C	C	LC
Samoa	MER+FUR	Oct.17	APG	PC	PC	PC	LC	LC	LC	LC
Samoa	MER	Oct.15	APG	PC	PC	PC	LC	LC	LC	LC
Samoa	FUR	Oct.17	APG	PC	PC	PC	LC	LC	LC	LC
Serbia	MER	Jun.16	MONEYVAL	LC	PC	LC	LC	LC	LC	PC
Singapore	MER	Sep.16	FATF/APG	LC	PC	C	LC	LC	LC	LC
Slovenia	MER	Aug.17	MONEYVAL	C	C	LC	LC	LC	LC	LC
Spain	MER	Dec.14	FATF	C	C	C	C	C	LC	C
Sri Lanka	MER	Oct.15	APG	PC	PC	LC	PC	PC	LC	PC
Sweden	MER	Apr.17	FATF	LC	LC	C	LC	LC	C	C
Switzerland	MER	Dec.16	FATF	LC	PC	LC	LC	LC	LC	PC
Thailand	MER	Dec.17	APG	LC	PC	LC	LC	C	LC	LC
Trinidad and Tobago	MER	Jun.16	CFATF	C	PC	LC	PC	PC	LC	PC
Tunisia	MER+FUR	Dec.17	MENAFATF	PC	LC	LC	C	PC	C	LC
Tunisia	MER	Jun.16	MENAFATF/ WB	NC	LC	PC	C	PC	C	LC
Tunisia	FUR	Dec.17	MENAFATF	PC	LC	LC	C	PC	C	LC
Uganda	MER	Sep.16	ESAAMLG	PC	PC	C	PC	PC	NC	PC
Ukraine	MER	Jan.18	MONEYVAL	C	PC	LC	LC	LC	LC	LC
United States	MER	Dec.16	FATF/APG	LC	LC	LC	LC	LC	LC	C
Vanuatu	MER+FUR	Nov.17	APG	PC	PC	PC	PC	NC	PC	NC
Vanuatu	MER	Oct.15	APG	PC	PC	PC	PC	NC	PC	NC
Vanuatu	FUR	Nov.17	APG	PC	PC	PC	PC	NC	PC	NC
Zimbabwe	MER	Jan.17	ESAAMLG	PC	LC	C	C	LC	C	LC

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Ефективність

HE	Високий рівень ефективності
SE	Значний рівень ефективності
ME	Середній рівень ефективності
LE	Низький рівень ефективності

Технічна відповідність

C	Відповідає
LC	Переважно відповідає
PC	Частково відповідає
NC	Не відповідає
NA	Не застосовується

Шановні колеги !

7 грудня 2017 року Комітетом експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL) було затверджено Звіт за результатами п'ятого раунду взаємної оцінки України з питань боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. 30 січня 2018 року зазначений Звіт оприлюднено на офіційному веб-сайті Комітету MONEYVAL (<https://rm.coe.int/fifth-round-mutual-evaluation-report-on-ukraine/1680782396>).

Затвердженню представленого Звіту передувала надважка робота експертів Комітету MONEYVAL, зокрема команди оцінювачів України, серед яких науковий експерт з Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії і представники таких країн, як Держава Ізраїль, Князівство Ліхтенштейн, Сполучені Штати Америки, Острів Мен, Гернсі, а також співробітники Секретаріату Комітету MONEYVAL. В процесі підготовки проект Звіту було рецензовано представниками Республіки Вірменія, Угорщини та Секретаріатом FATF.

Узгодженню Звіту також сприяв цілий ряд безпрецедентно складних організаційно-практичних заходів, що були здійснені та супроводжувалися Державною службою фінансового моніторингу України упродовж всього процесу оцінки, який тривав понад рік і був розпочатий ще у серпні 2016 року.

Держфінмоніторинг виступив національним координатором 5-го раунду оцінки України та значні його зусилля були зосереджені на повноті інформаційно-аналітичного забезпечення міжнародних експертів, а також на координації спільних дій з державними органами України у цій сфері.

В цілому, Звітом підтверджено, що Україна є надійною юрисдикцією у питаннях боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, яка не потребує спеціальних контрольних заходів (маяків) з боку Комітету Ради Європи MONEYVAL та FATF.

Вказаний результат засвідчує безумовний прогрес у розбудові Національної системи фінансового моніторингу та підтверджує зростаючу ефективність дій всіх її учасників.

За підсумками перевірки, Комітет MONEYVAL підтвердив значний рівень операційної та інституційної спроможності національного підрозділу фінансової розвідки – Державної служби фінансового моніторингу України за усіма рейтинговими параметрами.

Крім цього, Звіт акцентує увагу на значному рівні міжвідомчої координації, якісному проведенні першої Національної оцінки ризиків, організації міжнародної співпраці, а також високому рівні регуляторно-наглядової діяльності, зокрема за банківським сектором та ринком цінних паперів.

Як наслідок – Комітет MONEYVAL рекомендував цілий ряд конструктивних пропозицій до роботи Національної системи фінансового моніторингу, які стосуються всіх оцінених сфер діяльності.

Державна служба фінансового моніторингу України і надалі активно продовжуватиме вживати дієві заходи в контексті подальшого розвитку внутрішньої співпраці та співробітництва з Комітетом MONEYVAL і всією міжнародною спільнотою.

Голова Державної служби фінансового моніторингу України
Ігор Черкаський

Неофіційний переклад Звіту на українську мову здійснений Державною службою фінансового моніторингу України. Публікація Звіту здійснена за сприяння Антикорупційної Ініціативи Європейського Союзу (EUACI).

